

Årsredovisning 2014

Innehåll

Från politisk vilja till verksamhet	3
Landstingets organisation 2014	4
Landstingets samlade verksamhet	5
Året i korthet	6
Landstingsstyrelsens ordförande	7
Landstingsdirektören	8
Landstinget i omvärlden	● 9
Måluppfyllelse	● 10
En god och jämlik hälsa	● 15
En livskraftig region	● 18
Nöjda och trygga medborgare	● 20
En säker och kostnadseffektiv verksamhet av god kvalitet ..	● 26
Stolta och engagerade medarbetare och uppdragstagare	● 31
En stark och uthållig ekonomi	● 37
Bolag, nämnder och samverkansorgan	● 50
Driftredovisning	● 53
Investeringsredovisning	● 54
Resultaträkning	56
Kassaflödesanalys	56
Balansräkning	57
Noter	58
Redovisningsprinciper	62
Revisionsberättelse	65
Det här är landstinget	66
Egna anteckningar	67

● Förvaltningsberättelse

April 2015
Projektledare: Per Östblom
Produktion: Heart Communication
Bilder: Pia Nordlander, Linda Karlsson m fl.

Från politisk vilja till verksamhet

Årsredovisningen ingår i kretsloppet då politisk vilja omsätts till verksamhet.

Årsredovisningen följer upp de sex målområdena i landstingsplanen:

- En god och jämlik hälsa
- En livskraftig region
- Nöjda och trygga medborgare
- En säker och kostnadseffektiv verksamhet av god kvalitet
- Stolta och engagerade medarbetare och uppdragstagare
- En stark och uthållig ekonomi

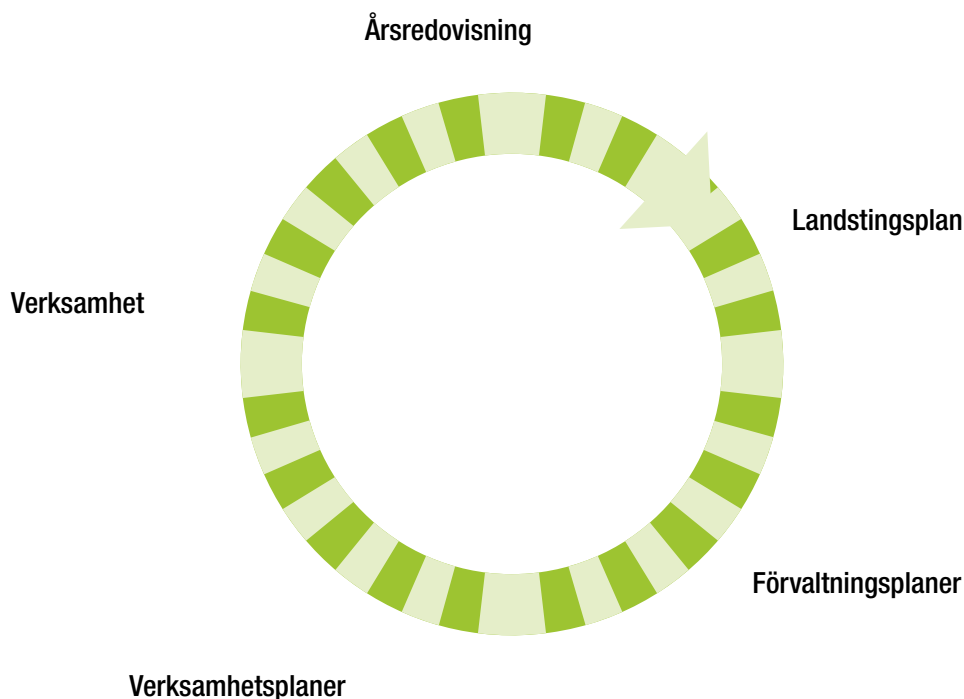
Det handlar om att ställa frågorna:

- Vad var det som skulle åstadkommas?
- Vilka resultat har vi nått?

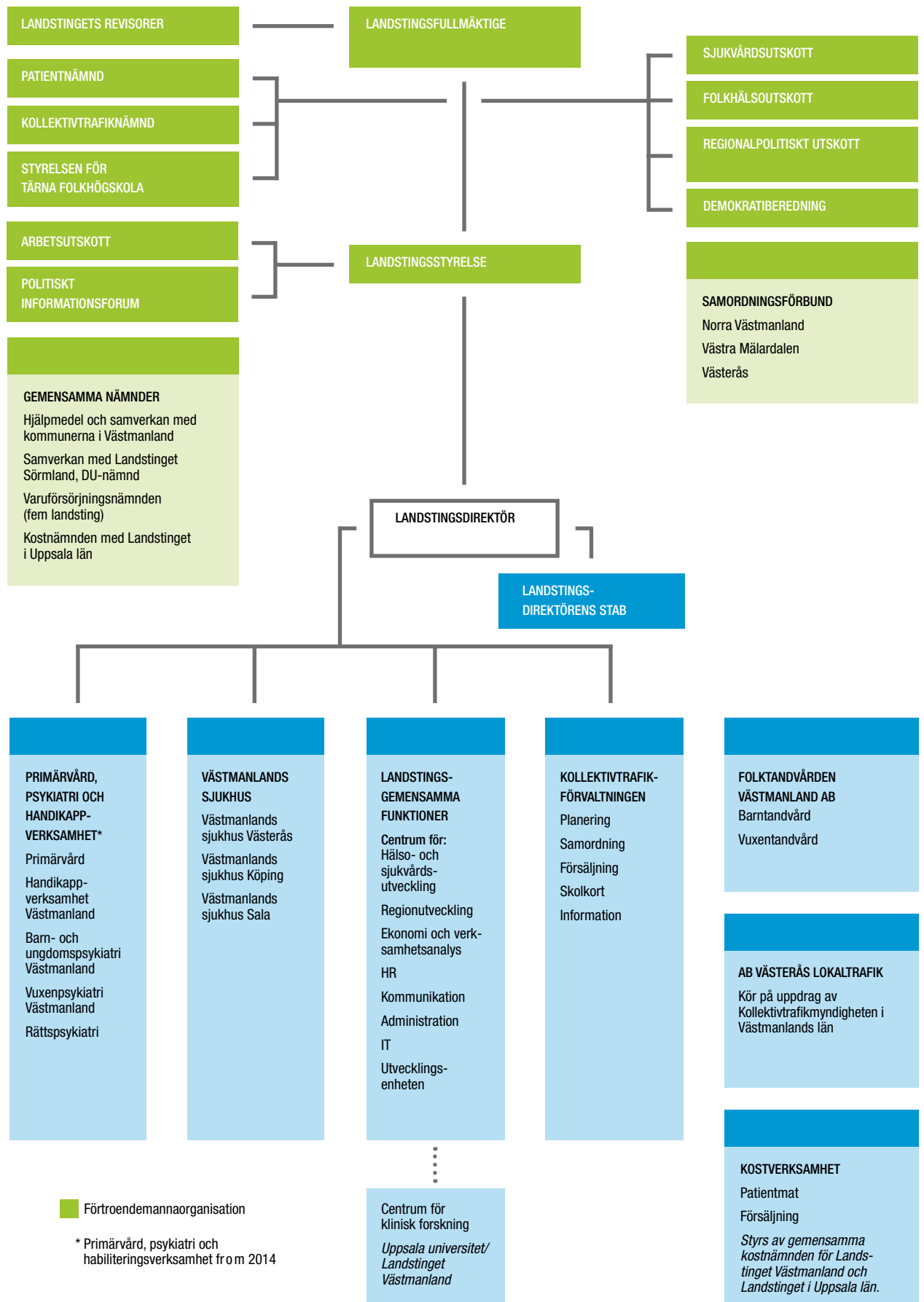
men också – hur har vi arbetat för att nå målen?

Målen i landstingsplanen låg till grund för förvaltnings- respektive verksamhetsplaner för 2014. Utfallet i årsredovisningen ska sedan beaktas inför den kommande planeringen.

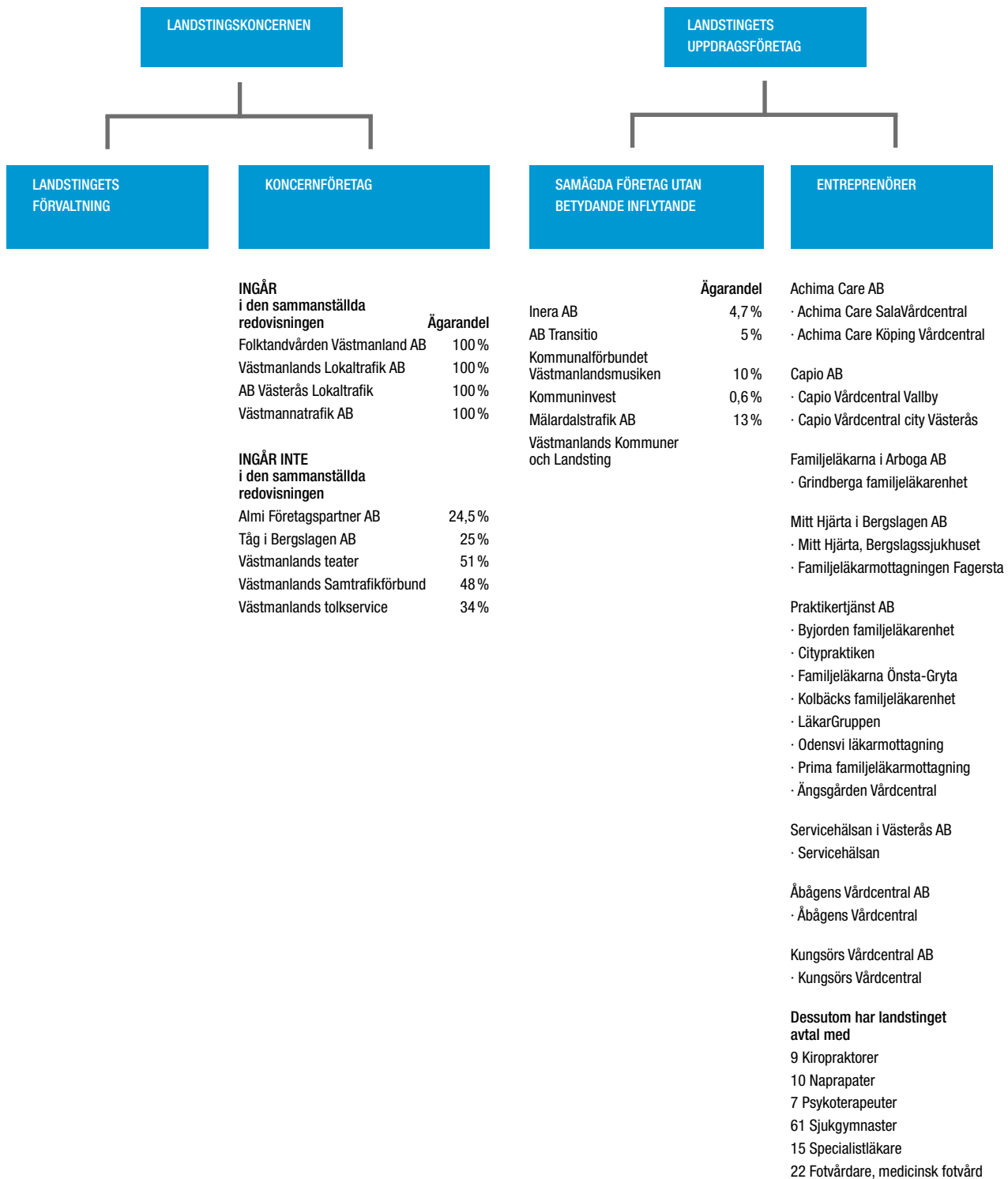
I denna årsredovisning ligger fokus på uppföljningen av landstingsplanen ur ett befolkningsperspektiv. Beskrivningarna är i allt väsentligt landstingsövergripande. Programområden beskrivs översiktligt i texterna inom respektive målområde. Detaljerade redogörelser för förvaltningarnas verksamhet och ekonomi framgår av deras egna årsredovisningar.

Landstingets organisation 2014

Landstingets samlade verksamhet

2014 – året i korthet

Landsting tar över ambulansdirigeringen

Landstingen i Västmanland och Uppsala län beslutade 2014 att ta över dirigeringen av ambulanser. Motivet är att utveckla ambulanssjukvården genom att sjukvårdsutbildad personal sköter dirigeringen. Avtalet med SOS Alarm går ut den 31 maj 2015.

Läkemedelskommittéer fick Guldpillret

Utmärkelsen Guldpillret 2014 gick till läkemedelskommittéerna i Uppsala-Örebroregionen för arbetet med klokare läkemedelsbehandling av de mest sjuka äldre. Läkemedelskommittéerna har tillsammans tagit fram rekommendationer för läkemedelsbehandling för de mest sjuka äldre inom några särskilt angelägna terapiområden för att förbättra livskvalitet och undvika vårdskador.

S, V och MP fortsätter att styra

Landstingsvalet 2014 innebar inga stora förändringar i den politiska ledningen. Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet enades om att gemensamt fortsätta styra landstinget de kommande fyra åren. Majoriteten beslutade senare att satsa 85 miljoner kronor på att förbättra tillgängligheten de kommande tre åren samt 30 miljoner kronor till strategiskt riktade lönesatsningar.

Landstinget testar journal via nätet

I november startade landstinget ett pilotprojekt med journal via nätet. Ett 20-tal patienter fick möjlighet att med e-legitimation logga in och läsa delar av sin journal. Pilotprojektet omfattar Medicinkliniken i Köping och Reumatologkliniken. Senare ska patienter vid alla kliniker få samma möjlighet.

Solrosen till psykiatriska öppenvården i Fagersta

Psykiatriska öppenvården i Fagersta tilldelades landstingets arbetsmiljöpris Solrosen 2014. I motiveringen sägs att ett "närvarande ledarskap med samverkan i fokus är ledorden för verksamheten", och att "med vetskap om att allas insatser är lika viktiga för både patienter och arbetskamrater drivs arbetet framåt med engagemang och arbetsglädje".

Årets strokesjukhus finns i Köping

Västmanlands sjukhus Köping tilldelades utmärkelsen

Årets strokesjukhus 2014. Utnämningen baseras på sjukhusens resultat under år 2013 för 13 nyckelområden inom strokevården.

Toppbetyg för länets hjärtsjukvård

Årsrapporten från Swedeheart visar att hjärtsjukvården i Västmanland står sig mycket väl i en nationell jämförelse. Västmanlands sjukhus Västerås och Köping hamnar på tredje plats bland 60 sjukhus i Swedehearts kvalitetsindex, som bland annat omfattar akut behandling av hjärtinfarkter, uppföljning av kolesterol och fysisk träning.

Tre av fyra har god hälsa – men fler överviktiga

Tre av fyra västmanlänningar anger att de har god hälsa. Samtidigt ökar andelen överviktiga i länet – 60 procent av männen och 47 procent av kvinnorna har övervikt, visar rapporten "Västmanlänningarnas hälsa 2014 – sammanställning av resultat från enkätstudier och befintlig statistik" som beskriver hälsoläget samt levnadsvanor och livsvillkor hos västmanlänningarna ur ett livscykelperspektiv.

Ny överviktsenhet och barnklinik invigdes

I augusti öppnade en överviktsenhet vid Västmanlands sjukhus Västerås. Enheten arbetar med utredning och uppföljning av patienter som genomgår operation för övervikt (gastric by-pass). Månaden efter invigdes nya Barn- och ungdomskliniken, som fått större och mer ändamålsenliga lokaler. "Jag är övertygad om att det här är Sveriges finaste barnklinik", sa klinikchef Peter Jotorp.

Läget – ett nytt kulturprojekt

Ett nytt kulturprojekt – kallat Läget – där ungdomars liv står i centrum föddes under året. Med utgångspunkt i undersökningen Liv och Hälsa Ung, där ungdomar svarar på frågor om hälsa, livsvillkor och levnadsvanor, gestaltas resultatet med olika kulturella uttryck där ungdomarna i högsta grad själva är delaktiga. Läget är ett nationellt referensprojekt och har fått 760 000 kronor i bidrag från Allmänna arvsfonden.

VL tog över efter SJ i Västerås

VL tog över ansvaret när SJ beslutade att lägga ner sin resebutik i Västerås. I VL:s nya Kundcenter kan nu resenärerna köpa alla sina biljetter.

2014 – Supervalåret

2014 var året som vi förtroendevalda kommer att minnas som en extra lång valrörelse. Det var val till Europaparlamentet på försommaren och de allmänna valen i september. Året återspeglades även i media som "supervalåret" och resultatet nationellt blev ett regeringsskifte med S och MP i en minoritetsregering.

Det blev en turbulent start av riksdagsåret där de fyra allianspartierna och SD fällde regeringens budget och röstade igenom Alliansens budget. Längesåg det ut som att ett nationellt extra val var att vänta. Men den 27 december träffades en uppgörelse mellan regeringen och Alliansen så att detta kunde undvikas. Supervalåret behövde inte förlängas till 2015.

Här i Landstinget Västmanland fick S, V och MP fortsatt förtroende att leda Landstinget. Det är ett stort förtroende som vi ska förvalta väl.

I regeringsförklaringen klargjorde nye statsministern Stefan Löfven att de landsting som vill ta över det regionala ansvaret från Länsstyrelsen ska få göra det. Ett besked som var väldigt efterlängtat och glädjande! Landstinget kunde då tillsammans med länets tio kommuner återuppta arbetet för att lämna in en ny ansökan. Vi tar nu ett omtag med full kraft för att förbereda och genomföra en regionbildning.

Landstingsåret präglades av mycket annat än val. Arbetet som landstingets personal utför resulterar i att Landstinget Västmanlands verksamheter ofta håller hög nationell och internationell klass. Några exempel från 2014:

- Västmanlands Sjukhus Köping utsågs till Årets Strokesjukhus.
- Sjukhuset i både Västerås och Köping ligger i topp när det gäller eftervården av hjärtsjuka
- Arbetet med vårdhygien resulterade i att Landstinget har få vårdrelaterade infektioner och är i framkant med arbetet för hög patientsäkerhet.
- Resenärernas nöjdhet med länets kollektivtrafik stiger som en raket till att Västmanland nu är ett av de tre bästa länen vad gäller kundnöjdhet.
- Landstingets kulturverksamhet inom Västmanlands Teater, Länsmuséet och Västmanlandsmusiken lockar återigen många besökare med sina spännande

evenemang och är viktiga delar av länets kulturliv

Men vi har också stora utmaningar. Svårigheten att rekrytera och behålla personal ökar. Det är ett problem som vi delar med andra landsting. Det bidrog till att flera av de sommarstängda vårdplatserna inte kunde öppnas upp efter sommaren. Kompetensförsörjningen är en av framtidens stora utmaningar. Arbetet är i full gång för att komma till rätta med personalpolitiken gällande både lönestrukturer och arbetsmiljö.

Vår kostnadsnivå i de sjukvårdande verksamheterna fortsatte att öka 2014 samtidigt som vi ser att överskottet minskar i landstingets andra verksamheter. Detta är naturligtvis mycket problematiskt och prioriterat att komma till rätta med.

Samarbetet med våra kommuner och grannlandsting är viktigt för framtiden och det ska vi fortsätta utveckla kommande år. Det finns en stor potential för samarbete inom flera av landstingens verksamheter.

Jag vill här rikta ett stort tack till alla medarbetare och uppdragstagare som under året bidragit till den goda verksamhet Landstinget Västmanland står för.

Denise Norström (S)
Landstingsstyrelsens ordförande

Ett gott liv för alla i Västmanland

2014 var ett år fullt av aktivitet. Inom landstinget har vi kartlagt alla processer och tagit viktiga steg mot en verksamhet med ett ännu tydligare invånarperspektiv. Genom samverkan har vi fortsatt arbetet för att främja länets kulturliv, forskning och utveckling. Återigen har vi kavlat upp ärmarna för att tillsammans med kommunerna bilda Region Västmanland. Visionen visar vägen – Västmanland ska vara ett bra län för alla att leva, bo och verka i.

Landstingets vision kan sammanfattas Ett gott liv för alla i Västmanland. Under 2014 enades kommunerna och landstinget om att återuppta arbetet med att bilda Region Västmanland. I det samarbetet finns en kraft och tydlighet som är ett viktigt fundament för att Västmanland ska bli en än bättre plats att leva, bo och verka i!

Kollektivtrafiken har stor betydelse för länets utveckling. Under 2014 såg vi flera positiva trender inom detta område. Resandet ökade och nöjdheten bland dem som nyttjar kollektivtrafiken nådde nya höjder. Här spelar inte bara utbudssatsningar och punktlighet in, utan också ett bra bemötande från våra busschaufförer.

Under 2014 reviderades Kulturplanen, där vi tillsammans med länets kommuner skapar förutsättningar för att invånarna i hela länet ska ges tillgång till ett rikt och varierat kulturutbud. Läns museet kunde i maj månad inviga sina nya utställningslokaler, vilket ger ännu fler utvecklingsmöjligheter framöver.

Vårt nya medlemskap i Samhällskontraktet (ett samarbete mellan landstingen i Västmanland och Sörmland, Västerås Stad och Eskilstuna kommun samt Mälardalens högskola) ger oss goda förutsättningar att främja forskning och utveckling inom skola, vård, arbetsliv och hållbar samhällsutveckling – viktiga förutsättningar för länets utveckling.

Inom hälso- och sjukvården fortsätter paradigmskiftet med ett förstärkt invånarperspektiv. Den nya patientlagen stärker patientens makt och påverkan ytterligare. Det kräver ett nytt förhållningssätt från oss som vårdgivare och det kräver förändring i arbetssätt, där processer och flöden sätts i fokus. Ett stort antal processer har kartlagts och beskrivs nu i landstingets ledningssystem.

Vi fortsätter att vara det landsting som är mest framgångsrikt i det viktiga samarbetet med kommunerna kring de mest sjuka äldre. Men det återstår oerhört mycket att göra.

Landstinget fortsätter sina satsningar för att korta väntetider i vården. Ett ökat remissinflöde i kombi-

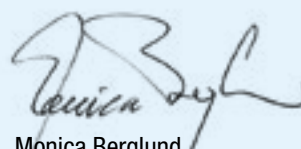
nation med bemanningsproblem har dock försvårat för verksamheten att klara de högt ställda målen i landstingsplanen.

Vi fortsätter att visa upp goda medicinska resultat, bland annat inom områdena stroke, cancer och hjärtkärl. Sjukhuset i Köping utsågs till Årets strokesjukhus och sjukhusen i Västerås och Köping hamnade på tredje plats i en nationell jämförelse för hjärtsjukvård. Inom andra områden, exempelvis kvinnosjukvården, lungcancer och den palliativa vården har vi fortsatt förbättringspotential.

Vi måste både vända "hälsoläget" i länet och verka för en ökad jämlikhet i hälsa och tandhälsa. I vardagen stärks det hälsofrämjande förhållningssättet i det individuella mötet – vården erbjuder tusentals möjligheter till proaktivitet och stöd för att individen själv ska kunna ta ansvar för sin egen hälsa. Samtidigt utvecklas samarbetet och samverkan med länets kommuner i folkhälsoarbetet.

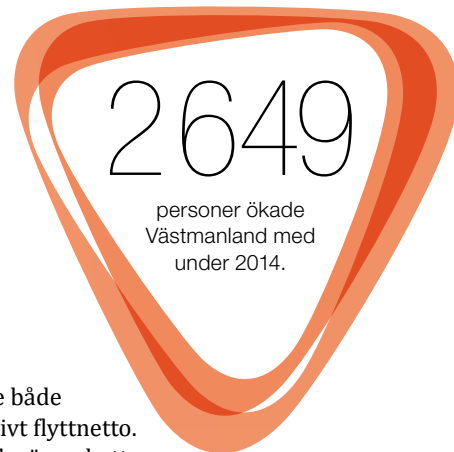
Den ekonomiska utmaningen för landstinget kvarstår. Vi har stora underskott i den sjukvårdande verksamheten och en hög kostnadsutvecklingstakt. När vi blickar framåt ser vi även intäktsproblem; prognoserna för skatteunderlaget skrivs ner och skatteintäkterna blir lägre än vad vi baserat planer och budget på. Den ekonomiska utmaningen kräver ett fortsatt fokus och samarbete inom landstinget och med andra aktörer.

Jag vill rikta ett stort tack till alla fantastiska medarbetare som under 2014 varit med och bidragit till ett gott liv för alla i Västmanland.

Monica Berglund
Landstingsdirektör

Landstinget i omvärlden

Landstinget Västmanland påverkas av samhällsekonomin i stort. Fler skattebetalare och fler i arbete är viktigt för intäkterna.

Inget riktigt lyft i konjunkturen under 2014

Den svenska ekonomin fortsatte att utvecklas positivt under hela 2014. Utvecklingen var dock svagare än vad de flesta förväntat sig. De svenska tillväxtpotentialerna fortsätter att hämmas av utvecklingen i omvärlden. Många västlänare lider fortfarande av hög skuldsättning och behöver genomföra strukturreformer och förbättra sin konkurrenskraft. Den amerikanska ekonomin fortsatte sin återhämtning under året och är för närvarande den del av världsekonomin som är mest välmående. I Europa går återhämtningen väsentligt trögare och det saknas reformvilja hos flera euroländer. Sammantaget förväntas återhämtningen förstärkas något 2015 och därmed blir tillväxten bättre, ungefär i nivå med historiska genomsnittsnivåer på cirka 2,5 procent. Inflation och räntor förväntas vara låga under hela året.

Befolkningen växer

Befolkningen i länet växte med 2.649 personer under 2014 till 261.273. Ökningen var störst i Fagersta och Norberg i förhållande till kommunstorlek. Värt att

notera är att Fagersta hade både födelseöverskott och positivt flyttnetto. För hela länet var det födelseöverskott på 393 personer. Västerås är störst med 143.702 invånare och Skinnskatteberg minst med 4.434 invånare. De största flyttströmmarna i befolkningen sker inom landet och invandringen är avgörande för befolkningsökningen.

Arbetslösheten fortfarande hög

Sista december var arbetslösheten 7,5 procent av 16-64-åringar. Den öppna arbetslösheten var 4,0 procent. Arbetslösheten är något lägre än för ett år sedan. Arbetslösheten är störst i Fagersta och det gäller i synnerhet för ungdomar. Där var 21,5 procent av 18-24 åringarna arbetslösa. Fagersta hade den sjunde högsta ungdomsarbetslösheten i landet. Genomsnittet för ungdomsarbetslösheten i länet var 13,5 procent.

Varslen om uppsägning har minskat kraftigt i länet jämfört med 2013 - från 1864 till 1028. Vi är dock inte tillbaka på den nivå som var före finanskraschen 2008.

Måluppfyllelse av landstingets sex målområden 2014

Landstinget Västmanland utgår från sex övergripande målområden när de mätbara målen tas fram i landstingsplanen. Målen ligger sedan till grund för landstingens verksamheter och bryts ner till verksamhetsspecifika uppdrag och mål. Uppföljningen av målen redovisas här.

EN GOD OCH JÄMLIK HÄLSA

Intention

Västmanlands invånare ska uppleva att de har en god fysisk och psykisk hälsa.

Mål: Självupplevd god hälsa hos vuxna ska förbättras.

Målvärde helår: Andel vuxna med självupplevd god hälsa når 74 procent år 2016.

Kommentar/åtgärd: Kan bedömas först 2016 då nästa mätning görs.

Mål: Den psykiska hälsan hos unga vuxna, och särskilt unga kvinnor, ska förbättras.

Målvärde helår: Andel unga kvinnor (18-34 år) med nedsatt psykiskt välbefinnande ska högst uppgå till 24 procent.

Kommentar/åtgärd: Kan bedömas först 2016 då nästa mätning görs.

Mål: Skillnader i upplevd hälsa avseende kön, etnicitet, social tillhörighet, funktionsnedsättning, sexuell läggning och geografisk hemvist ska ha minskat 2016 jämfört med 2012.

Målvärde helår: Minskad skillnad i hälsa för respektive grupp med 2-3 procentenheter.

Kommentar/åtgärd: Kan bedömas först 2016 då nästa mätning görs.

Intention

Landstinget Västmanland ska stärka sitt hälsoinriktade arbete genom medarbetar-, patient- och befolkningsinriktade satsningar. Varje möte i vården ska erbjuda en möjlighet att stärka friskfaktorer och främja hälsa.

Mål: Vuxna som fått frågor om, och råd om att förändra sina levnadsvanor ska ha ökat 2016 jämfört med 2012.

Målvärde helår: Ökning med 3 procentenheter 2016 jämfört med 2012 för andel patienter som fått frågor om resp. fått råd om levnadsvanor.

Förväntas målet nås?

JA NEJ

Kommentar/åtgärder: Utifrån utvecklingen under 2014 görs bedömningen att målet kommer att nås 2016.

Mål: Hänvisningar till Hälsocenter från hälso- och sjukvården ska öka år från år.

Målvärde helår: Årlig ökning med 50 procent under planperioden av antal inskrivna personer som hänvisats från hälso- och sjukvården.

Har målet nåtts?

JA NEJ

Kommentar/åtgärder: Målet har nästan uppnåtts. Antalet nya deltagare på Hälsocentren 2014 som blivit hänvisade från hälso- och sjukvården har ökat med 46 procent (66 hänvisningar) jämfört med 2013. Hälsocentren fortsätter med att erbjuda riktade informationsinsatser till Hälso- och sjukvården och samverka med tex primärvårdens hälsokoordinatorer under 2015.

EN LIVSKRAFTIG REGION

Intention

Ett rikt utbud av kulturella aktiviteter i hela länet som gör vår region attraktiv att leva och arbeta i utifrån kulturplanen.

Mål: Den geografiska spridningen av kulturutbudet i länet ska öka i förhållande till invånarantal.

Målvärde helår: Årlig ökning med 3 procent.

Har målet nåtts?

Kommentar/åtgärd: Kulturrådet redovisar den geografiska spridningen med ett års eftersläp.

Målet har uppnåtts då den geografiska spridningen av kulturutbudet i Västmanland har ökat med 5 % mellan år 2012 till 2013.

Mål: Andel av befolkningen som tar del av aktiviteter ska öka.

Målvärde helår: 1,0 aktivitet per invånare 2014.

Har målet nåtts?

Kommentar/åtgärd: Målet är inte fullt uppnått. Kulturrådet redovisar aktiviteter med ett års eftersläp. Mätmetoden har ändrats mellan åren 2012 och 2013. Den nya mätmetoden uppvisar endast en obetydlig ökning mellan åren. Se [sidan 18](#) för mer information.

Intention

Kollektivtrafikens ska utvecklas så att fler invånare kan och vill nyttja den.

Mål: Kollektivtrafikens marknadsandel ska öka totalt i länet.

Målvärde helår: Kollektivtrafikens marknadsandel uppnår 16 procent.

Har målet nåtts?

Kommentar/åtgärder: Målet är uppnått. Årets mätningar visar en marknadsandel på 18% för 2014. Se [sidan 18](#) för mer information.

NÖJDA OCH TRYGGA MEDBORGARE

Intention

Landstinget Västmanland ska uppfattas som ett landsting med god kvalitet, god tillgänglighet, gott bemötande och bra tillgång till information.

Mål: Invånarnas förtroende för hälso- och sjukvården ska öka år från år.

Målvärde helår: Andel invånare som känner förtroende för hälso- och sjukvården i landstinget ska uppnå 69 procent.

Har målet nåtts?

Kommentar/åtgärd: Målet har inte uppnåtts. Andelen invånare som har förtroende för hälso- och sjukvården i Västmanland var 64 procent 2014 jämfört med 67 procent 2012 (senast jämförbara år). Se [sidan 22](#) för mer information.

Mål: Patienterna ska bli mer nöjda med bemötandet och delaktigheten i vården.

Målvärde 1 helår: Patientens upplevelse av bemötandet ska vara 2 PUK-enheter mer än vid föregående mätning.

Målvärde 2 helår: Patientens upplevelse av delaktighet ska vara 2 PUK-enheter mer än vid föregående mätning.

Har målet nåtts?

Kommentar/åtgärd: Målet har inte uppnåtts för samtliga indikatorer. Psykiatrisk och somatisk öppenvård har nått målen för bemötande. Målet för delaktighet har nåtts av psykiatrisk öppenvård. Se [sidan 22](#) för mer information och resultatet för samtliga indikatorer.

Resultat 2014:

Somatisk SV Bemötande PUK 90 (Målvärde 91),

Delaktighet PUK 73 (Målvärde 75)

Somatisk ÖV Bemötande PUK 94 (Målvärde 94),

Delaktighet PUK 80 (Målvärde 81)

Psykiatrisk SV Bemötande PUK 70, (Målvärde 76)

Delaktighet 47 (Målvärde 48)

Psykiatrisk ÖV Bemötande PUK 81 (Målvärde 80)

Delaktighet 62 (Målvärde 61)

Se resultaten på [sidorna 23-24](#).

Mål: Invånarnas nöjdhet med kollektivtrafiken ska öka år från år.

Målvärde 1 helår: Andel invånare som är nöjda med kollektivtrafiken uppnår 45 procent.

Målvärde 2 helår: Andelen resenärer som ger betyg 4 eller 5 på senaste resan som gjordes med VL uppnår 83 procent.

Har målet nåtts?

Kommentar/åtgärd: Målet är uppnått. Andel invånare som är nöjda med kollektivtrafiken uppnår 52 procent och Andelen resenärer som ger betyg 4 eller 5 på senaste resan som gjordes med VL uppnår 86 procent.

Intention

Ett köfritt landsting.

Mål: Tillgängligheten till 1177 ska öka.

Målvärde helår: Andel patienter som får svar inom 3 minuter uppnår 63 procent.

Har målet nåtts?

Kommentar/åtgärd: Målet är ej uppnått. Andel patienter som får svar inom 3 minuter uppnår 35 procent för 2014. En genomlysning av verksamheten pågår för att förbättra måluppfyllelsen.

Mål: Tillgängligheten till primärvården ska öka. Patienter ska komma fram på telefon samma dag, och få besök inom 7 dagar.

Målvärde helår: Andel patienter som får kontakt/ besök/ inom 0/7 dagar ska uppnå 100 procent.

Har målet nåtts?

Kommentar/åtgärd: Målet är ej uppnått. Telefontillgängligheten har i vårdvalets mätning minskat från 95 procent till 92 procent sedan 2013. Se [sidan 20](#) för mer information.

Mål: Första besöket till BUP ska ske inom 30 dagar och fördjupad utredning behandling (åtgärd) påbörjas inom 30 dagar.

Målvärde helår: Andel patienter som fått besök/åtgärd inom 30/30 dagar ska uppnå 100 procent.

Har målet nåtts?

Kommentar/åtgärd: Målet är uppnått. Se [sidan 21](#) för mer information.

Mål: Tiden till första besök efter remiss och till operation/åtgärd ska vara högst 60 dagar.

Målvärde helår: Andel patienter som fått besök/åtgärd inom 60/60 dagar är för besök 85 procent/för åtgärd 80 procent.

Har målet nåtts?

Kommentar/åtgärd: Målet har ej uppnåtts. Se [sidan 21](#) för mer information.

Mål: Väntetid på akutmottagning högst 4 timmar.

Målvärde helår: Andel patienter som lämnat akutmottagningen inom fyra timmar ska uppnå 73 procent.

Har målet nåtts?

Kommentar/åtgärd: Den rådande bemanningssituation samt bristen på disponibla vårdplatser har medverkat till att målet inte har uppnåtts. Det interna arbetet med att förbättra flödet på vårdavdelningarna fortsätter. Detta ska bidra till kortare väntetider på akutmottagningen för de som behöver en vårdplats.

Intention

Alla invånare ska ha möjlighet att aktivt medverka i sin hälsa och vård via e-hälsotjänster.

Mål: Patienter har tillgång till sin journal via nätet.

Målvärde helår: 2015 har 100 procent av patienterna tillgång till sin journal på nätet (gäller landstingsdrivna verksamheter exkl psykiatri).

Förväntas målet nås?

Kommentar/åtgärd: Utifrån nuläget bedöms att målet kommer att uppnås 2015. Pilot pågår, breddinförande planeras till hösten 2015.

Mål: Ökad användning av Mina Vårdkontakter.

Målvärde helår: 25 procent av invånarna har anslutit sig till mina vårdkontakter 2014.

Har målet nåtts?

Kommentar/åtgärd: Statistikuttagsproblem under hösten medför att mätvärdet för 2014 på 22 procent anslutna bedöms vara något i underkant. För att nå ytterligare användning är möjligheten till tidbokning en viktig framgångsfaktor. Se [sidan 20](#) för mer information.

EN SÄKER OCH KOSTNADSEFFEKTIV VERKSAMHET AV GOD KVALITET

Intention

Nolltolerans mot undvikbara skador i vården.

Mål: Inga patienter ska skadas eller avlida till följd av felbehandlingar i vården. Målvärde helår: Antalet fallskador bland inskrivna patienter >70 år ska minska 10 procent under planperioden 2014-2016.

Förväntas målet nås?

JA NEJ

Kommentar/åtgärd: Det bedöms i dagsläget att det trots ökning 2014 finns förutsättningar att nå målet. Se [sidan 26](#) för mer information.

Mål: Inga patienter ska drabbas av undvikbara vårdrelaterade infektioner i samband med vård och behandling.

Målvärde helår: Andelen vårdrelaterade infektioner (VRI) är mindre än 5 procent under planperioden 2014-2016.

Förväntas målet nås?

JA NEJ

Kommentar/åtgärd: Målet bedöms bli uppnått. Andelen vårdrelaterade infektioner rapporterade i infektionsverktyget för Västmanlands sjukhus var under 2014 4,3 procent. Se [sidan 27](#) för mer information.

Mål: Begränsa utbredning av multiresistenta bakterier.

Målvärde helår: Antal utskrivna antibiotikarecept per 1000 invånare och år ska minska årligen under planperioden.

Har målet nåtts?

JA NEJ

Kommentar/åtgärd: Målet är uppnått. Antalet utskrivna antibiotikarecept per 1000 invånare har minskat från 336 till 324 mellan åren 2013 och 2014.

Intention

Att välja de insatser som ger mesta möjliga nytta för de resurser som står till buds.

Mål: Tillgängliga resurser ska utnyttjas på bästa sätt för att uppnå uppsatta mål för verksamhet och ekonomi.

Målvärde helår: Västmanlands Sjukhus (VS) kostnad per DRG poäng i slutenvård i nationella KPP databasen, innerfall, ska inte överstiga genomsnittet för länssjukhusgruppen DRG (Diagnosrelaterade grupper) KPP (Kostnad per patient).

Har målet nåtts?

JA NEJ

Kommentar/åtgärd: Målet är inte uppnått då slutenvårdens kostnad/DRG-poäng i Västmanland 2013 ligger 7,2 procent högre per poäng än i genomsnittet för länssjukhusgruppen. Se [sidan 28](#) för mer information.

Intention

Att leva upp till nationellt formulerade kvalitetskrav av god vård.

Mål: Medicinsk kvalitet som står sig väl i nationell jämförelse.

Målvärde helår: 2016 ska minst 65 procent av indikatorerna i Öppna Jämförelser mätande medicinsk kvalitet, vara i paritet med eller bättre än riksgenomsnittet.

Har målet nåtts?

JA NEJ

Kommentar/åtgärd: Målet 65 procent är uppnått.

Intention

Ett hållbart, fossilfritt landsting.

Mål: CO2-utsläppen från landstingets transporter ska minska.

Målvärde helår: Bränsleförbrukning omräknat till CO2 ska minska jämfört med föregående år (2013: koldioxidekvivalenter 950 ton).

Har målet nåtts?

JA NEJ

Kommentar/åtgärd: Målet är uppnått. Koldioxidutsläppen (mätt i ton koldioxidekvivalenter) har minskat med 3,8 procent sedan 2013.

Mål: Andelen ekologiska livsmedel ska öka.

Målvärde helår: Värdet av andelen ekologiska livsmedel av det totala värdet av inköp av livsmedel ska uppnå 42 procent 2016.

Förväntas målet nås?

JA NEJ

Kommentar/åtgärd: Målet 2016 bedöms bli uppnått. För år 2014 uppgår värdet till 39 procent.

Mål: Användningen av antibiotika av typen kinoloner ska minska.

Målvärde helår: Antal utskrivna kinolonrecept i primärvården ska minska 2 procent varje år.

Har målet nåtts?

JA NEJ

Kommentar/åtgärd: Målet har inte uppnåtts. Ingen förändring mellan 2013 och 2014. Det planeras ökad information och dialog med vårdcentralerna. Se [sidan 30](#) för mer information.

Mål: Sänka energiåtgången i landstingets lokaler.

Målvärde helår: Antal kWh per kvadratmeter ska minska 3 procent jämfört med föregående år.

Har målet nåtts?

JA NEJ

Kommentar/Åtgärd: Målet har uppnåtts. Minskning med 3,4 procent från 2013.

STOLTA OCH ENGAGERADE MEDARBETARE OCH UPPDRAGSTAGARE

Intention

Landstinget ska vara en attraktiv arbetsgivare med hälsofrämjande arbetsplatser och friska medarbetare

Mål: Landstinget ska vara en uppskattad arbetsgivare.

Målvärde 1 helår: Nöjd medarbetarindex uppnår 73 år 2015.

Målvärde 2 helår: Chefs- och ledarskapsindex uppnår 73 år 2015.

Förväntas målet nås?

JA NEJ

Kommentar/åtgärd: Ny enkät ska genomföras år 2015. Utifrån pågående arbete inom området bedöms att målet nås 2015.

Mål: Minskad sjukfrånvaro.

Målvärde helår: Procentuell sjukfrånvaro högst 5 procent vid planperiodens utgång 2016.

Har målet nåtts?

JA NEJ

Kommentar/åtgärd: Sjukfrånvaro 2014 uppgår till 6,0 procent, och därmed något högre i jämförelse med 2013. Utifrån nuläget bedöms att målet inte kommer att uppnås fullt ut under planperioden. Se [sidan 35](#) för mer information.

Mål: Ökad frisknärvaro.

Målvärde helår: Frisknärvaro uppnår 68 procent 2014.

Har målet nåtts?

JA NEJ

Kommentar/åtgärd: Målet har ej uppnåtts. Frisknärvaron uppgår till 54,9 procent. Se [sidan 35](#) för mer information.

Mål: Landstinget ska vara en jämlik och jämställd arbetsgivare.

Målvärde helår: Andel medarbetare som i medarbetarenkäten har en positiv attityd till jämlikhet och föräldraledighet uppnår 87 procent.

Förväntas målet nås?

JA NEJ

Kommentar/åtgärd: Mäts i medarbetarenkät 2015. Utifrån nuläget bedöms att målet kommer att uppnås 2015.

Intention

Landstinget ska ha personal med rätt kompetens i den omfattning som krävs.

Mål: Möjlighet till kompetens- och löneutveckling för landstingets medarbetare.

Målvärde 1 helår: Antal medarbetare som uppger att man har väl kända lönekriterier uppnår 78 procent 2015.

Målvärde 2 helår: Antal medarbetare som uppger att man har en kompetensutvecklingsplan uppnår 78 procent 2015.

Förväntas målet nås?

JA NEJ

Kommentar/åtgärd: Mäts i medarbetarenkät 2015. Målet kommer troligen att uppnås.

Intention

Landstinget ska vara en professionell uppdragsgivare.

Mål: Landstinget ska uppfattas som en tydlig, kompetent och respekterad uppdragsgivare.

Målvärde helår: År 2015 ska Landstinget uppfattas som en tydlig, kompetent och respekterad uppdragsgivare av 85 procent.

Kommentar/åtgärd: Ingen mätning genomförd 2014, resultat redovisas 2015.

EN STARK OCH UTHÅLLIG EKONOMI

Intention

En stark och uthållig ekonomi.

Mål: Den finansiella ställningen ska stärkas så att landstinget långsiktigt klarar en verksamhet av god kvalitet, och ej skjuter kostnader på framtida generationer.

Målvärde 1 helår: Det ekonomiska resultatet ska uppgå till minst 70 miljoner kronor 2014.

Målvärde 2 helår: Den totala låneskulden exklusive LÖF, Landstingens ömsesidiga försäkringsbolag, vid utgången av respektive år får uppgå till högst 700 miljoner kronor.

Har målet nåtts?

JA NEJ

Kommentar/åtgärd: Målet är uppnått. Se [sidan 37](#) för mer information.

Intention

Klara de framtida pensionsökningarna.

Mål: Ökad andel placerade pensionsmedel i förhållande till pensionsskulden.

Målvärde helår: Avsättning till extern förvaltning i förhållande till pensionsskuldökningen ska lägst vara 36,3 procent 2014.

Har målet nåtts?

JA NEJ

Kommentar/åtgärd: Målet är uppnått. Se [sidan 45](#) för mer information.

MÅLOMRÅDE

En god och jämlik hälsa

En god och jämlik hälsa innebär att alla invånare ska ha möjlighet till en god hälsa, och själva uppleva att de mår bra. Alla ska ha tillgång till det stöd och den vård man behöver utifrån behov och förutsättningar. (Landstingsplanen 2014-2016)

Hälsoläget i Västmanland

Rapporten "Västmanlänningarnas hälsa 2014 – sammanställning av resultat från enkätstudier och befintlig statistik" sammanfattar hälsoläget i Västmanland ur ett livscykelperspektiv. Den visar både positiva och negativa tecken vad gäller befolkningens hälsa. Som tecken på en positiv utveckling kan ökad medellivslängd och minskad dödlighet i cirkulationsorganens sjukdomar nämnas. Exempel på en negativ utveckling är fortsatt stora skillnader i hälsa och tandhälsa mellan olika socioekonomiska grupper och ökande fetma hos vuxna.

Bland yngre vuxna i länet är de mest framträdande hälsoproblemen psykiska besvär (främst kvinnor) och berusningsdrickande (främst män). I medelåldern blir problem med övervikt, rökning och värk i rörelseorganen mer påtagliga. Hos äldre är många kroniska sjukdomar såsom högt blodtryck och diabetes samt nedsatt funktionsförmåga och skador vanliga.

Flickorna mår sämre

Majoriteten av ungdomarna i länet mår bra. En försämring ses för flickor, särskilt i årskurs 9. Där har andelen som uppger att de mår bra eller mycket bra minskat med 7,5 procentenheter jämfört med 2012. Den positiva trenden från 2006 gällande flickornas välmående är alltså bruten medan andelen för pojkar inte visar några större förändringar.

De vanligaste problemen bland ungdomar är psykisk ohälsa, skador, astma och allergi. Fyra av tio flickor och drygt en av tio pojkar i årskurs 9 anger att de

bevåras av stress. En tredjedel har det senaste året råkat ut för en olycka som krävt vård. Övervikt och fetma är vanligare hos pojkar än hos flickor. Ungdomar som växer upp i socialt utsatta miljöer har generellt sett sämre hälsa än andra ungdomar.

Geografiska skillnader

Västeråsarna rapporterar bättre hälsa än invånarna i exempelvis Skinnskatteberg och Surahammar. Delvis beror den geografiska skillnaden på en yngre och mer utbildad befolkning i Västerås. Men även andra faktorer som arbetslivets struktur, inkomstnivå, arbetslöshet, tillgång till utbildning, vård och omsorg samt kultur kan spela in. Det finns dock stora hälsoskillnader mellan olika bostadsområden inom Västerås kommun.

Västmanlänningarnas hälsa är jämförbar med riket som helhet, med några undantag. Kvinnor i Västmanland har något sämre självskattad hälsa, mer värk i rörelseorganen och en högre andel sjuk- och aktivitetsersättning än kvinnor i riket i genomsnitt. För både män och kvinnor gäller att fetma och högt blodtryck är vanligare än i riket.

Fortsatt god munhälsa hos de yngre

Barn och ungdomar i Västmanland har fortsatt en god munhälsa. En tolvåring i Västmanland har i genomsnitt mindre än 0,7 lagade/karierade tänder. Om man bland tolvåringarna studerar den grupp med mest kariesskador har gruppen förbättrat tandhälsan jämfört med 2013. Bland treåringar och 19-åringar syns en tendens till försämring, vilket visar på vikten av att fortsätta med tandhälsofrämjande insatser.

Lindrig influensasäsång

Influensasåsongen 2013–2014 blev betydligt mildare än den föregående. Några patienter behövde ändå vårdas på intensivvårdsavdelning. Andelen ålderspensionärer som vaccinerades mot influensa under denna säsong ökade något jämfört med säsongen dessförinnan, 48 procent mot 46 procent.

Fortsatt lägre antibiotikaförskrivning

Den minskade förskrivningen av antibiotika i länet fortsatte under 2014. Under året förskrevs 324 recept per tusen invånare jämfört med 336 recept år 2013, en minskning om 4 procent.

Färre klamydiasmittade

Antalet sjukdomsfall av klamydia minskade ytterligare. Reduktionen 2014 var knappt 7,4 procent jämfört med 2013 och sedan 2011 har antalet sjunkit med 27 procent. Det är främst i åldersgrupperna 15–19 år och 20–24 år som smittan minskar.

Stärkt hälsoinriktat arbete

Landstinget Västmanlands medlemskap i det nationella nätverket Hälsofrämjande hälso- och sjukvård (HFS) har stärkt det hälsoinriktade arbetet. Landstinget finns med i sju av tolv nationella temagrupper vars mål är att gemensamt utveckla viktiga hälsofrämjande områden. Under 2014 bildades ett lokalt nätverk inom landstinget till stöd för arbetet med fysisk aktivitet. Samarbete inom tobak och kost planeras. Arbetet med hälsoinriktade insatser är etablerat på alla vårdcentraler och leds av hälsokoordinatorer.

Ökat antal rådgivande samtal

Implementeringen av Socialstyrelsens riktlinjer för att sjukvården ska arbeta mer sjukdomsförebyggande fortsatte under året. I journalsystemet Cosmic infördes Hälsobladet, en mall för samtalsstöd om levnadsvanor, dokumentation och uppföljning – med tillhörande informations- och utbildningsinsatser. Målet är att Hälsobladet ska få genomslag i alla patientnära verksamheter. Antalet rådgivande samtal inom primärvården ökade

markant under 2014 till 17 934 jämfört med 12 245 år 2013. Rådgivning inom kost och fysisk aktivitet har ökat mest. Inom vuxenpsykiatri har hälsoinriktad rådgivning ökat med 30 procent och bland psykopatienter som tackat ja till den hälsokontroll som erbjuds ökat från 15 procent till 24 procent.

Utvecklade insatser inom tandvård

Folk tandvården Västmanland AB började under 2014 arbetet med att utveckla populationsinriktade och riktade insatser för en jämlikare tandhälsa. I samarbete med länets kommuner har nya rutiner tagits fram för att identifiera vilka personer som omfattas av Landstingets tandvårdsstöd. Behovet av informationsinsatser kvarstår för att nå ut.

Bred kompetensutveckling

Ett landsting som arbetar för förbättrade levnadsvanor hos befolkningen behöver personal som har ett hälsofrämjande förhållningssätt. Inom flera verksamheter har personal utbildats i motiverande samtals teknik. Föreläsningar inom kost, fysisk aktivitet och alkohol har genomförts, och foldrar om evidensbaserade kostråd och fysisk aktivitet har tagits fram som stöd i patientmötet. I samband med utbildningsinsatserna har dessutom informerats om möjligheten att hänvisa de som behöver ytterligare stöd till Hälsocenter, Tobaksenheten och Självhjälpscentrum.

Fler rökavvänjare

Rökavvänjning sker till stor del vid Tobaksenheten, men behovet att nå ut är större än Tobaksenheten klarar av. Därför har primärvården under året utbildat 17 ytterligare rökavvänjare. Glädjande är att antalet rökande gravida har minskat. För att minska tobaksbruket hos icke-svensktalande personer har ett samarbete påbörjats för att ge tobaksavvänjning på det egna språket av "kulturtolkar".

Hälsofrämjande ledare utbildas

I samarbete med Kungliga Tekniska Högskolan (KTH) och Institutet för Stressmedicin i Västra Götalandsregionen startade en forsknings- och dialogbaserad ledarskapsutbildning under året, Hälsofrämjande ledare. 18 arbetsplatser inom Landstinget Västmanland deltar, i syfte att vidareutveckla företagshälsovårdsmetodiken för hälsofrämjande processer på arbetsplatsen. Effekterna utvärderas i slutet av 2015.

Nya hälsoinspiratörer

Landstingets friskvårdsinspiratörer har blivit hälsoinspiratörer och målet med den nya rollen är ett större fokus på friskfaktorer och helhetssyn på hälsa. Tillsammans med skyddsombud är de en resurs för chefer i det systematiska arbetsmiljö- och hälsoarbetet.

Kommundialog om hälsa

Dialoger med länets kommuner om hälsoläget har som tidigare år genomförts under 2014. En politikerutbildning om folkhälsa kommer att genomföras under 2015 i samverkan med Västmanlands kommuner och landsting (VKL) och Länsstyrelsen.

Fler besök vid Hälso centrum

Hälso centrum Västmanland (HCV) är en underenhet till den landstingsövergripande verksamheten inom Kompetenscentrum för hälsa och utför insatser på individ- och gruppnivå. Verksamheten vid fyra hälsocentra i länet (Fagersta, Köping, Sala och Västerås) har under året haft ett ökat antalet besökare. De andra verksamheterna, självhjälpsgrupper och tobaksavvänjning, är andra mycket efterfrågade verksamheter.

Samarbete med samordningsförbunden

Landstinget Västmanland deltar i länets tre samordningsförbund, som är politiska och finansiella förbund inom rehabiliteringsområdet. Medlemmar utöver Landstinget Västmanland är Arbetsförmedlingen Västmanland, Försäkringskassan Västmanland, samt länets kommuner. Syftet med förbunden är att genom finansiell samordning, samverkan och kompetensutveckling förbättra medborgarnas möjligheter till rehabilitering, förvärvsarbete och egen försörjning. Åtgärderna anpassas efter lokala förhållanden.

Brett utbud av primärvårdstjänster

Vårdval Västmanland har ett brett utbud av primärvårdstjänster, exempelvis läkar- och sköterskemottagning dagtid, jourcentral, hemsjukvård och paramedicinska insatser. Prioriterade områden var under 2014: hälsoinriktat arbete, mest sjuka äldre, uppföljning och verksamhetsdialog samt utveckling av e-hälsa.

Framgångsrik artrosskola

Artrosskolan som följer en nationell standard, drivs i primärvården av såväl privata som offentliga vårdcentraler, och erbjuder patienter med artros i knä eller höft evidensbaserad behandling i form av träning och information. Patienterna får stöd och bedömning på sin vårdcentral, med påföljande rekommendation om artrosskolan. Detta har resulterat i att remisserna till ortopedmottagningarna minskat med 30 procent och att patienterna klarar sig längre utan operation.

Täckningsgrad ger stöd till vårdcentraler

De flesta patientbesöken inom landstinget förväntas ske i primärvården. Under 2014 infördes täckningsgrad som ett mått på hur stor andel av alla besök i öppenvården som utförs i primärvården, men också som ett system för att ge ersättning till vårdcentraler som har en hög andel av besöken i den öppna sjukvården. Tolv miljoner kronor fördelades under året ut för att stödja vårdinstanserna, huvuddelen till perifera vårdcentraler.

Utökat antal ST-läkare

Landstinget Västmanland har brist på läkare i primärvården, andelen hyrläkare ökar och de kommande pensionsavgångarna är omfattande. Ur ett nationellt perspektiv är andelen ST-läkare i allmänmedicin låg i Västmanland. För en förbättrad, långsiktig läkarförsörjning i primärvården skedde ett tillskott på 8,5 miljoner kronor för anställning av 46 stycken ST-läkare i primärvården med start 2014. ST-läkarna anställs på vårdcentralerna i stället för vid central enhet, vilket ger närhet till såväl patienter som kollegor. Initiativet bidrog till att andelen ST-läkare ökade under året med 30 procent.

Läkemedelsgenomgångar för ökad patientsäkerhet

I syfte att förbättra patientsäkerheten arbetar såväl primärvården som Västmanlands sjukhus med läkemedelsgenomgångar. Under 2014 genomfördes exempelvis 7 000 läkemedelsgenomgångar i primärvården. Beslutsstödet miniQ har under många år använts som stöd i läkemedelsgenomgångarna i primärvården samt även pilottestats på medicinkliniken. Via tilläggstjänsten senior-miniQ som finns i Mina vårdkontakter på webben kan patienter själva medverka i sina läkemedelsgenomgångar. MiniQ har integrerats i den elektroniska journalhanteringen.

Ökad kunskap kring hbtq-frågor

Under 2014 har landstinget tagit fram förslag till en handlingsplan för hbtq-frågor. Under året har utbildningsinsatser skett till prioriterade verksamheter, exempelvis akutmottagningen, psykkliniken, kvinnokliniken, barnhälsovården samt ungdomsmottagningarna. Personal vid ungdomsmottagningarna och venereologiska mottagningen vid Centrallasarettet har även fått fördjupad kunskap, särskilt om transgrupper och normkritiskt förhållningssätt.

Fortbildning inom våld i nära relationer

Under 2014 har landstinget reviderat det tidigare övergripande programmet mot våld och tagit fram en handlingsplan gällande våld i nära relationer. Medarbetare vid akutmottagningen, psykiatri, barn- och ungdomspsykiatri, barnmorskemottagningar, asyl- och integrationshälsan, barn och ungdom, ungdomsmottagningar samt tandvården har utbildats om bemötandefrågor, kunskap om anmälningsplikt, samverkan internt och externt med myndigheter och frivilliga organisationer. Ett åtgärdskort har tagits fram och delats ut till medarbetare och ledning i syfte att ge vägledning för medarbetare som möter våldsutsatta.

MÅLOMRÅDE

En livskraftig region

Med en livskraftig region menas att Västmanlands län ska vara attraktivt att leva i och flytta till. Regional utveckling och kultur är betydelsefulla delar i ett samhälle som är långsiktigt hållbart såväl socialt, ekonomiskt som miljömässigt. Landstinget Västmanland bidrar till regional utveckling med kollektivtrafik, kultur, folkbildning, näringslivsutveckling, folkhälsoarbete och som en aktiv aktör inom utbildningsområdet. (Landstingsplanen 2014-2016)

Regionkommunfrågan i nytt fokus

Tillsammans med länets kommuner har Landstinget Västmanland tidigare ansökt om att bilda en regionkommun i länet, men fick nej av den dåvarande regeringen. Främsta syftet med en regionkommun är att kunna ta ett demokratiskt ansvar för länets utveckling och bedriva det regionala utvecklingsarbetet i samarbete med kommunerna. Utifrån den nya regeringsdeklarationen återupptogs arbetet under 2014 och landstinget kommer att skicka en förnyad ansökan om att bilda regionkommun från 2017.

Kulturutbud med större geografisk spridning

Den regionala kulturplanen är en viktig del av länets regionala utvecklingsarbete. Under 2014 genomförde landstinget ett omfattande arbete i samarbete med länets kommuner för att revidera den regionala kulturplanen. Ett rikt utbud av kulturella aktiviteter ska göra Västmanland attraktivt att leva och arbeta i. Målet är att alla invånare i länet ska ta del av minst en kulturell aktivitet per år. Målet är ännu inte uppnått, men under året har samverkan med länets kommuner, civilsamhälle och andra aktörer gett resultat i form av en bättre geografisk spridning av kulturutbudet. Det möjliggör ett ökat antal framtida aktiviteter. Landstinget har även en viktig roll i kulturplanens genomförande.

Utbyggt länsmuseum

Länsmuseet är en del i Landstinget Västmanland. Det tillbyggda länsmuseet på Karlsgatan 2 i Västerås invigdes i maj 2014. Under resterande del av året uppförde museet nya basutställningar, som kommer att ha en långsiktig betydelse för beskrivning och gestaltning av Västmanlands historia.

Fortsatt stöd till västmanländska företag

Stöd till små och medelstora företag är en viktig strategi i landstingets arbete för regional utveckling. För att Västmanland ska kunna möta framtida utmaningar har landstinget tillsammans med länets kommuner och Länsstyrelsen reviderat det Regionala utvecklingsprogrammet (RUP) för länet. Till detta kommer arbetet med att förverkliga näringslivs- och innovationsdelen i Affärsplan Västmanland 2014-2020, där landstingets interna arbete med att stimulera innovationer inom hälso- och sjukvård är en viktig del.

Länets näringslivsutveckling stöds främst genom landstingets deläggande i ALMI Mälardalen AB samt genom medfinansiering av olika projekt och till organisationer. Under 2014 har ALMI genomfört riktade åtgärder inom innovationer och företagsöverlåtelser.

Tärna Folkhögskola utreds

Landstinget Västmanland har en folkhögskola kvar, Tärna Folkhögskola utanför Sala. Framtiden för folkhögskolan är på uppdrag av Landstingsstyrelsen under utredning.

Västmanlänningarna reser mer kollektivt

Utgångspunkten för kollektivtrafiken i Västmanland är att den ska utvecklas så att fler invånare kan och vill nyttja den. Målet för 2014 var att kollektivtrafikens marknadsandel ska uppnå 16 procent – vilket uppfylldes med 18 procent. Tack vare stora trafiksatsningar och utökad service har utvecklingen gått åt rätt håll och både resandeökning och kundnöjdhet visar att det nya kollektivtrafikutbudet är en succé.

Totalt sett ökade resandet med regional busstrafik i länet med 26 procent jämfört med 2013. Statistiken för Västerås kommun pekar på en resandeutveckling på plus 15 procent totalt perioden 130818-140817, jämfört med samma period innan. Resorna med tätortstrafiken i länet i övrigt backade dock med cirka 2 procent.

Övertagande av SJ resebutik

SJ aviserade i februari 2014 att resebutikerna i landet skulle stängas, så även vid Västerås centralstation. Kollektivtrafikförvaltningen snabbtredde möjligheten att ta över befintlig lokal och bli ombud för SJ inklusive kundservice delen i Västerås. Fördelarna med en större lokal samt ett helhetsansvar för försäljning och kundservice inom kollektivtrafiken i Västmanland bedömdes överväga. Personal rekryterades och den 14 april nyinvigdes VL:s Resecentrum.

Avveckling av Västmanlands Samtrafik

Våren 2014 togs beslut i samtliga berörda fullmäktige att avveckla kommunalförbundet Västmanlands Samtrafik och införliva verksamheten i Kollektivtrafikförvaltningen Landstinget Västmanland per den 1 januari 2015.

Införda linjeförändringar

Kollektivtrafikförvaltningen tog över ansvaret för skolskjutsplaneringen i Norberg och Skinnskatteberg, varpå två nya linjer infördes, linje 80 mellan Malingsbo och Skinnskatteberg samt linje 87 som

körs Karsbo-Flängan-Klackberg till Norberg. Linje 85 i Norberg fick utökad trafik och fler skolskjutsuppdrag. Trafiken på linje 514 Västerås-Surahammar utökades till 30-minuterstrafik i högtrafik. Stadstrafiken i Fagersta lades om till en busslinje kompletterat med en ny Flextrafik. På grund av högt tryck på linje 4 i Västerås förstärktes den till 7,5-minuterstrafik under högtrafiktid. En trafiksatsning på Svealandsbanan resulterade också i fler genomgående tåg på sträckan Örebro-Arboga-Eskilstuna-Stockholm.

Stödsystem och ny web upphandlades

Flera för kollektivtrafiken viktiga system upphandlades under året, exempelvis realtidssystem, automatisk trafikantäknning (ATR) och betalssystem. Kommunikationssystemet Rakel driftsattes innan årsskiftet. Arbetet med nya vl.se pågick under året, med planerad lansering i februari 2015. Finansiering av detta sker delvis genom medfinansiering från den regionala länsplanen.

Avbrutet införande av biljettsystemet BIMS

Under året beslutade Kollektivtrafiknämnden att avsluta införandet av biljettsystemet BIMS, till följd av de brister och försämringar gentemot medborgarna som upplevdes.

MÅLOMRÅDE

Nöjda och trygga medborgare

All verksamhet som Landstinget ansvarar för ska vara lätt att komma i kontakt med och finnas när man behöver den. Man ska bemötas vänligt och professionellt oavsett vem man är. Detta kännetecknar en verksamhet som man kan känna sig nöjd och trygg med.

(Landstingsplanen 2014-2016)

God tillgänglighet är ett prioriterat område inom Landstinget Västmanland. Det kan handla om tillgänglighet i form av väntetider i vården, tillgången på e-tjänster, punktlighet i kollektivtrafiken samt fysisk och språkmässig tillgänglighet. Den positiva utvecklingen av tillgängligheten via telefon och digitala kanaler fortsatte under 2014. Invånarna ska också kunna medverka i den egna vården och kunna göra kvalitetsjämförelser.

Tillgängligheten i primärvården

Under 2014 gjordes två nationella mätningar av tillgängligheten i primärvården. Vid höstens mätning var resultatet för telefontillgänglighet 90 procent, en försämring med sex procentenheter jämfört med 2013 (resultatet för riket var 89 procent). Höstens mätning visade vidare att 90 procent av primärvårdens patienter fick komma på läkarbesök inom sju dagar (riket 91 procent).

Landstinget gör även egna mätningar av tillgängligheten där vårdcentralerna månatligen rapporterar om de lever upp till att erbjuda patienterna läkarbesök inom sju dagar. På grund av det pågående införandet av journalsystemet Cosmic har de offentliga vårdcentralerna inte kunnat rapportera korrekt, men 8 av 17 privata vårdcentraler har en tillgänglighet på över 95 procent. Från 2015 kommer vårdcentralerna att rapportera in elektroniskt, vilket ger en enhetlig mätning efter nationell standard, där resultaten offentliggörs för allmänheten.

Tillgänglighet i specialistvården

För den specialiserade vården görs nationella mätningar månadsvis. 2014 års mätning visar att flertalet patienter får vård inom vårdgarantin för både besök och operation/åtgärd. Andelen patienter (av totalt antal väntande) som fått vård inom vårdgarantin var 90 procent för nybesök och 89 procent för operation/åtgärd, vilket är en liten försämring jämfört med 2013. Ett kraftigt ökat remissinflöde påverkade möjligheten att behålla samma höga tillgänglighet som under 2013. Resultatet är dock bättre än rikets, som var 87 procent för besök och 85 procent för åtgärd.

Under 2014 inledde Landstinget Västmanland en större satsning på förbättrad tillgänglighet i specialistvården i länet. Under en treårsperiod satsar landstinget

85 miljoner kronor för att korta väntetiderna både till somatisk och psykiatrisk specialistvård.

Kömiljarden gav 17 miljoner

Kömiljarden var en prestationsbaserad ersättningsmodell för planerad specialiserad sjukhusvård. En miljard kronor fördelades under 2014 mellan de landsting som lyckades ge sina patienter vård i tid. Kömiljardens krav klarades för nybesök under åtta av årets månader och för behandling under sex månader. Därmed fick Landstinget Västmanland 17 miljoner kronor i statliga stimulansmedel.

Uppnådda BUP-mål gav 4,8 miljoner

Från 2013 ingår satsningen för att öka tillgängligheten inom barn- och ungdomspsykiatri (BUP) i psykiatriöverenskommelsen. Landstinget Västmanland klarade målen för både nybesök och fördjupad utredning/behandling och fick därmed 4,8 miljoner i statliga stimulansmedel.

E-tjänster ger fler kontaktvägar till vården

Rätt information, till rätt person, vid rätt tillfälle – det är visionen med landstingets e-hälsa. Informationsteknik ska användas på ett patientvänligt och informationssäkert sätt, och landstingets E-hälsoplan visar vägen för prioriterade insatser perioden 2014-2016.

Under 2014 förankrades E-hälsoplanen i verksamheten. Pilotprojektet för Journal via nätet var i full gång och nya e-tjänster inom Mina vårdkontakter, MVK, infördes – exempelvis en ny intygstjänst som ger patienterna möjlighet att själva skicka sjukintyg till Försäkringskassan. Fler tjänster är på gång, exempelvis kommer direkttidsbokning i primärvården och specialistvården att bli möjlig. Under 2014 hade 22 procent av västmanlänningarna anslutit sig till Mina vårdkontakter. En ökning jämfört med tidigare, men målet uppnåddes inte. För att få fler att använda tjänsterna är tidsbokning och ett standardiserat utbud nödvändigt.

Parallellt med införandet av e-tjänsterna skedde kommunikationsinsatser och marknadsföring internt och externt. Förbättringsområdena vad gäller e-tjänster är samarbete mellan landstinget och länets kommuner, harmonisering av verksamheternas utbud i Mina vårdkontakter samt ett utökat antal enheter som erbjuder webbtidsbokning.

1177 Vårdguiden allt viktigare för invånarna

1177 Vårdguiden är Sveriges största tjänst för information och tjänster inom hälsa och sjukvård. Här kan invånare få sjukvårdsrådgivning dygnet runt – via telefoni och webben. Kännedomen om 1177 Vårdguiden är hög. Enligt Vårdbarometern känner 89 procent av invånarna i Västmanland till sjukvårdsrådgivningen via telefon. Kännedomen om webbplatsen 1177 Vårdguiden har dessutom ökat. Målsättningarna som är kopplade till svarstider för sjukvårdsrådgivningen via telefon uppnås dock inte. En genomlysning av verksamheten pågår för att förbättra måluppfyllelsen.

Bättre kontinuitet på vårdcentralerna

Med kontinuitet menas att patienten får träffa samma läkare eller sjuksköterska vid minst tre tillfällen under

en tolv månadersperiod. Nio vårdcentraler har uppnått målnivån 70 procent, vilket är en förbättring från föregående år. Från 2015 kommer måttet för kontinuitet tas fram per yrkeskategori sjuksköterska och läkare, vilket ger ett bättre underlag för förbättringsarbete.

Vårdbarometern

Vårdbarometern är en årlig nationell mätning, en befolkningsundersökning om svenskarnas uppfattningar och kännedom om hälso- och sjukvården. I resultatet för 2014 ligger Västmanland på samma nivå som snittet för riket, och 81 procent av de tillfrågade anser att de har tillgång till den vård de behöver, jämfört med 82 procent 2012 (senast jämförbara år).

Fakta om vårdgaranti

Vårdgarantin

"0-7-90-90"

Från den 1 juli 2010 ingår vårdgarantin i hälso- och sjukvårdslagen. Den nationella vårdgarantin uttryckt som "0-7-90-90" anger maximala väntetidsgränser i antal dagar.

Primärvård

0 dagar: Kontakt med primärvården i telefon eller på plats ska erbjudas samma dag.

7 dagar: Bedömer primärvården att det krävs ett läkarbesök där, ska det erbjudas inom sju dagar.

Specialiserad vård

90 dagar: Efter medicinsk bedömning ska tid för besök erbjudas senast 90 dagar efter beslut om remiss.

90 dagar: Om behandling beslutas ska den erbjudas senast 90 dagar efter beslut.

Kömiljarden

Kömiljardens ersättning grundas på den faktiska väntetiden i specialistsjukvården för besök respektive behandling, och beräknas varje månad för sig. Faktisk väntetid definieras som den tid som gått mellan beslut om remiss för första bedömning eller beslut om behandling till den dag detta sker eller påbörjas.

- Minst 70 procent av patienterna inom specialiserad vård ska ha fått nybesök inom 60 dagar.
- Minst 70 procent av patienterna ska ha påbörjat beslutad behandling, operation/åtgärd, inom 60 dagar.

Tillgänglighetsattsning BUP

För tillgänglighetsattsningen inom BUP mäts den faktiska väntetiden för första besök och påbörjad behandling/fördjudad utredning:

- Minst 90 procent av patienterna ska ha fått sitt första besök inom 30 dagar.
- Minst 80 procent av patienterna ska ha påbörjat sin behandling/fördjudad utredning inom 30 dagar.

Faktisk väntetid

Faktisk väntetid definieras som den tid som gått mellan beslut om remiss för första bedömning eller beslut om behandling till den dag detta sker eller påbörjas.

”Västmanlänningarna blir allt mer nöjda med den somatiska vården och den psykiatriska vården.”

Nationella patientenkäten våren 2014

Medborgarnas förtroende för vården Västmanland ligger nära Vårdbarometerns medelvärde för riket vad gäller förtroendefrågorna.

- 64 procent anger att de har förtroende för hälso- och sjukvården i stort.
- 53 procent har förtroende för vårdcentralerna.
- 73 procent har förtroende för sjukhusen i länet.

Medborgarnas uppfattning om väntetider

- 65 procent svarar att väntetiden till vårdcentralen är rimlig (64 procent i riket).
- 41 procent anger att väntetiden till sjukhus är rimlig (42 procent i riket).
- 66 procent tycker att det var lätt att komma fram till 1177 på telefon (75 procent i riket).

Högre betyg i den nationella patientenkäten

Västmanlänningarna blir allt mer nöjda med den somatiska vården och den psykiatriska vården. Det visar den nationella patientenkät som genomfördes under våren 2014. Enkätens frågor handlade exempelvis om bemötande, delaktighet, information, tillgänglighet, förtroende och upplevd nytta. Bemötandet inom den somatiska slutenvården får högre betyg än vid mätningen 2012, och både somatisk och psykiatrisk öppenvård uppnår målet om att PUK-värdet ska förbättras två enheter. I öppenvården upplevs en ökad delaktighet både inom somatisk och psykiatrisk vård. Trots förbättringen ligger Landstinget Västmanland något under riksgenomsnittet. I verksamheten har handlingsplaner tagits fram med fokus på tydligare patientkommunikation kring exempelvis vård, behandling, provresultat, diagnos, fast vårdkontakt och utskrivning.

Större samverkan med funktionsnedsatta

Utgångspunkten för landstingets stöd till västmanlänningar med funktionsnedsättning är en humanistisk människosyn och att alla ska kunna leva sina liv på jämlika villkor. Under 2014 beslutades om ett nytt program för att förbättra för de funktionsnedsatta i länet, där ett mål är en större samverkan mellan landstinget och de funktionsnedsatta. Ett annat är en större grad av individuellt bemötande – en funktionsnedsättning kan vara av fysisk, psykisk eller intellektuell karaktär och varje individs upplevelse är unik. En arbetsgrupp tillsattes under året för att ta fram en handlingsplan till första halvåret 2015. Arbetet kommer att genomföras tillsammans med handikapporganisationerna.

Fakta om nationell patientenkät

Nationell patientenkät

Ett samarbetsprojekt mellan landets landsting och regioner om en återkommande mätning av patientupplevd kvalitet (PUK). Den upplevda kvaliteten är en subjektiv värdering utifrån patientens erfarenheter vid sin senaste kontakt med vården. Resultaten ska användas för att utveckla och förbättra vården samt vara ett underlag för jämförelser och värddval. Se hela resultatet på www.npe.skl.se

Viktat värde:

Endast viktade svarsalternativ ingår i värdet. Varje svarsalternativ har viktats i förhållande till sin allvarlighetsgrad. För att räkna fram värdet används följande formel: $(\text{Vikt} \cdot \text{Antal svar per frågealternativ}) / \text{Antal viktade svar}$. Resultaten från varje svarsalternativ adderas, multipliceras med 100 och avrundas uppåt till närmaste heltal mellan 0 och 100.

PUK – Patientupplevd kvalitet – ett viktat värde där maxvärdet är 100

Resultaten presenteras i form av ett viktat värde, Patientupplevd kvalitet (PUK-värde). Vid framräkningen av PUK-värdet tas icke aktuella svarsalternativ bort så som "ej ifyllt" och "ej aktuellt". Varje svarsalternativ ges en vikt i förhållande till sin allvarlighetsgrad. Resultaten från varje svarsalternativ adderas, multipliceras med 100 och avrundas uppåt till närmaste heltal mellan 0 till 100.

Ny organisation för arbete enligt barnkonventionen
Landstinget Västmanlands arbete enligt FN:s barnkonvention är under uppbyggnad. Grunden är lagd genom en ledningsgrupp bestående av politiker och tjänstemän som styr arbetet samt införandet av tjänsterna barnrättstrateg och barnrättsombud. Riktlinjer och handlingsplaner för att implementera FN:s barnkonvention börjar bli kända i verksamheten och har mött stort intresse.

Arbeten pågår lokalt vad gäller barn som far illa och barn som närstående till en vuxen sjuk. Arbetet kommer att följas upp under 2015 i form av ett så kallat barnbokslut.

Nationell patientenkät, somatisk slutenvård

Ett viktat värde där maxvärdet är 100

Indikator	Fråga	Landsting (PUK)	Riket (PUK)	Ltv 2012
Bemötande	Kände du att du blev bemött med respekt och på ett hänsynsfullt sätt?	90	92	89
Delaktighet	Kände du dig delaktig i beslut om din vård och behandling, så mycket som du önskade?	73	77	73
Information	Fick du tillräcklig information om ditt tillstånd?	78	81	76
Tillgänglighet	Vad anser du om tiden du fick vänta?	80	80	80
Förtroende	Kände du förtroende för de läkare som du träffade?	85	88	84
Upplevd nytta	Anser du att ditt aktuella behov av sjukvård blivit tillgodosett under din tid på avdelningen	88	90	88
Helhetsintryck	Hur värderar du som helhet den vård/behandling du fick?	75	78	74
Rekommendera	Skulle du rekommendera den här avdelningen till andra?	90	91	89

Nationell patientenkät, somatisk öppenvård

Ett viktat värde där maxvärdet är 100

Indikator	Fråga	Landsting (PUK)	Riket (PUK)	Ltv 2012
Bemötande	Kände du att du blev bemött med respekt och på ett hänsynsfullt sätt?	94	94	92
Delaktighet	Kände du dig delaktig i beslut om din vård och behandling, så mycket som du önskade?	80	82	79
Information	Fick du tillräcklig information om ditt tillstånd?	83	84	83
Tillgänglighet	Fick du en mottagningstid så snart du önskade?	80	80	78
Förtroende	Kände du förtroende för den behandlare som du träffade?	92	93	90
Upplevd nytta	Anser du att ditt aktuella behov av sjukvård blivit tillgodosett vid ditt besök på mottagningen	87	87	85
Helhetsintryck	Hur värderar du som helhet den vård/behandling du fick?	79	80	77
Rekommendera	Skulle du rekommendera den här mottagningen till andra?	92	93	90

Nöjdare kunder i kollektivtrafiken

Nöjdhetsindex för kollektivtrafiken 2014 landade på 74 procent jämfört med 68 procent 2013. Västmanland placerade sig därmed på tredje plats bland länen – ”all time high”. Detta bedöms vara ett resultat av de stora trafiksatsningar som genomfördes i hösten 2013. Nöjdhetsindex vad gäller senaste resan med kollektivtrafiken blev 86 procent (mål 83 procent). Det är också viktigt att västmanlänningarna i allmänhet (inte bara resenärerna) är nöjda med kollektivtrafiken, de är både medfinansierare genom skattsedeln och potentiella resenärer. Nöjdheten hos allmänheten har ökat från 46 procent till 52 procent. Förutom utbudssatsningar och punktlighet är det goda bemötandet från våra busschaufförer en bidragande faktor.

Dialog med invånarna

Invånarnas möjlighet att framföra synpunkter och komma med förslag är en viktig demokratisk fråga. Detta möjliggörs på olika sätt. Efter valet 2014 inrättades en politisk beredning som särskilt ska jobba med invånardialogen. Dels dialog med invånarna via fysiska möten ute i länet, dels genom digitala kanaler. Via Demokratikanalen kan invånare ge förslag på allt som rör landstingets verksamheter. Andra invånare kan lämna synpunkter och rösta på förslagen, som vid ett högt antal röster tas vidare för beslut. Medborgarpanelen är en digital panel som invånarna anmäler sig till för att svara på olika frågor. Vid slutet av 2014 hade Medborgarpanelen cirka 358 medlemmar.

Nationell patientenkät, psykiatri slutenvård

Ett viktat värde där maxvärdet är 100

Indikator	Fråga	Landsting (PUK)	Riket (PUK)	Ltv 2012
Bemötande	Kände du att du blev bemött med respekt och på ett hänsynsfullt sätt?	70	74	73
Delaktighet	Kände du dig delaktig i beslut om din vård och behandling, så mycket som du önskade?	47	46	55
Information	Fick du tillräcklig information om ditt tillstånd?	55	44	56
Tillgänglighet	Fick du möjlighet att träffa en läkare så ofta som du önskade, medan du var inlagd?	64	63	62
Förtroende	Kände du förtroende för de läkare som du träffade på avdelningen?	66	62	68
Upplevd nytta	Anser du att ditt aktuella behov av vård blivit tillgodosett under din vistelse på avdelningen.	65	62	65
Helhetsintryck	Hur värderar du som helhet den vård/behandling du fick?	50	52	56
Rekommendera	Skulle du rekommendera den här avdelningen till andra?	68	60	68

Nationell patientenkät, Psykiatri öppenvård

Ett viktat värde där maxvärdet är 100

Indikator	Fråga	Landsting (PUK)	Riket (PUK)	Ltv 2012
Bemötande	Kände du att du blev bemött med respekt och på ett hänsynsfullt sätt?	81	85	78
Delaktighet	Kände du dig delaktig i beslut om din vård och behandling, så mycket som du önskade?	62	68	59
Information	Fick du tillräcklig information om ditt tillstånd?	63	70	61
Tillgänglighet	Hur upplever du mottagningens tillgänglighet? (kan gälla telefon, e-post, personligt besök)	58	61	55
Förtroende	*Kände du förtroende för den läkare som du senast träffade?	68	72	71
Upplevd nytta	Anser du att ditt aktuella behov av vård blivit tillgodosett vid ditt senaste besök på mo...	73	75	70
Helhetsintryck	Hur värderar du som helhet den vård/behandling du fått från den här psykiatriska mottagningen.	58	65	56
Rekommendera	Skulle du rekommendera den här mottagningen till andra?	71	78	69

Patientnämnden

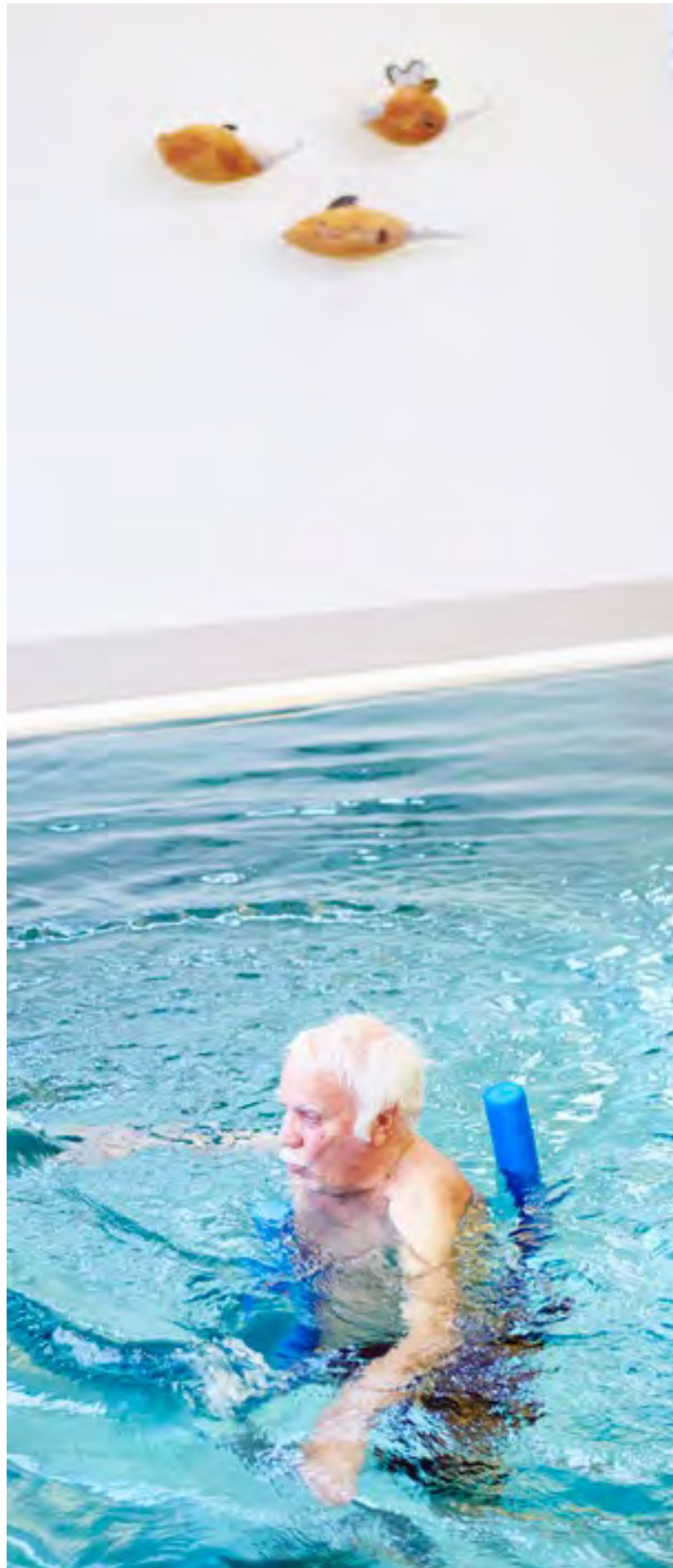
Patientnämnden är fristående från vården och opartisk. Dit kan patienter och anhöriga vända sig när de vill rådgöra kring eller har synpunkter på vård och omsorg. Uppgiften är att stödja enskilda patienter att få den information de behöver för att kunna tillvarata sina intressen inom hälso- och sjukvården. Nämnden bidrar även till kvalitetsutvecklingen genom att patienternas synpunkter når de ansvariga i vården.

Fler ärenden 2014

Under 2014 registrerades 1435 ärenden, en ökning från 2013 då antalet var 1086. Orsaker kan vara att nämndens verksamhet är väl känd i landstinget och att patienter hänvisas via vården. I verksamheterna finns informationsbroschyrer och under året har handläggarna på kansliet också funnits i entréhallarna vid länets sjukhus samt besökt mottagningar för att lämna informationsmaterial.

Anmälningarna till nämnden visar att vissa problem återkommer ofta, exempelvis kring:

- Receptförnyelse. Patienten får kontakta vården flera gånger för att förnya recept.
- Telefonrådgivning. Det kan ta flera dagar att få kontakt med rådgivande sjuksköterska.
- Remisser. När en remiss ska skickas till annan verksamhet måste patienten själv kontrollera om den har kommit fram, och sedan stöta på så att remiss skickas.
- Bristande information vid läkarbesök. Läkare har misslyckats med att informera så patienten känner sig trygg och informerad.
- Vårdgaranti. Patienten väntar på sin kallelse och ringer själv när det närmar sig tre månader och får då veta att åtgärden kommer att dröja.
- Hyrläkare – när ständigt nya läkarkontakter drabbar patienter som har behov av långvarig och regelbunden läkarkontakt kan uppföljningen kring exempelvis sjukskrivning, provsvar, röntgensvar, planering och remisser brista.

MÅLOMRÅDE

En säker och kostnadseffektiv verksamhet av god kvalitet

En säker och kostnadseffektiv verksamhet av god kvalitet baseras på aktuell kunskap och evidens. Den genomsyras av säkerhetstänkande, smidiga flöden och arbete med rätt saker på rätt sätt. Detta förutsätter ett systematiskt kvalitets- och säkerhetstänkande och ansvarstagande för en hållbar utveckling och miljö. Vård ges på rätt vårdnivå, vilket innebär högre kvalitet för patienterna samtidigt som landstingets resurser används så effektivt som möjligt.

(Från landstingsplanen 2014-2016)

Patientsäkerhetskulturen går framåt

Landstinget Västmanland har en nollvision för vårdskador. Det handlar både om att öka patientsäkerheten och utveckla patientsäkerhetskulturen, vars grundstenar ska vara ett förebyggande arbete samt patientmedverkan. Den nationella mätningen av patientsäkerhetskulturen 2014 visar stora förbättringar, exempelvis vad gäller information och stöd till både patienter och medarbetare vid negativ händelse. Även samarbetet och överlämningarna mellan olika delar i sjukvårdssystemet har förbättrats. Förbättringsområden är exempelvis återkoppling via avvikelssystemet Synergi.

500 besökare på Patientsäkerhetens dag

För andra året i rad bjöd landstinget in medarbetare och invånare till Patientsäkerhetens dag för att berätta om arbetet för en säkrare vård i Västmanland. 500 besökare deltog den 10:e april och syftet med dagen var att inspirera och lära av varandra för att

förebygga risker som kan leda till vårdskador. Dagen bjöd på intressanta föreläsningar plus att flera enheter visade upp sina utvecklingsarbeten.

Förstärkt suicidpreventivt arbete

Självordsfrekvensen är hög i Västmanland jämfört med riket. Under året inleddes omfattande insatser för att förbättra omhändertagandet vid psykisk ohälsa. Rutiner har säkerställts och personal inom psykiatri och primärvård har utbildats i suicidriskbedömning. En handlingsplan kommer att tas fram under 2015 och arbetet förstärks genom en projektanställd psykolog som ska kartlägga hela vårdkedjan.

Insatser för att förebygga fallskador

Förflyttninginstruktörer har utbildats runt om i verksamheten för minska riskerna för både trycksår och fallskador. Instruktörerna utbildar i sin tur de egna arbetskamraterna. Under 2014 beviljades dessutom stöd till 21 utvecklingsprojekt i verksamheten, där flera handlade om förebyggande insatser för att förhindra fall – exempelvis genom personligt larm, halkskydd och andra hjälpmedel samt översyn av läkemedel. Via systemet Senior Alert riskbedöms dessutom patienter över 70 år när de läggs in på sjukhuset. Trots ett omfattande arbete med fallriskprevention var antalet rapporterade fallskador hos patienter över 70 år under 2014 i princip oförändrat jämfört med år 2013 (131 mot 128 stycken). Antal patienter med skada, av varierande allvarlighetsgrad, ökade något från 35 till 44.

Riskminimering vid inhyrd personal

Med utgångspunkt i en genomförd riskanalys vad gäller inhyrda läkare pågick ett omfattande arbete under året för att förbättra introduktionen för ny personal samt förtydliga kraven på bemanningsföretagen. Ett led i arbetet är även att sjukhusläkare erbjuds att tjänstgöra i primärvården för erfarenhetsutbyte.

Förbättringsförslag från medborgarna om vården

I april 2014 öppnade landstingets avvikelserapporteringssystem Synergi på webben. Här kan medborgarna skicka in förbättringsförslag direkt till landstinget. Under året kom det sammanlagt in 107 förbättringsförslag, främst kring bemötande, vård, behandling, information och kommunikation. Förbättringsåtgärder återkopplas till förslagslämnarna.

Fortsatt få vårdrelaterade infektioner

Landstinget Västmanland har fortsatt en låg frekvens av vårdrelaterade infektioner, under fem procent 2014. En förklaring kan vara förbättrade städrutiner med mer omfattande slutstädning mellan patienter. Från 2014 sker uppföljningen av vårdrelaterade infektioner med hjälp av Infektionsverket, ett nationellt kvalitetsverktyg där samtliga antibiotikabehandlade infektioner och riskfaktorer registreras.

Förebyggande av trycksår intensifieras

Trycksår förorsakar mycket lidande och är ett område som landstinget måste förbättra. En övergripande handlingsplan har utarbetats som innebär att trycksårsombud införs i slutenvården. Dessutom erbjuds personalen grundläggande utbildning i trycksårsförebyggande arbete samt förflyttningsteknik.

Fler läkemedelsberättelser

Under året ökade användningen av den så kallade läkemedelsberättelsen, en skriftlig redogörelse för vilka läkemedelsförändringar som skett under patientens sjukhusvistelse och som överlämnas till patienten vid utskrivning. 22 procent av de utskrivna patienterna fick en läkemedelsberättelse under 2014, att jämföra med siffran från 2013 som var 12 procent.

Bra position i Öppna jämförelser

Resultat som rapporteras in i kvalitetsregister är viktiga verktyg för att utvärdera, jämföra och utveckla vården. Öppna jämförelser är ett nationellt, landstingsgemensamt system för att jämföra kvaliteten och effektiviteten inom hälso- och sjukvården. 2014 skedde den nionde öppna jämförelsen, som visar ett fortsatt bra resultat för Landstinget Västmanland. Analysen omfattade 236 indikatorer inom 20 olika områden. Särskilt goda exempel fanns inom hjärtsjukvård, cancervård, strokevård, reumatisk vård och intensivvård. Förbättringsområden är vård i livets slutskede, kvinnosjukvård och diabetesvård. Sammantaget hävdar den västmanländska hälso- och sjukvården sig väl jämfört med andra landsting, och får inom flera områden toppbetyg.

”Glädjande är att Köping fick utmärkelsen Årets strokesjukhus 2014.”

Processer – viktigt verktyg för förbättringar

Förbättringsarbetet inom Landstinget Västmanland ska bidra till att landstingets verksamhet erbjuder god tillgänglighet, säkerhet och kvalitet för länets invånare. Det är också ett sätt att säkerställa medarbetarnas arbetsmiljö och att resurser används på rätt sätt. Processöversyner är viktiga verktyg för ständiga förbättringar.

Fortsatt kartläggning av processer

Under året har det omfattande arbetet för att identifiera processer inom Landstinget Västmanland fortsatt inom ramen för programmet Ledningssystemet 2.0. Processer har kartlagts för ledning och styrning, inom hälso- och sjukvården, regional utveckling och inom stödprocesser. En grundstruktur har tagit form, dokumenterats och tilldelats processägarskap. Samordningen av dokumenten i ledningssystemet har också intensifierats och kopplats till processerna.

Förbättrad strokeprocess

Strokeprocessen rör hela flödet, från första symtom på stroke till det att patienten är färdigrehabiliterad. Den berör alla aktörer, aktiviteter och steg som patienten passerar.

2011-2014 genomfördes en översyn för att förtydliga och förbättra processen, vilket bland annat resulterade i minskade ledtider vid akut stroke, fler trombolys-behandlingar, personalutbildning, tydligare planering, information och uppföljning kring patienterna samt bättre samverkan både mellan sjukhusen i länet och med kommunerna. Glädjande är att Köping fick utmärkelsen Årets strokesjukhus 2014.

Säkrade patientprocesser

Översynen av ”Från dörr till dörr” – processen från det att en patient kommer till akutmottagningen till att hemgången har setts över – resulterade i flera åtgärder inom stora delar av sjukhusvården. Några exempel är personalutbildning, tydligare planering av vårdtiden samt möjlighet till direktinläggning för vissa patientgrupper. Även höftfrakturprocessen sågs över, vilket bland annat resulterade i ett ”höftspår”, där patienter transporteras från ambulans till röntgen och direkt till avdelning för inskrivning, vilket innebär

kortare tid till operation och minskad risk för komplikationer. Skallskadeprocessen har också setts över, vilket resulterat i säkrade rutiner och bättre information till patienterna.

Så mäts vårdens kostnadseffektivitet

God hushållning är en hörnpelare i Landstinget Västmanlands verksamhet.

Sedan några år använder landstinget bland annat två metoder för att mäta hur insatta resurser används i vården:

- **KPP (Kostnad Per Patient)** ger utifrån nationella principer information om den faktiska mängd resurser som används för enskilda patienter eller grupper av patienter. Genom KPP kan specifika åtgärder för en enskild patient beskrivas och mätas. KPP-redovisning finns för närvarande i över hälften av Sveriges landsting/regioner, och den nationella målsättningen är att KPP ska införas i alla landsting, i första hand inom somatisk vård. Landstingen levererar KPP-data till en nationell KPP-databas hos Sveriges kommuner och landsting (SKL).
- **DRG (Diagnos Relaterade Grupper)** är ett grupperingssystem som beskriver både medicinskt innehåll och resursåtgång genom att grupperna är både medicinskt och resursmässigt lika. Med hjälp av KPP-data från ett stort antal sjukhus kan varje DRG viktas och därmed beskriva resursåtgången i relation till andra DRG uttryckt i DRG-poäng. Genom att räkna samman volym (antal) med DRG-vikt, får man en DRG-poäng. Ju högre poängsumma för en patientgrupp, desto större del av sjukhusets samlade resurser nyttjas av gruppen.

Stöd till klinikerna för att använda KPP

Med DRG och KPP blir det möjligt att följa landstingets vårdinsatser och kostnader för olika patientgrupper. Genom dessa data får vårdverksamheterna tillgång till värdefull information att använda i planering och utveckling av vårdprocesserna. Under 2014 har det i Västmanlands landsting genomförts omfattande utvecklingsaktiviteter för att stödja och utbilda klinikerna i analys och tillämpning av KPP-information.

KPP/DRG – Västmanland över riksgenomsnittet

Genom att mäta kostnad per DRG-poäng för ett sjukhus kan insatta resurser kopplas till patientsammansättning och vårdbehov på en aggregerad nivå, och jämföras med andra sjukhus. Dock bör noteras att även om kostnadsredovisning enligt KPP bygger på en enhetlig, nationell grund, så förekommer skillnader i hur landstingen redovisar till SKL.

Målet är att kostnaden per DRG-poäng för den slutna somatiska vården inte ska överstiga genomsnittet för samtliga läns- och länsdelssjukhus i Nationella

KPP-databasen. Men det uppnåddes inte för 2013 (senast tillgängliga jämförelsedata), ej heller för 2011 och 2012. Västmanland ligger cirka 3000 kr högre per DRG-poäng än gruppens genomsnitt. En utredning har visat att skillnader i redovisning mellan landstingen kan förklara en dryg tredjedel av skillnaden. Även med hänsyn till detta uppvisar Västmanlands slutenvård en högre kostnad i förhållande till producerade DRG-poäng än gruppen som helhet, vilket skulle kunna betyda att det finns utrymme för effektiviseringar.

Fortsatt analys av vårdens processer utifrån ett KPP/DRG-perspektiv behöver göras, och under 2015 planeras ett utvecklingsarbete av KPP/DRG inom somatiska öppenvården på motsvarande sätt som man tidigare arbetat med slutenvården. När data från både sluten- och öppenvård används underlättas analys av sjukhuset som helhet.

På väg mot miljöcertifiering

Ett sätt att ta ansvar för landstingets negativa miljöpåverkan är att arbeta för en miljöcertifiering – vilket innebär ett systematiskt arbete, ständiga förbättringar och åtgärder som ger bäst effekt för miljön. Med en miljöcertifiering blir miljöarbetet en del i landstingets ledningssystem, och vägledande och styrande för alla chefer och medarbetare. Genom det arbete som utförts under året beräknas målet om miljöcertifiering 2015 att uppnås.

Genomförande av miljöprogrammet

Landstingets miljöpolitiska program 2013-2017 omfattar miljömål för energi, transporter, avfall och produkter, läkemedel inklusive lustgas, livsmedel samt utbildning. Miljöutbildning är ett av kraven för att landstinget ska bli miljöcertifierat och för att säkra att landstingets medarbetare har kunskap i miljöfrågor har en e-utbildning tagits fram.

Insatser för energieffektivisering

Ny ventilation, isolering av vindar och byte av fönster bidrog under 2014 till att minska landstingets energiförbrukning med 3,4 procent jämfört med föregående år. Målet till 2017 är en energiförbrukning på 175 kWh/kvadratmeter och för 2014 har landstinget som helhet en energiförbrukning på 199 kWh/kvadratmeter. Ett energiprojekt har startats i Barn- och ungdomspsykiatrins lokaler vid lasarettet i Västerås.

Ökad källsortering

Västmanlands sjukhus Köping fick 2013 en ny avfallsanläggning för att sortera ut matavfall. Erfarenheterna från Köping har legat till grund för att påbörja utsortering av matavfall vid Västmanlands sjukhus Västerås. Den utökade källsorteringen kommer att fortsätta under 2015 då bland annat landstingets verksamheter i Sala samt Tärna folkhögskola får möjlighet att sortera ut matavfallet så att det blir biogas.

Minskad miljöpåverkan från läkemedel

Redan 2013 nåddes miljömålet för förskrivning av diklofenak, den aktiva substansen i vissa smärtstillande läkemedel, exempelvis Voltaren. Efter tidigare ändrade rekommendationer till förskrivare har det skett ett tydligt skifte från diklofenak till naproxen. Under året minskade förskrivningen av diklofenak ytterligare, vilket även minskar riskerna för skador på sötvattensfisk.

För antibiotikatypen kinoloner finns mål om minskad förskrivning i primärvården. Förskrivningen är oförändrad under 2014 jämfört med föregående år, vilket motiverar insatser från Stramaläkare i dialog med vårdcentralerna. Nätverksorganisationen Strama arbetar för rationell antibiotikaanvändning och minskad antibiotikaresistens.

Mindre miljöpåverkan vid tjänsteresor

Ett mål är att klimatpåverkan i form av koldioxidutsläpp från landstingets transporter ska minska. En väg dit är att använda biogas framför fossila bränslen såsom diesel och bensin. Andelen fossila fordonsbränslen har dock ökat från 74 procent år 2013 till 81 procent år 2014. För att åtgärda detta har riktlinjerna för både tjänsteresor och inköp av fordon uppdaterats.

Fortsatt arbete för ett säkrare landsting

Flera projekt pågår för att förbättra trygghets- och säkerhetsnivån inom Landstinget Västmanland. Under 2014 genomfördes upphandlingar inom bevaknings-, värdehanterings- och försäkringsmäklartjänster, för införande av tjänster under 2015. Kontanthanteringsprojektet pågick enligt plan och kommer att eliminera den tid vården måste lägga på att hantera kontanter. Brandskyddsarbetet fortsatte, vilket bland annat resulterar i det föråldrade brandskyddet vid Köpings sjukhus ersätts med ett nytt.

MÅLOMRÅDE

Stolta och engagerade medarbetare och uppdragstagare

Medarbetarna är landstingets mest betydande resurs. I mötet med befolkningen är personalens bemötande, kunskap, erfarenhet, och engagemang grunden för en god verksamhet. En god verksamhet bygger på att man uppskattar att arbeta inom de verksamheter landstinget ansvarar för, och att man tar ansvar för och medverkar till att förbättra verksamheten ur brukarens perspektiv och över verksamhetsgränser – oavsett om man är anställd av landstinget, eller arbetar på landstingets uppdrag. (Landstingsplanen 2014-2016)

Personalpolicy och personalstrategi visar vägen

Landstingsfullmäktige och landstingsstyrelsen har beslutat om en översyn och vidareutveckling av Landstinget Västmanlands personal- och arbetsgivarpolitik. Därför påbörjades under 2014 ett arbete kring kompetensförsörjning, lönebildning och arbetsmiljö inom landstinget. Särskilt fokus ska ligga på processutveckling samt skiftet från organisationsfokus till fokus på invånarna, patienterna och kunderna. Uppdraget omfattar även formulering och genomförande av personalpolicy och personalstrategi.

Fler anställda

Den sista december 2014 hade Landstinget Västmanland 6 443 medarbetare, exklusive timanställda. Det är en ökning med 72 medarbetare jämfört med 2013.

- Heltidsanställda: 81 procent
- Deltidsanställda 19 procent
- Genomsnittlig sysselsättningsgrad 95,1 procent
- Andel visstidsanställda: 9,2 procent.
- Antal kvinnor: 5 138 (80 procent).
- Antal män: 1 305 (20 procent).

Anställda totalt	2014	2013
Anställda	6443	6371
Årsarbetare*	6124	6036

*En årsarbetare motsvarar en heltidsarbetare per år.

” Under året anslöts Landstinget Västmanland även till Samhällskontraktet ... för att stärka utbildning, forskning, innovationer och utveckling.”

Den största andelen medarbetare fanns i åldersgrupperna 41-45 år, 46-50 år samt 56-60 år.

- 37 procent var över 50 år.
- Var fjärde anställd var över 56 år.
- Genomsnittsåldern var 46 år.

231 000 fler arbetstimmar

Den arbetade tiden hade ökat med 2,6 procent, vilket motsvarar cirka 231 000 timmar eller 78 miljoner kronor. En ökning syns bland anställda medarbetare, en liten minskning bland inhyrd personal. Arbetad tid för timanställda uppgick under året till motsvarande 230 heltidsanställda.

Rapport för framtida kompetensförsörjning

Under året färdigställdes den rapport som Landstinget Västmanland arbetat fram tillsammans med Landstinget Sörmland för att belysa kommande personal- och kompetensbehov inom hälso- och sjukvården. Rapporten tar bland annat upp inre och yttre faktorer som påverkar tillgång och efterfrågan på medarbetare.

IT-stöd för utbildningsadministration på gång

Under året gjordes en förstudie för hela kompetensförsörjningsprocessen med målet att kartlägga vilket systemstöd som skulle kunna underlätta landstingets arbete med kompetensförsörjning och kompetensutveckling. Arbetet med att införa ett IT-stöd för utbildningsadministration har påbörjats.

Nya yrkesambassadörer

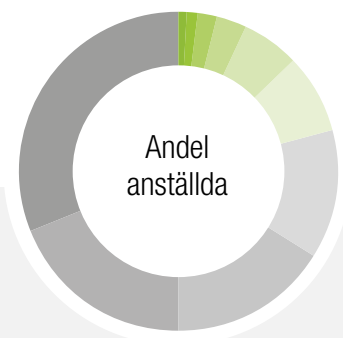
Ett arbete för att identifiera och tydliggöra landstingets arbetsgivarvarumärke har påbörjats. Under 2014 skedde riktade marknadsföringsinsatser genom deltagande vid arbetsmarknadsmässor och event samt i kontakt med studenter. Yrkesambassadörer som representerar de olika verksamheterna rekryterades.

Landstinget aktivt i arbetsmarknadspolitiken

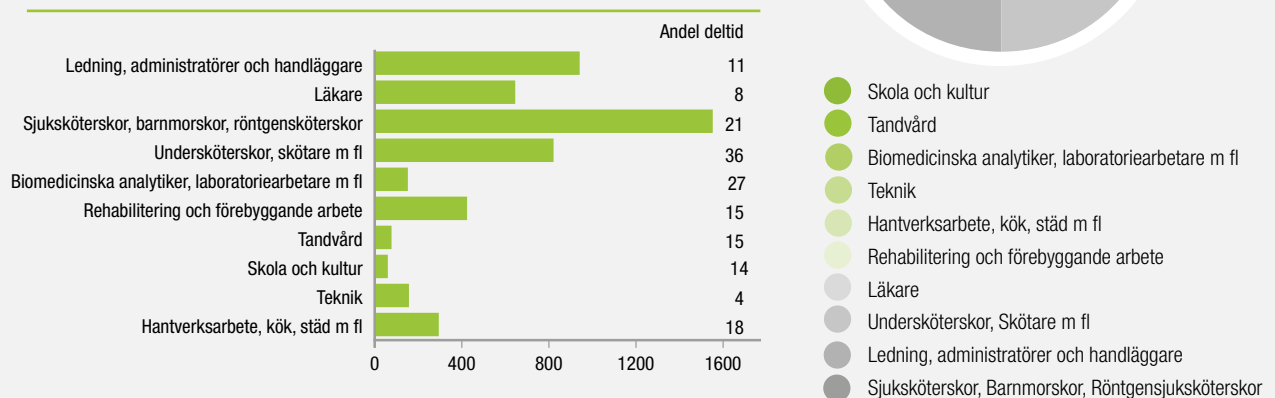
För att lyfta fram landstingsperspektivet i länets arbetsmarknadspolitik deltog landstinget i olika forum och aktiviteter, exempelvis i nätverk med länets kommuner och föreningen Jobba i Västerås. Under året anslöts Landstinget Västmanland även till Samhällskontraktet – ett samarbete mellan Mälardalens högskola, Eskilstuna kommun, Västerås stad och Landstinget Sörmland för att stärka utbildning, forskning, innovationer och utveckling.

KTC – en del av Lärcentrum

Under året har många medarbetare breddat och fördjupat sin kompetens vid Lärcentrum med tillhörande Klinisk Tränings Centrum (KTC). Kompetensutveckling inom klinisk verksamhet har också skett med stöd av medarbetare utbildade till instruktörer i medicinsk simulering. För att kvalitetssäkra vårdrelaterade utbildningar har en medicinsk ledningsansvarig läkare rekryterats till Lärcentrum. En pedagogisk plattform har tagis fram. Samverkan med Mälardalens högskola förstärktes och samarbete pågår med länets kommuner för att identifiera gemensamma kompetensbehov.

Antal anställda heltid och deltid i procent

Omställning stärker kompetens

I syfte att säkra den framtida kompetensförsörjningen skapas nya möjligheter att tillvarata erfarenhet och kunskap genom omställning och kompetensutveckling. Genom att investera för framtiden ges nya möjligheter till jobb och varsel och uppsägningar undviks. I syfte att underlätta omställningsarbetet och investera i ökad kunskap har under året medel avsatts motsvarande 8,2 mkr. Medlen har använts till olika typer av kompetensutveckling, bland annat till vidareutbildning till specialistsjuksköterska och grundutbildning till sjuksköterska. Medel har också använts till omställningsstöd, exempelvis introduktion och till feriearbete för ungdomar.

Pilotprojektet Önskad sysselsättningsgrad

För 2014 fanns 2,8 miljoner kronor avsatta för pilotprojektet Önskad sysselsättningsgrad, som bland annat syftar till nytänkande vid bemanning och hälsofrämjande arbetstider.

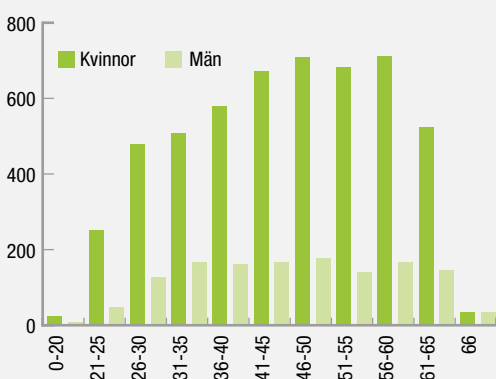
Samverkan med högskola och universitet

Inom landstingets utbildningsuppdrag har landstinget aktivt samverkat med skolhuvudmän och lärosäten. Detta för att möjliggöra verksamhetsförlagd utbildning i utvecklingen av vårdutbildningar och för att främja utvecklingen av goda lärandemiljöer. Samverkan har skett dels på lägre organisatorisk nivå i enskilda utbildningar, dels på landstingsövergripande nivå genom Enheten för kunskapsstyrning (EKU). EKU har fortsatt arbetet med att föra samman olika perspektiv inom landstinget samt mellan landstinget, lärosäten och utbildningsanordnare. Detta sker genom interna mötesforum, som landstingets Utbildningsråd, och genom deltagande i flera externa samverkansforum där utbildningars Branschråd och styrgrupper för Vård- och omsorgscollege är tydliga exempel.

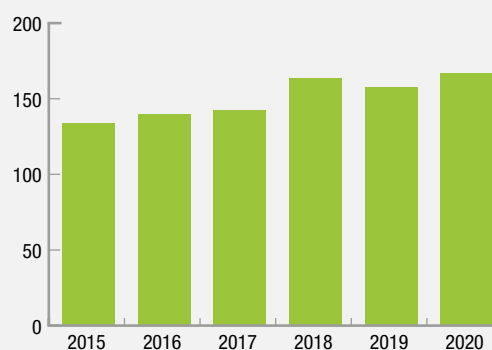
Kvalitetsförlagd god AT- och ST-utbildning

I 2014 års ranking gällande AT-läkare hamnade Landstinget Västmanland på plats 10 av 68. Detta

Åldersfördelning 2014

Pensionsavgångar vid 65 års ålder

ska jämföras med plats 8 år 2013. De återkommande höga placeringarna och det arbete som lett fram till dessa utgör en god grund för att fler läkare ska vilja förkovra sig inom Landstinget Västmanland, exempelvis genom ST-utbildning.

Landstinget Västmanland var först i Sverige att genomföra en landstingsövergripande inspektion kring ST-tjänstgöring för läkare. Resultaten visar att landstinget har kommit en god bit på väg med sin ST-utbildning och rekommendationerna som ges i rapporten kommer att ligga till grund för fortsatt arbete.

Nya former för läkartjänstgöring

Svenska studenter som läser till läkare i Polen har under en tid haft möjlighet att sommartid göra sin obligatoriska praktik i Landstinget Västmanland. För att ytterligare tillvarata läkarkompetens från andra länder startade landstinget under 2014 komplet-

terande underläkartjänstgöring (KULT) för studenter med läkarutbildning från annat land. Upplägget omfattar totalt tolv månader och syftar till att ge en introduktion i svensk sjukvård samt en bred medicinsk och praktisk erfarenhet inför en specialiseringstjänstgöring inom vuxenpsykiatri eller allmänmedicin.

Åtgärder för bättre ledar- och medarbetarskap

Utifrån en tidigare genomförd chefs- och medarbetarenkät skedde satsningar på utökat stöd form av handledning, förbättrad introduktion till chefer, samt mentorskap. Målet är stärkt ledarskap och ett mer processinriktat synsätt.

Hälsofrämjande arbetsplatser studerades

För att vidareutveckla tidigare genomförda projekt kring hälsofrämjande arbetsplatser sökte och beviljades Landstinget Västmanland medel från AFA-försäkring. KTH-forskare studerade effekterna av hälsofrämjande

Sjukfrånvaro i procent

	2014	2013
Total sjukfrånvaro	6,0	5,8
Långtidssjukfrånvaro	40,9	37,3
Män	3,8	4,1
Kvinnor	6,6	6,3
0-29 år	5,6	5,0
30-49 år	5,7	5,4
50 -	6,6	6,6

Sjukfrånvaron anges i procent av den sammanlagda ordinarie arbetstiden.

Långtidssjukfrånvaron anges i procent av den totala sjukfrånvaron. Med långtidssjukfrånvaro avses sjukfrånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer.

Frisknärvaro i procent

	2014	2013
Frisknärvaro		
Kvinnor	51,5	51,6
Män	68,5	66,0
Totalt	55,0	54,5

Med frisknärvaro avses anställda som haft högst 5 dagars frånvaro för egen sjukdom under kalenderåret.

Anställda fördelade på yrken och kön

	Antal	Andel	Varav kvinnor
Ledning, administratörer och handläggare	1061	16%	85%
Läkare	707	11%	48%
Sjuksköterskor, Barnmorskor, Röntgensjuksköterskor	1892	30%	88%
Undersköterskor, Skötare med flera	1351	21%	84%
Biomedicinska analytiker, laboratoriearbetare med flera	191	3%	92%
Tandvård	67	1%	83%
Rehabilitering och förebyggande arbete	627	10%	88%
Skola och kultur	59	1%	79%
Teknik	170	2%	24%
Hantverksarbete, kök, städ med flera	318	5%	66%

ledarskapsutbildningar vid arbetsplatser inom vård och omsorg. Syftet är att sprida kunskap till chefer och medarbetare om vilka faktorer som bidrar till en hälsofrämjande arbetsplats.

Ledarutveckling för framtiden

Ytterligare en omgång av utbildningsinsatsen "Framtida chef" genomfördes under året.

Tre huvudområden inom det fortsatta arbetet med utveckling av chefsroller och ledarskap identifierades: chefen och omvärlden, karriärplanering och hållbart ledarskap. Även mentorprogram för både nya och erfarna chefer genomfördes.

Fagersta fick arbetsmiljöpris

Psykiatriska öppenvården i Fagersta fick Solrosen 2014, landstingets arbetsmiljöpris som delades ut för tionde gången. I motiveringen stod bland annat "Ett närvarande ledarskap med samverkan i fokus är ledorden för Psykiatriska öppenvården i Fagersta. Med ett gränsöverskridande arbetssätt tar man sig an utmaningar och med humor skapas trivsel".

Hälsofrämjande arbete genom Landstingshälsan

Landstinghälsan är en viktig aktör för arbetet med hälsofrämjande arbete. Landstinget Västmanland ska ha arbetsplatser som fokuserar på god hälsa och förebygger ohälsa på individ-, grupp- och organisationsnivå. Ohälsa bland medarbetare ska uppmärksammas tidigt och åtgärder sätts in för att förebygga och rehabilitera. Ju tidigare insatser desto större möjlighet att skapa hälsofrämjande arbetsplatser och undvika eller förkorta hälsoproblem hos medarbetaren.

Friskvårdsinspiratörer sprider kunskap

Landstingets cirka 250 friskvårdsinspiratörer sprider kunskap om friskvård och hälsa på arbetsplatsen. Landstingets träningsanläggningar, Hälsolyften, finns i hela länet och erbjuder gratis träning till alla med-

arbetare. Under 2014 nyttjade 42 procent av landstingets medarbetare det friskvårdsbidrag som erbjuds.

Fortsatt ökad sjukfrånvaro

Under 2014 ökade sjukfrånvaron med 0,2 procentenheter (från 5,8 procent till 6,0 procent). Det speglar utvecklingen i samhället i stort och innebär att landstingsplanens mål om minskad sjukfrånvaro och en sjukfrånvaro på mindre än 5 procent inte uppnåddes. Långtidssjukfrånvaron (sammanhängande 60 dagar eller mer) har ökat jämfört med tidigare år och står för 40,9 procent av den totala sjukfrånvaron (37,3 procent 2013). Kvinnor har högre sjukfrånvaro än män (6,6 mot 3,8 procent). Sjukfrånvaron i den yngsta åldersgruppen (<29 år) tenderar att öka. Högst sjukfrånvaro finns i gruppen 50 år och äldre.

Arbetsmiljöavvikelser	2013	2014
Antal anmälda negativ händelse/olycka	429	461
Antal Tillbud	301	330
Antal Anmälda risker	382	350
Totalt	1112	1141

Utfall löneöversyn 2014 per facklig organisation i procent

Civilekonomer	2,8	Naturvetare	2,3
DIK	2,7	Psykologförbundet	2,4
Farmaceutförbundet	2,0	SFHL	2,1
FSA	2,7	SRAT	2,6
Fysioterapeuter	2,5	SSR	2,5
Jusek	2,6	SULF	2,1
Kommunal	2,4	Sveriges ingenjörer	2,4
Ledarna	2,2	Tjänstetandläkarna	2,3
Läkare	2,2	Vision	2,6
Lärarförbundet	2,4	Vårdförbundet	3,7
Lärarnas riksförbund	2,0		

Medianlön (Kr)*	2013	2014	Förändring Median
Överläkare	74 697	76 400	1 703
Distriktsläkare	76 000	79 600	3 600
Specialistläkare	59 700	62 000	2 300
ST-läkare	42 500	43 900	1 400
Psykolog	36 950	37 565	615
Barnmorska avd.	31 150	31 500	350
Distriktsköterska	30 200	30 700	500
Psykiatrisjuksköterska	29 800	30 400	600
Operationssjuksköterska	29 100	30 200	1 100
Sjuksköterska grundutbildad	24 675	26 500	1 825
Medicinska sekreterare	22 600	23 300	700
Undersköterska avd	22 800	23 157	357
Skötare avd	23 000	23 262	262
Biomedicinsk analytiker	27 250	27 900	650
Arbets terapeut	26 115	26 800	685
Fysioterapeut	27 050	27 475	425
Kurator	29 125	30 075	950
Städerska	21 700	22 120	420

*Statistiken baseras på månadsavlönade per den 14-04-01. I statistiken ingår ej chefer.

Frisknärvaro – nytt sätt att mäta

Frisknärvaro är ett nytt mål i landstingsplanen och avser andelen anställda med högst 5 dagars frånvaro för egen sjukdom under kalenderåret. Frisknärvaron i landstinget var 55 procent under 2014, vilket betyder att målet på 68 procent inte uppnåddes.

Anmälda avvikelser

Antalet arbetsmiljöavvikelser ökade under året för negativ händelse/olycka samt tillbud, där en stor del av avvikelserna handlade om bristande bemanning och hög arbetsbelastning. Avvikelser beträffande hot och våld ökade medan antalet sticksador minskade. Ett ökat antal anmälningar ska i första hand inte ses som tecken på försämrad arbetsmiljö utan som ett ökat säkerhetstänkande och en möjlighet att förbättra arbetsmiljön.

Jämställdhet, jämlikhet och hbt

Jämställdhetsperspektivet beaktas i alla frågor och beslut som rör anställningsvillkor, arbetsmiljö, rekrytering, lönesättning och utvecklingsmöjligheter inom landstinget. Utifrån den tidigare framtagna hbt-policyn, som gäller både medarbetare och patienter/brukare och kunder, ska en handlingsplan tas fram. Vid rekrytering arbetar landstinget utifrån en icke-diskriminerande metod med fokus på både den formella

utbildningen och personliga kompetensen. Målsättningen är att landstinget ska spegla det omgivande samhället när det gäller mångfald och jämställdhet.

Extra lönesatsning

Löneöversyn genomfördes för samtliga fackliga organisationer, med ett totalt utfall på 2,9 procent. Som en del i en långsiktig lönestrategi genomfördes en extra satsning för kvalificerade medarbetare inom gruppen allmän- och grundutbildade inom Vårdförbundets kollektivområde. Lönesatsningen på Vårdförbundets medlemmar innebär ett utfall på 3,7 procent. Medellönen inom landstinget ökade med 916 kronor, en ökning med 3,4 procent jämfört med 2013. För kvinnor ökade medellönen med 934 kronor och för män med 876 kronor. Landstinget har således investerat rejält i utveckling av löner och därmed kostnader i verksamheten, trots en samhällsekonomi med mycket låg inflationstakt.

I medarbetarsamtalen har frågan om individuella förbättringsområden kopplade till verksamhetens mål lyfts fram – en åtgärd som ska utmynna i individuella kompetensutvecklingsplaner för samtliga medarbetare. Arbetet med att utveckla lönekriterier för varje verksamhet fortsätter. Medarbetarsamtal och lönekriterier är ett medel för landstinget att nå verksamhetens mål.

Genomförd kartläggning av löneskillnader

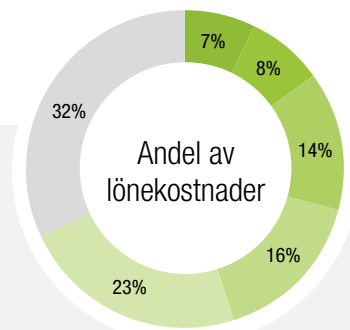
En kartläggning enligt diskrimineringslagen har genomförts, i syfte att upptäcka, åtgärda och förhindra osakliga löneskillnader. Återkopplingen från diskrimineringsombudsmannen var positiv med endast ett fåtal påpekanden, vilka åtgärdats under året.

Översyn av landstingets personal- och lönesystem

Med syfte att åstadkomma gemensam tillämpning när det gäller lagar och avtal har även en översyn av landstingets personal- och lönesystem genomförts. Roller och ansvar har tydliggjorts och rutiner har kvalitetssäkrats och utvecklats.

Löneutveckling i kronor

	10:e perc	Medianlön	Medellön	90:e perc
2013				
Kvinnor	21 400	25 900	28 945	38 000
Män	22 000	29 700	39 223	75 000
Totalt	21 500	26 500	31 015	44 000
2014				
Kvinnor	21 700	26 950	29 879	39 500
Män	22 020	30 337	40 099	76 660
Totalt	21 800	27 400	31 931	45 000

- Rehabilitering och förebyggande arbete
- Övriga
- Ledning, administratörer och handläggare
- Undersköterskor, skötare m fl
- Läkare
- Sjuksköterskor, barnmorskor, röntgensjuksköterskor

MÅLOMRÅDE

En stark och uthållig ekonomi

En stark och uthållig ekonomi är ett måste för att ge en fast grund för landstingets verksamhet. Det är också en förutsättning för att landstinget även i fortsättningen ska kunna erbjuda god vård och övrig service. En av hörnpelarna i en stark och uthållig ekonomi är att nettokostnadsutvecklingen bringas under kontroll, och att det varje år genereras tillräckligt stora överskott för att landstinget ska kunna klara sina långsiktiga åtaganden. (Från landstingsplanen 2014 – 2016)

God ekonomisk hushållning

God ekonomisk hushållning ska vara grunden för landstingets ekonomi. Den skapas genom att verksamheten drivs ändamålsenligt och kostnadseffektivt på en grund bestående av en stark och uthållig ekonomi. Det betyder att dagens kostnader inte skjuts över på framtidens generationer.

Vårdens kvalitet

En kvalitativt god vård är en del av god ekonomisk hushållning. Öppna jämförelser visar på fortsatt hög medicinsk kvalitet inom Landstinget Västmanland, men förbättringspotential finns exempelvis inom den palliativa vården, de förebyggande åtgärderna för att förhindra trycksår samt minskandet av självmord. Mätningar visar också att det finns förbättringar att göra inom tillgänglighet, bemötande, information och delaktighet.

Kollektivtrafiken

Ett område där invånarna blir alltmer nöjda med landstingets insatser är kollektivtrafiken. Både resenärer och invånare ger kollektivtrafiken högt betyg.

Måluppfyllelse

Uppföljningen av landstingets 35 mål visar följande:

- 16 mål har uppnåtts
- 5 mål har delvis uppnåtts
- 10 mål har inte uppnåtts
- 4 mål är planerade att följas upp först 2015 eller 2016.

Obalans i verksamheterna

Vid en första anblick kan bokslutet ge en bild av att det är balans mellan verksamhet och ekonomi. Dock kvarstår det grundläggande problemet med obalans inom den västmanländska sjukvården och kostnadsutvecklingen är hög. Underskotten inom de sjukvårdande verksamheterna uppvägs av överskott inom de landstingsövergripande verksamheterna samt av bättre finansnetto och högre statsbidrag än budgeterat.

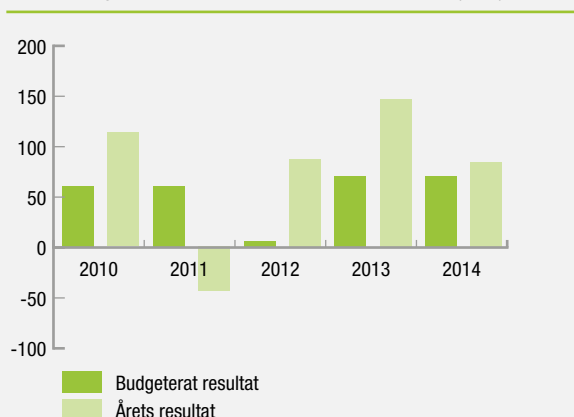
Stark och uthållig ekonomi

Det ekonomiska resultatet i bokslutet motsvarar cirka en procent av skatter och statsbidrag. För att landstinget ska ha en långsiktigt god ekonomisk hushållning krävs ett resultat som överstiger två procent av skatter och statsbidrag, vilket innebär drygt 150 miljoner per år över en konjunkturcykel. För att klara detta krävs full effekt från de åtgärder som planerats för att uppnå balans mellan verksamhet och finansiering.

Ekonomiskt resultat

Det ekonomiska resultatet i bokslut 2014 uppgår till 83,5 miljoner och låneskulden är 300 miljoner (exklusive skulden till Landstingens Ömsesidiga Försäkringsbolag, LÖF, på 162 miljoner). Det budgeterade resultatet var 70 miljoner och låneskulden fick högst uppgå till 700 miljoner. Detta innebär att landstinget uppfyller målet för att den finansiella ställningen ska stärkas.

Årets budgeterade resultat och årets resultat (Mkr)

För att verksamheterna skulle få tid på sig att komma i balans var resultat budgeterat till 70 miljoner men över en konjunkturcykel behövs resultat på drygt 150 miljoner per år. Detta är nödvändigt för att landstinget ska klara sina pensionsåtaganden och kommande investeringar. Och för att inte skjuta kostnaderna på kommande generationer.

Verksamheternas resultat

Verksamheternas samlade resultat uppgår till -82 miljoner. För Västmanlands sjukhus är resultatet -151,2 miljoner och för Primärvård, psykiatri och habiliteringsverksamhet -19,2 miljoner. Dessa underskott uppvägs dock av överskott inom Landstingsgemensamma funktioner. Merparten av dessa överskott är av engångskaraktär och kommer inte att påverka 2015 års ekonomiska resultat på motsvarande sätt. Se vidare under rubriken Det ekonomiska resultatet för varje verksamhet.

Jämförelsestörande poster i resultatet:

- Återföring av tidigare nedskrivning av kapitaltillskott till landstingens ömsesidiga försäkringsbolag +5,5 miljoner.
- Realisationsvinster vid förvaltarbyte inom pensionsmedelsportföljen +11 miljoner.
- Justering för avskrivningar byggnadsinventarier 2011-2013 -8,5 miljoner.

Om hänsyn tas till de jämförelsestörande posterna blir resultatet 75,5 miljoner. I bokslut 2013 var resultatet – exklusive jämförelsestörande poster – 230,2 miljoner.

Fortsatt obalans mellan verksamhet och ekonomi

Fortfarande kvarstår det grundläggande problemet att få balans mellan ekonomi och verksamhet inom den västmanländska sjukvården, både inom Västmanlands sjukhus och Primärvård, psykiatri och habiliteringsverksamhet. Det totala underskottet är 170 miljoner.

Landstingsdirektören och förvaltningscheferna har sedan tidigare i uppdrag att intensifiera åtgärderna för att reducera underskotten i verksamheterna för att möjliggöra en ekonomi i balans. Landstingsdirektören

beslutade i december 2012 om ett omfattande programarbete dels i syfte att mer av västmanlänningarnas vård ska tillhandahållas utanför sjukhusvården och att dels åstadkomma balans mellan verksamhet och ekonomi.

Landstingsstyrelsen har uppdragit till styrelsens presidium (§ 318 år 2012) att följa effekterna av programarbetet, vilket har skett vid månatliga ägaruppföljningar med de sjukvårdande förvaltningarna och åiterrapportering till landstingsstyrelsen.

Då Västmanlands sjukhus redan i månadsrapporten för februari redovisade en helårsprognos för 2014 på minus 125 miljoner kronor gav landstingsstyrelsen i uppdrag till landstingsdirektören att ta fram förslag till ytterligare åtgärder (LS §79 år 2014). En genomlysning av Västmanlands sjukhus har genomförts under ledning av hälso- och sjukvårdsdirektören. Ett antal områden har identifierats där arbetet kommer att intensifieras för att uppnå en långsiktig kostnadsnivåsänkning.

En rad aktiviteter pågår sedan tidigare inom Västmanlands sjukhus för att komma till rätta med den obalans som finns, men de ekonomiska helårseffekterna av dessa har 2014 blivit marginella.

Ur ett ägarperspektiv har en översyn av den landstingsdrivna vårdvalsverksamheten skett för att få fram åtgärder som ger balans. Rapporten har överlämnats till styrelsen för att ligga till grund för landstingsstyrelsen som driftsnämnds fortsatta arbete med att åtgärda obalanser inom verksamheten.

Avvikelse från budget i 2014 års resultat
Avvikelserna för olika delar framgår i sammanställningen Avvikelser från budget nedan.

Verksamheternas samlade resultat uppgår i bokslutet till -82 miljoner, se vidare under rubriken Ekonomiskt resultat för varje verksamhet.

Skatteintäkterna blev 5,6 miljoner högre än budgeterat, **se tabell nedan.**

Årets resultat (Mkr)

Budgeterat resultat	70,0
Positiva avvikelser	95,5
Negativa avvikelser	-82,0
Bokslut 2014	83,5

Avvikelser från budget (Mkr)

	Positiva avvikelser	Negativa avvikelser
Verksamheternas samlade resultat		-82,0
Skatteintäkter	5,6	
Generella statsbidrag och utjämning	24,6	
Finansnettoavvikelse centralt	46,5	
Övriga gemensamma kostnader och intäkter	18,8	
Totala avvikelser	95,5	-82,0

Skatter och statsbidrag år 2014 (Mkr)

	Budget	Utfall	Avvikelse
Preliminära månatliga skattebetalningar	5 370,0	5 383,0	13,0
Prognos slutavräkning 2014		5,5	5,5
Slutavräkning 2013, justeringspost		-12,9	-12,9
Summa skatter	5 370,0	5 375,6	5,6
Inkomstutjämning	810,7	800,0	-10,7
Kostnadsutjämning	188,5	187,2	-1,3
Regleringsavgift	-105,4	-64,8	40,6
Strukturbidrag	2,8	3,9	1,1
Statsbidrag för läkemedelsförmånen	605,0	599,9	-5,1
Summa statsbidrag	1 501,6	1 526,2	24,6
Summa skatter och statsbidrag	6 871,6	6 901,8	30,2

Generella statsbidrag och utjämning blev 24,6 miljoner högre än budgeterat, se tabell nedan. Enligt finansieringsprincipen har landstingen/regionerna tillförts medel för beslut som fattats om hälso- och sjukvård för personer som vistas i landet utan tillstånd samt patientrörlighet inom EU. Sedan landstingsplanen fastställdes har också beslut tagits om sänkt skatt för pensionärer från 2014, vilket landstingen/regionerna kompenserats för i statsbidraget. För hantering av statsbidrag för läkemedelsförmånen i bokslutet se Redovisningsprinciper sidan 62.

Finansnettot centralt (det vill säga finansiella intäkter minus finansiella kostnader, exklusive förvaltningarna) blev 46,5 miljoner bättre än budgeterat. Orsaken är framförallt lägre räntekostnader för pensionsskulden, lägre indexuppräkningskostnader för Citybanan samt ökad avkastning från pensionsmedelsportföljen.

Avvikelsen för Övriga gemensamma kostnader och intäkter uppgår till 18,8 miljoner. I avvikelsen ingår både positiva och negativa avvikelser jämfört med budget. I styrelsens anslag finns ett överskott på 50 miljoner medan den totala pensionskostnaden överstiger budget med drygt 25 miljoner.

Här nedan följer en genomgång av resultaten verksamhet för verksamhet

Västmanlands sjukhus:

Förvaltningens resultat blev -151,2 miljoner

Västmanlands sjukhus resultat uppgår till -151,2 miljoner. Underskottet hänförs framför allt till fördröjda eller uteblivna effekter av den åtgärdsplan förvaltningen tagit fram inför 2014. Detta på grund av att problemen med sjuksköterskebemanning har lett till färre tillgängliga vårdplatser, vilket i sin tur resulterat i överbeläggningar som bemannats med inhyrd personal, övertidsarbete och uppbyggnad med undersköterskor. Kostnaden för introduktion och utbildning har varit hög hela året för de verksam-

heter som lyckats rekrytera. Ett tidigare högt remissinflöde har medfört en ökning av läkarbesök och vissa öppenvårdoperationer under året, samtidigt som bemanningsproblematiken har påverkat väntetider och tillgänglighet negativt. En ökad kostnad för köpt högspecialiserad vård bidrar till underskottet.

Två procent av förvaltningens ram utgörs av en målrelaterad rörlig del på maximalt 67,5 miljoner. Under året uppnåddes målen för full rörlig ersättning under 9 månader, vilket innebar ett tapp på 4,5 miljoner.

Kostnadsutveckling

Bruttokostnadsökningen jämfört med föregående år är 5,1 procent (justerat för intern ersättning till Vårdval och PPHV). Den del av kostnadsökningen som inte finansieras av motsvarande intäkter, är framförallt relaterad till den ostabila bemanningssituationen, vårdkrävande patienter och stor variation i akutinflödet. Kostnader för egen och inhyrd personal har ökat med knappt 119 miljoner (5,6 procent) jämfört med 2013.

Produktion och kostnad per DRG-poäng

Mätt i antalet producerade DRG-poäng har produktionsinomen inom öppenvården ökat. Samtidigt har antalet vårdtillfällen och vård dagar minskat inom slutenvården medan antalet producerade DRG-poäng ligger i stort oförändrat. Detta tyder på att de patienter som vårdats inom slutenvård har haft en högre vårdtyngd än tidigare. Totalt för slutenvård och öppen vård har antalet producerade DRG-poäng ökat med 3,1 procent.

Kostnad per producerad DRG-poäng inom slutenvården för år 2013 ligger liksom tidigare högt jämfört med genomsnittet bland läns-/länsdelsjukhusen, och landstingets mål att ligga under genomsnittet uppnås därmed inte. Då måttet endast avser slutenvården beskriver detta cirka 40 procent av sjukhusets totala kostnads massa. Fortsatta analyser av kostnadsfördelning mellan öppen och slutenvård samt datakvalitet inom framförallt öppenvården planeras inför 2015. Se vidare sidorna 28-29.

Bedömda ekonomiska effekter av genomförda åtgärder 2014 jämfört med plan (Mkr)

Åtgärdsområde	Plan helår	Utfall period	Avvikelse helår
Minskad beläggningsgrad till 85%	13,5	0	-13,5
Reducerad arbetad tid	5,0	0	-5,0
Halvering av nyttjande av bemanningsföretag	5,0	1,0	-4,0
Minskad sjukfrånvaro	2,0	0	-2,0
Lägre lönekostnader sommarperioden	1,0	0	-1,0
Minskade kostnader för distriktssköterskeinsatser	4,0	0	-4,0
Minskad tid för hemgång medicinskt färdigbehandlade patienter	1,0	0	-1,0
Sänkt kostnad/DRG-poäng jmf 2012	3,5	0	-3,5
Sänkta kostnader för kundförluster, räntor och påminnelseavgifter	1,0	1,0	0
Samverkan om vård med andra landsting (drivs landstingsövergripande)	1,0	1,0	0
Sänkta inköpskostnader via projekt E-stelle (drivs landstingsövergripande)	7,0	0	-7,0
Sänkta kostnader för betalningshantering via införande av centralkassa (drivs landstingsövergripande)	1,0	0	-1,0
Inrättande av primärvårdsakut (drivs landstingsövergripande)	4,0	0	-4,0
Summa ekonomiska effekter mkr	49,0	3,0	-46,0

Åtgärder

Förvaltningen har under året arbetat enligt åtgärdsplanen för ekonomi i balans, med målet att sänka kostnadsnivåerna genom färre överbeläggningar, färre återinläggningar, reduktion av vårdskador samt minskning av fallskador, trycksår och vårdrelaterade infektioner. Dock innebar framförallt den ostabila bemanningssituationen och det fortsatta höga inflödet av patienter att förutsättningarna för att ta hem planerade effekter inte uppfylldes. Endast marginella ekonomiska helårseffekter har uppnåtts, se tabell [sid 39](#). Arbetet enligt åtgärdsplanen kommer att fortsätta under 2015.

Landstingsstyrelsen gav i mars 2014 landstingsdirektören i uppdrag att ta fram förslag till ytterligare åtgärder för att verksamheten ska rymmas inom anvisade ramar. Under ledning av hälso- och sjukvårdsdirektören genomfördes tre workshops där rotorsaker till nuläget identifierades liksom prioriterade aktivitetsområden. Västmanlands sjukhus har därefter arbetat in dessa i sitt fortsatta interna arbete. De tre huvudområdena är värdebaserad vård, kunskapsstyrning samt ledarskap- och arbetsorganisation/kompetens och bemanning. Aktiviteter inom dessa områden har tagits fram och Västmanlands sjukhus har arbetat in dessa i sin förvaltningsplan för 2015.

Primärvård, psykiatri och habiliteringsverksamhet: Förvaltningens resultat blev -19,2 miljoner

Resultat totalt för förvaltningen uppgår till -19,2 miljoner. Inom den vuxenpsykiatriska vården finns ett underskott på -24,2 miljoner, framförallt beroende på avsaknad av egna läkare och beroende på dyrare inhyrd personal. Underskottet balanseras upp av bland annat ökning av såld vård inom rättspsykiatrin. Handlingsplan för vuxenpsykiatrin har utarbetats samtidigt som uppföljningen förstärkts. Bland annat har en samordnare för läkarbemanning tillsatts. Åtgärder som ska stödja att nyutbildade specialister kvarstår i tjänst håller på att arbetas fram. För psykiatri- och habiliteringsverksamhet totalt har bruttokostnaderna ökat med 43,5 miljoner (6,4 procent) jämfört med föregående år. Drygt hälften av kostnadsökningen har inte finansierats av motsvarande intäkter, och utgörs främst av merkostnader för inhyrd personal.

För primärvårdsverksamheten är det ekonomiska resultatet -17,9 miljoner, varav resultatet för vårdcentralerna är -32,5 miljoner. Överskott finns främst inom asyl- och integrationshälsan. Även här kan underskottet till övervägande del hänföras till brist på fast anställda läkare och därmed ökat behov av dyrare inhyrning. Primärvården har under året arbetat med handlingsplaner för bland annat ökad produktion utförd av sjuksköterskor och kuratorer. Bemanning med läkare från Västmanlands sjukhus har prövats med gott resultat. Under 2014 genomfördes en genomlysning av den offentliga primärvården där ekonomi, produktion, attraktivitet och kvalitet har uppmärksamats. Arbeta pågår för att effektuera de föreslagna åtgärderna utifrån genomlysningen.

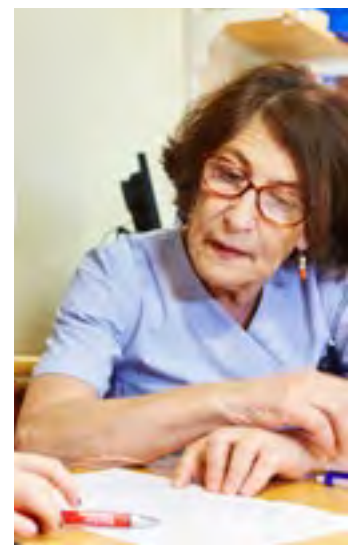
En övergripande målsättning för hela förvaltningen är att ha personal anställd inom förvaltningen och därmed säkerställa en jämn och stabil bemanning. Landstingsgemensamma aktiviteter pågår för att säkerställa läkarbemanningen på både kort och lång sikt, bland annat genom utökning av antalet ST-läkare. Handlingsplanerna för både primärvård och psykiatri följs fortlöpande upp, och det satsas på ökad styr- och ledningskompetens för chefer.

Landstingsgemensamma funktioner:

Förvaltningens resultat blev 95,5 miljoner

De största avvikelserna finns för Centrumgemensamt, Landstingsövergripande verksamheter och projekt, Vårdval, Läkemedel och Centrum för IT.

- För *Centrumgemensamt* uppgår överskottet till 8,6 miljoner. Detta beror främst på vakanta tjänster samt att avsatta medel för patientsäkerhetsåtgärder ej använts fullt ut.
- För *Landstingsövergripande verksamheter* och projekt uppgår överskottet till 38,7 miljoner. De främsta orsakerna till detta är att statsbidraget för de mest sjuka äldre som landstinget erhöll 2013 (8,8 miljoner) överfördes till 2014 och har utgjort finansiering för åtgärder inom detta område. Avsatt finansiering inom ram har inte behövt tas i anspråk. Utöver detta har reserverade medel för olika utvecklingsprojekt, åtgärder enligt sjukskrivningsmiljarden och rehabiliteringsgarantin inte tagits i anspråk fullt ut. Bedömningen är att motsvarande överskott inte kommer att finnas nästa år.

- För *Vårdval* totalt uppgår överskottet till 12 miljoner.
  - För ersättning till *sjukgymnaster och privata vårdgivare* uppgår överskottet till 7,7 miljoner. Inom ram har medel funnits avsatta för artrosskola och neurologiskt rehabiliteringsteam. Artrosskolan har varit under uppbyggnad under året och det neurologiska rehabiliteringsteamet beräknas starta hösten 2015. Utöver detta har besöksersättningen till sjukgymnaster och privata vårdgivare blivit lägre än budgeterat.
  - För *tandvårdsverksamhet* är överskottet 5,2 miljoner. Tandvårdsenheten har tillsammans med representanter från kommunerna tagit fram nya rutiner för hur personer som kan omfattas av tandvårdsstödet, nödvändig tandvård och uppsökande verksamhet identifieras. Under senare delen av året syns en ökning av andel personer som fått tandvård på grund av långvarig sjukdom eller funktionsnedsättning, men behov av fortsatt och återkommande information och stöd kvarstår. En annan orsak till överskottet är tillfälligt minskad produktion inom tandregleringen där ett av skälen var personalbrist. Detta har åtgärdats.
- För *Läkemedel inklusive kommittén och enheten* finns ett överskott på 12,8 miljoner. För läkemedel som finansieras centralt uppgår överskottet till 9 miljoner. Kostnader för läkemedel inom förmånen finns både centralt och i förvaltningarna. I årets kostnader ingår läkemedel för behandling av Hepatit C med 19 miljoner samt omfördelning på 8 miljoner till Västmanlands sjukhus och 1,3 miljoner till psykiatrien på grund av att läkemedelskostnaderna för förvaltningarna ökat mer än tillförd finansiering. Kostnadsutvecklingen för läkemedel inom förmånen 2014 jämfört med föregående år uppgår för Västmanland till 3,2 procent att jämföra med snittet i

riket som uppgår till 0,2 procent, i jämförelsen finns dock flera osäkerhetsfaktorer. Konstateras kan att behandling med nya orala antikoagulantia (NOAK, blodproppförebyggande läkemedel) är väsentligt högre än riket, vilket är en medveten strategi. Detta börjar även avspeglade sig i lägre insjuknande i stroke. En annan läkemedelsgrupp där Västmanland ökar mer än riket är behandling av reumatologisk sjukdom. Även här ses positiva effekter i form av bättre symptomkontroll vilket framgår av Öppna jämförelser. Läkemedelskommitté och enhet arbetar, tillsammans med olika verksamhetsföreträdare, för att uppnå en kostnadseffektiv förskrivning.

- För *Sjukresor* uppgår överskottet till 6,4 miljoner. I detta ingår en återbetalning från 2013 på 5,2 miljoner samt lägre driftbidrag än budgeterat.
- Det ekonomiska resultatet för *Fastighet* uppgår till -6,5 miljoner. I underskottet ingår avskrivningar av byggnadsinventarier främst från tidigare år på totalt 12,2 miljoner.
- Inom *Centrum för IT* är de främsta orsakerna till överskottet på 8,5 miljoner vakanta tjänster samt en ökad mängd hyr-PC hos verksamheterna som genererat högre intäkter än beräknat.

Kollektivtrafiknämnden:

Resultatet uppgår till 2,9 miljoner

Kostnaden för tåg har blivit lägre än planerat bland annat på grund av senareläggning av utökningen på Svealandsbanan. Beslut har fattats om att lämna den gemensamma Biljettmaskinsupphandlingen i Mellansverige (BIMS). I bokslutet ingår utranteringskostnader på 4,2 miljoner för mjukvara samt utvecklingskostnader av BIMS.

Kostnämnden:**Resultatet uppgår till -9,5 miljoner**

- För patientmaten uppgår underskottet till 5,1 miljoner. Dels har minskningen av antalet portioner patientmat blivit större än beräknat och dels finns uppstartskostnader i samband med införande av nytt koncept för patientmat samt andra engångskostnader, som totalt uppgår till 4,6 miljoner. Förvaltningens bedömning är att ekonomisk balans ska uppnås 2015 genom att satsningen på "framtidens patientmat" beräknas ge lägre livsmedelskostnader, minskat svinn av mat samt lägre personalkostnader.
- För andra delar inom kostverksamheten finns både lägre intäkter än vad som beräknats från försäljningen och högre kostnader.

Politisk verksamhet och patientnämndens kansli:**Resultatet uppgår till -0,5 miljoner.**

Här ingår kostnader för pensioner och avgångsersättningar för avgående politiker.

Resultat enligt balanskravet

När resultat fastställs enligt balanskravet ska realisationsvinster räknas ifrån årets resultat och särskilt sparande ska återföras.

- Realisationsvinster för 2014 uppgår till 0,2 miljoner.
- Efter justering för realisationsvinster blir resultatet 83,3 miljoner enligt balanskravet.
- Av överskottet avsätts 10 miljoner till forskningsfonden. Den resterande delen avsätts för att möta tillfälliga intäktsminskningar eller kostnadsökningar i framtiden.

Tidigare har 401 miljoner avsatts för samma ändamål. Nu finns det totalt 474 miljoner för tillfälliga intäktsminskningar eller kostnadsökningar.

Intäkts- och kostnadsutveckling 2014 jämfört med 2013

Jämförelsestörande poster exkluderas när man jämför intäkts- och kostnadsutvecklingen samt nettokostnadsutvecklingen (se tabell jämförelsestörande poster).

Verksamhetens intäkter har ökat med 50 miljoner (4,4 procent), medan verksamhetens kostnader inklusive avskrivningar ökat med 478 miljoner (6,3 procent). Västerås stads införande av Smartkoll har inneburit både ökade intäkter och kostnader genom att transfereringarna sker genom kollektivtrafiknämnden.

De största kostnadsökningarna är

- Personalkostnader för anställda: 159 miljoner (5,2 procent)
- Avsättning till pensioner: 36 miljoner (30,5 procent)
- Läkemedel: 43 miljoner (5,4 procent)
- Köp från bemanningsföretag: 15 miljoner (13,8 procent)

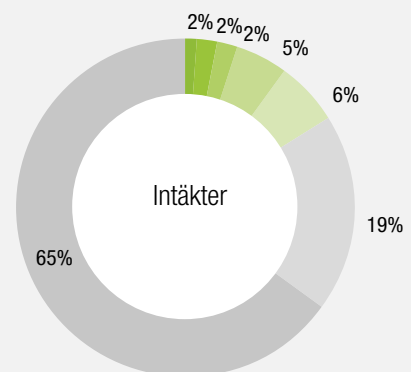
På intäktsidan kan noteras att ersättningen för riksvård ökade med 10 miljoner (11,8 procent) och ersättning från migrationsverket ökade med 21 miljoner (91 procent).

Nettokostnadsutveckling

Verksamhetens nettokostnader i löpande priser (verksamhetens intäkter minus verksamhetens kostnader inklusive avskrivningar) ökade med 427,9 miljoner (6,7 procent). Vilket innebär en fortsatt hög nettokostnadsutveckling, 2013 var ökningen 5,3 procent.

Resultat enligt balanskravet (Mkr)	2014	2013	2012	2011	2010
Resultat	83,5	145,7	86,7	-43,9	113,0
Justering för realisationsvinster	-0,2	-0,9	-0,5	-16,1	-0,8
lanspråktagande av sparande				158,7	
Resultat enligt balanskrav	83,3	144,8	86,2	98,7	112,2
Avsättning forskningsfond	-10,0	-10,0	-10,0		-10,0
lanspråktagande av tidigare avsättning				-158,7	
Tidigare avsatt	401,0	266,2	190,0	250,0	147,8
Avsatt för att möta tillfälliga framtida intäktsminskningar eller kostnadsökningar	474,3	401,0	266,2	190,0	250,0

Jämförelsestörande poster (Mkr)	2014	2013
Resultat i bokslutet	83,5	145,7
Justering för avskrivningar byggnadsinventarier 2011-2013		8,5
Realisationsvinster i samband med fondförvaltarbyten i pensionsmedelsportföljen		-11,0
Återföring av tidigare nedskrivning av kapitaltillskott till Landstingens ömsesidiga försäkringsbolag		-5,5
Sänkt diskonteringsränta (den sk RIPS-räntan)		233,0
Återbetalning från AFA-Försäkring för åren 2005 till 2006		-79,4
Nedskrivningar/utrangering av fastigheter		11,2
Resultat justerat för jämförelsestörande poster	75,5	230,2

Finansiella intäkter (100,7)
Patientavgifter (135,9)
Biljettintäkter (147,5)
Bidrag (410,9)
Övriga intäkter (512,2)
Generella statsbidrag (1526,2)
Skatteintäkter (5375,6)

Skatteintäkter och generella statsbidrag är landstingets största inkomstkälla. De utgör 84% av landstingets intäkter.

Utveckling av skatter och generella statsbidrag

Skatteintäkter och generella statsbidrag har ökat med 226,5 miljoner (3,4 procent). Av ökningen är 150,4 miljoner från skatteintäkterna och 76,1 miljoner från generella statsbidrag.

Finansnetto

Finansnettot uppgår till 20,9 miljoner, vilket är 46,7 miljoner bättre jämfört med föregående år. Förbättringen är i huvudsak kopplad till lägre räntekostnader för pensionskulden i balansräkningen och ökad avkastning från pensionsmedelsportföljen.

Kortsiktigt mål om låneskuldens storlek uppnått

Den höga investeringsnivån för framförallt fastigheter har medfört behov av lånefinansiering. Under första halvan av året förbättrades likviditeten vilket gav möjlighet att amortera 50 miljoner. Amorteringsutrymmet skapades av lägre investeringstakt än planerat. Diagrammet på [sidan 44](#) visar likviditetsutvecklingen. Låneskuden uppgår till 300 miljoner (exklusive skuld till Landstingens Ömsesidiga Försäkringsbolag, LÖF, och långfristig leasingsskuld) vid årsskiftet, vilket innebar att målet om en låneskuld på högst 700 miljoner uppnåddes. Skuldportföljens sammansättning beskrivs närmare på [sidan 46](#).

Fortsatt ansträngd likviditet

Trots den positiva trenden är landstingets likvida situation fortfarande ansträngd. Under 2015 förväntas en högre investeringstakt för fastigheter samt fortsatt hög utbetalning för Citybanan – händelser som försämrar likviditeten. Det slutliga lånebehovet styrs av landstingets resultatutveckling och investeringstakt. Under

2015 kommer stora delar av lånen att läggas om, vilket innebär lägre genomsnittlig ränta och förändrad räntebindning.

Nytt europeiskt regelverk för försäkringsbolag Solvens II

Genom det nya regelverket ställs högre kapitaltäckningskrav än tidigare. Detta påverkar det av landstingen ägda försäkringsbolaget, LÖF. Dels behövs ett kapitaltillskott på 1,2 miljarder i form av nytt garantikapital, varav Landstinget Västmanlands del är 32,2 miljoner, dels behöver befintliga reverser mellan bolaget och landstingen/regionerna lösas. Skulden till LÖF uppgår till 162 miljoner. Garantikapitalet och inlösen av revers ska ske under 2015.

Investeringar

Under 2014 investerade landstinget för 286,1 miljoner. Det är lägre än de budgeterade 380 miljonerna, framförallt på grund av väsentligt lägre utfall för fastighetsinvesteringar.

Fastigheter – lägre än budget

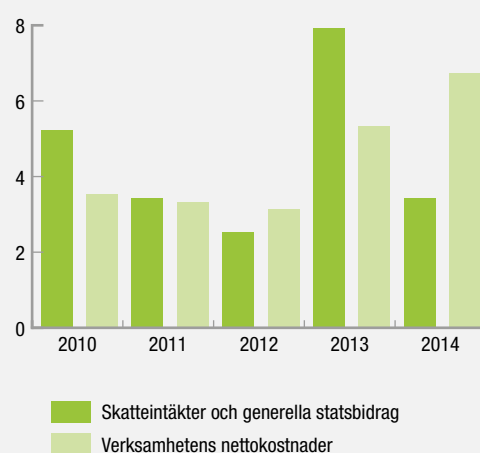
Fastighetsinvesteringarna var 155,8 miljoner, vilket var lägre än ramarna på 225 miljoner. Det är också väsentligt lägre än de planerade investeringarna på 291 miljoner (budget 2014 samt medflyttat från 2013). Att investeringarna understiger det budgeterade beloppet beror på att flera projekt försenats. Det innebär i sin tur att delar av de utnyttjade pengarna för 2014 kommer att flytta med in i 2015, varav merparten redan beaktats i antagen investeringsplan för 2015. Det projekt som förbrukat mest projektutgifter, drygt 40 mkr, under 2014 har varit ombyggnation av barn-

Kostnader (Mkr)

Kostnaderna har ökat från 5,4 mkr 2005 till 8,1 mkr 2014 (50 %). Mellan 2013 och 2014 är ökningen 0,2 mkr (2,9 %). Personalkostnaderna är nästan hälften av kostnaderna 3,8 mkr. Köpt vård och köpta sjukvårdstjänster är cirka 1,5 mkr.

Utveckling av nettokostnader respektive skatteintäkter och generella statsbidrag i procent

(jämfört med föregående år justerat för jämförelsestörande poster)

kliniken vid Västmanlands Sjukhus Västerås. Inget annat projekt har förbrukat mer än 10 mkr i projektutgifter. Andra stora utgiftsposter har varit reinvesteringar samt investeringar i förbättrad säkerhet.

För belopp och projekt, se investeringsammansättning på [sidorna 54-55](#).

Budgeten för pågående fastighetsprojekt är cirka 2 160 miljoner. Den nuvarande prognosen pekar mot ett utfall på ca 1 950 miljoner. Den största delen i dessa summor är nybyggnation av operation (Nod), 650 mkr. Projektet är i ett tidigt skede och genomförandet ligger flera år bort.

Ny ambulansstation och nya lokaler för palliativ vård stora kommande projekt

Fastighetsinvesteringarna förväntas öka 2015. Det finansiella utrymmet för fastighetsinvesteringar är 346 miljoner. Summan består av fastställd budget 2015 (296 miljoner) samt outnyttjad ram för 2014 (50 miljoner). Bland de större projekten 2015 kan nämnas:

- nybyggnad av lokaler för palliativ vård vid Västmanlands Sjukhus Västerås
- nybyggnation av ambulansstation i Köping
- omflyttningar/strukturombyggnation i Fagersta
- ny rehab-bassäng i Fagersta.

Utöver detta satsar landstinget fortsatt mycket på reinvesteringar, energieffektivisering, brandskydd och elkraftsförsörjning. Under 2015 märks också en utökad budget för reinvesteringar till följd av ändrade redovisningsregler. Många åtgärder som tidigare bokstads direkt via driftmedel kommer fortsättningsvis att bokföras som investeringar.

På medellång sikt finns stora investeringsbehov som behöver hanteras. En stor del av landstingets fastighetsbestånd är åldersstiget och i behov av renovering. En liknande bild finns i hela landstingssektorn.

Något mindre utfall för övriga investeringar

Landstinget investerade mindre i inventarier och utrustning under 2014 än under 2013. Huvudorsaken till detta var de tre begagnade tåg som landstinget köpte 2013 för 17 miljoner. Justerat för den posten var totalnivån mellan åren jämförbar. För övriga poster noteras en viss minskning av datorutrustning och medicinsk teknisk utrustning. Dessa kompenseras av en ökning inom kategorin övriga maskiner och inventarier och i viss mån tekniska hjälpmedel.

För 2015 förväntas investeringarna i inventarier och utrustning bli i nivå eller något högre än 2014. Det finns också investeringar som inte hann genomföras under 2014 – och som i stället förväntas genomföras 2015, framförallt gäller det medicinsk teknisk utrustning inom Västmanlands Sjukhus. De största posterna är reinvesteringar i medicinsk teknisk utrustning och investeringar i IT-utrustning. En annan stor del är tekniska hjälpmedel, ett område där behovet ökat relativt snabbt de senaste åren och förväntas öka ytterligare.

Minskad total pensionsskuld

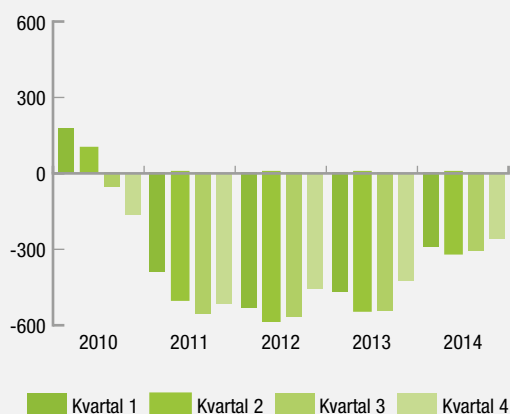
Pensionerna redovisas enligt så kallad blandad modell, vilket innebär att åtaganden för pensionsförmåner som intjänats från och med 1998 redovisas i balansräkningen. Äldre pensionsförmåner intjänade före 1998 hanteras däremot som en ansvarsförbindelse:

- Landstingets totala pensionsskuld (inklusive löneskatt) var 6 515 miljoner den 31 december 2014.
- Minskningen var 17,7 miljoner 2014. Minskningen berodde på att utbetalningarna från ansvarsförbindelsen (skuld upparbetad före 1998) översteg ökningen av skulden i balansräkningen (skuld upparbetad efter 1998).

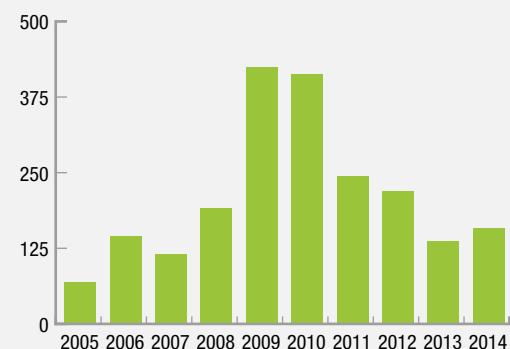
Risk för ytterligare RIPS-räntesänkning

Under 2014 föll räntorna kraftigt, tvärt emot vad de flesta bedömare hade trott. I nuläget pekar det mesta därför på att det under början av 2015 återigen (jämför 2011 och 2013, se vidare faktaruta) kommer fattas beslut om en sänkning av diskonteringsräntan

Genomsnittlig likviditetsportfölj (Mkr)

Investeringar i fastigheter (Mkr)

för pensionskulden. De negativa resultateffekterna för landstinget blir då betydande eftersom räntesänkningen förväntas bli relativt stor, men också för att pensionskulden är större än vid tidigare sänkningstillfällen.

Kortfristigt mål om ökad andel placerade pensionsmedel i förhållande till pensionskulden uppnått

För att landstinget ska kunna betala framtidens pensioner finns det en pensionsmedelsportfölj vars tillgångar finns redovisade som kortfristiga placeringar i balansräkningen.

Sedan mitten av 1990-talet, då landstinget började med pensionsmedelsförvaltning, har drygt 1,6 miljarder kronor satts av till pensionsmedelsportföljen. Eftersom portföljens marknadsvärde var drygt 3,0 miljarder den sista december innebär det att den ackumulerade avkastningen uppgår till cirka 1,4 miljard. De senaste 10 åren har den genomsnittliga årsavkastningen varit 5,6 procent. Till följd av stigande aktiebörser och fallande räntor blev även 2014 ett bra år avkastningsmässigt. Utvecklingen redovisas i en särskild sammanställning på [sidan 47](#). Under 2014 avsattes 170 miljoner till pensionsmedelsportföljen, vilket var i nivå med skulddökningen i balansräkningen. Tillsammans med en god avkastning bidrog avsättningen till att skuldtäckningsgraden förbättrades ytterligare, till 39 procent och att målet i landstingsplanen kunde uppnås, se vidare [sidan 14](#). Skuldtäckningsgraden har kontinuerligt förbättrats

genom åren till följd av regelbundna avsättningar till portföljen och genom att avkastningen har återinvesterats. 2013 hade landstinget den tredje bästa skuldtäckningsgraden bland landstingen.

Förvaltningen, som präglas av låg risk, har under året skett enligt landstingets finanspolicy. En översyn av finanspolicy och riktlinjer har genomförts under året, men inte förorsakat några ändringar i nuvarande skrivelser. En avvikelse mot policyen har konstaterats; den sista december översteg andelen utländska aktier maximal tillåten andel. Till följd av detta minskades andelen i januari 2015. Förvaltningens resultat har rapporterats regelbundet under året, exempelvis i kvartalsvisa pensionsmedelsrapporter till landstingsstyrelsen.

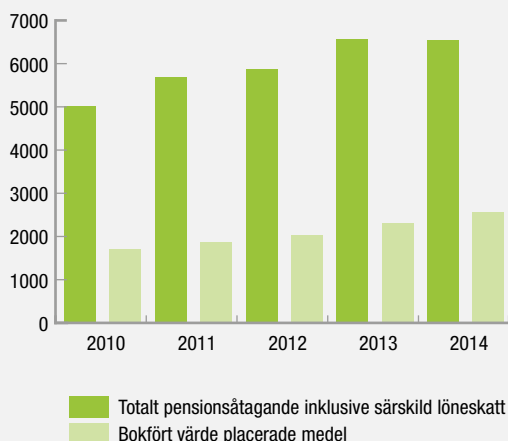
I slutet av året genomfördes en kartläggning av pensionsportföljens miljöpåverkan (så kallat koldioxidavtryck). En första analys visar att det inom de fonder landstinget placerar i finns ett fåtal bolag som står för en stor del av de samlade utsläppen. Ambitionen är att fortsätta mäta miljöpåverkan halvårsvis och samtidigt arbeta aktivt med att minska portföljens miljöpåverkan. Detta sker i huvudsak genom dialog med befintliga fondförvaltare samt genom tydliga krav på minskad miljöpåverkan vid nyinvesteringar.

Landstinget samarbetar sedan flera år tillbaka med landstingen i Sörmland och Örebro inom finansområdet. Under året har samarbetet utvecklats ytterligare, exempelvis har flera gemensamma upphandlingar

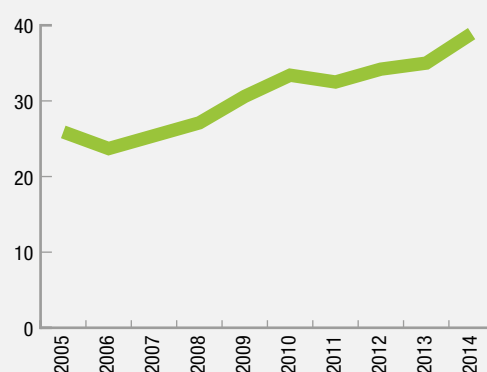
RIPS

Styrelsen i Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) rekommenderade år 2007 sina medlemmar att beräkna den kommunala pensionskulden enligt regelverket Riktlinjer för beräkning av pensionsskuld RIPS 07. Enligt RIPS 07 definieras pensionsskulden som nuvärdet av framtida utfästa pensionsutbetalningar. Eftersom utbetalningar sker långt fram i tiden ska skulden nuvärdesberäknas. En nuvärdesberäknad skuld blir högre ju lägre räntan är och vice versa (om man exempelvis ska betala ut 100 kronor om ett år, så räcker det att sätta av 95 kronor om räntan är 5 procent medan om räntan är 2 procent behöver man sätta av 98 kr, ju lägre ränta desto högre skuld). En ändring av diskonteringsräntan har stor betydelse för pensionsskuldens storlek. Räntan i pensionsskuldberäkningen var oförändrad från det att RIPS infördes år 2007 till 2011, då det till följd av kraftigt sjunkande räntor fattades beslut om sänkning av diskonteringsräntan från 4,5 procent till 3,75 procent. Under 2013 fattades återigen beslut om att sänka diskonteringsräntan från 3,75 procent till 3,0 procent. Räntesänkningarnas resultatpåverkan på landstinget var 159 miljoner kronor 2011 och 233 miljoner kronor 2013.

Utveckling av totalt pensionsåtagande och placerade pensionsmedel (Mkr)

Utveckling av totalt pensionsåtagande och placerade pensionsmedel (Skuldtäckningsgrad i procent)

genomförts. Resultatet av dessa har varit bra och skapat både kvalitativa och kvantitativa mervärden för respektive landsting.

Finansiella tillgångar och skulder påverkar allt mer

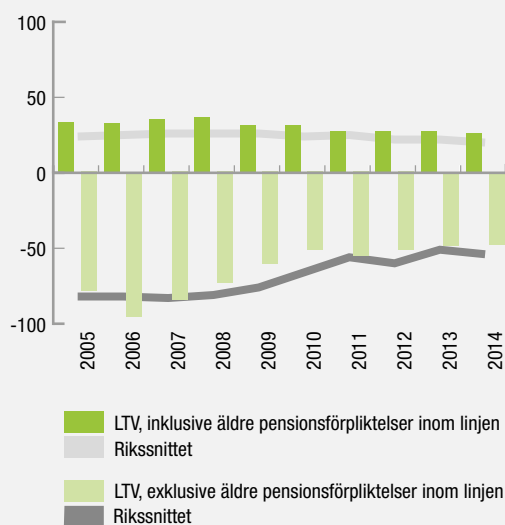
Finansiella tillgångar och skulder får en allt större påverkan på landstingets resultat och ekonomiska ställning. För att hantera de finansiella riskerna bedriver landstinget en aktiv finansförvaltning, som präglas av lågt risktagande. Den största finansiella risken är den så kallade aktiekursrisken (risk för kraftiga börsfall) inom pensionsmedelsportföljen. Därför tillåts aktier endast som en begränsad andel av portföljen, normalt 35 procent och maximalt 50 procent. För att undvika nedskrivningar och oönskad resultatpåverkan är dessutom ambitionen att alltid ha en tillräcklig marginal mellan portföljens marknadsvärde och bokförda värde. Marginalen redovisas i månads- och delårsrapporterna under året. Vid årsskiftet, då marknadsvärdet översteg det bokförda värdet med cirka 496 miljoner, bedömdes att pensionsmedelsportföljen tål en börsnedgång på mer än 35 procent innan det blir aktuellt med nedskrivningar. På grund av den fortsatta osäkerheten i omvärlden och de låga räntenivåerna har endast delar av portföljens avkastningsmål budgeterats.

Andra risker inom finansförvaltningen:

- Kreditrisk
- Valutarisk
- Ränterisk
- Finansierings- och refinansieringsrisk.

Samtliga risker regleras i finanspolicy. Kreditrisken begränsas genom att landstinget endast lånar ut pengar till låntagare med hög kreditvärdighet. Merparten av utlåningen består av svenska statsobligationer och säkerställda bostadsobligationer med högsta kreditvärdighet. Valutarisk finns endast inom pensionsmedelsportföljen, och bara när det gäller utländska aktier. Landstinget tillämpar säkringsredovisning och använder derivatinstrument i sin upplåning, så kallade swappar*, för att dämpa effekterna av svängningar i räntorna. Vid årsskiftet var den totala swapvolymen 355 miljoner. Inga swap-affärer har genomförts under året. De lån som swapparna är kopplade till uppgår till 462 miljoner. Årets totala säkringskostnad för swapparna uppgår till cirka 6,8 miljoner (en del av de totala räntekostnaderna). Under året har det varit en dålig affär att ha bundna räntor eftersom räntorna har fallit kraftigt. Till följd av att räntorna sjunkit sedan tecknandet uppgår det negativa marknadsvärdet för swapparna till -17,1 miljoner. Avsikten är att inneha respektive swapavtal tills de har förfallit. Finansierings- och refinansieringsrisken begränsas främst genom att lånens förfall sprids i tid (se tabell nedan). Landstinget är medlem i Kommuninvest samt har avtal om bankkontokredit på 400 miljoner. Skuldförvaltningen hanteras enligt landstingets finanspolicy och rapportering av utfallet har skett löpande under året, exempelvis i tertialvisa finansrapporter till landstingsstyrelsen.

Soliditet i procent

Noter

Derivatinstrument:

Instrument/avtal baserade på värdepapper. Derivatinstrumenten skapar en större flexibilitet i skuldförvaltningen, till exempel genom att räntebindningen enkelt kan ändras. Derivatinstrument kan också medföra högre risker, till exempel uppkommer motpartsrisken, vilket ställer krav på att dessa kan fullgöra sina åtaganden. För att hantera riskerna med derivatinstrument finns begränsningar i landstingets finanspolicy.

*Swappar:

En typ av derivatinstrument som innebär att man byter fast mot rörlig ränta (eller vice versa) med motparten, banken. All landstingets upplåning sker till rörlig ränta och sedan binds räntan på önskad löptid med hjälp av ränteswapparna.

Förfallostruktur låneportfölj

Volym, miljoner	Kapitalbindning	Räntebindning
Under 1 år	362	207
1-2 år		100
2-3 år	50	75
3-4 år		
4-5 år	50	80
Över 5 år		
Totalt	462	462

Genomsnittlig kapitalbindning: 1,2 år

Genomsnittlig upplåningsränta: 2,8% (exkl. swappar /räntebindning: 0,8%)

Genomsnittlig räntebindningstid: 1,7 år (exkl. swappar: 0,2 år)

Eget kapital

Under 2014 ökade det egna kapitalet med 83,5 miljoner och uppgick till 1 592,2 miljoner. De äldre pensionsförpliktelserna ingår inte i det egna kapitalet. Dessa redovisas enligt blandmodellen som en ansvarsförbindelse. Med hänsyn taget till detta så är landstingets egna kapital -2 623,6 miljoner.

10,4 miljoner gäller fondering för Sahlberga och 27,5 miljoner för forskningsfonden. Under 2014 har 1,5 miljoner delats ut till olika forskningsprojekt. För 2015 har fattats beslut om utdelning av 2,8 miljoner.

Soliditet

Ett vanligt mått för att mäta den finansiella ställningen är soliditeten, vilken visar hur stor andel av tillgångarna som finansieras med egna medel (eget kapital i förhållande till totala tillgångarna). Vid bedömningen av soliditeten är utvecklingen över tid viktigare än enskilda år. Ingen förändring har skett under 2014 vilket innebär en soliditet på 27 procent. Det är samma nivå som den legat på de senaste tre åren. Riksgenomsnittet för landsting 2014 var 20 procent. Även samtliga pensionsförpliktelser kan räknas in i soliditeten. Då ingår pensionsförmåner som intjänats före 1998 inklusive särskild löneskatt, vilken redovisas som ansvarsförbindelse. En sådan beräkning visar på en förbättring med sex procentenheter, från 49 procent till -43 procent 2014. Riksnittet år 2014 är -45 procent.

Den stora nedgången 2006 som redovisas i **diagrammet nedan** berodde på en förändrad beräkning av pensionsförpliktelserna vad gäller ränte- och livslängdsantaganden.

Borgensåtaganden

Landstinget har borgensåtaganden och övriga förpliktelser på 567 miljoner gentemot AB Transitio, Folk tandvården Västmanland AB och AB Västerås Lokaltrafik. Den största delen 504 miljoner, gäller borgen för beställningar av spårfordon. En del av denna borgen består av US-lesar, vilket innebär att dollar-kursens uppgång har ökat åtagandet med 25 miljoner jämfört med 2013. Dessutom har landstinget beslutat att trygga pensionerna i Folk tandvården genom en avgiftsbelagd borgensutfästelse. Folk tandvårdens pensionsskuld är 30 miljoner. Landstinget har även beslutat om en borgensram till AB Västerås Lokaltrafik på 250 miljoner. Vid årsskiftet uppgick bolagets upplåning till 33,3 miljoner. De framtida betalningarna för operationell leasing uppgår till 206 miljoner och gäller i huvudsak inhyrda lokaler där avtalstiden är längre än tre år.

Framtiden och utmaningar

Även om bokslutet är i nivå med budgeterat resultat kvarstår fortfarande det grundläggande problemet inom den västmanländska sjukvården när det gäller att få balans mellan ekonomi och verksamhet. Det totala underskottet för förvaltningarna Västmanlands sjukhus och Primärvård, psykiatri och habiliteringsverksamhet uppgår för verksamhetsåret 2014 till 170 miljoner. Underskotten inom de sjukvårdande

Redovisning av landstingets pensionsmedelsförvaltning och pensionsförpliktelser (Mkr)

Avsättningar för pensioner	2014	2013	Förändring placeringarnas bokförda värde	2014	2013
Pensioner	1 766,8	1 619,3	Ingående bokfört värde	2 282,5	1 998,7
Särskild löneskatt	428,6	392,8	Årets avsättning	170,0	160,0
Summa	2 195,4	2 012,1	Realiserat resultat (netto)	79,0	123,8
Ansvarsförbindelse (inom linjen)			varav realisationsvinster	22,1	81,9
Pensionsskuld (intjänad före 1998)	3 459,8	3 622,3	varav realisationsförluster		-1,8
Särskild löneskatt	839,4	878,8	Utgående bokfört värde	2 531,5	2 282,5
Visstidspensioner	20,4	19,4	Avkastning		
Summa	4 319,6	4 520,5	Portfölj	12,0 %	8,4 %
Finansiella placeringar			Jämförelseindex	11,7 %	7,4 %
Bokfört värde	2 531,5	2 282,5	Målsättning enligt policy	2,7 %	3,0 %
Marknadsvärde	3 027,8	2 543,8	Portföljsammansättning		
Orealiserade vinster	496,3	261,3	Svenska aktier	18 %	17 %
Relation placeringar/skuld			Utländska aktier	30 %	26 %
Återlånade medel*	3 983,5	4 250,2	Nominella räntor	27 %	26 %
Skuldtäckningsgrad**, bokfört värde	38,9 %	34,9 %	Reala räntor	21 %	26 %
Skuldtäckningsgrad, marknadsvärde	46,5 %	38,9 %	Alternativa	3 %	4 %
			Summa	100 %	100 %

*Återlånade medel är skillnaden mellan totala pensionsförpliktelser och marknadsvärdet på de förvaltade pensionsmedlen.

**Skuldtäckningsgraden är placeringarna som andel av skulden, där placeringarnas bokförda värde respektive marknadsvärde använts.

verksamheterna uppvägs av överskott inom de landstingsövergripande verksamheterna, bland annat beroende av senarelagda projekt och förändringar av redovisningsprinciper.

Att uppnå budgeterat resultat 2015 kommer att innebära en stor utmaning för landstinget och om sjukvårdens kostnadsutveckling inte hejdas riskerar landstinget negativt resultat 2015. Merparten av överskotten inom de landstingsövergripande verksamheterna är av engångskaraktär och kommer inte att påverka 2015 års resultat på motsvarande sätt.

Redan i dag pågår en mängd aktiviteter inom de sjukvårdande förvaltningarna för att komma till rätta med den obalans som finns, men de ekonomiska effekterna är mycket begränsade. Att rekrytera och behålla medarbetare inom landstinget är en avgörande faktor. För att uppnå bättre värde och kostnadseffektivitet är processförbättring och kvalitetsarbete grundläggande. Om budgeterade resultatnivåer ej uppnås kan inte planerade investeringar genomföras, då resultatet är en viktig del av finansieringen.

I den skatteprognos SKL presenterade 19 december 2014 är bedömningen att skatteintäkterna 2015 kommer att bli drygt 15 miljoner kronor lägre än vad de budgeterats till i landstingsplanen. Denna trend förstärks och för 2017 har de reviderats ned med drygt 70 miljoner. Efter detta har SKL indikerat att nästa skatteprognos kommer att revideras ner ytterligare.

I det arbete som gjorts på tjänstemannanivå inför 2016-2018 har följande utmaningar identifierats inom området En stark och uthållig ekonomi:

- Att uppnå god ekonomisk hushållning, vilket innebär ett resultat på omkring 150 miljoner, och klara inves-

teringar, pensionsåtagande och betala tillbaka lån.

- Att anpassa verksamheten till lägre skatteintäkter under planperioden.
- Att uppnå balans mellan verksamhet och ekonomi inom den västmanlandska sjukvården.
- Att upprätthålla god kostnadskontroll för att på så sätt bibehålla eller förbättra landstingets finansiella ställning.
- Att anpassa investeringstakten till landstingets finansieringsförmåga.
- Att synkronisera investeringsplanen med planen för hälso- och sjukvårdens utveckling.
- Att hantera driftskostnadsökningar som följer ett allt större investeringsbehov, framförallt inom fastighetsbeståndet men även inom IT och medicinsk teknik.
- Att utveckla ersättningssystem som styr mot måluppfyllelse.

Sammanställd redovisning

Syftet med den sammanställda redovisningen är att ge en samlad bild av landstinget och dess ägda företags ekonomiska ställning och resultat. Förutom landstingets egen verksamhet omfattas redovisningen av de helägda bolagen Folkvandvården Västmanland AB (FTVAB), Västmanlands Lokaltrafik AB (VLAB), AB Västerås Lokaltrafik AB (ABVL) och Västmannatrafik AB (VTAB).

Resultatet uppgår till 103,8 miljoner för 2014, vilket är en försämring med 49 miljoner jämfört med föregående år då resultat uppgick till 152,8 miljoner. Koncernens omsättning uppgår till 8,1 miljarder vilket är 400 miljoner mer än föregående år, vilket bland annat kan förklaras av ökade satsningar i landstinget genom skattehöjningen 2013 (fick ej full effekt 2013) och genom Västerås stads satsning på stadstrafiken (Smartkoll). Landstingets resultat uppgår till 83,5

Fem år i sammandrag

Nyckeltal/mått	Bokslut 2010	Bokslut 2011	Bokslut 2012	Bokslut 2013	Bokslut 2014
Folkmängden i länet 31/12	252 756	254 257	256 224	259 054	261 703
Utdebitering, kr	10,50	10,50	10,38	10,88	10,88
Skatteintäkter och generella statsbidrag, förändring jämfört med föreg år, %	5,1 %	3,4 %	2,6 %	7,9 %	3,4 %
Nettokostnader inkl avskrivningar exkl jämförelsestörande poster, förändring jämfört med föreg år, %	3,4 %	3,3 %	3,2 %	5,3 %	6,7 %
Personalkostnader inkl sociala avgifter exkl jämförelsestörande poster mkr ¹ , därav lönekostnader exkl sociala avgifter, mkr ¹	3 057,0	3 184,2	3 388,3	3 572,9	3 776,4
förändring av lönekostnader jämfört med föreg år %	1,6 %	3,9 %	5,9 %	5,1 %	5,1 %
Kostnader för inhyrd personal, mkr ¹	25,8	51,1	84,0	106,4	122,8
Årets resultat, mkr	113,0	-43,9	86,7	145,7	83,5
Årets resultat/verksamhetens nettokostnader, %	1,95 %	-0,73 %	1,42 %	2,27 %	1,22 %
Finansnetto centralt mkr²	25,8	-43,1	-60,0	-25,8	22,7
Investeringar	566,4	380,7	363,8	282,2	279,5

¹ Förtroendevalda och omställning har exkluderats. Från och med 2010 ingår Gryta palliativa vårdenhet och utökad verksamhet på kostnämnden. Från 2012 har kollektivtrafiken exkluderats. Från 2012 ingår Specialiststandvården.

² Beloppet 2011 är justerat för ripsränta på pensionsskulden 159 mkr. Beloppet 2013 är justerat för ripsränta på pensionsskulden 233 mkr och realisationsvinster 80,3 mkr. Beloppet 2014 är justerat för återföring av tidigare nedskrivning av kapitaltillskott till LÖF 5,5 mkr och realisationsvinster 11 mkr.

miljoner. FTVAB:s resultat efter finansiella poster uppgår till 5,7 miljoner, vilket är en stor förbättring jämfört med föregående år då det var 1,1 miljoner. Efter bokslutsdispositioner redovisas ett nollresultat. VLAB:s resultat efter finansiella poster uppgår till -0,1 miljoner vilket är samma nivå som föregående år. ABVL:s resultat efter finansiella poster uppgår till 15,9 miljoner vilket är 12 miljoner bättre än i fjol. Efter bokslutsdispositioner och erlagd skatt redovisas ett nollresultat. VTAB:s resultat efter finansiella poster uppgår till 1,4 miljoner, vilket är bättre än föregående år då resultatet var 0,7 miljoner. Efter bokslutsdispositioner redovisas ett nollresultat.

Finansiell ställning

Soliditeten uppgår till 26,6 procent, vilket är 0,5 procentenheter bättre än föregående år. Balansomslutningen har ökat med 282 miljoner till 6 412 miljoner. Ökningen kan bland annat förklaras med ökad avsättning till pensioner och ökade kortfristiga placeringar i pensionsmedelsportföljen i landstinget och i FTVAB.

Investeringar

Den sammanlagda investeringsvolymen uppgick till 331 miljoner kronor vilket är 47 miljoner mindre än föregående år. Landstinget står för 286 mkr där 156 miljoner avser fastigheter och 126 miljoner maskiner och inventarier (se sid 54). FTVAB har investerat 1 miljon i medicinsk teknisk utrustning. ABVL har gjort nyanskaffningar i vagnparken med 35 miljoner och VTAB har investerat 2,1 miljoner i pågående nyanläggningar vid depån på Retortgatan.

Medarbetare

Antal anställda i koncernen uppgick till 7 214 varav 6 443 avser landstinget. Detta är en ökning med 146 anställda jämfört med föregående år. Landstinget har

ökat med 72 medarbetare och ABVL har ökat med 71 medarbetare. Resterande ökning på 3 medarbetare har skett inom FTVAB.

Landstingets ekonomiska engagemang

Nedan lämnas en samlad bild av de ekonomiska engagemangen i företagen. Det har inte förekommit någon utdelning eller något ägartillskott/driftbidrag under året.

Kostnader, intäkter, fordringar och skulder (Mkr)

Enhet	Försäljning		Räntor Kostnad	Intäkt	Lån Givare	Mottagare	Borgen	
	Köpare	Säljare					Givare	Mottagare
Landstinget	480,2	31,4	0,4	0,8	37,4	124,6	63,3	
Folktandvården Västmanland AB	31,1	85,0	0,1	0,1	33,8			30,0
Västmanlands Lokaltrafik AB				0,1	22,8			33,3
AB Västerås Lokaltrafik	5,9	395,1	0,1	0,3	55,6			
Västmannatrafik AB		5,7	0,7		12,4	37,4		

Bolag, nämnder och samverkansorgan

Folk tandvården Västmanland AB

Bolaget bedriver allmäntandvård och sjukhustandvård i länets samtliga kommuner. Under året har Folk tandvården behandlat 29 972 barn och ungdomar samt 38 642 vuxna. 2 153 vuxna har tecknat så kallat frisktandvårdsavtal, vilket är en ökning med 90 procent. Potentialen att öka antalet frisktandvårdsavtal är stor. Under året har också 1 800 munvårdsbedömningar gjorts på äldreboenden, sjukhem och privata boenden. Två projekt kring generella hälsoinsatser till barn och ungdomar har bedrivits, vars information om hälsoinsatser kommer att spridas vidare i hela länet under 2015.

	2014	2013	2012
Ägarandel (procent)	100	100	100
Resultat efter finansiella poster (mkr)	5,7	1,1	-5,6
Balansomslutning (mkr)	72,6	60,5	50,7
Soliditet (procent)	25	23	25
Medelantal anställda	286	283	290

Västmanlands Lokaltrafik AB (VLAB)

När kollektivtrafikmyndigheten bildades inom Landstinget Västmanland genomfördes förändringar i den tidigare koncernen Västmanlands Lokaltrafik AB. Bolaget förvaltar numer endast långsiktigt ingångna avtal som till exempel Citybaneavtalet.

	2014	2013	2012
Ägarandel (procent)	100	100	100
Resultat efter finansiella poster (mkr)	-0,1	-0,1	-2,3
Balansomslutning (mkr)	198,2	131,6	169,0
Soliditet (procent)	12	18	14
Medelantal anställda	0	0	0

AB Västerås Lokaltrafik (ABVL)

ABVL bedriver linje- och stadstrafik med buss i Västmanlands län på uppdrag av kollektivtrafikmyndigheten samt genomför viss skolskjutsverksamhet. 2014 var första året med Smartkoll, den utvecklade stadstrafiken i Västerås, som genomfördes med bra resultat. Under året har 14 nya biogasdrivna bussar satts i trafik i Västerås. En el-biogas-hybridbus har införskattats med EU-stöd och testas i stadsbusstrafik. 81 nya förare har anställts, varav 25 utbildats i bolagets egen körskola. Kraftiga förstärkningar har gjorts av antalet turer i båda riktningarna mellan Hallstahammar-Västerås och Surahammar-Västerås. Bolaget köper trafik-tjänster för delar av trafikutbudet av privata entreprenörer inom ramen för genomförd upphandling.

	2014	2013	2012
Ägarandel (procent)	100	100	100
Resultat efter finansiella poster (mkr)	15,9	3,9	6,2
Balansomslutning (mkr)	342,1	353,5	347,5
Soliditet (procent)	26	27	26
Medelantal anställda	485	414	366

Västmannatrafik AB

Västmannatrafik är ett fastighetsförvaltande bolag som äger två fastigheter på Kungsängsområdet i Västerås, där främst en depå för busstrafiken är förlagd. Bolaget får i sin hyresverksamhet ersättning för sina ränte- och avskrivningskostnader. Hyresgästen står för alla drift- och underhållskostnader. I december 2014 avtalades om försäljning av bolaget till Västerås stad strategiska fastigheter AB. Försäljningen genomfördes den 2 januari 2015.

	2014	2013	2012
Ägarandel (procent)	100	100	100
Resultat efter finansiella poster (mkr)	1,4	0,7	0,8
Balansomslutning (mkr)	50,0	50,5	42,7
Soliditet (procent)	21	18	25
Medelantal anställda	0	0	0

Tåg i Bergslagen AB (TiB)

Tåg i Bergslagen AB ägs av landstingen Västmanland och Dalarna samt regionerna Gävleborg och Örebro (25 procent vardera). Bolaget samordnar och har upphandlat tågtrafiken i Bergslagsområdet, med viktiga anslutningar till knutpunkter som till exempel Västerås, Örebro, Falun och Borlänge. Trafiken drivs av Svenska Tågkompaniet AB. Västmanland har främst nytta av TiB:s trafik på Bergslagspendeln (Ludvika-Fagersta-Surahammar-Hallstahammar-Västerås) och linjen Gävle-Örebro.

	2014	2013	2012
Ägarandel (procent)	25	25	25
Resultat efter finansiella poster (mkr)	0	-0,9	-0,2
Balansomslutning (mkr)	87,4	63,8	63,0
Soliditet (procent)	6	9	10
Medelantal anställda	2	2	1

ALMI Företagspartner Mälardalen AB

ALMI Mälardalen stödjer företagandet i Västmanlands och Örebro län. Landstinget Västmanland äger tillsammans med Regionförbundet i Örebro 49 procent av aktierna och ALMI moderbolag (det vill säga staten) äger 51 procent. Verksamheten består av finansiering och rådgivning, och målgrupper är innovatörer, nyföretagare samt små- och medelstora etablerade företag med utvecklingspotential. ALMI Mälardalen har utvecklat sin finansieringsverksamhet bra och är numera bland de bästa i landet. Landstinget Västmanland har under året lagt extrauppdrag på bolaget för förstärkta insatser inom innovationer och ägarskiftet i företag. ALMI Mälardalen stödjer också landstingets interna innovationsarbete.

	2014	2013	2012
Ägarandel (procent)	24,5	24,5	24,5
Resultat efter finansiella poster (mkr)	-0,5	-0,3	-0,6
Balansomslutning (mkr)	22,8	21,5	24,8
Soliditet (procent)	66	73	29
Medelantal anställda	29	28	26

Västmanlands Samtrafikförbund

Västmanlands Samtrafikförbund är ett kommunalförbund med Landstinget Västmanland och kommunerna Hallstahammar, Sala, Surahammar och Västerås som medlemmar. Verksamheten har bestått av planering och drift av landstingets sjukresor, kommunernas färdtjänst och vissa skolresor. Totalt genomfördes 179 203 sjukresor under 2014. Den 1 januari 2015 överfördes förbundets verksamhet till kollektivtrafikförvaltningen inom Landstinget Västmanland, vilket ger förutsättningar för ytterligare samordning. Kommunalförbundet kommer att avvecklas under 2015.

	2014	2013	2012
Ägarandel (procent)	48	48	48
Resultat (mkr)	5,9	6,9	11,2
Balansomslutning (mkr)	27,7	31,3	49,8
Soliditet (procent)	21	22	22
Antal anställda	29	28	22

Kommunalförbundet Västmanlands Teater

Västmanlands Teater är ett kommunalförbund med Landstinget Västmanland och Västerås stad som huvudmän. Landstinget svarar för 51 procent av huvudmannabidraget till verksamheten. Kommunalförbundets kärnverksamhet är att producera teater för barn, unga och vuxna. Teatern erbjuder skolor och länets teaterföreningar produktioner som kan turnera, och stora satsningar görs på barn och ungdomsteater. Produktioner genomförs ofta i klassrum, för högstadieelever, och familjeföreställningar erbjuds där barnen får uppleva teaterhusets magi. Västmanlands Teater uppfyller huvudmännens mål för verksamheten.

	2014	2013	2012
Ägarandel (procent)	51	51	51
Resultat (mkr)	0,7	0,6	2,5
Balansomslutning (mkr)	11,6	10,1	7,7
Soliditet (procent)	36	34	38
Medelantal anställda	32	35	30

Västmanlands Tolkservice (VTS), ekonomisk förening

VTS samordnar språkservice och tillhandahåller både tolkning och skriftliga översättningar. Landstinget Västmanland och länets kommuner är medlemmar och står för merparten av beställningarna. Även statliga myndigheter och andra samhällsinstanser anlitar VTS. Verksamheten är avgiftsfinansierad. Sammanlagt finns över 300 tolkar på uppdragsbasis inom 90 språk. Genom ett nationellt nätverk av tolkföreningar har VTS tillgång till tolkar inom ännu fler språk.

	2014	2013	2012
Ägarandel (procent)	34	34	34
Resultat efter finansiella poster (mkr)	1,8	0,6	-1,3
Balansomslutning (mkr)	11,2	8,6	7,4
Soliditet (procent)	47	46	42
Medelantal anställda	11	11	13

Kommunalförbundet Västmanlandsmusiken

Västmanlandsmusiken är ett kommunalförbund med Landstinget Västmanland och Västerås stad som medlemmar. Landstinget Västmanland svarar för 10 procent av huvudmannabidraget till verksamheten, via landstinget utbetalas dessutom det statliga länsmusikanslaget. Under 2014 har särskilt fokus satts på att lyfta fram kvinnliga förebilder i verksamhetens olika genrer. För barn och unga erbjuds skol- och offentliga föreställningar, samt aktiviteter i form av workshops och projekt. Kommunalförbundet uppfyller huvudmännens mål i överenskommelsen.

Västmanlands kommuner och landsting (VKL, ideell förening)

VKL är en ideell förening med landstinget och kommunerna som medlemmar. I de regionala utvecklingsfrågorna har VKL deltagit i arbete inom ÖMS, Östra Mellansverige och EBS, en bättre sits. VKL har även deltagit i arbetet med de nya programmen för strukturfonderna inom ÖMS. Inom vård och omsorg har det exempelvis genomförts arbete kring sammanhållen vård och omsorg för de mest sjuka äldre, regionala stödstrukturer för kunskapsutveckling samt en omfattande utredning av abstinens och tillnyktring inom missbruksområdet.

VKL deltar även i arbetet med Digital agenda och bredbandsutbyggnad och har till exempel varit pådrivande för införande av NPÖ (nationell patientöversikt). Inom folkhälsoområdet har det upprättats en ny överenskommelse för kommuner och landsting med fokus på barn och ungas hälsa. I samarbete med Mälardalens högskola görs insatser för ökad interaktion kring utbildningarnas innehåll, praktikplatser inom vård och omsorg, samt ett liknande arbete inom skolans område.

Gemensam nämnd för samverkan med Landstinget Sörmland (DU-nämnden)

Landstingen i Västmanland och Sörmland ingår sedan 2004 i en gemensam nämnd för samverkan, med Landstinget Sörmland som värdlandsting, DU-nämnden. Sedan 2011 finns ett utskott för landstingens gemensamma inköps- och upphandlingsverksamhet. Arbetet i DU-nämnden inriktas på att stimulera till samarbete och samverkan genom avtal. DU-nämndens uppdrag har genom åren förtydligats och arbetet inriktas numera mot strategiska frågor kring utvecklingen av landstingens regionala samarbete. Våren 2013 fastställde DU-nämnden en handlingsplan för att realisera de mål som nämnden antagit i inriktningsdokument för den kommande tioårsperioden. Under 2014 har samarbetet vidareutvecklats genom arbete med handlingsplanens aktiviteter. DU-nämnden är tillika beredande organ till gemensamma styrelsesammanträden. 2014 var ett intensivt valår, vilket fick till följd att inget gemensamt styrelsemöte genomfördes.

Gemensam nämnd för varuförsörjning

Den gemensamma nämnden för varuförsörjning är ett samarbete mellan landstingen i Uppsala (vårdlandsting), Dalarna, Sörmland, Västmanland och region Örebro. Syftet med samarbetet är att genom gemensamma upphandlingar och varusortiment för förbrukningsvaror effektivisera varuförsörjningen. Varuförsörjningsnämnden har ett avtal med Mediq Sverige AB om lagerhållning, plockning, packning och transport. Avtalet, som trädde i kraft i juni 2012, innebar kraftiga prissänkningar av den så kallade logistikkostnaden (ett pålägg på varans grundpris för att finansiera leverantörens kostnad). Leveranssituationen har, efter inledande leveransstörningar under 2012 och 2013, förbättrats och har under 2014 fungerat väl med genomgående hög leveranssäkerhet och god kvalitet gentemot de i avtalet stipulerade kvalitetsparametrarna.

Värdet av beställda lagervaror och anskaffningsartiklar låg under 2014 på 68,8 miljoner, vilket är på ungefär samma nivå som 2013 med en liten ökning jämfört med 2012.

Gemensamma nämnden för hjälpmedelsverksamhet och andra samverkansfrågor

---

Gemensamma nämnden (landstinget plus länets kommuner) har beslutanderätt i hjälpmedelsfrågor och ansvar för Hjälpmedelscentrums ekonomi. Den är också ett berednings- och samrådsorgan för frågor som regleras av hälso- och sjukvårdslagen, socialtjänstlagen och LSS. Under 2014 diskuterades bland annat överenskommelser kring samverkan mellan landstinget och kommunerna i Västmanlands län gällande personer med psykisk funktionsnedsättning, sammanhållen vård och omsorg om de mest sjuka äldre och länsgemensamt arbete på missbruks- och beroendeeområdet. Nämnden har även fattat beslut om förändringar i hjälpmedelshandboken. Ett nytt samverkansavtal och reglemente har under året upprättats för nämnden, vilket innebär att den gemensamma nämnden för hjälpmedelsfrågor och andra samverkansfrågor övergår till att heta gemensam Hjälpmedelsnämnd och att Hjälpmedelscentrum blir egen förvaltning från och med den 1 januari 2015. Därmed blir nämndens arbete tydligare och mer specificerat på hjälpmedelsfrågor.

Gemensam kostnämnd för Landstinget Västmanland och Landstinget i Uppsala län

---

Landstinget Västmanland är vårdlandsting för nämnden vars främsta uppgift är produktion och leverans av kvalitativ, god och näringsriktig patientmat till ett konkurrenskraftigt pris, till sjukhusen i de båda landstingen – närmare en miljon matportioner till patienter tillagas i Västerås och levereras till verksamheterna i respektive landsting. I verksamheten ingår också några försäljningsenheter.

Under hösten har Kost lanserat ett nytt upplägg kring framtidens patientmat. Alla patienter har nu möjlighet att välja mat från en meny med 20 fasta rätter och en varierad meny. Responsen från patienterna är hittills mycket goda. Den nya metoden gör också att svinnet från tillagning och distribution förväntas minska avsevärt. Andelen levererade ekologiska livsmedel har ökat ytterligare från 32,5 procent 2013 till 39 procent 2014. Från årsskiftet 2015 ingår inte längre Enköpings lasarett i Kosts uppdrag, då maten tillagas på plats av upphandlad leverantör.

Landstinget i Uppsala har beslutat att bygga ett nytt produktionskök på Akademiska och kommer på sikt att lämna samarbetet. Det förväntas dock inte ske under 2016.

Driftredovisning

Belopp i mkr	Landstings- ersättning/ budget			Netto- intäkter/ kostnader	Resultat/ avvikelse mot budget 2014	Resultat/ avvikelse mot budget 2013
		Intäkter	Kostnader			
Förvaltning						
Västmanlands sjukhus ⁴	3 497,2	553,1	4 201,5	-3 648,4	-151,2	-128,5
Primärvård, psykiatri och Habiliteringsverksamhet ⁴	694,8	543,0	1 257,0	-714,0	-19,2	-15,4
Landstingsgemensamma funktioner						
Centrumgemensamt ⁴	69,0	12,0	72,4	-60,4	8,6	6,0
Landstingsövergripande verksamheter ^{1, 2, 4}	249,6	80,9	285,0	-204,1	45,5	26,9
Vårdval ⁴	1 153,5	208,8	1 350,3	-1 141,5	12,0	43,9
<i>varav</i>						
Vårdvalsenheten	10,2	1,3	10,4	-9,1	1,1	-2,2
Vårdval Västmanland	802,8	185,7	990,5	-804,8	-2,0	19,3
Sjukgymnaster och privata vårdgivare	174,5	11,8	178,6	-166,8	7,7	18,1
Tandvård	166,0	10,0	170,8	-160,8	5,2	8,7
Läkemedel	406,2	6,7	400,1	-393,4	12,8	36,7
<i>varav</i>						
Läkemedelskommittén	8,0	0,1	5,2	-5,1	2,9	3,2
Läkemedelsenheten	7,4	0,0	6,6	-6,6	0,8	0,9
Läkemedel i öppen vård (läkemedelsförmånen m m)	390,8	6,6	388,3	-381,7	9,1	32,6
Enheten för smittskydd och vårdhygien	10,0	1,2	11,2	-10,0	0,0	0,3
Kompetenscentrum för hälsa ⁴	20,4	4,8	24,3	-19,5	0,9	0,4
Enheten för kunskapsstyrning och utbildning ⁴	80,9	27,3	106,2	-78,9	2,0	-0,5
<i>varav</i>						
AT-utbildning	40,5	0,0	39,8	-39,8	0,7	0,2
ST-läkare allmänmedicin	0,0	25,8	25,8	0,0	0,0	-1,2
Centrum för klinisk forskning ⁴	25,7	7,4	30,1	-22,7	3,0	2,1
Kultur	59,7	41,0	100,5	-59,5	0,2	0,2
Folkhögskola	14,5	14,8	29,7	-14,9	-0,4	0,0
Sjukresor	70,7	7,0	71,3	-64,3	6,4	9,0
Regional utveckling	16,3	0,1	16,3	-16,2	0,1	0,4
Fastighet	22,0	422,6	451,1	-28,5	-6,5	0,2
Centrum för IT	0,0	327,3	318,8	8,5	8,5	-2,8
Övriga intäktsfinansierade verksamheter ³	8,8	307,2	313,6	-6,4	2,4	3,6
Kollektivtrafiknämnden						
Kollektivtrafik	170,8	365,8	533,7	-167,9	2,9	0,3
Kostnämnden						
Kostverksamhet	0,0	160,0	169,5	-9,5	-9,5	-1,3
Politisk verksamhet och patientnämndens kansli						
Patientnämnden inkl kansli	3,9	0,0	3,8	-3,8	0,1	0,3
Förtroendevalda	23,5	0,0	24,5	-24,5	-1,0	0,0
Bidrag till politiska partier	10,5	1,7	12,1	-10,4	0,1	2,2
Landstingsrevisionen	4,5	0,0	4,2	-4,2	0,3	0,2
Resultat från verksamheterna	6 612,5	3 092,7	9 787,2	-6 694,5	-82,0	-15,8
Landstingsgemensamma kostnader och intäkter samt finansiering						
Eliminering av interna poster	6 682,5	7 134,8	356,8	6 778,0	95,5	91,5
		-2 018,5	-2 018,5	-4 037,0		
Totalt resultat/prognos	70,0	8 209,0	8 125,5	83,5	13,5	75,7

¹ Landstingsövergripande verksamheter inklusive LF/LS sekretariat, Juridik och säkerhet, Lärcentrum, Resursenheten, Kommunikationsenheten.

² Kommunikationsenheten redovisades under Centrumgemensamt under 2013.

³ HR-stöd, Ekonomistöd, Landstingshälsan, Landstingsservice, Enheten för produktionsstöd och -analys.

⁴ Följande förvaltningar/verksamheter har erhållit extra ersättning från LS anslag.

Västmanlands sjukhus	128,3	Vårdval	46,5
Primärvård, psykiatri och habiliteringsverksamhet	7,4	Enheten för kunskapsstyrning och utbildning	3,2
Centrumgemensamt	0,3	Centrum för klinisk forskning	5,1
Landstingsövergripande verksamheter	12,5	Summa	203,3

Investeringsredovisning

NETTOINVESTERINGAR

Belopp i mkr	Budget 2014	Bokslut 2014	Bokslut 2013
Förvaltning/motsvarande			
Västmanlands sjukhus	95,0	81,5	85,2
Primärvård, psykiatri och habiliteringsverksamhet	4,0	3,8	2,1
Landstingsgemensamma funktioner	261,8	184,3	172,1
<i>därav fastigheter</i>	<i>225,0</i>	<i>155,8</i>	<i>134,8</i>
<i>därav investeringsbidrag</i>			<i>-2,9</i>
Kostnämnden	5,0	6,7	3,1
Kollektivtrafiknämnden	14,2	3,2	19,7
<i>därav investeringsbidrag</i>		<i>-6,6</i>	<i>-0,1</i>
Summa (inkl investeringsbidrag)	380,0	279,5	282,2

SPECIFIKATION AV FASTIGHETSINVESTERINGAR

Belopp i mkr	Planerade projekts totala budget	Prognos utfall totalt	Utfall t o m 2013-12-31	Projektutgifter under 2014	Återstående beräknade projektutgifter
Investeringar pågående					
Upprustning/ombyggnation hus 01 och 03 Västerås	50,0	50,0	0,6	1,1	48,3
Nybyggnation operation och diagnostik (Nod) Västerås	650,0	650,0	0,1	1,5	648,4
Nybyggnad palliativ vård Västerås	30,5	30,5		0,1	30,4
Ny Ambulansstation, Köping	43,0	43,2	0,2	2,8	40,2
Ny Rehabbassäng, Fagersta	35,0	35,0	0,1	1,6	33,3
Strukturombyggnation Fagersta	23,0	22,5		3,3	19,2
Övriga projekt	251,7	111,9	37,6	13,3	61,0
Summa pågående projekt	1 083,2	943,1	38,6	23,7	880,8
Avslutade projekt					
Barnkliniken Västerås	57,0	59,1	18,4	40,7	
Ombyggnad för omflyttning av administration, smittskydd och AT-läkare i Västerås	10,0	8,2	0,1	8,1	
Övriga projekt	313,7	314,9	314,5	0,4	
Summa avslutade projekt	380,7	382,2	333,0	49,2	
Planerade projekt utan utfall tom 2014*	431,2	409,2			409,2
Summa om/ny/tillbyggnad	1 895,1	1 734,5	371,6	72,9	1 290,0
Funktionsanpassningar förvaltningar	34,0	43,0	9,8	16,5	16,7
Reinvesteringar, inkl. energieffektiviseringar	143,0	89,7	27,0	53,2	9,5
Säkerhet (brand mm)	80,0	64,2	25,7	12,9	25,6
Externa investeringar	11,8	14,1	8,9	0,3	4,9
Summa investeringsprojekt	2 163,9	1 945,5	443,0	155,8	1 346,7

* Varav de 2 större investeringarna är "Nybyggnad Sala" (245 mkr), "Hus 52 ROT" (70 mkr)

Investeringsredovisning

SPECIFIKATION AV ÖVRIGA INVESTERINGAR I BOKSLUT 2014-12-31

Belopp i mkr

Västmanlands sjukhus	
Datorutrustning	0,4
Medicinteknisk utrustning	39,6
<i>varav</i>	
<i>strålmaskin, Onkologen</i>	6,6
<i>behandlingsenheter, Specialisttandvården</i>	2,6
<i>gastroskop, koloskop, Kirurgen</i>	2,5
<i>ultraljudsapparat, Fysiologen</i>	2,2
<i>övervakningsutrustning, Barn</i>	1,7
<i>övervakningsutrustn, Operation</i>	1,5
<i>autoklav, Operation</i>	1,3
<i>masspektrometer, Laboratoriemedicin</i>	1,2
<i>ultraljudslab, Röntgen</i>	1,1
Bilar och andra transportmedel	0,1
Finansiella leasingavtal, ambulanser och lastbilar	8,2
Övriga maskiner och inventarier	4,9
Tekniska hjälpmedel	28,3
Primärvård, Psykiatri och Rehabiliteringsverksamhet	
Medicinteknisk utrustning	1,1
Övriga maskiner och inventarier	2,2
Tekniska hjälpmedel	0,5
Landstingsgemensamma funktioner	
Immateriella tillgångar	4,2
Datorutrustning	18,0
<i>varav</i>	
<i>hyrPC och printer, CIT</i>	8,2
<i>utökning licenser Duva, CIT</i>	2,7
<i>nya telefoner till ny telefonplattform, CIT</i>	2,0
<i>utbyggnad funktionalitet, lagringslösning, CIT</i>	1,5
Fordon och andra transportmedel	0,4
Finansiella leasingavtal, Landstingservice	0,5
Konst	0,1
Övriga maskiner och inventarier	5,3
<i>varav</i>	
<i>utrustning basutställning Forn tid, Läns museet</i>	1,9
<i>utrustning basutställning Medeltid, Läns museet</i>	1,1
Kostnämnden	
Datorutrustning	0,2
Övriga maskiner och inventarier	6,5
<i>varav</i>	
<i>upprustning diskrum, Akademiska</i>	2,7
<i>utrustning till bageri</i>	1,1
Kollektivtrafiknämnden	
Datorutrustning	0,1
Övriga maskiner och inventarier	9,7
<i>varav</i>	
<i>biljettmaskinsutrustning BRA</i>	9,4
Investeringsbidrag	-6,6

Resultaträkning

mkr	Not	LANDSTINGET		KONCERNEN		
		Budget 2014	Bokslut 2014	Bokslut 2013	Bokslut 2014	Bokslut 2013
Verksamhetens intäkter	1	1 115,0	1 206,0	1 235,5	1 314,5	1 343,2
Verksamhetens kostnader	2	-7 664,3	-7 812,9	-7 356,4	-7 846,4	-7 412,0
Avskrivningar	3	-245,0	-248,8	-230,2	-298,3	-269,1
Verksamhetens nettokostnader		-6 794,3	-6 855,7	-6 351,1	-6 830,2	-6 337,9
Skatteintäkter	4	5 370,0	5 375,6	5 225,2	5 375,6	5 225,2
Generella statsbidrag och utjämning	5	1 501,6	1 526,2	1 450,1	1 526,2	1 450,1
Finansiella intäkter	6	75,2	100,7	129,0	100,0	128,7
Finansiella kostnader	7	-82,5	-63,3	-307,5	-67,8	-313,3
Resultat före extraordinära poster		70,0	83,5	145,7	103,8	152,8
Extraordinära intäkter						
Extraordinära kostnader						
Årets resultat	8	70,0	83,5	145,7	103,8	152,8

Kassaflödesanalys

mkr	Not	2014	2013	2014	2013
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN					
Årets resultat		83,5	145,7	103,8	152,8
Justering för av- och nedskrivningar		248,8	230,2	298,3	269,1
Realisationsvinst/realisationsförlust, materiella anläggningstillgångar		0,8	-0,8	0,4	-1,3
Justering för avsättningar		187,3	403,1	187,9	410,9
Justering för övriga ej likviditetspåverkande poster		17,6	18,9	17,6	19,4
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital		538,0	797,1	608,0	850,9
Ökning(-)/minskning(+) av kortfristiga fordringar		-157,6	-512,3	-214,8	-579,1
Ökning(-)/minskning(+) av förråd och varulager		-15,7	3,2	-15,2	3,3
Ökning(+)/minskning(-) av kortfristiga skulder		221,8	105,6	267,9	125,6
Kassaflöde från den löpande verksamheten		586,5	393,6	645,9	400,7
INVESTERINGSVERKSAMHETEN					
Investering i immateriella anläggningstillgångar		-4,2	-6,8	-4,2	-6,8
Investering i mark, byggnader och tekniska anläggningar		-155,8	-134,8	-155,8	-134,8
Investering i maskiner och inventarier		-126,1	-143,6	-170,9	-236,6
Investeringsbidrag		6,6	3,0	6,6	3,0
Försäljning av maskiner och inventarier	9	1,8	17,7	2,3	18,2
Investering i finansiella anläggningstillgångar	10	-5,5	-1,2	-5,5	
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-283,2	-265,7	-327,5	-357,0
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN					
Nyupptagna lån	11	8,7	54,7	8,7	92,7
Amortering av skuld	12	-218,7	-168,6	-233,7	-122,4
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-210,0	-113,9	-225,0	-29,7
UTBETALNING AV BIDRAG TILL STATLIG INFRASTRUKTUR					
Utbetalning av bidrag till Citybanan		-51,7	-34,0	-51,7	-34,0
Årets kassaflöde		41,6	-20,0	41,7	-20,0
Likvida medel vid årets början		3,9	23,9	3,9	23,9
Likvida medel vid årets slut		45,5	3,9	45,6	3,9

Balansräkning

mkr	Not	LANDSTINGET		Not	KONCERNEN	
		2014	2013		2014	2013
TILLGÅNGAR						
Anläggningstillgångar						
<i>Immateriella anläggningstillgångar</i>	13	34,4	38,6	29	47,3	56,0
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>						
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	14	1 993,0	1 989,4	30	2 020,4	2 017,8
Maskiner och inventarier	15	437,3	408,5	31	702,1	679,6
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>	16	125,5	120,0		20,7	15,2
Summa anläggningstillgångar		2 590,2	2 556,5		2 790,5	2 768,6
Bidrag till statlig infrastruktur	17	264,8	276,3		264,8	276,3
Omsättningstillgångar						
Förråd m m	18	47,8	32,1		51,0	35,8
Fordringar	19	590,7	583,6		666,1	605,4
Kortfristiga placeringar	20	2 582,0	2 431,5		2 594,5	2 440,4
Kassa, bank	21	45,5	3,9		45,6	3,9
Summa omsättningstillgångar		3 266,0	3 051,1		3 357,2	3 085,5
Summa tillgångar		6 121,0	5 883,9		6 412,5	6 130,4
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER						
Eget kapital	22	1 675,8	1 592,2		1 702,8	1 599,1
därav årets resultat		83,5	145,7		103,8	152,8
Avsättningar						
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	23	2 195,4	2 012,1		2 316,8	2 138,0
Avsättningar för skatter					25,2	20,1
Andra avsättningar	24	260,3	308,0		280,7	335,2
Summa avsättningar		2 455,7	2 320,1		2 622,7	2 493,3
Skulder						
Långfristiga skulder	25	322,3	526,2		407,0	625,9
Kortfristiga skulder	26	1 667,2	1 445,4		1 680,0	1 412,1
Summa skulder		1 989,5	1 971,6		2 087,0	2 038,0
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		6 121,0	5 883,9		6 412,5	6 130,4
PANTER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER						
Ställda panter				32	63,4	78,2
Ansvarsförbindelser						
Pensionsförpliktelser som inte upptagits bland skulderna eller avsättningarna	27	4 319,7	4 520,6		4 319,7	4 520,6
Övriga ansvarsförbindelser	28	775,4	777,9		712,1	714,8

Noter

mkr	2014	2013	mkr	2014	2013
1 VERKSAMHETENS INTÄKTER					
Patientavgifter, trafikavgifter och andra avgifter	283,4	288,3			
Försäljning av hälso- och sjukvård	108,2	97,0			
– av tandvård	9,0	8,2			
– av utbildning	5,6	8,1			
– av medicinska tjänster	58,0	48,7			
– av övriga tjänster	140,5	121,9			
– av material och varor	102,7	98,1			
Erhållna bidrag	410,9	410,4			
Övriga intäkter	87,5	74,5			
Realisationsvinster	0,2	0,9			
<i>Jämförelsestörande poster</i>					
Återbetalning från AFA för tidigare inbetald premie		79,4			
Summa	1 206,0	1 235,5			
2 VERKSAMHETENS KOSTNADER					
Löner och ersättningar till personal	2 470,7	2 349,8			
Sociala avgifter	749,6	711,3			
Förändring av pensionsskuld inkl löneskatt	155,7	119,3			
Pensionsutbetalningar inkl löneskatt	253,0	248,7			
Avgiftsbestämd ålderspension inkl löneskatt	147,6	139,8			
Övriga personalkostnader	40,6	39,4			
Vårdavgifter för köpt vård	696,6	660,8			
Sjukvårdstjänster m m	666,8	610,4			
Köp från bemanningsföretag	125,8	110,5			
Köp av utbildningsverksamhet	7,6	5,9			
Läkemedel	843,0	800,0			
Sjukvårdsartiklar m m	155,6	156,4			
Material	279,5	274,6			
Bidrag och ersättningar	124,0	112,8			
Hyror och diverse övriga lokalkostnader	169,9	159,5			
Övriga kostnader	919,1	849,5			
Utrangeringar	6,8	3,6			
Realisationsförluster	1,0				
<i>Jämförelsestörande poster</i>					
Utrangering av fastighetskomponenter		4,1			
Summa	7 812,9	7 356,4			
3 AVSKRIVNINGAR					
Fastigheter	104,9	100,6			
Inventarier	125,8	114,0			
Immateriella tillgångar	9,6	8,5			
<i>Jämförelsestörande poster</i>					
Nedskrivningar		7,1			
Justerad avskrivning för 2011-2013	8,5				
Summa	248,8	230,2			
<p><i>Nedskrivningar 2013 avser projekteringskostnader för ombyggnation av Barnkliniken med 6,6 mkr och för Hus 81 med 0,5 mkr. Projekteringen för ombyggnationen av barnkliniken har fått gjorts om två gånger. Landstingsstyrelsen har vid beslut av finansiellt ingångsättningstillstånd för ombyggnad av barnkliniken beslutat skriva ner de projekteringar som har förkastats.</i></p>					
4 SKATTEINTÄKTER					
Preliminär skatteinbetalning	5 383,0	5 250,9			
Preliminär slutavräkning innevarande år	5,6	-29,9			
Slutavräkningsdifferens föregående år	-13,0	4,2			
Summa	5 375,6	5 225,2			
5 GENERELLA STATSBI DRAG					
Inkomstutjämnning			800,0	785,8	
Kostnadsutjämningsbidrag			187,2	132,4	
Regleringsavgift			-64,8	-60,5	
Strukturbidrag för nytt inkomstutjämningsssystem			3,9		
Statsbidrag för läkemedelsförmåner			599,9	592,4	
Summa			1 526,2	1 450,1	
6 FINANSIELLA INTÄKTER					
Utdelning på aktier och andelar			23,7	9,8	
Ränteutgifter			33,4	22,3	
Realisationsvinst på placerade pensionsmedel			11,2	1,6	
Övriga finansiella intäkter			15,9	15,0	
<i>Jämförelsestörande poster</i>					
Återföring av finansiell anläggningstillgång*			5,5		
Realisationsvinster i samband med fondförvaltarbyten i pensionsmedelsportföljen			11,0	80,3	
Summa			100,7	129,0	
<p><i>*Landstingens Ömsesidiga försäkringsbolags (LÖF) bolagsordning anger att respektive landsting har rätt till återbetalning av de medel som respektive landsting tillskjutit. I LÖF:s årsredovisning för 2013 framgår att tillskotten finns kvar i bolagets egna kapital samt att det egna kapitalet ytterligare förstärks. Mot bakgrund av detta har nedskrivningarna av de kapitaltillskott som gjordes 2007 och 2008 återförts.</i></p>					
7 FINANSIELLA KOSTNADER					
Räntekostnader			26,3	18,3	
Bankkostnader			2,0	1,8	
Ränta på pensionsavsättningen			27,6	47,3	
Realisationsförlust på placerade pensionsmedel				1,8	
Indexuppräknings Citybanan			4,0	3,5	
Övriga finansiella kostnader			3,4	1,8	
<i>Jämförelsestörande poster</i>					
Ändrade ränteantaganden i RIPS				233,0	
Summa			63,3	307,5	
8 ÅRETS RESULTAT ENLIGT BALANSKRAVET					
Årets resultat			83,5	145,7	
Avgår realisationsvinster			-0,2	-0,9	
Justerat resultat			83,3	144,8	
9 FÖRSÄLJNING AV MASKINER OCH INVENTARIER					
Hjälpmedel			0,5	0,7	
Fordon			1,3	17,0	
Summa			1,8	17,7	
10 INVESTERING I FINANSIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR					
Köp av aktier i Tåg i Bergslagen AB				1,1	
Köp av aktier i Mälardalstrafik AB				0,1	
Återfört garantikapital LÖF			5,5		
Summa			5,5	1,2	
11 NYUPPTAGNA LÅN					
Nya lån Kommuninvest				50,0	
Nytecknad leasing av fordon			8,7	4,7	
Summa			8,7	54,7	
12 AMORTERING AV SKULD					
Löst lån Kommuninvest			50,0	100,0	
Löst reverslån för köp av aktier från Västmanlands lokaltrafik AB				64,2	
Nästkommande års amortering av leasingsskuld			6,7	4,4	
Nästkommande års lösen av revers till LÖF			162,0		
Summa			218,7	168,6	

Noter

mkr	2014		2013		mkr	2014	2013
20 KORTFRISTIGA PLACERINGAR					24 ANDRA AVSÄTTNINGAR		
	Marknads- värde	Bokfört värde	Marknads- värde	Bokfört värde	<i>Citybanan</i>		
<i>Likviditetsportfölj</i>					Ingående avsättning	308,0	338,5
Räntecertifikat placering					Indexuppräknig	4,0	3,5
Jönköpings kommun	50,0	50,0			Utbetalning	-51,7	-34,0
Fasträntepiacering hos bank			150,0	150,0	Utgående avsättning	260,3	308,0
<i>Pensionsmedelsportfölj</i>					<i>Utbetalning kommer att ske under perioden 2013-2017</i>		
Svenska börsaktier	413,7	281,0	337,6	238,9	25 LÅNGFRISTIGA SKULDER		
Utländska börsaktier	895,3	651,6	643,0	531,1	Landstingens Ömsesidiga Försäkringsbolag		162,0
Svenska räntebärande värdepapper	1 461,3	1 380,7	1 339,3	1 318,2	Kommuninvest	300,0	350,0
Strukturerade/sammansatta produkter	150,4	125,8	116,4	105,2	Investeringsbidrag	9,1	3,0
Alternativa investeringar	104,4	89,8	104,2	85,0	Leasingskulder	13,2	11,2
Övriga placeringar	3,1	3,1	3,1	3,1	Summa	322,3	526,2
Summa	3 078,2	2 582,0	2 693,6	2 431,5	26 KORTFRISTIGA SKULDER		
<i>Vid värdering av pensionsmedelsportföljen tillämpas kollektiv värdering, eftersom syftet med att placera i olika instrument är att uppnå en riskspridning. Delar av portföljen har inte inkluderats i den kollektiva värderingen eftersom de inte handlas på en aktiv marknad (motsvarande 151,7 mkr). I de fall det varit nödvändigt har nedskrivningar gjorts på dessa värdepapper.</i>					Leverantörsskulder	464,1	432,6
21 KASSA, BANK M M			2014	2013	Personalens källskatt, avgifter mm	62,2	59,4
Kassa			0,2	0,2	Semesterlöne- och övertidsskuld	314,3	304,4
Plusgiro					Övriga kortfristiga skulder	394,9	252,3
Bank			45,3	3,7	Upplypna kostnader och förutbetalda intäkter	431,7	396,7
Summa			45,5	3,9	<i>varav</i>		
22 EGET KAPITAL					sociala avgifter	62,6	59,4
Ingående eget kapital			1 592,2	1 446,5	avgiftsbestämd ålderspension	114,8	110,4
Årets resultat			83,5	145,7	förutbetalda skatteintäkter	42,9	29,9
Summa			1 675,7	1 592,2	Summa	1 667,2	1 445,4
<i>varav fond för Salberga</i>			10,4	10,4	27 PENSIONSFRÖPLIKTELSE SOM INTE UPPTAGITS		
<i>varav forskningsfonden</i>			27,5	19,0	BLAND SKULDERNA ELLER AVSÄTTNINGARNA		
23 PENSIONER OCH LIKNANDE FÖRPLIKTELSE					Ingående ansvarsförbindelse	3 622,4	3 389,6
Ingående avsättning			2 012,1	1 612,5	Aktualisering	-4,6	-4,5
Pensionsutbetalningar			-35,4	-34,3	Ränteuppräknig	35,4	40,8
Nyintjänad pension			159,6	134,8	Basbeloppsuppräknig	2,2	63,0
Ränte- och basbeloppsuppräknig			22,2	38,1	Sänkning av diskonteringsränta		286,3
Nya särskilda avtalspensioner och visstidspensioner			2,2		Årets utbetalningar	-163,0	-159,9
Sänkning av diskonteringsränta				187,5	Bromsen	-11,8	
Övrig post			-1,2	-4,5	Övrig post	-20,7	7,1
Förändring av löneskatt			35,9	78,0	Summa pensionsförpliktelser	3 459,9	3 622,4
Utgående avsättning			2 195,4	2 012,1	Löneskatt	839,4	878,8
<i>varav</i>					Visstidspensioner inkl löneskatt ¹	20,4	19,4
pensioner			1 763,1	1 613,7	Utgående ansvarsförbindelse	4 319,7	4 520,6
särskild avtalspension			3,7	5,6			
särskild löneskatt			428,6	392,8			
<i>I posten särskild avtalspension ingår avsättningar för 7 visstidspensioner, varav 5 avser förtroendevalda.</i>							
Aktualiseringsgrad			96%	96%			

¹ Beloppet utgör en övre gräns i händelse av att samtliga visstidsavtal skulle falla ut med pension från och med den tidpunkt då nuvarande individuella avtal löper ut. I landstinget finns f n 12 förtroendevalda och en tjänsteman som har visstidsförordnande med rätt till visstidspension.

Noter

mkr	2014	2013
28 ÖVRIGA ANSVARSFÖRBINDELSER		
Borgen och andra förpliktelser gentemot landstingets företag ²	566,9	540,1
Operationell leasing ³	206,5	237,8
Övriga förpliktelser ⁴	2,0	
Summa	775,4	777,9

² Landstinget Västmanland har ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för AB Transitio avseende finansiering av spårfordon uppgående till maximalt 8 miljarder (LF 2000-10-09 § 147). Detta borgensåtagande är i ett underavtal begränsat till den del det egna dotterbolaget Västmanlands Lokaltrafik AB beställt genom Transitio. 2014-12-31 var beloppet 503,6 mkr. Landstingsfullmäktige har 2010-06-22 § 69 beslutat att trygga pensionerna i Folkandvården Västmanland AB genom en avgiftsbelagd borgensutfästelse. Pensionsskulden i bolaget uppgår till 30 mkr 2014-12-31. Landstinget har lämnat borgen för AB Västerås Lokaltrafiks upplåning (LF 2013-02-20, 13). Borgensramen är 250 mkr. Vid årsskiftet var 33,3 mkr av ramen utnyttjad.

³ Ej uppsägningsbara operationella leasingavtal överstigande 3 år

– med förfall inom 1 år	24,2	21,9
– med förfall inom 1-5 år	84,0	77,9
– med förfall senare än 5 år	98,3	138,0

I enlighet med rådets rekommendation nr 13.1 om redovisning av leasingavtal har finansiella leasingavtal tecknade före 2003 klassificerats som operationella.

⁴ I samband med försäljningen av fastigheten Skinnskatteberg Vätterskoga 4:106 träffades en överenskommelse om att landstinget skulle bidra med 50% av rivningskostnad av byggnad på fastigheten om denna fråga blir aktuell inom en två års period från avtalets tecknande. Åtagandet kan maximalt uppgå till 2 mkr.

Landstinget Västmanland har i augusti 2003 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 280 kommuner som per 2014-12-31 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser. Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemskommunerna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlemskommun lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemskommunernas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening. Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Landstinget Västmanlands ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse kan noteras att per 2014-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelse till 299 065 mkr och totala tillgångar till 290 730 mkr. Landstingets andel av de totala förpliktelserna uppgick till 562,6 mkr och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 548,9 mkr.

Som försäkringstagare i Landstingens Ömsesidiga Försäkringsbolag har landstinget ett åtagande att täcka eventuella förluster. Åtagandet kan uppgå till 10 gånger premien. För 2014 uppgick premien till 25,5 mkr.

mkr	2014	2013
29 IMMATERIELLA TILLGÅNGAR		
Ingående bokfört värde	56,0	62,4
Omklassificering	1,2	0,4
Nettoinvesteringar	4,2	6,8
Avskrivningar	-14,1	-13,6
Summa	47,3	56,0

Anskaffningsvärde	114,1	131,6
Akkumulerade avskrivningar	-65,6	-60,7
Akkumulerade nedskrivningar	-1,2	-14,9
Bokfört restvärde	47,3	56,0

mkr	2014	2013
30 MARK, BYGGNADER OCH TEKNISKA ANLÄGGNINGAR		
Ingående bokfört värde	2 017,8	2 010,3
Omklassificering	-38,0	-13,9
Nettoinvesteringar	155,8	134,8
Avskrivningar	-114,4	-101,6
Utrangeringar	-0,8	-4,7
Nedskrivningar		-7,1
Summa	2 020,4	2 017,8

Anskaffningsvärde	3 437,5	3 348,8
Akkumulerade avskrivningar	-1 354,6	-1 258,2
Akkumulerade nedskrivningar	-62,5	-72,8
Bokfört restvärde	2 020,4	2 017,8

mkr	2014	2013
31 MASKINER OCH INVENTARIER		
Ingående bokfört värde	679,6	602,6
Omklassificering	36,7	13,5
Nettoinvesteringar	170,8	236,6
Avskrivningar	-176,5	-153,6
Nedskrivningar, utrangeringar	-6,6	-2,7
Försäljningar, bokfört värde	-1,9	-16,8
Summa	702,1	679,6

Anskaffningsvärde	1 729,4	1 653,2
Akkumulerade avskrivningar	-1 027,3	-973,6
Bokfört restvärde	702,1	679,6

mkr	2014	2013
32 STÄLLDA PANTER		
Tillgångar belastade med äganderättsförbehåll (bussar)	63,4	78,2

Redovisningsprinciper

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagen om kommunal redovisning (1997:614), rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR) och god redovisningssed.

Att lagen om kommunal redovisning och rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning följs innebär bland annat att:

- Intäkter redovisas i den omfattning det är sannolikt att de ekonomiska tillgångarna kommer att tillgodogöras Landstinget Västmanland och intäkterna kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.
- Fordringar har upptagits till de belopp de beräknas inflyta.
- Tillgångar och skulder har upptagits till anskaffningsvärde där inget annat anges.
- Värdering av kortfristiga placeringar har gjorts post för post till det lägsta av verkligt värde och anskaffningsvärdet.

I de fall landstinget gör avsteg från ovanstående redovisas detta nedan, dels vilken redovisningspost som avses, dels vilken resultatpåverkan det haft samt kommentarer.

Jämförelsestörande poster

Jämförelsestörande poster är resultatet av händelser eller transaktioner som inte är extraordinära men som är viktiga att uppmärksamma vid jämförelser med andra perioder.

Posterna konteras enligt L-bas i redovisningen men i resultatuppföljningen särredovisas posten på egen rad eller i not för att tydliggöra att så skett samt för att en korrekt jämförelse ska kunna ske.

Periodisering

Periodisering har skett för att ge en rättvisande bild av landstingets resultat och finansiella ställning för den aktuella perioden. Det innebär att utgifter kostnadsförts det år då förbrukning skett och inkomster intäktsförts det år som intäkten genererats.

Konsekvensprincipen, väsentlighetsprincipen och försiktighetsprincipen, vilka i viss mån modifierar huvudprincipen, tillämpas i förekommande fall. Eventuella avvikelser kommenteras under respektive rubrik.

Intäkter

Skatteintäkter

Den preliminära slutavräkningen för skatteintäkter baseras på SKL:s decemberprognos i enlighet med rekommendation RKR 4.2.

Statsbidrag

Specialdestinerade/riktade statsbidrag redovisas i resultaträkningen tillsammans med övriga verksamhetsanknutna intäkter. De periodiseras i normalfallet till den period där kostnaderna som statsbidraget avser är bokförda. Undantag från detta framgår nedan.

Statsbidragen avseende de mest sjuka äldre som för 2014 uppgår till 17,2 mkr har periodiserats till 2015 i enlighet enligt överenskommelsen mellan staten och SKL, där det framgår att utbetalda medel kan användas för att utveckla verksamheterna under kommande år. Detta kommer att ske enligt en genomförandeplan. Under 2014 har periodiserat statsbidrag från 2013 på 8,8 mkr använts för att finansiera åtgärder inom detta område.

Stimulansmedel/statsbidrag för riktade insatser inom barn- och ungdomspsykiatri som för 2014 uppgår till 8,4 mkr har periodiserats till 2015 enligt överenskommelsen mellan staten och SKL, där det framgår att utbetalda medel kan användas för att utveckla verksamheterna under kommande år. Även stimulansmedel/statsbidrag på 8,3 mkr erhållna 2013 för riktade insatser inom barn- och ungdomspsykiatri har periodiserats till 2015. Handlingsplanen som kommer att finansieras med dessa medel behandlas av landstingsstyrelsen vid februari-sammanträdet. Under 2014 har periodiserade statsbidrag från tidigare år används för riktade åtgärder inom området och ej använda medel på 3,7 mkr har resultatförts.

För det generella statsbidraget avseende läkemedel har den prognos som SKL tagit fram för december använts i bokslutet. Det faktiska utfallet avviker från detta med 5,3 mkr. Bokslut 2013 är hanterat på motsvarande sätt, vilket innebär att det faktiska utfallet för 2013 blev 4,2 mkr högre och finns med i redovisningen för 2014. Om förhandlingarna med staten varit klar vid bokslut respektive år skulle resultatet 2014 ha påverkats positivt med 1,1 mkr.

Den 5 mars 2015 presenterade regeringen avtalet för 2015. I detta ingår ett bidrag för kostnader för läkemedel för behandling av hepatit C under år 2014. För landstinget Västmanland uppgår bidraget till 19,3 mkr och kostnader som motsvarar detta belopp finns med i bokslut 2014.

Den 5 mars 2015 beslutade regeringen om fördelningen av Kömiljarden för 2014. Beslutet innebär att Landstinget Västmanland får 3,9 mkr mer än vad som periodiserats i bokslutet. För 2013 gav motsvarande beslut 2,3 mkr, vilket intäktsfördes 2014.

Kostnader

Avskrivningar

Avskrivning av materiella anläggningstillgångar görs för den beräknade nyttjandeperioden med linjär avskrivning baserat på anskaffningsvärdet exklusive eventuellt restvärde. På tillgångar i form av mark, konst och pågående arbeten görs emellertid inga avskrivningar. Avskrivning påbörjas när tillgången tas i bruk.

Den normala avskrivningstiden för olika typer av anläggningstillgångar är följande:

- Byggnader 20-50 år
- Komponentavskrivning (byggnader) 5-30 år
(VVS, styr- och regler, övervakning samt övriga komponenter som kan identifieras)
- Maskiner och inventarier 5-10 år
- IT-utrustning 3-5 år
- Medicinteknisk utrustning 5-10 år
- Bilar och andra transportmedel 5-7 år

För smärre ombyggnationer/funktionsanpassningar bestäms avskrivningstiden från fall till fall (LS § 268/1993).

Inom landstinget pågår ett arbete med övergång till komponentavskrivning i enlighet med RKR 11.4. Övergången beräknas ske under 2015.

Lönekostnader

Lönekostnader för timanställda, kostnad för övertid samt jour och beredskap avseende december månad bokförs huvudsakligen i januari nästkommande år. Detta beror främst på svårigheter med att få fram uppgifter till en tillförlitlig beräkning av beloppet. Då variationerna mellan åren inte bedöms vara stora bör detta inte påverka resultatet nämnvärt.

Hyses- och leasingavtal

Operationell leasing avser endast leasing/hysesavtal med en avtalstid överstigande tre år. Detta innebär att det i huvudsak är inhyrda lokaler som redovisas som operationell leasing. Dessa är upptagna till nominellt värde med känd indexuppräknings. Finansiella leasingavtal avser fordon (ambulanser och lastfordon) med en avtalstid överstigande tre år. Landstinget har inte fastställt någon beloppsgräns.

Lånekostnader

Huvudmetoden tillämpas vilket innebär att inga lånekostnader ingår i anskaffningsvärdet.

Anläggningstillgångar

Immateriella tillgångar

En immateriell anläggningstillgång är en identifierbar icke-monetär tillgång utan fysiskt form. Vid redovisning av immateriella tillgångar följs RKR 12.1.

Balansposten avser förvärvade licenser för programvaror och externa utgifter för utvecklande av IT-systemet Cosmic. Avskrivningstiden varierar mellan 3-5 år. Nyttjandeperioden omprövas i slutet av varje räkenskapsår.

Materiella tillgångar

En materiell anläggningstillgång är en fysisk tillgång avsedd för stadigvarande bruk. Vid redovisning av materiella tillgångar följs RKR 11.2.

En anskaffning som i övrigt uppfyller kriterierna för investering, ska bokföras som investering endast under förutsättning att utgiften uppgår till minst ett halvt basbelopp och att nyttjandeperioden är minst 3 år. Beloppsgränsen gäller ej anskaffningar av hjälpmedel, där alla förutom så kallade nivå-tre-hjälpmiddel definieras som anläggningstillgång. Anläggningstillgångarna är i balansräkningen värderade till anskaffningsvärdet med avdrag för ackumulerade avskrivningar.

Finansiella anläggningstillgångar

Enligt Rådet för kommunal redovisningsrekommendation nummer 20 ska finansiella tillgångar klassificeras som anläggningstillgångar då syftet med innehavet är att tillgången ska innehas eller brukas stadigvarande. Medel som kontinuerligt är föremål för köp och försäljning och som är tillgängliga för att möta löpande utbetalningar ska klassificeras som omsättningstillgångar.

Bidrag till statlig infrastruktur

Landstinget har tillsammans med länets kommuner ingått ett avtal om medfinansiering av Citybanan. Upplösningen sker enligt övergångsreglerna det år som den första utbetalningen görs, vilket är 2013. Bidraget kommer att upplösas på 25 år.

Omsättningstillgångar

Omsättningstillgångar värderas som huvudprincip till det lägsta av anskaffningsvärdet och det verkliga värdet. Med det verkliga värdet avses försäljningsvärde efter avdrag för beräknad försäljningskostnad. Sammansatta finansiella instrument redovisas utan uppdelning på komponenter.

Kundfordringar och övriga kortfristiga fordringar
Fordringar värderas till de belopp varmed de beräknas inflyta.

Lager och förråd

Lager och förråd värderas till det lägsta av anskaffningsvärdet och det verkliga värdet på balansdagen.

Skulder och avsättningar

Personalskulder

Landstingets skuld till personalen för semester, övertid, jour och beredskap (årets löneläge) inklusive upplupna arbetsgivaravgifter redovisas som kortfristiga skulder.

Pensionsskuld/avsättning

Förpliktelser för pensionsåtaganden för anställda i landstinget är beräknade enligt RIPS07. En förpliktelse att betala ut pensionsförmåner som intjänats före 1998 ska inte tas upp som skuld eller avsättning. Dessa pensioner redovisas som kostnader i resultaträkningen vid utbetalning.

Visstidsförordnanden som ger rätt till särskild avtalspension redovisas som avsättning när det är troligt att de kommer att leda till utbetalningar enligt RKR 2.1. Avtal som inte lösts ut redovisas som ansvarsförbindelse.

För avtal med samordningsklausul utgår beräkningen från de förhållanden som är kända vid bokslutstillfället. Om inget annat är känt görs beräkningen utifrån att ingen samordning kommer att ske.

Övriga avsättningar

Avsättningar redovisas i balansräkningen i enlighet med RKR 10.2 som innebär att det ska finnas en legal förpliktelse till följd av inträffade händelser, att det är troligt att en reglering ska ske samt att en tillförlitlig beräkning kan göras.

Landstingets avtal om medfinansiering av Citybanan är en legal förpliktelse där beloppet avser prisnivå per den 1 januari 2008 som enligt avtalet räknas upp med en indexkorg utifrån SCB:s entreprenadindex E84. Indexuppräknningen redovisas som avsättning och finansiell kostnad. Utbetalning kommer att ske under perioden 2013-2017.

Sammanställd redovisning

Enligt bestämmelserna i den kommunala redovisningslagen ska årsredovisningen även omfatta den verksamhet som bedrivs i bolagsform. Syftet med den sammanställda redovisningen är att ge en sammanfattande och rättvisande bild av landstingets totala ekonomiska ställning och resultat oavsett om verksamheten bedrivs i förvaltnings- eller företagsform. Den sammanställda redovisningen följer RKR 8.2.

Enligt rekommendationen ska konsolidering ske av koncernföretag där landstinget har ett betydande inflytande, vilket definieras som ett röstinnehav överstigande 20 procent. Där framgår också att koncernföretag vars verksamhet är av obetydlig omfattning kan undantas från den sammanställda redovisningen.

Utifrån rekommendationens definition av obetydlig omfattning har följande koncernföretag undantagits från den sammanställda redovisningen:

- Almi Företagspartner Västmanland AB
- Kommunalförbundet Teater Västmanland
- Tåg i Bergslagen AB
- Västmanlands Samtrafikförbund
- Västmanlands tolkservice, ekonomisk förening.

Den sammanställda redovisningen har upprättats enligt förvärvsmetoden med proportionell konsolidering. Landstingets bokförda värden på aktier i dotterbolag har eliminerats mot dotterbolagens egna kapital. Tillgångar och skulder, samt intäkter och kostnader för dotterbolagen har upptagits i den sammanställda redovisningen till så stor del som motsvarar ägd andel. Därefter har interna mellanhavanden eliminerats såsom fordringar och skulder samt köp och försäljning. Inga omräkningar av bolagens balansräkningar har gjorts på grund av exempelvis andra avskrivningstider. Vid olika periodisering mellan koncernföretagen har landstingets periodisering tillämpats. Bolagens årsredovisningar har inte varit fastställda vid konsolideringen.

Landstingskoncernens medlemmar och ägarandelar framgår av figur på [sidan 5](#).

Inväntar nytt underlag.

Revisorenas ansvar är att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att prova om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionsd i kommunal verksamhet och landstingets revisionsreglemente. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprovning.

Landstingets resultat för 2013 uppgår till +145,7 mnkr vilket är ett överskott mot budget om 75,7 mnkr. Fortfarande visar några verksamheter stora underskott mot budget vilket kompenseras av att fler av de i skatthöjningen prioriterade satsningar inte har genomförts under 2013 varför landstingets medel till förfogande visar ett överskott.

Landstingets ekonomiska situation och utveckling är fortsatt mycket oroande. Särskilt angeläget är att dämpa kostnadsutvecklingen inom verksamheterna. Vi vill peka på vikten av att genomföra de effektiviseringar och prioriteringar som beslutats för att klara de stora utmaningar som landstinget står inför. Ytterst handlar det om den politiska ledningens förmåga att fatta nödvändiga beslut och om verksamheternas följsamhet till fattade beslut.

Av totalt 32 verksamhetsmål för god ekonomisk hushållning är 10 helt uppnådda, 6 delvis uppnådda samt 13 inte uppnådda, 4 mål mätts inte förrän år 2016.

Av de två finansiella resultatmålen har samtliga uppnåtts.

Vi bedömer sammantaget att styrelse och nämnder i landstinget Västmanland i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

Vi bedömer att styrelsens och nämndernas interna kontroll har varit tillräcklig.

Vi bedömer att resultatet enligt årsredovisningen till största delen är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som fullmäktige uppställt.

Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för styrelser och nämnder samt enskilda ledamöter i dessa organ

Vi tillstyrker att landstingets årsredovisning för 2013 godkänns.

Till revisionsberättelsen hör bilagan Revisorenas redogörelse inkl. de sakkunnigas rapporter i sammandrag

Västerås den 11 april 2014

Björn Norell

Andreas Porswald

Gunilla Bergvall

Rolf Hahre

Barbro Hillring

Elisabeth Löf

Hans Petersson

Gifran Sonesson

Ellinor Westlund

Det här är Landstinget

Västmanlands län omfattar tio kommuner. Till ytan är det ett av Sveriges mindre län med 275 193 invånare. 30 familjeläkarmottagningar finns spridda över länet. Sjukhus finns i Västerås (länssjukhus med tillgång till akutsjukhusets alla resurser) samt i Sala, Köping och Fagersta (Bergslagssjukhuset i Fagersta drivs i privat regi).

Landstinget Västmanland är en politiskt styrd organisation med ledamöter som utses genom allmänna val. Landstingsfullmäktige, som är den högsta beslutande nivån i landstinget, har 77 ledamöter, som representerar hela länet. I Landstinget Västmanland styr sedan valet 2014 Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet.

Landstingsstyrelsen är landstingets "regering" som leder och samordnar all verksamhet i landstinget.

Vill du veta vad som händer?

Du är välkommen att lyssna på landstingsfullmäktiges sammanträden. Tid och plats annonseras i lokalpressen. Du kan också följa sammanträdena på webb-TV. Protokollen från landstingsfullmäktige och landstingsstyrelsen kan du beställa från Landstingshuset eller läsa på landstingets hemsida, ltv.se.

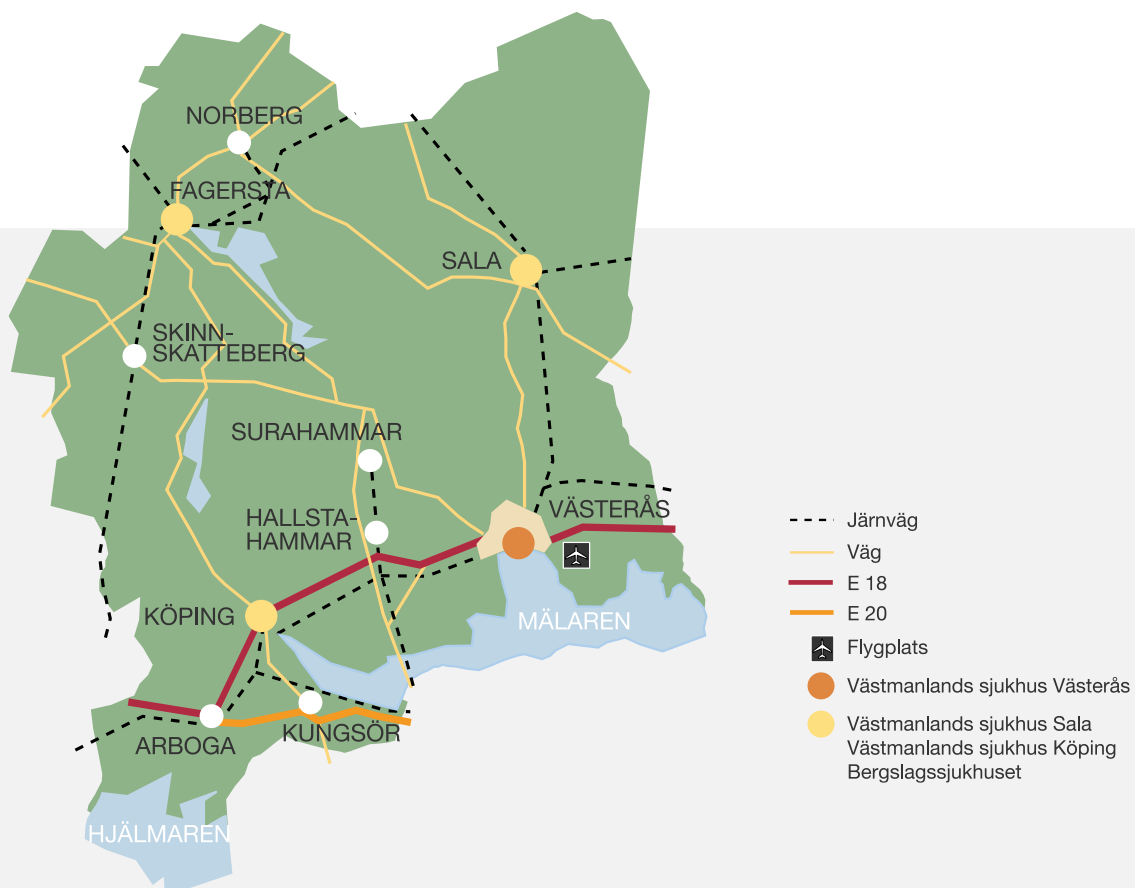
Vill du veta vilken politiker som ansvarar för ett visst område kan du titta på hemsidan, där du också hittar namn och personlig e-postadress.

Har du frågor som du vill ställa till våra politiker, ring: 021-17 30 00 eller e-posta till: landstinget@ltv.se eller skriv till Landstinget Västmanland, 721 89 Västerås.

Vill du veta mer om Landstinget Västmanland?

Besök oss gärna på www.ltv.se – och läs närmare om vilka verksamheter vi har. Det finns även en regional ingång på www.1177.se/vastmanland med sjukvårdsinformation och viktig information om vården i Västmanland.

Du kan beställa foldern Snabbguide när du behöver söka vård, landstingsplanen, delårsrapporter och övrig information på hemsidan. Årsredovisningen finns på www.ltv.se/Om-landstinget/Arsredovisningar-uppfoljningar/

LANDSTINGET
VÄSTMANLAND

Landstingshuset, 721 89 Västerås
021-17 45 30
landstinget@ltv.se
www.ltv.se

**Protokollsanteckning med anledning av landstingsstyrelsen behandling av ärende
14. Årsredovisning 2014 för Landstinget Västmanland.**

Landstingets ekonomiska status är skakig. Det framgår mycket tydligt av den årsredovisning som presenteras.

- Av landstingets 35 fastställda mål uppnås bara 21 mål helt eller delvis
- Det ekonomiska resultatet för verksamhetsåret uppgår till 83,5 miljoner kronor. Det är långt ifrån de 150 miljoner kronor som krävs för att landstinget ska ha en långsiktigt hållbar ekonomisk utveckling och uppfylla kraven om god ekonomisk hushållning. Det som också är oroande och visar på svagheten i landstingets ekonomi att resultatet på 83,5 miljoner kronor uppnås genom "extra ordinära" intäkter.
- Kärnverksamheterna blöder. Både Västmanlands sjukhus och PPHV redovisar underskott. För Västmanlands sjukhus redovisas det negativa resultatet till -151,2 miljoner kronor och för PPHV uppgår det till -19,2 miljoner kronor.
- Sjukfrånvaron ökar jämfört med 2013.
- Användandet av hyrpersonal är stort och för PPHV:s del mycket stort.
- Över 50 vårdplatser är stängda vid Västmanlands sjukhus på grund av svårigheter att bemanna avdelningar och kliniker.
- Planerade operationer ställs in.
- Landstinget köper vård från andra landsting och privata aktörer i än större omfattning
- Västmanlands sjukhus klarar inte att nå målen för kömiljarden och vårdgarantin.

Sammantaget visar årsbokslutet för 2014 på landstingsledningen oförmåga att styra och leda Landstinget Västmanland.

Tomas Högström (M)

Birgitta Andersson (c)

Helena Hagberg (FP)

Malin Gabrielsson (KD)

Beräkning av resultat som ska ligga till grund för resultatreglering

Belopp i mkr

Västmanlands sjukhus exklusive hjälpmedel

Resultat 2014	-151,2
Justerat för	
Ej finansierad kostnadsökning för läkemedel	13,0
Ökad kostnad köpt högspecialiserad vård för ytterfall, dvs "dyra" patienter med en kostnad på mer än 3 mkr	16,3
Merkostnader för externt inhyrd personal. Regleras med 50 % av merkostnaden	5,3
Ej finansierad kostnad för extra satsning för bättre tillgänglighet	8,0
Merkostnad för hög personalomsättning och onormalt vakansläge	11,7
Ökad jourkostnad på grund av högt akutinflöde	4,8
Underlag för resultatreglering	-92,1
Reglerat resultat	-27,6

Primärvård, psykiatri och habiliteringsverksamhet exkl primärvård

Resultat 2014	-1,3
Justerat för	
Merkostnader för inhyrd personal inom psykiatri. Regleras med 50 % av merkostnaden	7,9
Underlag för resultatreglering	6,6
Reglerat resultat 30% av ovan	2,0

Primärvård

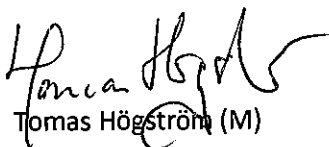
Resultat 2014	-17,9
Justerat för	
Merkostnader för Cosmicinförande	1,2
Merkostnader för externt inhyrd personal. Regleras med 50 % av merkostnaden	9,7
Merkostnader labb för inhyrd personal	3,1
Merkostnader rekryteringstjänster inkl platsannonsering pga av vakansläget	0,5
Underlag för resultatreglering	-3,4
Reglerat resultat 100% av ovan	-3,4

**Reservation med anledning av landstingsstyrelsens beslut i ärende 15.
Resultatreglering för år 2014.**

Vi reserverar oss till förmån för vårt förslag att inte medge att resultatområde Försäljning och Kostservice reducering av resultatet med 3,1 miljoner kronor.

I underlaget till landstingsstyrelsens behandling av ärendet framgår att motivet att skriva av de 3,1 miljoner kronor som föreslås är att underskottet uppkommit som följd av att antalet restauranggäster är för litet. Det anser vi inte vara tillräckligt skäl för att acceptera förslaget. Enligt vår mening har kost att anpassa sin verksamhet till de förhållande som är. Är det för få matgäster för att bära personalmatsalens kostnader så har man antingen sänka kostnaderna eller börja servera bättre mat som kan locka fler att äta i personalmatsalen och därmed öka intäkterna.

Anser "Kost" att ingen av dessa alternativ är möjliga så ska de inte ska svara för verksamheten vid personalmatsalen som, enligt vår mening, istället ska läggas ut på entreprenad.

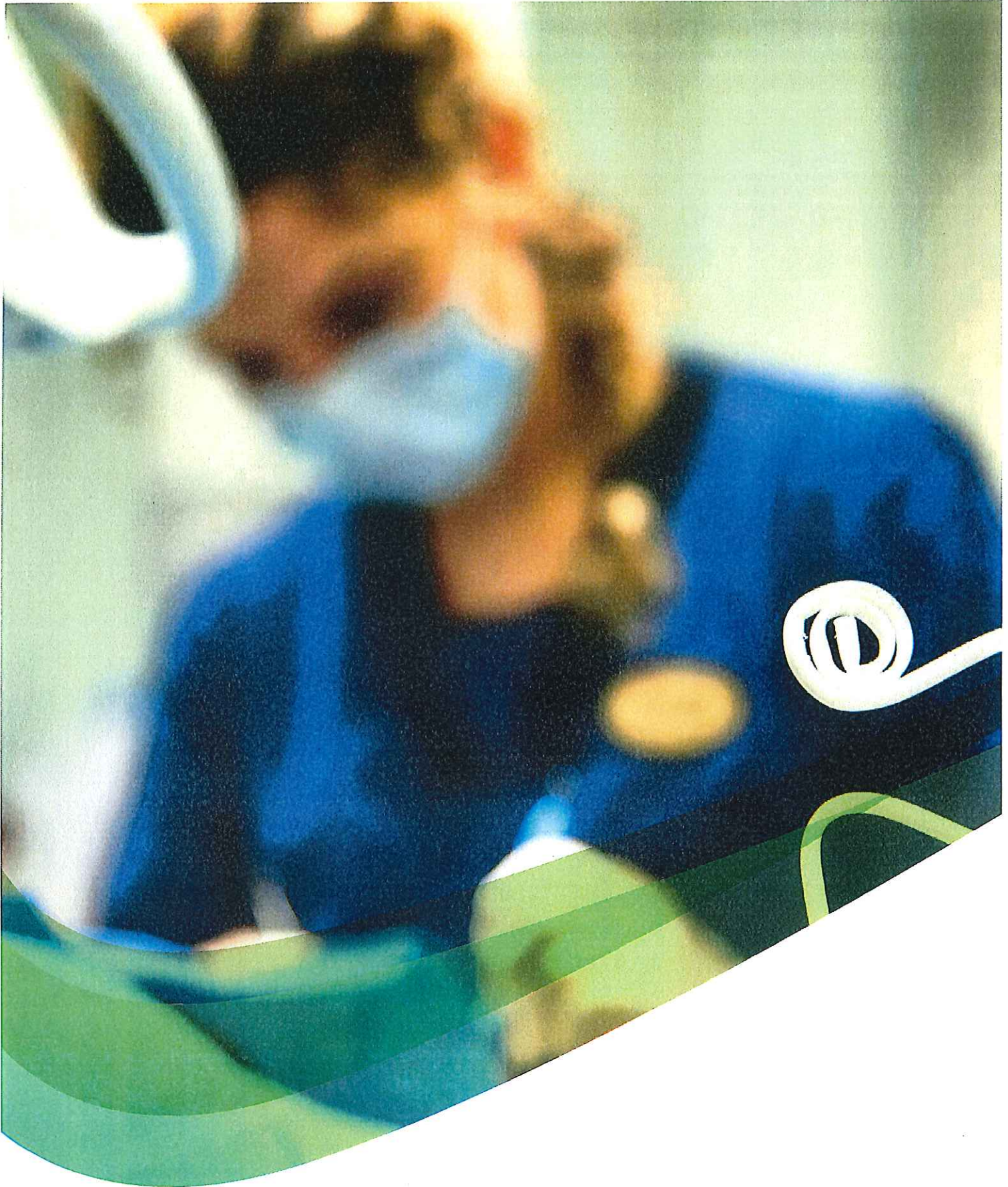

Tomas Högström (M)

Helena Hagberg (FP)

Malin Gabriellson (KD)

Birgitta Andersson (C)

**Årsredovisning med
verksamhetsberättelse**
för räkenskapsåret 2014-01-01–2014-12-31

Styrelsen och verkställande direktören avger följande årsredovisning.

Innehåll

Verksamhetsberättelse

VD har ordet	3
Året i korthet	4

Årsredovisning

Förvaltningsberättelse	7
Resultaträkning	10
Balansräkning	11
Kassaflödesanalys	13
Noter	14

Om inte annat särskilt anges, redovisas alla belopp i tusental kronor.

VD har ordet

Ett fantastiskt år bakom oss och ett spännande år framför oss.

Folktandvården har i mer än 75 år verkat för en bättre tandhälsa i Västmanland. Vi är ett hälsofrämjande tandvårdsbolag. Vi förebygger och behandlar munsjukdomar i hela länet. Tillsammans utvecklas vi både som individer och i våra yrkesroller så att vi med stort engagemang, glädje och stolthet skapar en bättre vardag för våra patienter och för oss själva. Vi behöver generera ett överskott för att kunna göra nödvändiga investeringar i utbildningar och utrustningar. Ifjol blev överskottet 6,5 mkr vilket är fantastiskt och gör oss rustade för framtidens utmaningar.

Vi har under 2014 hjälpt 29 972 barn och ungdomar samt 38 642 vuxna patienter. Det är 2 153 vuxna som har valt att teckna Frisktandvårdsavtal. Det är ett bra resultat med en ökning på 90%. Potentialen är cirka 13 000 abonnemang, så låt oss fortsätta våra ansträngningar och erbjuda våra patienter "Frisktandvård – fräscha tänder till fast pris hos Folktandvården".

Under året har vi tillsammans med rektorer, lärare och skolsköterskor/läkare startat Generella Hälsoinsatser på skolor i närheten av Råby. Samtliga förskoleklasser och 6:e-klasser har besökts av medarbetare från Råbykliniken. Barnen har fått information om hur tänderna påverkas av vad de äter och hur ofta de äter samt fått kunskap om förebyggande åtgärder. I Arboga har vi tillsammans med skolsköterskorna lagt in frågor om tänderna vid deras hälsosamtal med eleverna. Syftet är att fånga upp elever med stort behov av extra insatser för att förbättra deras munhälsa på sikt.

Under 2014 har vi utfört 1 800 munhälsobedömningar på äldreboenden, sjukhem och i privata boenden. Patienter med behov av tandvård har därmed fått hjälp hos oss eller hos sin privata tandläkare.

Våra kundmätningar har under året visat att våra kunder är nöjda med vårt bemötande (97%), nöjda med vår information (88%) och nöjda med öppettiderna (95%). Sju av tio patienter är nöjda med vår information om vad deras behandling kommer att kosta. Svaren är i stort mycket positiva för Folktandvården även om vi behöver bli lite bättre på några områden.

Ett riktigt stort tack för era insatser under 2014 och till våra kunder som har givit oss förtroendet att sköta deras tänder.

Låt oss fortsätta vårt arbete och göra 2015 till ett fortsatt bra tandvårdsår!

Class Stenlund

Året i korthet

I ett kunskapsföretag som Folktandvården är det viktigt att det bedrivs ett arbete med kontinuerlig utveckling och uppföljning av verksamheten via utbildning och klinisk forskning. Arbetet kräver samverkan inom organisationen tillsammans med nationella nätverk.

Rekrytering/marknadsföring

Rekryteringsgruppen har fortsatt sitt arbete med att marknadsföra bolaget inför framtida rekryteringsbehov. Bolaget har deltagit vid odontologiska Riksstämman i Stockholm och Hälsomässan i Västerås samt arbetsmarknadsdagarna vid tandvårdshögskolorna i Göteborg och Malmö. Ett handledarprogram för nyanställda har tidigare tagits fram. Under året har programmet utvärderats och även följts upp via en enkät till nyanställda medarbetare. Tretton tandläkarstuderande har jobbat under sommaren hos våra kliniker, varav tre stycken arbetade på tillfällig tandläkarlegitimation, vilket vi ser som en del i den framtida tandläkarförsörjningen.

Personalomsättningen har under året varit 16,7%. Vi har i samverkan med Folktandvården Sörmland, via MeadLearn, skickat in ansökan till Yrkeshögskolan (YH) gällande anordnande av tandsköterskeutbildning i Västerås och Katrineholm. Vi har haft studenter från tandhygienistutbildningen i Karlstad som har praktiserat på våra kliniker under året. Rekryteringsverktyget ReachMee har införts och används av klinikerna, vilket bl. a innebär att all annonsering och inkomna ansökningshandlingar hanteras elektroniskt.

Karriärvägar och utbildning

En utbildningsgrupp finns i bolaget med uppgift att ta fram kommande års utbildningsbehov samt att planera och genomföra utbildningar. Arbetet sker i nära samarbete med Lärcentrum, Landstinget Västmanland. Presumtiv chefsutbildning (*framtida cheffledare*) har startats upp i samverkan med Folktandvården Örebro, Värmland och Dalarna. Under året har utbildningar

för nyanställda (*insparksåret*) fortsatt inom de olika specialiteterna samt inom ämnet debitering. Insparksåret pågår kontinuerligt under ett år för alla nyanställda. Folktandvårdens kansli har genomfört en introduktionsdag för nyanställda medarbetare. Våra medarbetare och chefer har även möjlighet att anmäla sig till utbildningar som Lärcentrum anordnar löpande under året.

Nischtandläkare

För att ge patienter möjlighet till omhändertagande på hemmakliniken, även vid behov av mer avancerad vård, finns nischtandläkare inom olika specialiteter på allmänkliniker.

Under året genomgår en tandläkare utbildning till nischtandläkare i protetik och ortodonti.

Teamtandvård

I början av 2013 förändrades Adelsökliniken till en klinik med längre öppettider, färre behandlingsrum, ny klinikledning och nya tandvårdslag. Kliniken har utvecklat sitt arbete så att alla medarbetare arbetar utifrån sin spetskompetens. Kliniken har under året haft många utmaningar som de har tagit hand om på ett utmärkt sätt och klinikens ekonomi har förbättrats.

Forskning och utveckling

Folktandvården satsar på utbildning och utveckling för att förbättra processerna i vården samt ta till oss nya rön för att skapa morgondagens vård. Folktandvården har redovisat tre arbeten under året:

Jir Barzangi, Folktandvården Köping
Artikel: *Traditionell borttagning av tandanlag hos spädbarn; Tandläkartidningen 2014:106(8):48-51*

Utbildningseftermiddag; Generella hälsoinsatser januari 2014.

Håkan Flink, Folktandvården Sala
Tandhälsa och tandvård bland vuxna i Västmanland.

Hur tandhälsan ser ut hos vuxna i Västmanland har rapporterats av Anu Molarius, Bo Simonsson (Kompetenscentrum för hälsa), Sevek Engström (Vårdvalsenheten), Håkan Flink (Folktandvården Västmanland AB) och Åke Tegelberg (Enheten för kunskapsstyrning och utbildning).

Gruppen har även sammanställt en forskningsrapport tillsammans: *Molarius A, Engström S, Flink H, Simonsson B, Tegelberg A. Socioeconomic differences in self-rated oral health and dental care utilisation after the dental care reform in 2008 in Sweden. BMC Oral Health. 2014 Nov 18;14:134*

Utveckling och uppföljning

Arbetet med att utveckla uppföljningen av utförda vårdinsatser fortgår. Det sker dels inom ramen för Landstingets uppföljningsplan för Folktandvården, men även genom att kartlägga våra processer samt arbetet med ständiga förbättringar.

Folktandvården har tillsammans med Folktandvårdsorganisationer med T4 som journalsystem kartlagt sina processer. Dessa har ytterligare bearbetats när alla T4-landsting har gått samman i ett arbete med T4 version 3.

Folktandvården Västmanland AB tecknade i december 2012 avtal om att gå med i SKaPa.

SKaPa (Svenskt Kvalitetsregister för Karies och Parodontit) är ett nationellt projekt med uppgift att följa karies- och parodontitutvecklingen genom automatiserad datainsamling från patientjournaler. Datainsamling startade under 2013 och vi har nu tillgång till data för alla våra vuxna revisionspatienter i systemet. Under 2014 har även data för våra barn integrerats i SKaPa och är just nu under kvalitetsgranskning.

Generella hälsoinsatser

Folktandvården har under 2014 fått ett uppdrag att arbeta med att ge en mer utåtriktad information till barn och ungdomar i samverkan med förskola/skola och andra intresseorganisationer.

Två projekt har bedrivits under 2014 på FTV Råby och FTV Arboga. Tandvårdspersonal från FTV Råby har besökt alla förskoleklasser och 6:e-klasser inom sitt upptagningsområde. Barnen har fått information om kostens påverkan på tänderna och hur man kan motverka att få karies genom förebyggande åtgärder. I 6:e klass har man även tagit upp tobakens påverkan på munhålan.

I Arboga kommun har samarbete med skolhälsovården upprättats där tandvårdsfrågor finns med i de hälso-samtal som skolsköterskorna har med alla elever i årskurs 4 och 8. Syftet är att kunna identifiera riskindivider som inte besöker tandvården, och att skolsköterskan i samråd med elevens föräldrar kontaktar tandvården.

Dessa två projekt kommer under

2015 att permanentas och spridas vidare i hela länet.

Uppsökande tandvård

Sedan 2014 har Folktandvården tagit hand om all uppsökande verksamhet i länet. Verksamheten bedrivs av en samordnare och fyra tandhygienister, de besöker alla särskilda och ordinära boenden i länet för screening och utbildningsinsatser.

Munhälsodagen

Munhälsodagen uppmärksammades detta år genom att medarbetare stod på Stora torget i Västerås samt i Köping på köpcentret BIG INN där de informerade om munhälsa med inriktning mot barn och äldre.

Odontologisk Riksstämman

Vid Riksstämman i Stockholm den 13-15 november 2014 representerades Folktandvården Västmanland av trevlig och kunnig personal. Många besökte vår monter och anmälde intresse för arbete hos oss.

Karolina Konradsson med patient vid Folktandvården Oxbacken.

Anna Söderman och Monica Mrkoci på Folk tandvården Oxbacken.

Frisk tandvård och beslutsstöd för riskbedömning

Riskbedömning är en viktig del av vårdkvaliteten. De med hög risk för sjukdom får utökade förebyggande insatser och de med låg risk får förlängda kallelseintervall. Under året har 86% av patienterna blivit riskbedömda.

Under året tecknade 1 022 patienter tandvårdsavtal med fast pris, vilket innebär att vi har totalt 2 153 patienter med Frisk tandvårdsavtal vid årets slut.

Nio av tio patienter är nöjda med bemötande och information om behandlingsalternativ och kostnaderna för alternativen. Barn och ungdomar blir kallade i tid enligt revisionsintervallen. Motsvarande för vuxna är att 95 av 100 revisionspatienter blir kallade inom sitt revisionsintervall.

Kundenkät

Folk tandvården har genomfört kundenkäter på samtliga kliniker kontinuerligt under 2014. Patienterna svarar på månadens fråga genom att stoppa en

kula i låda med svarsalternativen ja, nej eller vet ej. Det är mellan 703 – 2 370 patienter som besvarat frågorna varje månad. Svaren är mycket positiva för Folk tandvården men vi behöver bli lite bättre på vissa områden och vi jobbar givetvis med ständiga förbättringar.

Intranät, hemsida, 1177.se och Facebook

Vårt intranät "PULS" förenklar den interna kommunikationen. Här hittar alla medarbetare aktuell information om verksamheten och organisationen.

Informationen på Folk tandvårdens hemsida www.ltv.se/folk tandvarden finns kvar men i mindre omfattning än tidigare, allt enligt Landstingets intentioner att information om hälsa och vård ska läggas ut på www.1177.se. Den nationella webbplattformen 1177.se används allt mer och Folk tandvården Västmanland har uppdaterat tandvårdssidorna med lokala tillägg. Där finns också en jämförelsesida för tandvårdspriser.

Vår Facebook-sida riktar sig till våra patienter, nya som gamla. Tanken är att även våra medarbetare skall ha glädje av sidan. Syftet är också att synas i sociala medier och nå ut till en större målgrupp samt följa med i utvecklingen. 194 personer följer vår sida och antal besökare som gillar våra inlägg har varierat. Upplägget på inläggen är informativt och sidan ger tips och råd gällande munhälsan. När vi har evenemang där vi vill synas lite extra har Facebook varit ett bra forum.

Vi har som mål att fler patienter skall teckna ett Frisk tandvårdsavtal hos oss, så att de enkelt har koll på sina tandvårdskostnader. Information om att vi erbjuder Frisk tandvård samt hur avtalet ser ut kommer att synas med jämna mellanrum i inläggen på Facebook.

Swedentalmässa 2014.

Förvaltningsberättelse

Folktandvården Västmanland AB erbjuder ett komplett utbud av tjänster inom allmäntandvård och Sjukhus-tandvård. Folktandvården är länets största leverantör av tandvårdstjänster.

Vi har en stor geografisk spridning med 17 allmäntandvårdskliniker. Vi finns lokaliserade i samtliga av länets kommuner. Allmäntandvården, omfattande tandvård för barn, ungdomar och vuxna är volymmässigt den största verksamheten. Årligen väljer ca 90% barn och ungdomar Folktandvården som vårdgivare. Förutom direkt vårdverksamhet till enskilda patienter, ingår även förebyggande tandhälsövård som riktar sig till hela befolkningen inom länet samt erbjudande om frisktandvårdsavtal.

Tandvårdsmarknaden kännetecknas idag av att barn och ungdomar samt vuxna patienter fritt kan välja tandläkare som har fri etableringsrätt samt att prissättningen är fri. Tandvårds- och läkemedelsförmånsnämnden (TLV) fastställer årligen den nationella referensprislistan som ligger till grund för tandvårdsförmåns referenspris. Det innebär att ett pris som är högre än referenspriset rabatteras till referenspriset och patienten får betala sin del av referenspriset plus mellanskillnaden till det faktiska priset. Folktandvården Västmanland AB följer referensprislistan.

Barn- och ungdomstandvården utgör 24% av Folktandvårdens totala intäkter. Nödvändig tandvård samt tandvård som led i sjukdomsbehandling utgör 5%.

VIKTIGA FÖRHÅLLANDEN

Risker för bolaget

Folktandvården har 17 kliniker i Västmanland. Antalet behandlingsrum på klinikerna motsvarar en timma per länsinvånare och år om samtliga kliniker har öppet 40 timmar per vecka. Hyreskontrakten löper med långa kontraktstider och relativt

höga kostnader för hyror och andra kostnader som återställande av lokaler vid utflyttning med mera. Lokalerna har generellt mycket god arbetsmiljö. Landstinget har en väl utvecklad och säker informationsstruktur som är anpassad för hälso- och sjukvård. Folktandvården är ett allmäntandvårdsbolag och är med och finansierar denna struktur.

Folktandvården har identifierat följande risker:

- Ökad konkurrens från nya aktörer med lägre kostnader för bland annat hyror och IT
- Kostnader för landstingsgemensamma beslut
- Framtida pensionsåtaganden
- Placeringar i aktie- och räntefonder
- Kundförluster
- Politiska risker (exempelvis om tandvårdsstödet förändras).

Folktandvården utförde vård under året till 29 972 barn och ungdomar enligt barntandvårdsprogrammet samt till 38 642 vuxna inom allmäntandvården. Folktandvårdens prislista reviderades den 1 september 2014 i enlighet med den nationella referensprislistan.

Folktandvården säkerställer likviditeten inför framtida pensionsförpliktelser genom att placera medel i aktie- och räntefonder. Målet är att på sikt nå en avsättning motsvarande pensions-skuldens storlek. Avsättningarna följer den av styrelsen antagna Finanspolicyn. Avsättningen redovisas som en kortfristig placering. Redovisat värde samt värde på balansdagen framgår av not 12.

Årets resultat efter finansiella poster blev KSEK 5 677.

Totala intäkter uppgick till KSEK 219 568.

VÄSENTLIGA HÄNDELSER EFTER RÄKENSKAPSÅRETS UTGÅNG

Landstingsfullmäktige har fattat beslut om att tandvård under narkos samt tandvård som kräver tillgång till sjukhusets resurser, skall bedrivas inom Specialisttandvården, Västmanlands sjukhus från 2015. Sjukhustandvård övergår till Omvårdnadstandvård till personer som behöver särskilt stöd. Omvårdnadsteam finns i Köping, Sala och Västerås.

Bolaget har tecknat företagsförsäkring som komplement till Landstingets försäkring. Syftet är att minska självrisker och möjlighet till ersättning för intäktsbortfall vid eventuella stillestånd.

Bolaget kommer att få ökade kostnader för framtida pensionsåtaganden utifrån förändrad diskonteringsränta, fastställd av Finansinspektionen.

MILJÖFRÅGOR, PERSONALFRÅGOR OCH ANNAN ICKE-FINANSIELL INFORMATION

Bolagets viktigaste resurs är kompetenta och engagerade medarbetare. Vår organisation kännetecknas av delaktighet samt en god samverkan mellan personalgrupper, kliniker och fackliga organisationer. Ett led i detta är att kartlägga våra processer samt arbetet med ständiga förbättringar, vilket ger medarbetarna påverkansmöjlighet, delaktighet och ökat engagemang.

Att ta emot studenter är en betydande och viktig del av vår verksamhet för att vi på sikt ska trygga vår framtida personalförsörjning.

Ett arbete har påbörjats att ta fram arbetsbeskrivningar för samtliga våra yrkesgrupper.

Förvaltningsberättelse

Arbetsmiljö

Folktandvården har genomfört skyddsronder under året på varje arbetsplats som ett led i det systematiska arbetsmiljöarbetet. Varje klinik har upprättat en handlingsplan för arbetsmiljö som speglar åtgärder och uppföljning. En bolagsövergripande arbetsmiljö- och jämställdhetsplan finns framarbetad. Folktandvården Västmanland AB har genomfört lönekartläggning som har granskats och godkänts av diskrimineringsombudsmannen (DO).

Folktandvården har tecknat kollektivavtal som följer Landstinget Västmanlands framtagna dokument om utvecklad samverkan, vilken har implementerats på klinikerna.

Friskvårdssatsningar följer Landstinget Västmanlands riktlinjer.

Landstingshälsan ansvarar, erbjuder och genomför lagstadgade medicinska hälsokontroller vart tredje år för all tandvårdspersonal. Folktandvården har även erbjudit alla medarbetare möjlighet att genom Landstingshälsan få vaccination mot Hepatit B, mässling samt influensa.

Medarbetarenkät

Folktandvården deltog 2013 i Landstinget Västmanlands medarbetarenkät. Det totala resultatet var bra och samtliga delområden låg över Landstinget Västmanlands uppsatta indexmål. Vi har under 2014 följt upp resultaten från medarbetarenkäten hösten 2013. Åtta av tio medarbetare ger uttryck för att de är nöjda med ledarskapet och medarbetarskapet. Nio av tio medarbetare har egna mål. Förbättringsåtgärder tas fram på kliniknivå.

Fortsatt arbete pågår att revidera klinikens styrkort samt ta fram individuella mål. Nästa medarbetarenkät planeras till hösten 2015.

Styrkort

Styrkortet för Folktandvården Västmanland AB 2014 har bidragit till att få fokus på bemötandet i det dagliga vårdarbetet samt att nya patienter skall få tid för undersökning snarast, att i det dagliga lagarbetet leva upp till ledstjärnorna glädje, engagemang, ansvar och respekt samt att bruttomarginalen sammanfattar effektiviteten i

vårt arbete. Det reviderade styrkortet utvecklar kundperspektivet genom att följa upp att patienter är nöjda med vårt bemötande och kliniska arbete samt får tid enligt överenskomna revisionsintervall. Verksamhetsperspektivet kommer att följa epidemiologiska variabler så att våra förebyggande insatser hjälper invånarna att förbli friska i munnen. Medarbetarperspektivet skall skapa arbetsglädje genom att följa ledar- och medarbetarskapet. Engagemang och delaktighet med affärsmässighet skall skapa arbetsglädje. Det finansiella perspektivet skall vara ett resultat av övriga perspektiv för att på sikt skapa ett självfinansierat och lönsamt bolag så att vi kan kompetensutveckla medarbetarna, göra nödvändiga investeringar för att förbättra munhälsan i Västmanland.

Sjukfrånvaro

Folktandvården har en handlingsplan för att minska sjukfrånvaron. Vi har även samarbetat med en rehabiliteringskonsult.

Sjukfrånvaro- och rehabiliteringsverktyget ADATO har under året införts och används på samtliga kliniker.

Den totala sjukfrånvaron uppgår till 5,4%, att jämföra med 6,0% 2013.

Personalfrågor i övrigt

För Folktandvården gäller de centrala kollektivavtal som tecknats av PACTA. Personalförsäkringar har tecknats genom FORA AB. I övrigt följer bolaget Landstinget Västmanlands policydokument och riktlinjer. Nytt pensionsavtal AKAP-KL enligt PACTA/SKL gäller från 1 januari 2013.

Miljöledningssystem och miljöutbildning

För att miljöarbetet skall bedrivas på ett effektivt och framgångsrikt sätt finns ledningssystem, utbildning och effektiva verktyg tillgängligt för alla medarbetare. Landstinget har arbetat fram en e-utbildning inom miljö och målet är att våra medarbetare genomför den utbildningen. En miljöpolicy för bolaget är också framtagen.

Folktandvården Sala.

A

Förvaltningsberättelse

Miljöpåverkan

Bolaget bedriver anmälningspliktig/tillståndspliktig verksamhet enligt Miljöbalken. Det innebär att bolaget anmäler till kommunernas miljökontor ny- och avetablering av kliniker samt driftstörningar med mera. Folktandvården har amalgamavskiljningsanläggningar vid samtliga kliniker, vilka kontrolleras och utbytes årligen. Mängden kvicksilveravfall återrapporteras från saneringsföretaget till respektive klinik. Kliniker som har för höga kvicksilverhalter saneras. För närvarande görs en riskanalys med avseende på kvicksilver vid stängda och nedlagda kliniker i Västerås. Syftet är att säkerställa att det inte föreligger miljörisk vid dessa lokaler.

Folktandvården använder kemikalierapporteringssystem (*Kemia*), vilket möjliggör att en förteckning över samtliga använda kemiska produkter finns lokalt vid respektive klinik.

Klinikernas tandvårdsutrustning kontrolleras årligen med avseende på bakterietillväxt i vattnet. Syftet är att vattnet som finns i utrustningen skall vara av samma kvalitet som om det vore drickbart. Detta säkerställs genom dagliga rutiner och vattenreningssystem kopplade till utrustningen.

Kvalitetssystem

Under 2014 har arbetet fortsatt med att skapa ett gemensamt kvalitetssystem, Centuri, ett Landstingsgemensamt system för rutiner, instruktioner och metoder.

Patient- och arbetsmiljöavvikelser hanteras i Landstingets gemensamma avvikelsesystem Synergi. Under året har 129 avvikelser registrerats, varav 27 var arbetsmiljörelaterade och 80 patientrelaterade.

Sju av tio 6-åringar och 19-åringar har friska tänder. Det är tyvärr en av tio som har mer än tre skadade tänder. Bland de vuxna patienterna skattar åtta personer av tio sin munhälsa som god. Vi har under året genomfört cirka 60 kalibreringar så att verksamheten är likvärdig på våra kliniker.

Framtida utveckling

Folktandvården befinner sig på en konkurrensutsatt marknad. Bolaget har reviderat Verksamhets- och affärsplan för att svara upp på invånarnas efterfrågan på våra tjänster.

Tandvårdsmarknaden kännetecknas av hård konkurrens och ökat behov av omfattande tandvård från nyanlända svenskar. Det medför att vi ser över såväl arbetssätt som öppettider för att möta våra kunders behov och förväntningar.

Folktandvården är ett hälsofrämjande bolag där Frisktandvård är ett viktigt erbjudande för att hjälpa invånarna till friska tänder hela livet. Tandvård

till äldre är ett område där vi under året kommer att fortsätta att förbättra vårt omhändertagande. Våra team för munhälsobedömningar i hela länet identifierar allt fler riskpatienter med behov av nödvändig tandvård.

Ägarförhållanden

Folktandvården Västmanland AB är ett helägt dotterbolag till Landstinget Västmanland, org.nr. 232100-0172.

Årsjämförelse

Bolagets ekonomiska utveckling i sammandrag (nyckeltalsdefinitioner framgår av not 1):

ÅRSJÄMFÖRELSE	2014	2013	2012	2011
Nettoomsättning, tkr	219 255	211 513	207 395	278 280
Resultat efter finansiella poster, tkr	5 677	1 099	-5 636	-1 127
Balansomslutning, tkr	72 587	60 527	50 704	62 338
Antal anställda, st	287	290	289	370
Soliditet, %	25	23	25	29
Soliditet justerad, %	43	40		
Avkastning på totalt kapital, %	9	4	-9	-0,2
Avkastning på eget kapital, %	31	8	-44	-6

Förslag till vinstdisposition

Till årsstämman förfogande står följande vinstmedel:

Balanserade vinstmedel	11 847 372
Årets resultat	0
Totalt	11 847 372

Styrelsen föreslår att resultatet disponeras så att i ny räkning

överförs (kronor)	11 847 372
Totalt	11 847 372

Resultaträkning

tkr	NOT	2014-01-01 –2014-12-31	2013-01-01 –2013-12-31
Nettoomsättning		219 255	211 513
Övriga rörelseintäkter		313	500
	2	219 568	212 013
Rörelsens kostnader			
Råvaror och förnödenheter		-22 434	-20 657
Övriga externa kostnader	3, 4	-51 227	-49 349
Personalkostnader	5	-133 210	-133 135
Avskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar		-6 179	-6 873
Summa rörelsens kostnader		-213 050	-210 014
Rörelseresultat		6 518	1 999
Resultat från finansiella poster			
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		119	160
Räntekostnader och liknande resultatposter	6	-960	-1 060
Summa resultat från finansiella poster		-841	-900
Resultat efter finansiella poster		5 677	1 099
Bokslutsdispositioner	7	-5 677	–
Skatt på årets resultat		–	–
Årets resultat		0	1 099

R

Balansräkning

tkr	NOT	2014-12-31	2013-12-31
Tillgångar			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar			
Goodwill	8	–	182
Materiella anläggningstillgångar			
Maskiner och andra tekniska anläggningar	9	9 207	12 653
Inventarier, verktyg och installationer	10	7 590	8 819
		16 797	21 472
Summa anläggningstillgångar		16 797	21 654
Omsättningstillgångar			
Varulager m m			
Råvaror och förnödenheter		2 358	2 324
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		2 003	3 217
Fordringar på Landstinget Västmanland		1 536	1 485
Övriga kortfristiga fordringar		1 764	1 271
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	11	1 776	1 924
		7 079	7 897
Kortfristiga placeringar			
Kortfristiga placeringar	12	12 500	8 900
Kassa och bank		33 853	19 752
Summa omsättningstillgångar		55 790	38 873
Summa tillgångar		72 587	60 527

FR

Balansräkning

tkr	NOT	2014-12-31	2013-12-31
Eget kapital och skulder			
Eget kapital	13		
Bundet eget kapital			
Aktiekapital (20 000 aktier med kvotvärde 100 kr)		2 000	2 000
Fritt eget kapital			
Balanserad vinst eller förlust		11 847	10 748
Årets resultat		–	1 099
		11 847	11 847
Summa eget kapital		13 847	13 847
Obeskattade reserver	14	5 677	–
Avsättningar	15		
Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser		29 985	26 041
Summa avsättningar		29 985	26 041
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		3 957	4 482
Övriga kortfristiga skulder		2 070	2 146
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	16	17 051	14 011
Summa kortfristiga skulder		23 078	20 639
Summa eget kapital och skulder		72 587	60 527
Ställda säkerheter		Inga	Inga
Ansvarsförbindelser		Inga	Inga

Kassaflödesanalys

tkr	2014-01-01 –2014-12-31	2013-01-01 –2013-12-31
Den löpande verksamheten		
Rörelseresultat före finansiella poster	6 518	1 999
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet, mm	9 531	13 928
Erhållen ränta	119	160
Erlagd bankkostnad	-368	-349
Ökning/minskning varulager	-34	148
Ökning/minskning kundfordringar	1 214	65
Ökning/minskning övriga kortfristiga fordringar	-396	-259
Ökning/minskning leverantörsskulder	-525	354
Ökning/minskning övriga kortfristiga rörelseskulder	2 963	604
Kassaflöde från den löpande verksamheten	19 022	16 650
Betald skatt	–	–
Investeringsverksamheten		
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	-1 415	-5 201
Sålda materiella anläggningstillgångar	94	–
Ökning/minskning av kortfristiga placeringar	-3 600	-8 900
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-4 921	-14 101
Årets kassaflöde	14 101	2 549
Likvida medel vid årets början	19 752	17 203
Likvida medel vid årets slut	33 853	19 752

Noter

NOT 1

Redovisnings- och värderingsprinciper

Folk tandvården Västmanland AB:s årsredovisning har upprättats enligt Årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2012:1, *Årsredovisning och koncernredovisning* (K3).

Effekter av övergång till K3

Detta är den första årsredovisning för Folk tandvården Västmanland AB som upprättas enligt BFNs Allmänna råd BFNAR 2012:1, *Årsredovisning och koncernredovisning*, (K3). De redovisningsprinciper som återfinns i denna not har tillämpats när årsredovisningen upprättats per den 31 december 2014 och för den jämförande information som presenteras per 31 december 2013.

Övergången till K3 redovisas i enlighet med Kapitel 35, *Första gången detta allmänna råd tillämpas*. Vid en övergång till K3 upprättas en ingångsbalansräkning i vilken K3s redovisnings- och värderingsprinciper tillämpas retroaktivt. När bolagets ingångsbalansräkning enligt K3 upprättades noterades inga avvikelser i några resultat- och balansposter mot redovisade belopp i tidigare avlämnade årsredovisningar.

Intäkter

För utförda vårduppdrag redovisas inkomster som är hänförliga till uppdraget som intäkt i förhållande till vårduppdragets färdigställandegrad på balansdagen. Ett vårduppdrags färdigställandegrad mäts kontinuerligt genom rapportering av vårdåtgärder. Då Folk tandvårdens vårduppdrag består i omhändertagande av patienter är det inte möjligt att mäta nedlagda utgifter per patient, utan de patientrelaterade utgifterna kostnadsförs sålunda i takt med att de uppstår. En befarad kundförlust på ett vårduppdrag redovisas som kostnad. Frisk tandvård innebär fleråriga avtal där patienten betalar en månatlig avgift för att erhålla den tandvård han/hon behöver under avtalsperioden. Intäkten bokförs i takt med inbetalningar under avtalsperioden.

Inkomstskatter

Redovisade inkomstskatter innefattar skatt som skall betalas eller erhållas avseende aktuellt år samt justeringar avseende tidigare års aktuella skatt. Skatteskulder/-fordringar värderas till vad som enligt företagets bedömning skall erläggas till eller erhållas från Skatteverket. Bedömningen görs enligt de skatteregler och skattesatser som är beslutade eller som är aviserade och med stor säkerhet kommer att fastställas. För poster som redovisas i resultaträkningen, redovisas även därmed sammanhängande skatteeffekter i resultaträkningen. Skatteeffekter av poster som redovisas direkt mot eget kapital, redovisas mot eget kapital.

Uppskjuten skatt avseende framtida skatteeffekter redovisas inte i resultat- och balansräkningarna.

Immateriella anläggningstillgångar

Bokförda immateriella tillgångar avser övervärde vid övergång till bolagiserad verksamhet.

Avskrivning sker linjärt över den bedömda nyttjandetiden:
Immateriella tillgångar 5 år

Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar. Utgifter för reparation och underhåll redovisas som kostnader. I bolaget redovisas samtliga lånekostnader som kostnader i den period de uppkommer. Materiella anläggningstillgångar skrivs av systematiskt över tillgångens bedömda nyttjandeperiod. Linjär avskrivningsmetod används för samtliga typer av materiella tillgångar. För anläggningstillgångar som övertogs i samband med bolagiseringen följs den ursprungliga avskrivningsplanen.

Följande avskrivningstider tillämpas:

Maskiner och andra tekniska anläggningar 7 år
Inventarier, verktyg och installationer 10 år

Statliga stöd

Statliga stöd redovisas till verkligt värde när det finns rimlig säkerhet att stödet kommer att erhållas och att bolaget kommer att uppfylla alla därmed sammanhängande villkor.

Leasingavtal

Samtliga leasingavtal, oavsett om de är finansiella eller operationella, redovisas som hyresavtal. Leasingavgiften kostnadsförs linjärt över leasingperioden.

Fordringar

Kundfordringar redovisas som omsättningstillgångar till det belopp som förväntas bli inbetalt efter avdrag för individuellt bedömda osäkra kundfordringar. Övriga fordringar upptas till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt.

Varulager

Varulagret värderas, med tillämpning av först-in först-ut-principen, till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet på balansdagen.

Avsättningar

Pensionsförpliktelser

Avsättningar redovisas när bolaget har eller kan anses ha en förpliktelse som ett resultat av inträffade händelser, där det är sannolikt att ett utflöde av resurser kommer att krävas för att reglera åtagandet och en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras. Avsättningen görs med det belopp som motsvarar den bästa uppskattningen av den utbetalning som krävs för att reglera åtagandet. Omprövning av avsättningar sker varje balansdag. Beräkning av skulden har utförts av KPA (Kommunernas Pensions AB).

Noter

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen upprättas enligt indirekt metod. Det redovisade kassaflödet omfattar endast transaktioner som medför in- eller utbetalningar. Som likvida medel klassificeras kassa- och banktillgodohavanden.

Finansiella instrument

Riskhantering

Folk tandvården Västmanland AB ingår i koncern under Landstinget Västmanland. För hantering av finansiella risker inom Landstinget, har framtagits en Finanspolicy, vilken utgör ett ramverk av regler och riktlinjer för hantering av finansiella risker. I Finanspolicyen framgår att Landstinget bedriver en aktiv finansförvaltning, vilket innebär att Landstinget har att hantera finansiella risker inom givna ramar med beaktande av kostnader för att minimera eller eliminera risker.

Likvida medel

Folk tandvården Västmanland AB följer Landstinget Västmanlands Finanspolicy och ingår i Landstingets koncernkontosystem. Behållning respektive skuld inom koncernkontosystemet redovisas som "Kassa och bank" respektive "Checkräkningskredit".

Ränterisk

Förändringar i marknadsräntan påverkar Folk tandvårdens räntenetto ur en risksynvinkel genom att inlåning på koncernkonto kan ge en lägre avkastning samt att ett eventuellt utnyttjande av krediter riskerar att medföra högre räntekostnader. Den tid det tar för en förändring av räntan att påverka räntenettet beror på tecknade villkor genom avtal. Folk tandvårdens över-skottslikviditet finns placerad på koncernkonto samt i aktie- och räntefonder, vilka redovisas som kortfristiga placeringar i enlighet med Finanspolicyen. Skuld respektive fordran i koncernkontosystemet räntebäras dagligen med en rörlig räntebas till vilken en marginal kopplas. Enligt Finanspolicyen skall räntan i systemet följa räntemarknadens fluktuationer och på denna grund vara kopplad till en räntebas med kort löptid. Räntekapitalisering sker en gång per år per den sista december för såväl kostnads- som intäktsränta.

Rörelsefordringar och rörelseskulder

Kundfordringar, leverantörsskulder och liknande finansiella instrument redovisas enligt affärsdagsprincipen.

Kundkreditrisk

Risken att Folk tandvården Västmanland AB:s kunder inte uppfyller sina åtaganden och att Folk tandvården Västmanland AB därmed inte får betalt för sina kundfordringar, utgör en kundkreditrisk. För att begränsa risken för kreditförluster tillämpas som huvudregel kontantbetalning av patientavgifter. Vid bokning av ny behandling kontrolleras att obetalda fakturor på någon av Folk tandvården Västmanland AB:s mottagningar inte föreligger för den aktuella patienten.

Prisrisker

Folk tandvården är i sin verksamhet utsatt för risker genom prisförändringar främst på materialkostnader, lokalkostnader och elkostnader. Risken för prisförändringar på materialkostnader begränsas av att upphandling av sådana varor sker i enlighet med Lagen om offentlig upphandling, vilket medför att priserna på aktuella produkter därmed är reglerade för en bestämd avtalsperiod.

Ersättningar till anställda

Kortfristiga ersättningar

Kortfristiga ersättningar i bolaget utgörs av lön, sociala avgifter, betald semester, betald sjukfrånvaro och möjlighet till resultatbaserad ersättning. Enligt modellen för resultatbaserad ersättning kan ersättning maximalt uppgå till en månadslön och minst 60% av resultatet innan resultatdelning skall kvarstå i bolaget efter hänsyn tagen till ägarens avkastningskrav. Kortfristiga ersättningar redovisas som en kostnad och en skuld då det finns en legal eller informell förpliktelse att betala ut en ersättning.

Ersättningar efter avslutad anställning

I bolaget förekommer såväl avgiftsbestämda som förmånsbestämda pensionsplaner. I avgiftsbestämda planer betalar bolaget fastställda avgifter till ett annat företag och har inte någon legal eller informell förpliktelse att betala något ytterligare även om det andra företaget inte kan uppfylla sitt åtagande. Bolagets resultat belastas för kostnader i takt med att de anställdas pensionsberättigande tjänster utförts.

Vid förmånsbestämda planer står bolaget i allt väsentligt riskerna för att ersättningarna kommer att kosta mer än förväntat och att avkastningen på relaterade tillgångar kommer att avvika från förväntningarna. Bolaget redovisar förmånsbestämda pensionsplaner i enlighet med K3s förenklingsregler.

Nyckeltalsdefinitioner

Soliditet

Eget kapital och obeskattade reserver (med avdrag för uppskjuten skatt) i förhållande till balansomslutningen.

Soliditet, justerad

Eget kapital och obeskattade reserver (med avdrag för uppskjuten skatt) i förhållande till en balansomslutning där avsättning för pensioner kvittats mot bolagets likvida medel, kortfristiga placeringar samt kassa och bank.

Avkastning på totalt kapital

Resultat före avdrag för räntekostnader i förhållande till balansomslutningen.

Avkastning på eget kapital

Resultat efter finansiella poster i förhållande till eget kapital och obeskattade reserver (med avdrag för uppskjuten skatt).

Noter

NOT 2

Inköp och försäljning med moderföretaget
Nedan anges andel inköp och försäljning mot moderföretaget Landstinget Västmanland:

% av total omsättning	2014-01-01 -2014-12-31	2013-01-01 -2013-12-31
Inköp	15	16
Försäljning	38	36

NOT 3

Ersättning till revisorerna

	2014-01-01 -2014-12-31	2013-01-01 -2013-12-31
PwC		
Revisionsuppdraget	359	207
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	30	–
Övriga tjänster	40	15
Summa	429	222

NOT 4

Övriga externa kostnader

	2014-01-01 -2014-12-31	2013-01-01 -2013-12-31
Lokalhyror	15 530	16 015
IT-kostnader	8 549	8 482
Övriga lokalkostnader	2 575	3 064
Hyra sensorer digital röntgen	3 664	3 530
Reparation och underhåll	4 635	4 155
Mervärdesskatt	8 810	8 423
Övrigt	7 464	5 680
Summa	51 227	49 349

NOT 5

Personal

	2014-01-01 -2014-12-31	2013-01-01 -2013-12-31
Medelantalet anställda		
Kvinnor	250	251
Män	36	32
Totalt	286	283

Löner, ersättningar, sociala avgifter och pensionskostnader

	2014-01-01 -2014-12-31	2013-01-01 -2013-12-31
Löner och ersättningar till styrelsen och verkställande direktören	1 619	1 552
Löner och ersättningar till övriga anställda	88 538	87 569
Total	90 157	89 121

Sociala avgifter enligt lag och avtal

	29 590	30 053
--	--------	--------

Pensionskostnader för styrelsen,

verkställande direktören	1 327	1 134
Pensionskostnader för övriga anställda	8 124	11 596
Totalt	129 198	131 904

Verkställande direktörens anställningsform omfattas inte av lagen om anställningsskydd. Bolaget har rätt att säga upp verkställande direktören med omedelbar verkan. Lön utgår därvid högst under 24 månader. Om verkställande direktören erhåller annan förvärvsinkomst under dessa 24 månader, skall trots detta full uppsägningslön utgå de första 12 månaderna. För resterande 12 månader skall samordning ske.

Styrelseledamöter

Antal styrelseledamöter på balansdagen

Kvinnor	2	2
Män	3	3
Totalt	5	5

NOT 6

Räntekostnader och liknande resultatposter

	2014-01-01 -2014-12-31	2013-01-01 -2013-12-31
Räntedel i årets pensionskostnad	592	711
Bankkostnader	316	303
Borgensavgift	52	46
Summa	960	1 060

NOT 7

Bokslutsdispositioner

	2014-01-01 -2014-12-31	2013-01-01 -2013-12-31
Skilnad mellan bokförda avskrivningar och avskrivningar enligt plan	5 677	–
Summa	5 677	–

NOT 8

Goodwill

	2014-01-01 -2014-12-31	2013-01-01 -2013-12-31
Ingående anskaffningsvärden	3 641	3 641
Årets förändringar:		
Försäljningar och utrangeringar	–	–
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	3 641	3 641

Ingående ackumulerade avskrivningar

Årets förändringar:		
Försäljningar och utrangeringar	–	–
Avskrivningar	-182	-728

Noter

Utgående ackumulerade avskrivningar	-3 641	-3 459
Utgående restvärde enligt plan	0	182

NOT 9		
Maskiner och andra tekniska anläggningar	2014-01-01 -2014-12-31	2013-01-01 -2013-12-31

Ingående anskaffningsvärden	31 581	28 353
Årets förändringar:		
Inköp	1 009	3 406
Försäljningar och utrangeringar	-709	-178
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	31 881	31 581

Ingående ackumulerade avskrivningar	-18 928	-14 472
Årets förändringar:		
Försäljningar och utrangeringar	502	150
Avskrivningar	-4 248	-4 606
Utgående ackumulerade avskrivningar	-22 674	-18 928
Utgående restvärde enligt plan	9 207	12 653

NOT 10		
Inventarier, verktyg och installationer	2014-01-01 -2014-12-31	2013-01-01 -2013-12-31

Ingående anskaffningsvärden	15 037	13 290
Årets förändringar:		
Inköp	406	1 795
Försäljningar och utrangeringar	-217	-48
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	15 226	15 037

Ingående ackumulerade avskrivningar	-6 217	-4 754
Årets förändringar:		
Försäljningar och utrangeringar	122	49
Avskrivningar	-1 541	-1 512
Utgående ackumulerade avskrivningar	-7 636	-6 217
Utgående restvärde enligt plan	7 590	8 818

NOT 11		
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	2014-12-31	2013-12-31

Upplupen intäkt avseende utförd tandvård	390	573
Underhållsavtal för digital röntgen	947	960
Övriga poster	439	391
Summa	1 776	1 924

NOT 12			
Kortfristiga placeringar	2014-01-01 -2014-12-31	2013-01-01 -2013-12-31	

Redovisat värde, totalt	12 500	8 900
Placeringar i aktie- och räntefonder:		
Aktuellt värde på balansdagen:	13 257	9 077

NOT 13				
Förändring av eget kapital				
	Aktie- kapital	Balanserad vinst eller förlust	Årets resultat	Summa eget kapital

Eget kapital				
2014-01-01	2 000	10 748	1 099	13 847
Föregående års resultat	-	1 099	-1 099	0
Årets resultat	-	-	-	-
Eget kapital				
2014-12-31	2 000	11 847	0	13 847

Aktieägarna har lämnat villkorat aktieägartillskott som efter återbetalning uppgår till: 14 500 tkr.

Övergången till K3 har inte inneburit några effekter på det ingående redovisade egna kapitalet 2014-01-01 jämfört med tidigare avlämnade årsredovisningar.

NOT 14			
Obeskattade reserver	2014-01-01 -2014-12-31	2013-01-01 -2013-12-31	

Ackumulerad skillnad mellan bokförda avskrivningar och avskrivningar enligt plan	5 677	-
	5 677	-

NOT 15		
Avsättningar	2014-01-01 -2014-12-31	2013-01-01 -2013-12-31

Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser		
Avsättning vid periodens ingång	26 041	18 275
Periodens avsättningar	3 944	7 766
Avsättning vid periodens utgång	29 985	26 041

NOT 16		
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	2014-12-31	2013-12-31

Upplupna löner	78	82
Upplupna semesterlöner	6 621	6 382
Upplupna sociala avgifter	2 260	2 266
Upplupna pensionsavgifter	4 192	4 048
Övriga poster	3 900	1 234
Summa	17 051	14 012

Styrelse

**KARL-ERIK
PETTERSSON**

Styrelseordförande
Ledarutbildningar
Projektledare och utbildare
i arbetsmarknadsfrågor
Inga övriga styrelseuppdrag

**MARIANNE
BERGENDAL**

Styrelseledamot
Förvaltningssektionen
Administrativ direktör
Övriga styrelseuppdrag:
Ordförande i Västmannatrafik

**ARNE
SÄLLSTRÖM**

Styrelseledamot
Bankutbildningar
Fd bankman/bankdirektör,
numera konsult

**ANN
BERG**

Styrelseledamot
Civilingenjör Kemiteknik
Strategy Manager
Övriga styrelseuppdrag:
Styrelseledamot i
Västerås Lokaltrafik AB

**BO
RANGMAR**

Styrelseledamot
Fd Tandvårdschef
Fd Primärvårdschef
Leg. Tandläkare

**EVA
ERIKSSON**

Arbetsgagarrepresentant
Tandsköterska

**TORD
BJÖRKMAN**

Arbetsgagarrepresentant
Leg. Tandläkare

R

Folk tandvården Västmanland AB
556766-5574

Resultat- och balansräkningen kommer att föreläggas årsstämman 2015-05-22 för fastställelse.

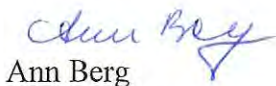
Västerås 2015-02-11

Karl-Erik Pettersson
Styrelseordförande

Arne Sällström

Ann Berg

Bo Rangmar

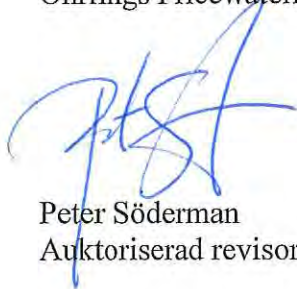

Marianne Bergendal

Claes Stenlander
VD

Vår revisionsberättelse har lämnats 2015-02-12
Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Peter Söderman
Auktoriserad revisor

Munhälsodagen Köping.

Munhälsodagen Västerås.

VÄSTERÅS

Folktandvården
Adelsö
021-17 50 50

Folktandvården
Bäckby
021-17 64 90

Folktandvården
Herrgårdet
021-17 41 20

Folktandvården
Oxbacken
021-17 67 80

Folktandvården
Råby
021-17 68 60

Folktandvården
Skultuna
021-17 65 40

Folktandvården
Vallby
021-17 65 80

Folktandvården
Viksäng
021-17 64 80

ARBOGA
Folktandvården
Arboga
021-17 68 80

FAGERSTA
Folktandvården
Fagersta
0223-471 80

HALLSTHAMMAR

Folktandvården
Hallstahammar
021-17 65 75

KUNGSÖR
Folktandvården
Kungsör
021-17 66 00

KÖPING
Folktandvården
Köping
0221-264 00

NORBERG
Folktandvården
Norberg
021-17 69 70

SALA

Folktandvården
Sala
0224-580 60

SKINNSKATTEBERG
Folktandvården
Skinnskatteberg
021-17 66 80

SURAHAMMAR
Folktandvården
Surahammar
021-17 68 40

VIRSBO
Folktandvården
Virso
021-17 69 80

**Folktandvården
Västmanland AB**

Box 1185, 721 89 Västerås
Tel 021-17 30 00
E-post: folktandvard@ltv.se
www.ltv.se/folktandvarden

Revisionsberättelse

Till årsstämman i

Folktandvården Västmanland AB

org.nr 556766-5574

Rapport om årsredovisningen

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Folktandvården Västmanland AB för år 2014. Bolagets årsredovisning ingår i den tryckta versionen av detta dokument på sidorna 7-19.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar för årsredovisningen

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att upprätta en årsredovisning som ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen och för den interna kontroll som styrelsen och verkställande direktören bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige. Dessa standarder kräver att vi följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

En revision innefattar att genom olika åtgärder inhämta revisionsbevis om belopp och annan information i årsredovisningen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur bolaget upprättar årsredovisningen för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i bolagets interna kontroll. En revision innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i årsredovisningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Uttalanden

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Folktandvården Västmanland AB:s finansiella ställning per den 31 december 2014 och av dess finansiella resultat och kassaflöden för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att årsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Folktandvården Västmanland AB för år 2014.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust, och det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för förvaltningen enligt aktiebolagslagen.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att med rimlig säkerhet uttala oss om förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust och om förvaltningen på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige.

Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Som underlag för vårt uttalande om ansvarsfrihet har vi utöver vår revision av årsredovisningen granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningskyldig mot bolaget. Vi har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt har handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen.

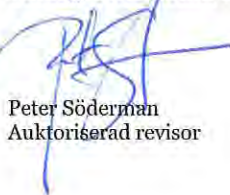
Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Uttalanden

Vi tillstyrker att årsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Västerås den 12 februari 2015

Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Peter Söderman
Auktoriserad revisor

Lekmannarevisorernas granskningsrapport enligt 10 kap 13§ aktiebolagslagen

GRANSKNINGSRAPPORT

Till årsstämman i

Folktandvården Västmanland AB

Org nr 556766-5574

Jag har granskat Folktandvården Västmanland AB:s verksamhet för år 2014.

Styrelse och VD svarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande bolagsordning och ägardirektiv samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. Mitt ansvar är att granska verksamhet och kontroll och pröva om verksamheten bedrivits i enlighet med fullmäktiges uppdrag.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen, kommunallagen samt god revisionssed i kommunal verksamhet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och prövning. Samplanering har skett med bolagets auktoriserade revisor och en särskild granskningsredogörelse har upprättats.

Jag anser att de revisionsbevis jag inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden nedan.

Jag bedömer att bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Jag bedömer därtill att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Västerås den 16 februari 2015

Hans Pettersson

Av Landstingsfullmäktige i Västmanland utsedd lekmannarevisor

AB Västerås Lokaltrafik
Org nr 556555-3350

Årsredovisning för räkenskapsåret 2014

Styrelsen och verkställande direktören avger följande årsredovisning.

Innehåll	Sida
- förvaltningsberättelse	2
- resultaträkning	6
- balansräkning	7
- kassaflödesanalys	9
- noter	10

Om inte annat särskilt anges, redovisas alla belopp i tusental kronor. Uppgifter inom parentes avser föregående år.

✶

Förvaltningsberättelse

Allmänt

AB Västerås Lokaltrafik (ABVL) har under året 2014 bedrivit linjetrafik med buss inom Västmanlands län samt skolskjutstrafik med buss inom länet. Linjetrafiken utfördes på entreprenad åt Landstinget Västmanland, som är trafikhuvudman för kollektivtrafiken.

ABVL ägs av Landstinget Västmanland.
Förhållandet mellan ABVL och Landstinget Västmanland regleras i ägardirektiv och avtal.

Trafik

ABVL utför huvudelen av linjetrafiken i länet och stadstrafiken i Västerås, Fagersta, Sala och Köping. Dessutom körs Flexlinjen i Västerås.

Större händelser under året:

- Första helåret med den nya stadstrafiken i Västerås, SmartKoll, har utförts med mycket gott resultat.
- ABVL har anställt 81 nya förare under 2014 främst för den nya stadstrafiken i Västerås, varav 25 har genomgått vår interna körskola.
- Idrifttagning av 14 nya biogasdrivna bussar avsedda för stadstrafiken i Västerås.
- Under 2014 avslutades anpassningen av depån i Västerås för det utökade antalet bussar. Den stora förändringen var uppställningslayout och utbyggnad av biogastankning.
- ABVL leder ett EU-finansierat projekt där syftet är att prova en el-gas hybridbuss. Denna buss beställdes under 2013 och leverades under hösten 2014. Bussen är en 12 m stadsbuss som kommer att ägas och testas av ABVL i Västerås stadstrafik. Testkörning inleddes under december 2014 och kommer att fortgå under 2015.
- Under året har ABVL använt sitt ramavtal med de olika bussoperatörerna, till viss del för befintlig trafik men till största delen för ny skoltrafik.
- Det största avtalet som togs i drift var skoltrafiken för Västerås Stad, detta omfattar ca 15 bussar och utförs helt inom ramen för ovanstående avtal.
- Nytt kommunikationssystem, Rakel, har implementerats under året.
- Under året har trafikutbudet mellan Surahammar och Västerås bli utökats med 30 minuters trafik på mornarna och eftermiddagarna.
- Extrabussarna som förstärkt trafiken mellan Hallstahammar och Västerås har permanentats från augusti.

R

- Kvällsturer mellan Köping och Västerås har införts.
- Från Sala till Västerås, med slutstation Västmanlandssjukhus Västerås, har tidiga morgonturer på helgerna införts.
- Från och med december kör ABVL Flexlinjetrafik i Fagersta, detta görs via en av ABVL:s underentreprenörer.

Total vagnkilometerproduktion i linjetrafik i 1000-tal vkm redovisas nedan.

År	Länstrafik	Tätortstrafik	Totalt
2012	5.020	3.939	8.959
2013	5.405	4.695	10.100
2014	6.278	6.360	12.368

Kundbemötande

ABVL har under 2014 haft 0,024 (0,025) promille negativa kundsynpunkter, detta mäts månadsvis i förhållande till antal resor.

Personal

Personalomsättningen medförde att 22 (28) anställda slutade under året. Totalt anställdes under året 93 (76) personer. Övriga uppgifter om löner, ersättningar och antal anställda återfinns i not 4.

Under året har ABVL fortsatt sin utveckling av organisationen med huvudfokus på ledarskap, ansvar, samarbete och delegering.

Stora utbildningsinsatser har gjorts främst inom områdena:

- Yrkeskompetensbevis
- Samarbete och ledarskap
- Bemötande, både internt och externt

ABVL bedriver körskola i egen regi där syftet är att säkerställa framtida rekryteringsbehov. Utfallet har varit mycket positivt.

Vår årliga medarbetarundersökning, med fokus på arbetsinnehåll, arbetskamrater och ledning, visar att 83 (82) % av medarbetarna är nöjda. Vilket överträffade årets mål som var 80 (80) %.

Fordon

ABVL:s vagnpark omfattade vid årets slut 182 fordon uppdelade enligt nedan.

	2014	2013	2012
Linjebussar	156	161	152
Övriga fordon	<u>26</u>	<u>25</u>	<u>25</u>
Summa	182	186	177

Minskning av antalet linjebussar har kunnat ske genom ett effektivare utnyttjande av fordonsflottan. ABVL har under året investerat i 14 (24) biogasdrivna bussar för Västerås stadstrafik. Investeringen i vagnparken motsvarar 34 637 tkr (77 772 tkr).

Beställning kommer att läggas på 15 biogasdrivna bussar under 2015.

Linjebussarnas medelålder är 5,9 år (6,5 år).

Säkerhet

Under 2014 gick 82 (81) % av våra fordon genom besiktningen utan anmärkning. Målet för året var 82 (80) %.

Miljö

ABVL har idag 78 stadsbussar, 45 st bussar för regions/förortstrafik och 6 flexlinjebussar som drivs av biogas. De nya biogasdrivna bussarna kommer att levereras under hösten 2015. Planerna är att fortsätta konvertering mot en allt större andel fossilfri vagnpark.

Andelen linjebussar som drivs med biogas är idag 80 (68) % vilket följer vår plan.

ABVL har idag infrastruktur för biogastankning inom depåområdena i Västerås, Sala och Köping. Under 2015 kommer vi att etablera biogastankning på vår depå i Fagersta.

Under 2015 testar ABVL sin första elbuss i linjetrafik (Västerås Stadstrafik)

ABVL:s verksamhet är tillståndspliktig enligt miljöbalken. Tillståndet avser reparation, tvättning och rengöring av bussar. I huvudsak sker utsläpp till vatten där halten av mineralolja, toxicitet och syreförbrukning mäts och kontrolleras.

Flerårsjämförelse

Bolagets ekonomiska utveckling i sammandrag.

		2014	2013	2012	2011	2010
Nettoomsättning	tkr	400 432	330 523	283 717	275 898	258 571
Resultat efter finansiella poster	tkr	15 902	3 941	6 229	7 098	8 094
Balansomslutning	tkr	342 082	353 515	347 486	312 284	296 273
Antal anställda	st	485	414	366	344	323
Soliditet	%	25,5	21,2	20,6	20,0	19,8
Avkastning på totalt kapital	%	5,8	2,8	4,0	4,3	3,8
Avkastning på eget kapital	%	18,2	5,3	8,7	11,2	15,9

Nyckeltalsdefinitioner framgår av not 1

Förslag till behandling av vinst

Styrelsen föreslår att vinsten, 0,70 kr, överförs i ny räkning.

Resultat och ställning

ABVL har under året uppnått och överträffat de ekonomiska mål som varit uppsatta. Resultatmålet var 4 000 tkr före bokslutsdispositioner och skatt. ABVL levererade 15 902 tkr.

Intäkterna har ökat jämfört med tidigare år till följd av ökade åtaganden, vilket medfört en viss trafik- och personalkostnadsökning för bolaget.

Årets bussinvestering om 34 637 tkr finansierades med egna medel.

Resultatet av bolagets verksamhet samt den ekonomiska ställningen vid räkenskapsårets utgång framgår i övrigt av efterföljande resultaträkningar och balansräkningar med noter.

Resultaträkning	Not	2014	2013
Rörelsens intäkter			
Entreprenadersättningar		383 012	315 924
Beställningstrafik		111	106
Intäkter flexlinjen		9 665	9 452
Drivmedelsförsäljning		24	43
Övriga rörelseintäkter		7 619	4 998
Summa intäkter m m		400 431	330 523
Rörelsens kostnader			
Trafikkostnader	2	-104 342	-73 108
Övriga externa kostnader	3	-32 430	-31 766
Personalkostnader	4	-201 442	-185 250
Avskrivningar		-42 488	-31 707
Summa rörelsens kostnader		-380 702	-321 831
Rörelseresultat		19 729	8 692
Resultat från finansiella investeringar			
Ränteintäkter		263	1 187
Räntekostnader		-2 090	-2 609
Räntekostnader pensionsskuld		-2 000	-3 329
Summa resultat från finansiella investeringar		-3 827	-4 751
Resultat efter finansiella poster		15 902	3 941
Bokslutsdispositioner	5	-15 856	-3 910
Skatt på årets resultat		-46	-31
Årets resultat		0	0

✍

Balansräkning	Not	2014-12-31	2013-12-31
Tillgångar			
Anläggningstillgångar			
<u>Materiella anläggningstillgångar</u>			
Byggnader och mark	6	11 233	11 529
Maskiner och inventarier	7	7 498	8 339
Vagnpark	8	215 443	220 713
Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar	9	4 551	-
		<u>238 725</u>	<u>240 581</u>
Summa anläggningstillgångar		<u>238 725</u>	<u>240 581</u>
Omsättningstillgångar			
<u>Varulager</u>		<u>910</u>	<u>1 344</u>
<u>Kortfristiga fordringar</u>			
Kundfordringar		38 448	55 985
Aktuella skattefordringar		2 631	119
Övriga kortfristiga fordringar		4 466	2 839
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		1 258	1 239
		<u>46 803</u>	<u>60 182</u>
<u>Kassa och bank</u>		<u>55 644</u>	<u>51 408</u>
Summa omsättningstillgångar		<u>103 357</u>	<u>112 934</u>
Summa tillgångar		<u>342 082</u>	<u>353 515</u>

✍

Balansräkning	Not	2014-12-31	2013-12-31
Eget kapital och skulder			
Eget kapital	10		
<u>Bundet eget kapital</u>			
Aktiekapital (7.500 aktier)		7 500	7 500
Reservfond		1	1
		<u>7 501</u>	<u>7 501</u>
<u>Fritt eget kapital</u>			
Balanserad vinst eller förlust		-	-
Årets resultat		-	-
		<u>0</u>	<u>0</u>
Summa eget kapital		<u>7 501</u>	<u>7 501</u>
Obeskattade reserver	11	<u>102 097</u>	<u>86 242</u>
Avsättningar	12		
Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser		91 420	99 840
Summa avsättningar		<u>91 420</u>	<u>99 840</u>
Långfristiga skulder			
Övriga skulder till kreditinstitut	13	84 702	99 715
Summa långfristiga skulder		<u>84 702</u>	<u>99 715</u>
Kortfristiga skulder			
Skulder till kreditinstitut		15 013	17 935
Leverantörsskulder		12 545	13 306
Övriga kortfristiga skulder		6 571	6 203
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	14	22 233	22 773
Summa kortfristiga skulder		<u>56 362</u>	<u>60 217</u>
Summa eget kapital och skulder		<u>342 082</u>	<u>353 515</u>
Ställda säkerheter	15	60 368	78 221
Ansvarsförbindelser		Inga	Inga

Kassaflödesanalys	2014	2013
Den löpande verksamheten		
Rörelseresultat före finansiella poster	19 730	8 692
Avskrivningar	42 488	31 707
Ökning (+)/Minskning (-) avsättningar	-8 420	2 609
Realisationsvinst (-)/förlust (+) försäljning		
anläggningstillgångar	-438	-497
Erhållen ränta	263	1 187
Erlagd ränta	-4 090	-5 938
Betald inkomstskatt	-2 558	-603
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital	46 975	37 157
Förändringar av rörelsekapital		
Ökning (-)/minskning (+) varulager	433	-64
-Ökning (-)/minskning (+) rörelsefordringar	15 889	77 617
-Ökning (+)/minskning (-) rörelseskulder	-933	-22 228
Summa rörelsekapitalförändringar	15 389	55 325
Kassaflöde från den löpande verksamheten	62 364	92 482
Investeringsverksamheten		
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	-40 631	-81 292
Sålda materiella anläggningstillgångar	438	497
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-40 193	-80 795
Finansieringsverksamheten		
Upptagna lån	-	38 000
Amortering av skuld	-17 935	-15 809
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-17 935	22 191
Årets kassaflöde	4 236	33 878
Likvida medel vid årets början	51 408	17 529
Likvida medel vid årets slut	55 644	51 407

R

Noter

Not 1 Redovisnings- och värderingsprinciper

Redovisningsprinciper

Från och med räkenskapsåret 2014 upprättas årsredovisningen med tillämpning av årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens råd BFNAR 2012:1 *Årsredovisning och koncernredovisning* (K3). Tidigare tillämpades årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd förutom BFNAR 2008:1 (K2) och BFNAR 2012:1 (K3). Övergången har gjorts i enlighet med föreskrifterna i K3s kapitel 35. Övergången till K3 har inte inneburit några förändringar i värdering eller presentation i årsredovisning, varken för 2013 eller 2014.

Intäkter

ABVL:s intäkter består huvudsakligen av ersättningar för utförd busstrafik. Intäkter som redovisas är hänförliga till utförda tjänsteuppdrag. Tjänsteintäkterna redovisas efter avdrag för moms. För tjänsteuppdrag på löpande räkning redovisas inkomsten som är hänförlig till ett utfört tjänsteuppdrag som intäkt i takt med att arbete utförs.

Avskrivningar på anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår utgifter som direkt kan hänföras till förvärvet av tillgången.

När en komponent i en anläggningstillgång byts ut, utrangeras eventuell kvarvarande del av den gamla komponenten och den nya komponentens anskaffningsvärde aktiveras.

Tillkommande utgifter som avser tillgångar som inte delas upp i komponenter läggs till anskaffningsvärdet om de beräknas ge företaget framtida ekonomiska fördelar, till den del tillgångens prestanda ökar i förhållande till tillgångens värde vid anskaffningstidpunkten .

Utgifter för löpande reparation och underhåll redovisas som kostnader.

I samband med fastighetsförvärv bedöms om fastigheten väntas ge upphov till framtida kostnader för rivning och återställande av platsen. I sådana fall görs en avsättning och anskaffningsvärdet ökas med samma belopp.

Realisationsvinst respektive realisationsförlust vid avyttring av en anläggningstillgång redovisas som Övrig rörelseintäkt respektive Övrig rörelsekostnad.

Materiella anläggningstillgångar skrivs av systematiskt över tillgångens bedömda nyttjandeperiod. När tillgångarnas avskrivningsbara belopp fastställs, beaktas i förekommande fall tillgångens restvärde.

Bolagets mark har obegränsad nyttjandeperiod och skrivs inte av. Linjär avskrivningsmetod används för övriga typer av materiella tillgångar.

Följande avskrivningstider tillämpas:

	Antal år
Bussar i tätortstrafik	10
Bussar i länstrafik	12,5
Övriga fordon	5
Maskiner och inventarier	3-15
<u>Depåer</u>	
Byggnader	33
Reningsverk	10
Tvättmaskiner, buss	10
Ventilationsaggregat	10
Mediaramper	10

BE

Varulager

Varulagret värderas till det lägsta av anskaffningsvärde och verkligt värde. Erforderlig reservering har skett för inkuransrisker. Varulagret består av drivmedel.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen upprättas enligt indirekt metod. Det redovisade kassaflödet omfattar endast transaktioner som medfört in- eller utbetalningar.

Som likvida medel klassificerar företaget, förutom kassamedel, disponibla tillgodohavanden hos banker och andra kreditinstitut samt kortfristiga likvida placeringar som är noterade på en marknadsplats och har en kortare löptid än tre månader från anskaffningstidpunkten. Förändringar i spärrade medel redovisas i investeringsverksamheten.

Nyckeltalsdefinitioner

Soliditet

Eget kapital och obeskattade reserver (med avdrag för uppskjuten skatt) i förhållande till balansomslutningen.

Avkastning på totalt kapital

Resultat före avdrag för räntekostnader i förhållande till balansomslutningen.

Avkastning på eget kapital

Resultat efter finansiella poster i förhållande till eget kapital och obeskattade reserver (med avdrag för uppskjuten skatt).

Ägaruppgifter

Bolaget är sedan december 2012 helägt av Landstinget Västmanland, org nr 232100-0172. Tidigare var bolaget ett helägt dotterbolag till Västmanlands Lokaltrafik AB, org nr 556191-4051, med säte i Västerås.

R

Not 2 Trafikkostnader

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
Drivmedel	55 930	46 884
Vägrafikskatter och föräkringar	4 478	5 003
Reparation vagnpark	23 131	19 574
Ersättning Underentreprenörer	20 780	1 613
Övriga trafikkostnader	23	34
	<u>104 342</u>	<u>73 108</u>

Not 3 Övriga externa kostnader

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
Lokalhyra	5 847	5 095
Fastighetskostnader	10 995	13 979
Övriga externa kostnader	15 588	12 692
	<u>32 430</u>	<u>31 766</u>

Kostnaderna för revisionsföretaget, PwC, uppgick till 105 tkr (77 tkr) varav revisionsuppdraget 105 tkr (77 tkr).

R

Not 4 Medelantal anställda, löner, andra ersättningar och sociala avgifter

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
Medelantalet anställda, med fördelning på kvinnor och män har uppgått till		
Kvinnor		
<i>Depå</i>		
Västerås	84	72
Köping	8	7
Fagersta	5	5
Sala	5	4
	<hr/>	<hr/>
Summa	102	88
	<hr/>	<hr/>
Män		
<i>Depå</i>		
Västerås	317	263
Köping	24	24
Fagersta	22	20
Sala	20	19
	<hr/>	<hr/>
Summa	383	326
	<hr/>	<hr/>
Totalt	<u>485</u>	<u>414</u>
<i>R</i>		

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
Löner och ersättningar har uppgått till Styrelsen och verkställande direktören	1 286	1 224
Övriga anställda	149 743	126 561
	<hr/>	<hr/>
Löner och ersättningar	151 029	127 785
Sociala avgifter enligt lag och avtal	41 950	38 151
Pensionskostnader	4 826	16 299
Övriga personalkostnader	3 637	3 015
	<hr/>	<hr/>
Sociala avgifter och pensionskostnader	50 413	57 465
Totala löner, ersättningar, sociala avgifter och pensionskostnader	<u>201 442</u>	<u>185 250</u>

Bolagets utestående pensionsförpliktelser till styrelse och VD uppgår till 6 828 tkr (7 205 tkr).

Styrelseledamöter och ledande befattningshavare

	2014		2013	
	Antal på balansdagen	varav män	Antal på balansdagen	varav män
Styrelseledamöter	7	71 %	7	71 %
Verkställande direktör och andra ledande befattningshavare	1	100 %	1	100 %

Sjukfrånvaro

	2014	2013
Total sjukfrånvaro	7,2 %	7,6 %
- långtidssjukfrånvaro	3,1 %	3,2 %
- sjukfrånvaro för män	5,7 %	6,4 %
- sjukfrånvaro för kvinnor	13,0 %	12,3 %
- anställda - 29 år	4,8 %	6,8 %
- anställda 30 - 49 år	6,8 %	7,4 %
- anställda 50 år -	8,0 %	7,8 %

Not 5 Bokslutsdispositioner

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
Skillnad mellan bokförda avskrivningar och avskrivningar enligt plan	-15 856	-3 910
Summa	-15 856	-3 910

Not 6 Byggnader och mark

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
Ingående anskaffningsvärde	11 876	11 876
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	11 876	11 876
Ingående avskrivningar	-346	-50
Årets avskrivningar	-297	-297
Utgående ackumulerade avskrivningar	-643	-347
Utgående restvärde enligt plan	<u>11 233</u>	<u>11 529</u>

Not 7 Maskiner och inventarier

	<u>2014-12-31</u>	<u>2013-12-31</u>
Ingående anskaffningsvärden	17 114	9 878
Årets förändringar		
-Inköp	684	7 235
-Avyttringar och utrangeringar	-3 076	-
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	14 722	17 113
Ingående avskrivningar	-8 774	-7 271
Årets förändringar		
-Försäljningar och utrangeringar	3 076	-
-Avskrivningar	-1 526	-1 503
Utgående ackumulerade avskrivningar	-7 224	-8 774
Utgående restvärde enligt plan	<u>7 498</u>	<u>8 339</u>

R

Not 8 Vagnpark

	<u>2014-12-31</u>	<u>2013-12-31</u>
Ingående anskaffningsvärden	432 528	390 303
Årets förändringar		
-Inköp	35 396	78 209
-Försäljningar och uttrangeringar	-33 659	-35 984
	<hr/>	<hr/>
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	434 265	432 528
Ingående avskrivningar	-211 815	-217 891
Årets förändringar		
-Försäljningar och uttrangeringar	33 659	35 984
-Avskrivningar	-40 666	-29 908
	<hr/>	<hr/>
Utgående ackumulerade avskrivningar	-218 822	-211 815
Utgående restvärde enligt plan	<u>215 443</u>	<u>220 713</u>

Not 9 Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
Ingående nedlagda kostnader	-	4 152
Under året nedlagda kostnader	4 551	-
Under året genomförda omfördelningar	-	-4 152
	<hr/>	<hr/>
Utgående nedlagda kostnader	<u>4 551</u>	<u>0</u>

fr

Not 10 Förändring av eget kapital

	<u>2014-12-31</u>	<u>2013-12-31</u>
Bundet eget kapital		
<u>Aktiekapital</u>		
Belopp vid årets ingång	7 500	7 500
Belopp vid årets utgång	7 500	7 500
<u>Reservfond</u>		
Belopp vid årets ingång	1	1
Belopp vid årets utgång	1	1
Summa bundet eget kapital vid årets utgång	<u>7 501</u>	<u>7 501</u>
Fritt eget kapital		
Summa fritt eget kapital vid årets utgång	<u>0</u>	<u>0</u>

Not 11 Obeskattade reserver

	<u>2014-12-31</u>	<u>2013-12-31</u>
Ingående ackumulerade avskrivningar utöver plan		
Vagnpark, maskiner och inventarier	86 242	82 332
Förändring avskrivning utöver plan	15 856	3 910
Summa	<u>102 098</u>	<u>86 242</u>

Not 12 Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
Kapitalvärde av pensionsåtaganden enligt slutlig beräkning av Kommunernas Pensionsanstalt (KPA)	91 420	99 840
Summa	<u>91 420</u>	<u>99 840</u>

Den individuella delen av pensionsåtagandet utbetalas året efter intjänandeåret

✂

Not 13 Långfristiga skulder

	<u>2014-12-31</u>	<u>2013-12-31</u>
Långfristiga skulder som förfaller till betalning senare än fem år efter balansdagen:		
Skulder till kreditinstitut	41 360	54 803
Summa	<u>41 360</u>	<u>54 803</u>

Not 14 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	<u>2014-12-31</u>	<u>2013-12-31</u>
Löneskulder	1 675	2 291
Semesterlöneskulder	9 892	8 520
Upplupna sociala avgifter	3 634	3 397
Övriga skulder	7 032	8 565
Summa	<u>22 233</u>	<u>22 773</u>

Not 15 Ställda panter

	<u>2014-12-31</u>	<u>2013-12-31</u>
Tillgångar belastade med äganderättsförbehåll (bussar)	60 368	78 221
Summa	<u>60 368</u>	<u>78 221</u>

R

Resultat- och balansräkningen kommer att föreläggas årsstämman 2015-05-18 för fastställelse.

Västerås 2015-02-09

Lars Mattsson
Ordförande

Nils-Eric Gustavsson

Ann Berg

Per-Olov Ståhle

Per-Olov Ståhle

Eva Lindahl

Kenneth Holmstedt

Mikael Tonér

Peter Liss
Verkställande direktör

Min revisionsberättelse har lämnats 2015-03-05.

Peter Söderman
Auktoriserad revisor

Peter Söderman
Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till årsstämman i AB Västerås Lokaltrafik, org.nr 556555-3350

Rapport om årsredovisningen

Jag har utfört en revision av årsredovisningen för AB Västerås Lokaltrafik för år 2014.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar för årsredovisningen

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att upprätta en årsredovisning som ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen och för den interna kontroll som styrelsen och verkställande direktören bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorns ansvar

Mitt ansvar är att uttala mig om årsredovisningen på grundval av min revision. Jag har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige. Dessa standarder kräver att jag följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

En revision innefattar att genom olika åtgärder inhämta revisionsbevis om belopp och annan information i årsredovisningen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur bolaget upprättar årsredovisningen för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i bolagets interna kontroll. En revision innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i årsredovisningen.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Uttalanden

Enligt min uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av AB Västerås Lokaltrafiks finansiella ställning per den 31 december 2014 och av dess finansiella resultat och kassaflöden för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Jag tillstyrker därför att årsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Utöver min revision av årsredovisningen har jag även utfört en revision av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för AB Västerås Lokaltrafik för år 2014.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust, och det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för förvaltningen enligt aktiebolagslagen.

Revisorns ansvar

Mitt ansvar är att med rimlig säkerhet uttala mig om förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust och om förvaltningen på grundval av min revision. Jag har utfört revisionen enligt god revisionsmed i Sverige.

Som underlag för mitt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har jag granskat om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Som underlag för mitt uttalande om ansvarsfrihet har jag utöver min revision av årsredovisningen granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningsskyldig mot bolaget. Jag har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt har handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Uttalanden

Jag tillstyrker att årsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Västerås den 5 mars 2015

Peter Söderman
Auktoriserad revisor

Lekmannarevisorernas granskningsrapport enligt 10 kap 13§ aktiebolagslagen

GRANSKNINGSRAPPORT

Till årsstämman i

AB Västerås Lokaltrafik

Org nr 556555-3350

Jag har granskat AB Västerås Lokaltrafiks verksamhet för år 2014.

Styrelse och VD ansvarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande bolagsordning, eventuella ägardirektiv och beslut samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. Lekmannarevisorns ansvar är att granska verksamhet och intern kontroll och pröva om verksamheten bedrivits i enlighet med fullmäktiges uppdrag.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen, kommunallagen samt god revisionssed i kommunal verksamhet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och prövning. Samplanering har skett med bolagets auktoriserade revisor och en särskild granskningsredogörelse har upprättats.

Jag anser att de revisionsbevis jag inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mitt uttalande nedan.

Jag bedömer att bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Jag bedömer därtill att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Västerås den 5 mars 2015

Elisabeth Löf

Lekmannarevisor

Västmanlands Lokaltrafik AB
Org nr 556191-4051

Årsredovisning för räkenskapsåret 2014

Styrelsen och verkställande direktören avger följande årsredovisning.

Innehåll	Sida
- förvaltningsberättelse	2
- resultaträkning	3
- balansräkning	4
- kassaflödesanalys	6
- noter	7

Om inte annat särskilt anges, redovisas alla belopp i tusental kronor. Uppgifter inom parentes avser föregående år.

K

W
TK
JK

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören för Västmanlands Lokaltrafik AB lämnar följande redovisning för räkenskapsåret 2014.

ALLMÄNT

Riksdagen beslutade före sommaren 2010 om införandet av ny kollektivtrafiklag. Lagen ersatte 2012-01-01 den gamla s.k. Huvudmannalagen. Den nya lagen innebär relativt stora förändringar där den kommersiella trafiken skall ges större utrymme. Trafiken delas in i interregional trafik, som skall vara helt kommersiell, och regional trafik, som kan vara en blandning av kommersiell- och samhällsstödd trafik. Samtidigt ändras samhällets organisation för den regionala kollektivtrafiken, bl.a. ersätts nuvarande trafikhuvudmän av regionala kollektivtrafikmyndigheter, krav på långsiktiga trafikförsörjningsprogram införs mm.

Det administrativa ansvaret följer länsindelningen. I respektive län skall det finnas en myndighet som har ansvaret för kollektivtrafikförsörjningen. Myndigheten skall verka i förvaltningsform.

I Västmanlands län beslutade kommunerna och landstinget att utse Landstinget till Regional kollektivtrafikmyndighet (RKTM). Samtidigt beslutades att göra Länstrafiken Mälardalens områdeskontor i Västerås till förvaltning under myndigheten. I samband med detta beslutades att verksamheten i Västmanlands Lokaltrafik AB skulle övergå till en förvaltning under Kollektivtrafikmyndigheten.

Den 1 juni 2012 sålde länets tio kommuner sina aktier (50%) i Västmanlands Lokaltrafik AB till Landstinget Västmanland, som därmed blev ägare till 100% av bolaget.

Under tiden 1 januari till 31 augusti 2012 uppdrog Kollektivtrafikmyndigheten åt bolaget att bedriva verksamheten som tidigare. Därefter sköts verksamheten av den nya förvaltningen under Kollektivtrafikmyndigheten.

Den fortsatta rollen för bolaget blir att under en övergångsperiod förvalta ingångna avtal, framför allt Citybaneavtalet.

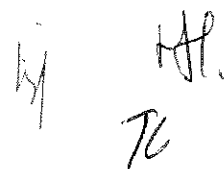
EKONOMI

Verksamheten bedrevs i Västmanlands Lokaltrafik AB fram till den 31 augusti 2012 på uppdrag av den nya Kollektivtrafikmyndigheten i Landstinget Västmanland. Från den 1 september 2012 överläts verksamheten med tillgångar och skulder till Landstinget Västmanland via inkråmsöverlåtelseavtal.

Förslag till behandling av resultat

Styrelsen och verkställande direktören föreslår att balanserade vinstmedel enligt balansräkningen, kronor 1.158.071,76 överförs i ny räkning.

Resultaträkning	Not	2014	2013
Rörelsens intäkter	2		
Rörelsens sidointäkter		-	3
Övriga rörelseintäkter		-	226
		-	<u> </u>
Summa intäkter m m		0	229
Rörelsens kostnader			
Trafikkostnader	3	-	-34
Övriga externa rörelsekostnader	4	-197	-512
Personalkostnader	5	-1	-22
		<u> </u>	<u> </u>
Summa rörelsens kostnader		-198	-568
Rörelseresultat		-198	-339
Resultat från finansiella poster			
Resultat vid försäljning av värdepappersinnehav	6	-	-5
Ränteintäkter		93	693
Räntekostnader		-14	-491
		<u> </u>	<u> </u>
Summa resultat från finansiella poster		79	197
Resultat efter finansiella poster		-119	-142
		<u> </u>	<u> </u>
Årets resultat		-119	-142

R

h1 hll.
TL

Balansräkning	Not	2014-12-31	2013-12-31
Tillgångar			
Anläggningstillgångar			
<u>Finansiella anläggningstillgångar</u>			
Aktier i intresseföretag	7	50	50
Långfristiga värdepappersinnehav	7	122	122
		<u>172</u>	<u>172</u>
Summa anläggningstillgångar		<u>172</u>	<u>172</u>
Omsättningstillgångar			
<u>Kortfristiga fordringar</u>			
Kundfordringar		174 353	105 039
Övriga kortfristiga fordringar		548	307
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	8	289	19
		<u>175 190</u>	<u>105 365</u>
<u>Kassa och bank</u>		<u>22 852</u>	<u>26 085</u>
Summa omsättningstillgångar		<u>198 042</u>	<u>131 450</u>
Summa tillgångar		<u>198 214</u>	<u>131 622</u>

R

ly
JH.
JK

Balansräkning	Not	2014-12-31	2013-12-31
Eget kapital och skulder			
Eget kapital	9		
<u>Bundet eget kapital</u>			
Aktiekapital (22.600 aktier à kvotvärde 1.000 kr)		22 600	22 600
<u>Fritt eget kapital</u>			
Balanserat resultat		1 277	1 418
Årets resultat		-119	-142
		1 158	1 276
Summa eget kapital		23 758	23 876
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		-	1 478
Aktuell skatteskuld		-	256
Övriga kortfristiga skulder		174 456	103 372
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	10	-	2 640
Summa kortfristiga skulder		174 456	107 746
Summa eget kapital och skulder		198 214	131 622
Ställda säkerheter		Inga	Inga
Ansvarsförbindelser		Inga	Inga

Handwritten initials and marks at the bottom right of the page.

Kassaflödesanalyser	2014	2013
Den löpande verksamheten		
Rörelseresultat efter finansiella poster	-119	-142
	<u>-119</u>	<u>-142</u>
Förändringar av rörelsekapital		
Ökning (-)/minskning (+) rörelsefordringar	-69 824	-11 874
Ökning (+)/minskning (-) övriga rörelseskulder	66 710	-37 196
	<u>-3 114</u>	<u>-49 070</u>
Kassaflöde från den löpande verksamheten	-3 233	-49 212
Investeringsverksamheten		
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	-	1 220
	<u>0</u>	<u>1 220</u>
Kassaflöde från investeringsverksamheten	0	1 220
Finansieringsverksamheten		
	<u>0</u>	<u>0</u>
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	0	0
Årets kassaflöde	-3 233	-47 992
Likvida medel vid årets början	26 085	74 077
	<u>22 852</u>	<u>26 085</u>
Likvida medel vid årets slut		

R

ky
TL
15081

Noter

Not 1 Redovisnings- och värderingsprinciper

REDOVISNINGSPRINCIPER

Allmänt

Från och med räkenskapsåret 2014 upprättas årsredovisningen med tillämpning av årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3). Tidigare tillämpades årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd förutom BFNAR 2008:1 (K2) och BFNAR 2012:1 (K3). Övergången har gjorts i enlighet med föreskrifterna i K3s kapitel 35. Övergången till K3 har inte medfört några förändringar i redovisade poster eller belopp.

Not 2 Intäkternas fördelning

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
I rörelsens sidointäkter ingår:		
Övriga sidointäkter	-	3
	-	-
Summa	<u>0</u>	<u>3</u>
I övriga rörelseintäkter ingår:		
Övriga rörelseintäkter	-	226
	-	-
Summa	<u>0</u>	<u>226</u>

Not 3 Trafikkostnader

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
Övriga trafikkostnader	-	34
	-	-
Summa	<u>0</u>	<u>34</u>

Not 4 Övriga externa rörelsekostnader

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
<u>Revision</u>		
Revision PwC	103	250
Rådgivning PwC	54	59
	-	-
Summa	<u>157</u>	<u>309</u>

K

JK
JK

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
<u>Övriga externa rörelsekostnader</u>		
Övriga kostnader	40	203
Summa	40	203
Summa övriga externa rörelsekostnader	<u>197</u>	<u>512</u>

Not 5

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
Den administrativa personalen i bolaget, totalt 31 personer, är anställda av Landstinget Västmanland		
Löner och ersättningar har uppgått till Styrelse och verkställande direktören *)	1	20
Totala löner och ersättningar	1	20
Sociala avgifter enligt lag och avtal	-	2
Totala löner, ersättningar, sociala avgifter och pensionskostnader.	<u>1</u>	<u>22</u>

*) I bolaget avses endast styrelsen.

Styrelseledamöter och ledande befattningshavare

	2014		2013	
	Antal på balansdagen	Varav män	Antal på balansdagen	Varav män
Styrelseledamöter	3	100 %	3	100 %
Verkställande direktör och andra ledande befattningshavare	1		1	100 %

"

fl

lyl
JSL
JK

Not 6 Resultat vid försäljning av värdepappersinnehav

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
Realisationsförlust vid försäljningar	-	5
Summa	<u>0</u>	<u>5</u>

Not 7 Övriga finansiella anläggningstillgångar

	<u>Antal</u>	<u>Nominellt</u>	<u>Redovisat</u>	<u>Andel %</u>
	<u>aktier</u>	<u>värde</u>	<u>värde</u>	
Aktier i intressebolag				
Länstrafiken Mälardalen AB	500	50	<u>50</u>	33
Summa			<u>50</u>	

Det erlagda beloppet för aktierna i Länstrafiken Mälardalen AB motsvarar bolagets andel i intressebolagens egna kapital.

Långfristiga värdepappersinnehav

Samtrafiken i Sverige AB	30	30	30	2
BIMS AB	70	100	7	7
BIMS KB			<u>85</u>	9
Summa			<u>122</u>	

Not 8 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
Övriga poster	<u>289</u>	<u>19</u>
Summa	<u>289</u>	<u>19</u>

8

8/10
TL

Not 9 Förändring av eget kapital

	<u>2014-12-31</u>	<u>2013-12-31</u>
Buudet eget kapital		
<u>Aktiekapital</u>		
Belopp vid årets ingång	22 600	22 600
Belopp vid årets utgång	22 600	22 600
<u>Bundna reserver</u>		
Belopp vid årets utgång	0	0
Fritt eget kapital		
Belopp vid årets ingång	1 277	1 419
Årets resultat	-119	-142
Summa fritt eget kapital vid årets utgång	<u>1 158</u>	<u>1 277</u>

Not 10 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

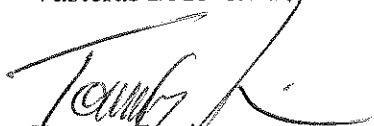
	<u>2014-12-31</u>	<u>2013-12-31</u>
Statsbidrag ej använt	-	2 555
Övriga skulder	-	85
Summa	<u>0</u>	<u>2 640</u>

R

ly. JH.
TL

Resultat- och balansräkningarna kommer att föreläggas årsstämman 2015-05-18 för fastställelse.

Västerås 2015-02-18,

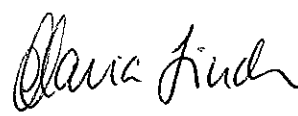
Tommy Levinsson
Ordförande

Thomas Högström

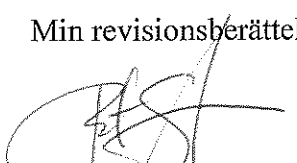

Kjell Hedlund

Maria Linder
VD

Min revisionsberättelse har lämnats 2015-03-06.

Peter Söderman
Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till årsstämman i Västmanlands Lokaltrafik Aktiebolag, org.nr 556191-4051

Rapport om årsredovisningen

Jag har utfört en revision av årsredovisningen för Västmanlands Lokaltrafik Aktiebolag för år 2014.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar för årsredovisningen

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att upprätta en årsredovisning som ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen och för den interna kontroll som styrelsen och verkställande direktören bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorns ansvar

Mitt ansvar är att uttala mig om årsredovisningen på grundval av min revision. Jag har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige. Dessa standarder kräver att jag följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

En revision innefattar att genom olika åtgärder inhämta revisionsbevis om belopp och annan information i årsredovisningen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur bolaget upprättar årsredovisningen för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i bolagets interna kontroll. En revision innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i årsredovisningen.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Uttalanden

Enligt min uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Västmanlands Lokaltrafik Aktiebolags finansiella ställning per den 31 december 2014 och av dess finansiella resultat och kassaflöden för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelseu är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Jag tillstyrker därför att årsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Utöver min revision av årsredovisningen har jag även utfört en revision av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Västmanlands Lokaltrafik Aktiebolag för år 2014.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust, och det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för förvaltningen enligt aktiebolagslagen.

Revisorns ansvar

Mitt ansvar är att med rimlig säkerhet uttala mig om förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust och om förvaltningen på grundval av min revision. Jag har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige.

Som underlag för mitt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har jag granskat om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

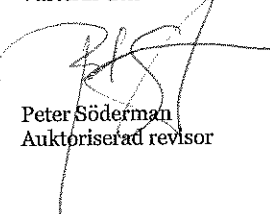
Som underlag för mitt uttalande om ansvarsfrihet har jag utöver min revision av årsredovisningen granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningskyldig mot bolaget. Jag har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt har handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Uttalanden

Jag tillstyrker att årsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Västerås den 6 mars 2015

Peter Söderman
Auktoriserad revisor

Lekmannarevisorernas granskningsrapport enligt 10 kap 13§ aktiebolagslagen

GRANSKNINGSRAPPORT

Till årsstämman i

Västmanlands Lokaltrafik Aktiebolag

Org nr 556191-4051

Jag har granskat Västmanlands Lokaltrafik Aktiebolags verksamhet för år 2014.

Styrelse och VD ansvarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande bolagsordning, eventuella ägardirektiv och beslut samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. Lekmannarevisorns ansvar är att granska verksamhet och intern kontroll och pröva om verksamheten bedrivits i enlighet med fullmäktiges uppdrag.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen, kommunallagen samt god revisionssed i kommunal verksamhet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och prövning. Samplanering har skett med bolagets auktoriserade revisor och en särskild granskningsredogörelse har upprättats.

Jag anser att de revisionsbevis jag inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mitt uttalande nedan.

Jag bedömer att bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Jag bedömer därtill att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Västerås den 5 mars 2015

Elisabeth Löf

Lekmannarevisor

REVISIONSBERÄTTELSE

Till årsstämman i Almi Företagspartner Mälardalen AB Organisationsnummer 556800-3312

Rapport om årsredovisningen

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Almi Företagspartner Mälardalen AB för räkenskapsåret 2014-01-01 - 2014-12-31.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar för årsredovisningen

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att upprätta en årsredovisning som ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen och för den interna kontroll som styrelsen och verkställande direktören bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige. Dessa standarder kräver att vi följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

En revision innefattar att genom olika åtgärder inhämta revisionsbevis om belopp och annan information i årsredovisningen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur bolaget upprättar årsredovisningen för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i bolagets interna kontroll. En revision innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i årsredovisningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Uttalanden

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Almi Företagspartner Mälardalen ABs finansiella ställning per den 31 december 2014 och av dess finansiella resultat för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att årsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Almi Företagspartner Mälardalen AB för räkenskapsåret 2014-01-01 - 2014-12-31.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust, och det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för förvaltningen enligt aktiebolagslagen.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att med rimlig säkerhet uttala oss om förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust och om förvaltningen på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige.

Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

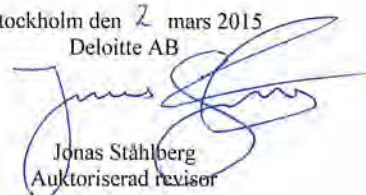
Som underlag för vårt uttalande om ansvarsfrihet har vi utöver vår revision av årsredovisningen granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningskyldig mot bolaget. Vi har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt har handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Uttalanden

Vi tillstyrker att årsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Stockholm den 2 mars 2015
Deloitte AB

Jonas Ståhlberg
Auktoriserad revisor

Almi Företagspartner Mälardalen AB
Org nr 556800-3312

Årsredovisning för räkenskapsåret 2014

Styrelsen och verkställande direktören avger följande årsredovisning.

Innehåll	Sida
- förvaltningsberättelse	2
- resultaträkning	5
- balansräkning	6
- noter	8

Årsredovisningen är upprättad i svenska kronor, SEK.

Om inte annat särskilt anges, redovisas alla belopp i tusental kronor. Uppgifter inom parentes avser föregående år.

Förvaltningsberättelse

Detta är Almi Företagspartner Mälardalen AB:s första årsredovisning upprättad enligt BFNAR 2012:1 Årsredovisning och Koncernredovisning (K3). Se under rubrik Noter, not 1 Redovisnings- och värderingsprinciper, för ytterligare information.

Information om verksamheten

Almi Företagspartner Mälardalen AB:s uppdrag är att främja utveckling av konkurrenskraftiga små och medelstora företag i syfte att skapa tillväxt och förnyelse i svenskt näringsliv.

Almi Företagspartner ska genom riskfinansiering och affärsutveckling stärka nyföretagandet och konkurrenskraften i företag och därigenom medverka till ett växande och mera dynamiskt näringsliv.

Almi Företagspartner arbetar dels med egna rådgivare, dels via externa konsulter och andra samverkanspartners. Egna uppdrag läggs inom insatsområden där kommersiellt konsultutbud saknas eller inte är möjligt och där insatsen bidrar till utveckling.

Almi Företagspartner Mälardalen AB har till uppgift att, i kommission för moderbolagets räkning bereda, besluta och följa upp ärenden om företagsfinansiering enligt förordning SFS 2012:872.

Ägarförhållanden

Almi Företagspartner Mälardalen AB ägs till 51 % av Almi Företagspartner AB, 556481-6204, till 24,5 % av Landstinget Västmanland, 232100-0172, och till 24,5 % av Regionförbundet Örebro, 222000-1867.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

Under 2014 har Almi Företagspartner Mälardalen AB beviljat nya krediter till 351 företag. Nyutlåningen uppgick till 225 Mkr, vilket är en ökning med 50 %. Ovan beskrivna kommissionärsverksamhet ingår inte i bolagets resultat- och balansräkning.

Förutom finansiering bedrevs en omfattande rådgivningsverksamhet mot innovatörer, nyföretagare och etablerade företag.

Året som har gått har varit ett mycket framgångsrikt år. Utlåningen har haft en betydande volymökning mycket tack vare rådgivningssatsningen inom området "Köpa företag" som lett till förfrågningar vid flera ägarskiftesfinansieringar.

Den proaktiva verksamheten inom alla områden har tack vare dedikerade medarbetare givit en otroligt bra respons som också stärkt vårt varumärke.

Att 2014 blev ett bra år är också ett kvitto på mångårigt och förtroendefullt relationsbyggande med kommunernas näringslivschefer och banker i både Västmanlands och Örebro län.

Vi är stolta över att ha klarat alla måltal som koncernledningen satte upp för året inom rådgivning. Något som bland annat inneburit att vi i samarbete med högskolan/universitetet och Science Parks har sett fler idéer än förväntat omvandlas till produkter eller tjänster på marknaden, betydligt fler än tidigare år.

2014

Almis roll som samordnare för nyföretagaraktörerna i regionen har inneburit att vi kraftigt bidragit till att nya företag startats och genom projekt riktade till kvinnor har rådgivningen gentemot den målgruppen ökat väsentligt. Även inom internationaliseringsområdet har Almi Mälardalen en framträdande position genom att vara delansvariga för matchmaking-projektet Subcontractor Connect med syfte att påskynda internationaliseringen för företag inom verkstadsindustrin.

Inga väsentliga händelser har inträffat efter räkenskapsårets utgång.

Framtida utveckling

Almi Mälardalen har en expansiv verksamhet där rådgivning och finansiering även fortsättningsvis kommer att följas åt. Verksamheten 2015 är budgeterad att ge ett underskott med anledning av extra insatser inom innovationsrådgivningen.

Under året kommer också ett arbete att göras för att kartlägga hur många företag som överlever ett, två och tre år efter starten. Det är ett led i att säkerställa behovet av framtida behov av verksamhet med fokus på företagens tillväxt. Vårdskapet för EEN utökas det kommande året till att omfatta även Västmanlands, Värmlands, Örebro och Östergötlands län med kontor i Västerås och Örebro.

Flerårsjämförelse

Bolagets ekonomiska utveckling i sammandrag.

		<u>2014</u>	<u>2013</u>	<u>2012</u>	<u>2011</u>
Nettoomsättning	tkr	41 849	41 910	38 277	35 059
Resultat efter finansiella poster	tkr	-488	-322	-605	1 988
Balansomslutning	tkr	22 836	21 482	18 182	18 176
Antal anställda	st	29	28	26	27
Soliditet	%	66,4	74,3	39,1	42,4

Nyckeltalsdefinitioner framgår av not 1

Förslag till vinstdisposition

Till årsstämman förfogande står följande vinstmedel:

Balanserade vinstmedel	15 395 599
Årets resultat	<u>-488 321</u>
	kronor
	<u>14 907 278</u>
Styrelsen föreslår att vinstmedlen disponeras så att i ny räkning överförs	14 907 278
	kronor
	<u>14 907 278</u>

Resultat av bolagets verksamhet samt ställningen vid räkenskapsårets utgång framgår av efterföljande resultaträkning och balansräkning med noter.

Resultaträkning	Not	2014	2013
Rörelsens intäkter			
Nettoomsättning	2	41 849	41 910
Övriga rörelseintäkter		10	54
Summa rörelsens intäkter		<u>41 859</u>	<u>41 964</u>
Rörelsens kostnader			
Övriga externa kostnader	2, 3	-16 969	-18 074
Personalkostnader	4	-25 582	-24 332
Avskrivningar av materiella anläggningstillgångar		-41	-41
Summa rörelsens kostnader		<u>-42 592</u>	<u>-42 447</u>
Rörelseresultat		-733	-483
Resultat från finansiella poster			
Resultat från andelar i koncernföretag	5	-	-
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	6	247	164
Räntekostnader och liknande resultatposter		-2	-3
Summa resultat från finansiella poster		<u>245</u>	<u>161</u>
Resultat efter finansiella poster		-488	-322
Årets förlust		<u>-488</u>	<u>-322</u>

70 6

Balansräkning	Not	2014-12-31	2013-12-31
Tillgångar			
Anläggningstillgångar			
<u>Materiella anläggningstillgångar</u>			
Inventarier	7	94	135
<u>Finansiella anläggningstillgångar</u>			
Andelar i koncernföretag	8	101	1 001
Andra långfristiga värdepappersinnehav		115	115
		216	1 116
Summa anläggningstillgångar		<u>310</u>	<u>1 251</u>
Omsättningstillgångar			
<u>Kortfristiga fordringar</u>			
Kundfordringar		1 903	681
Fordringar hos koncernföretag		4 508	3 533
Aktuella skattefordringar		453	445
Övriga kortfristiga fordringar		417	1 016
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		6 019	7 812
		13 300	13 487
<u>Kassa och bank</u>		9 226	6 744
Summa omsättningstillgångar		<u>22 526</u>	<u>20 231</u>
Summa tillgångar		<u>22 836</u>	<u>21 482</u>

Balansräkning	Not	2014-12-31	2013-12-31
Eget kapital och skulder			
Eget kapital	9		
<u>Bundet eget kapital</u>			
Aktiekapital		250	250
<u>Fritt eget kapital</u>			
Balanserad vinst		15 396	15 718
Årets förlust		-488	-322
		<u>14 908</u>	<u>15 396</u>
Summa eget kapital		<u>15 158</u>	<u>15 646</u>
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		2 628	2 519
Skulder till koncernföretag		534	900
Aktuella skatteskulder		-	3
Övriga kortfristiga skulder	10	1 810	142
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		2 706	2 272
		<u>7 678</u>	<u>5 836</u>
Summa kortfristiga skulder		<u>7 678</u>	<u>5 836</u>
Summa eget kapital och skulder		<u>22 836</u>	<u>21 482</u>
Ställda säkerheter		Inga	Inga
Ansvarsförbindelser		Inga	Inga

Noter

Not 1 Redovisnings- och värderingsprinciper

Fr o m räkenskapsåret 2014 upprättas årsredovisningen med tillämpning av årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3). Tidigare tillämpades årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd förutom BFNAR 2008:1 (K2) och BFNAR 2012:1 (K3). Övergången har gjorts i enlighet med föreskrifterna i K3s kapitel 35. Övergången har inte haft någon påverkan på företagets resultat eller ställning.

Almi Företagspartner Mälardalen AB är ett mindre företag och har utnyttjat mindre företags möjlighet att inte räkna om jämförelsetalen för 2013 enligt K3s principer, vilket innebär att övergången till K3 är den 1 januari 2014. Presenterade jämförelsetal överensstämmer i stället med de uppgifter som presenterades i föregående års årsredovisning.

Intäkter

Driftsanslag intäktsförs till sin helhet under den period de avser. Övriga anslag intäktsförs då de utnyttjas för det förutbestämda syftet. Projektintäkter redovisas under den period då ett projekt genomförs och sammanfaller med kostnadsredovisningen för motsvarande projekt. Konsultintäkter redovisas under den period som en konsultinsats genomförs.

Ränteintäkter redovisas fördelat över löptiden med tillämpning av effektivräntemetoden. Effektivräntan är den ränta som gör att nuvärdet av alla framtida in- och utbetalningar under räntebindningstiden blir lika med det redovisade värdet av fordran.

Inkomsten redovisas till verkliga värden av vad som erhållits eller kommer att erhållas.

Inkomstskatter

Bolaget är enligt lagen om statlig inkomstskatt (IL 7 kap §16) frikallat från skattskyldighet för all annan inkomst än av näringsverksamhet som hänför sig till innehav av fastighet.

Bolaget äger ingen fastighet.

Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar och eventuella nedskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår utgifter som direkt kan hänföras till förvärvet av tillgången.

Utgifter för löpande reparation och underhåll redovisas som kostnader.

Realisationsvinst respektive realisationsförlust vid avyttring av en anläggningstillgång redovisas som Övrig rörelseintäkt respektive Övrig rörelsekostnad.

Materiella anläggningstillgångar skrivs av systematiskt över tillgångens bedömda nyttjandeperiod och påbörjas när den materiella anläggningstillgången kan tas i bruk. När tillgångarnas avskrivningsbara belopp fastställs, beaktas i förekommande fall tillgångens restvärde. Om en tillgång har delats upp på olika komponenter skrivs respektive komponent av separat över dess nyttjandeperiod. Linjär avskrivningsmetod används för övriga typer av materiella tillgångar.

Följande avskrivningstider tillämpas:

Inventarier 5 år

Leasingavtal

Samtliga leasingavtal där företaget är leasetagare redovisas som operationell leasing (hyresavtal), oavsett om avtalen är finansiella eller operationella. Leasingavgiften redovisas som en kostnad linjärt över leasingperioden.

Finansiella instrument

En finansiell tillgång eller finansiell skuld redovisas i balansräkningen när företaget blir part till instrumentets avtalsenliga villkor. En finansiell tillgång bokas bort från balansräkningen när den avtalsenliga rätten till kassaflödet från tillgången upphör, regleras eller när företaget förlorar kontrollen över den. En finansiell skuld, eller del av finansiell skuld, bokas bort från balansräkningen när den avtalade förpliktelsen fullgörs eller på annat sätt upphör.

Vid det första redovisningstillfället värderas omsättningstillgångar och kortfristiga skulder till anskaffningsvärde. Långfristiga fordringar samt långfristiga skulder värderas vid det första redovisningstillfället till upplupet anskaffningsvärde. Låneutgifter periodiseras som en del i lånets räntekostnad enligt effektivräntemetoden (se nedan).

Vid värdering efter det första redovisningstillfället värderas omsättningstillgångar enligt lägsta värdets princip, dvs. det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet på balansdagen. Bedömning av osäkra kundfordringar görs individuellt och eventuella osäkra kundfordringar reducerar fordran. Kortfristiga skulder värderas till nominellt belopp.

Långfristiga fordringar och långfristiga skulder värderas efter det första redovisningstillfället till upplupet anskaffningsvärde.

Upplupet anskaffningsvärde

Med upplupet anskaffningsvärde avses det belopp till vilket tillgången eller skulden initialt redovisades med avdrag för amorteringar, tillägg eller avdrag för ackumulerad periodisering enligt effektivräntemetoden av den initiala skillnaden mellan erhållet/betalat belopp och belopp att betala/erhålla på förfallodagen samt med avdrag för nedskrivningar.

Effektivräntan är den ränta som vid en diskontering av samtliga framtida förväntade kassaflöden över den förväntade löptiden resulterar i det initialt redovisade värdet för den finansiella tillgången eller den finansiella skulden.

Likvida medel

Likvida medel inkluderar kassamedel och disponibla tillgodohavanden hos banker och andra kreditinstitut samt andra kortfristiga likvida placeringar som lätt kan omvandlas till kontanter och är föremål för en obetydlig risk för värdefluktuationer. För att klassificeras som likvida medel får löptiden inte överskrida tre månader från tidpunkten för förvärvet.

Offentliga bidrag

Inkomster från offentliga bidrag som inte är förenade med krav på framtida prestation redovisas som intäkt när villkoren för att få bidraget uppfyllts och de ekonomiska fördelar som är förknippade med transaktionen sannolikt kommer att tillfalla företaget samt inkomsten kan beräknas tillförlitligt. Offentliga bidrag har värderats till det verkliga värdet av den tillgång som företaget fått.

Inkomster från offentliga bidrag som är förenade med krav på framtida prestation redovisas som intäkt när prestationen utförs och de ekonomiska fördelar som är förknippade med transaktionen sannolikt kommer att tillfalla företaget och inkomsten kan beräknas tillförlitligt. Offentliga bidrag har värderats till det verkliga värdet av den tillgång som företaget fått.

Bidrag som mottagits före dess att villkoren för att redovisa det som intäkt har uppfyllts, redovisas som skuld.

Ersättningar till anställda

Kortfristiga ersättningar: Kortfristiga ersättningar i bolaget utgörs av lön, sociala avgifter, betald semester, betald sjukfrånvaro och sjukvård. Kortfristiga ersättningar redovisas som en kostnad och en skuld då det finns en legal eller informell förpliktelse att betala ut en ersättning.

Ersättningar efter avslutad anställning: I Almi Företagspartner Mälardalen AB förekommer avgiftsbestämda pensionsplaner. I avgiftsbestämda planer betalar företaget fastställda avgifter till ett annat företag och har inte någon legal eller informell förpliktelse att betala något ytterligare även om det andra företaget inte kan uppfylla sitt åtagande. Bolagets resultat belastas för kostnader i takt med att de anställdas tjänster utförts.

Ersättningar vid uppsägning: Ersättningar vid uppsägning utgår då bolaget beslutar att avsluta en anställning före den normala tidpunkten för anställningens upphörande eller då en anställd accepterar ett erbjudande om frivillig avgång i utbyte mot sådan ersättning. Om ersättningen inte ger företaget någon framtida ekonomisk fördel redovisas en skuld och en kostnad när företaget har en legal eller informell förpliktelse att lämna sådan ersättning. Ersättningen värderas till den bästa uppskattningen av den ersättning som skulle krävas för att reglera förpliktelsen på balansdagen.

Viktiga uppskattningar och bedömningar

Inga viktiga uppskattningar och bedömningar har föranlett några förändringar under räkenskapsåret.

Nyckeltalsdefinitioner

Soliditet

Eget kapital i förhållande till balansomslutningen.

Not 2 Transaktioner med närstående

		<u>2014</u>	<u>2013</u>
Inköp och försäljning mellan koncernföretag			
Nedan anges årets inköp och försäljning avseende koncernföretag.			
Inköp	(tkr)	1 052	923
Försäljning	(tkr)	245	419

Vid inköp och försäljning mellan koncernföretag tillämpas samma principer för prissättning som vid transaktioner med externa parter.

Uppgifter om företaget

Bolaget är moderbolag till Partnerinvest i Mellansverige AB 556428-2423, men med stöd av ÅRL 7 kap 2§ upprättas inte någon koncernredovisning.

Uppgift om moderbolaget

Bolaget är dotterbolag till Almi Företagspartner AB, 556481-6204. Övergripande koncernredovisning upprättas av Almi Företagspartner AB, 556481-6204, Stockholm.

Not 3 Operationella leasingavtal

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
Framtida minimileaseavgifter, som ska erläggas avseende icke uppsägningsbara operationella leasingavtal:		
Förfaller till betalning inom ett år	1 652	1 652
Förfaller till betalning senare än ett men inom 5 år	3 123	4 775
	<u>4 775</u>	<u>6 427</u>

[Handwritten signature]

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
Under perioden kostnadsförda leasingavgifter	1 731	1 676

I bolagets redovisning utgörs den operationella leasingen i allt väsentligt av hyrda lokaler och leasing av tjänstebil. Inga väsentliga nya avtal har tecknats under året.

Not 4 Löner, andra ersättningar och sociala kostnader

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
Medelantalet anställda		
Kvinnor	14	14
Män	15	14
	—	—
Totalt	<u>29</u>	<u>28</u>
Löner, ersättningar, sociala avgifter och pensionskostnader		
Löner och ersättningar	16 567	15 763
Sociala avgifter	5 767	5 443
Pensionskostnader	2 362	2 193
	—	—
Totalt	<u>24 696</u>	<u>23 399</u>

I händelse av uppsägning från företags sida har verkställande direktören 6 månaders uppsägningstid och 6 månadslöner i avgångsvederlag.

Styrelseledamöter och ledande befattningshavare

Antal styrelseledamöter på balansdagen

Kvinnor	2	3
Män	4	3
	—	—
Totalt	<u>6</u>	<u>6</u>

Antal verkställande direktörer och andra ledande befattningshavare

Män	1	1
	—	—
Totalt	<u>1</u>	<u>1</u>

Not 5 Resultat från andelar i koncernföretag

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
Utdelningar	900	-
Nedskrivningar	-900	-
Summa	<u>0</u>	<u>0</u>

Not 6 Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
Ränteintäkter	15	43
Ränteintäkter från koncernföretag	232	121
Summa	<u>247</u>	<u>164</u>

Not 7 Inventarier

	<u>2014-12-31</u>	<u>2013-12-31</u>
Ingående anskaffningsvärden	2 082	1 960
-Inköp	-	122
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	2 082	2 082
Ingående avskrivningar	-1 947	-1 906
Årets förändringar		
-Avskrivningar	-41	-41
Utgående ackumulerade avskrivningar	<u>-1 988</u>	<u>-1 947</u>
Utgående restvärde enligt plan	<u>94</u>	<u>135</u>

Not 8 Andelar i koncernföretag

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
Ingående anskaffningsvärde	1 001	6 600
Genom fusion	-	-5 599
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde	<u>1 001</u>	<u>1 001</u>
Ingående nedskrivningar	-	-
Årets nedskrivningar	-900	-
Utgående ackumulerade nedskrivningar	<u>-900</u>	<u>0</u>
Utgående restvärde enligt plan	<u>101</u>	<u>1 001</u>

	<u>Kapital- andel %</u>	<u>Rösträtts- andel %</u>	<u>Antal aktier</u>	<u>Bokfört värde 14-12-31</u>	<u>Bokfört värde 13-12-31</u>
Partnerinvest i Mellansverige AB, 556428-2423, med säte i Örebro	100	100	10 000	<u>101</u>	<u>1 001</u>
Summa				101	1 001

Not 9 Förändring av eget kapital

	<u>Aktie- kapital</u>	<u>Balanserat resultat</u>	<u>Årets resultat</u>	<u>Summa eget kapital</u>
Eget kapital 2013-12-31	250	15 718	-322	15 646
Vinstdisposition enligt årsstämma		-322	322	-
Årets resultat			<u>-488</u>	<u>-488</u>
Eget kapital 2014-12-31	250	15 396	-488	15 158

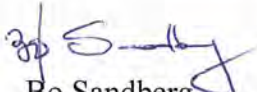
Aktiekapitalet består av 2 500 st aktier.

Not 10 Övriga kortfristiga skulder

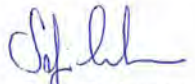
	<u>2014</u>	<u>2013</u>
Offentliga bidrag	963	-720
Övrigt	847	862
Summa	1 810	142

Skuldförda offentliga bidrag avser bolagets innovations- och affärsrådgivningsverksamhet. De villkor som krävs för att bidraget ska uppfylla kraven på en intäkt är att kostnader har upparbetats eller att planerad prestation har utförts. Bidragen förväntas realiseras inom 1-5 år.

Västerås 2015-03-02

Bo Sandberg
Styrelseordförande

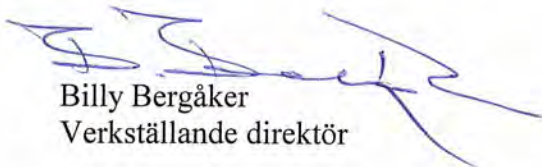

Roger Berggren

Sofi Eriksson

Anna Hallberg

Hans Jansson

Erik Johansson

Billy Bergåker
Verkställande direktör

Vår revisionsberättelse har lämnats 2015 - 03 - 02.

Deloitte AB

Jonas Ståhlberg
Auktoriserad revisor

Almi Företagspartner Mälardalen AB Revision 2014

Avrapportering
bokslutsgranskning

Februari 2015

Innehåll

Sammanfattning

Iakttagelser från revisionen 2014

Fokusområden i revisionen – Riskkarta

Bilaga 1. Beskrivning av revisionsprocessen i Almi Företagspartner

Bilaga 2. Beskrivning av fokusområden i revisionen

Sammanfattning

Revisionsansats	<p>Vi utför vår revision av Almi Företagspartner Mälardalen AB ("Almi") i enlighet med International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige. Dessa standarder kräver att vi följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet att årsredovisningen och koncernredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter och har upprättats i enlighet BFNAR 2012:1.</p> <p>Som underlag för vårt uttalande i revisionsberättelsen om ansvarsfrihet granskar vi väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningsskyldig mot bolaget. Vi granskar även om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt handlat i strid med Aktiebolagslagen, Årsredovisningslagen eller bolagsordningen.</p>
Materialitet	<p>Materialitetsnivån är beräknad utifrån Almis nettoomsättning. Materialitetsbeloppet är preliminärt och utvärderas vid varje granskningstillfälle. Vårt materialitetsbelopp uppgår till 1 223 TSEK. Detta innebär att ackumulerade fel under 1 223 TSEK enligt vår bedömning inte innebär ett väsentligt fel för bolaget.</p>
Tidplan	<p>Revisionen bedrivs kontinuerligt under året. Den påbörjas i maj med planering och fortsätter under hösten med granskning av skatter och avgifter, intern kontroll och förvaltning samt fokusområden. Bokslutsgranskning och granskning av årsredovisning genomförs i februari.</p>
Övergripande slutsats	<p>Vår övergripande bedömning är att bolagets förberedelser varit av god kvalitet och samarbetet har fungerat väl under året.</p>

Iakttagelser från revisionen 2014

Iakttagelser

Inga bolagsspecifika iakttagelser har gjorts i samband med granskning av Almi Företagspartner Mälardalen AB

Rekommendation/Slutsats

Bolagets kommentar

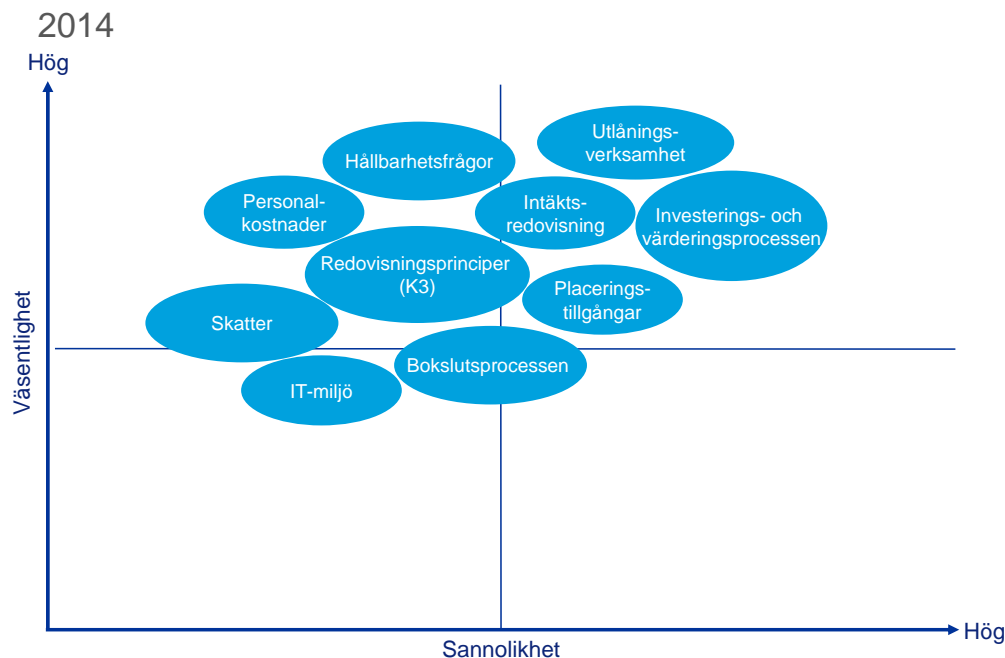
[utrymme för bolagets kommentar]

Bilagor

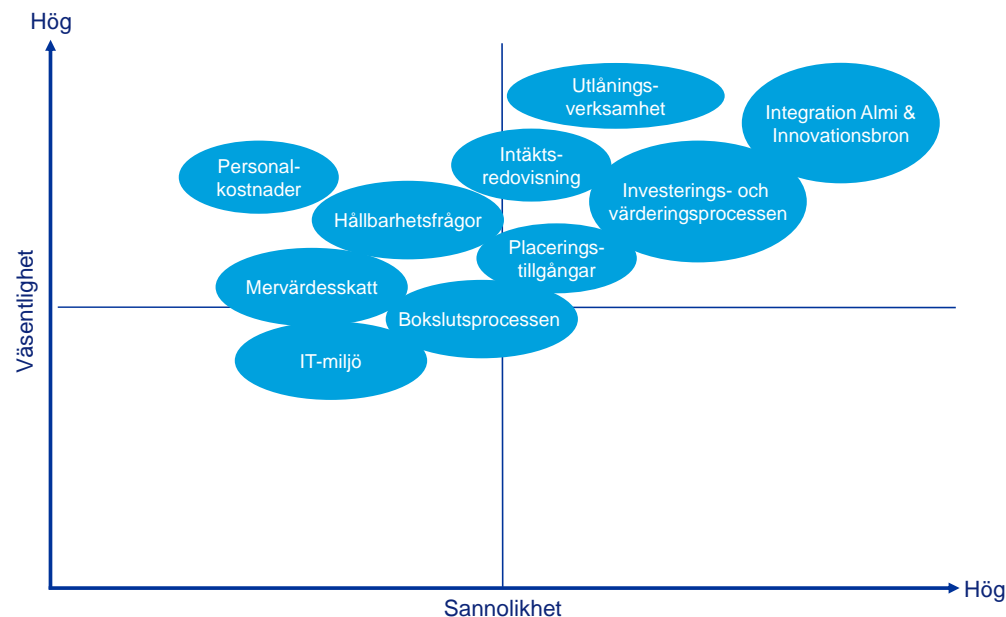
Bilaga 1. Beskrivning av revisionsprocessen i Almi Företagspartner

Planering

- Som ett led i planeringen av revisionen har vi identifierat ett antal fokusområden för Almi-koncernen. Vår granskning inriktas primärt på dessa områden samt på områden som av andra anledningar bedöms utgöra kvantitativt eller kvalitativt väsentliga områden. Våra identifierade fokusområden omprövas löpande under året. Vi har nedan sammanställt de fokusområden som vi anser vara viktiga för vår revision. Se bilaga 2 för beskrivning av dessa områden. Dessa är graderade utifrån sannolikhet och väsentlighet för den externa finansiella rapporteringen utan hänsyn tagen till interna kontroller i kritiska processer och systemstöd. Fokusområdena är i allt väsentligt detsamma som för 2013 och framgår nedan.

2013

Vi har sammanställt de områden som vi anser vara viktiga för vår revision. Dessa är graderade utifrån sannolikhet och väsentlighet för den externa finansiella rapporteringen utan hänsyn tagen till interna kontroller i kritiska processer och systemstöd.

Bilaga 1. Beskrivning av revisionsprocessen i Almi Företagspartner, forts

Väsentlighetskriterier

- Fastställande av väsentlighetsbelopp är grundläggande för hur omfattande revisionen ska bli. Information är väsentlig om ett utelämnande eller en felaktighet kan påverka de beslut som användaren fattar på basis av information i de finansiella rapporterna. Väsentligt belopp i koncernen är beräknat utifrån kreditfordringar och placeringstillgångar och uppgår till 19 MSEK. Väsentligt belopp i de enskilda dotterbolagen uppgår till 3% av omsättningen alternativt 3% av andelar i portföljbolag (avseende Almi Invest och Almi Innovationsbron) och framgår på sida 3 i detta dokument.

Revisionsteam

- Revisionsteamet i Almi består av följande personer;
  - Jonas Ståhlberg(huvudansvarig revisor koncernen)
  - Daniel Wassberg(granskningsansvarig revisor)
  - Kornelia Wall Andersson (granskningsledare dotterbolag)
- Revisionsarbetet bedrivs främst från Östersund där Almis centraliserade ekonomifunktion är lokaliserad.

Kommunikation

- Vi avrapporterar löpande våra iakttagelser i revisionen i samband med att arbetet utförs. Vid två tillfällen under året har vi avrapporterat vår granskning i skriftligt format. Denna avrapportering har varit uppdelad i områden som berör Almi-koncernens gemensamma processer samt en sammanfattad avrapportering per respektive dotterbolag. Den 25 november 2014 hade vi avrapportering till koncernledningen avseende vår granskning av förvaltningsrevision och bokslutsförberedande granskning. Avrapportering för bokslutsgranskningen 2014 har skett den 16 februari 2015.

Bilaga 2. Beskrivning av fokusområden i revisionen

Fokusområde	Bakgrund	Ansats
Investerings- och värderingsprocessen	<p>Koncernen har per 31 december 2013 investeringar redovisade till ca 700 mkr i sin riskkapitalverksamhet.</p> <p>För att korrekt återspegla värdet i dessa innehav krävs väl fungerande processer för investering, uppföljning och värdering.</p>	<p>Vi fokuserar på att säkerställa att det finns väl fungerande processer i koncernen. Detta för att verifiera att investeringar som görs överensstämmer med policier och riktlinjer, att löpande uppföljning sker av innehaven och att det finns en väl fungerande värderingsprocess.</p> <p>Vi kommer under året ha särskilt fokus på de nya processerna som håller på att implementeras.</p>
Utlåningsverksamhet	<p>Utlåning är koncernens kärnverksamhet och är starkt beroende av väl fungerande processer och systemstöd.</p>	<p>Under vår granskning säkerställer vi att koncernens process för kreditprövning och löpande uppföljning av lånestock är lämpligt utformad och efterlevs.</p> <p>Vi kommer under året ha särskilt fokus på stora krediter i enskilda dotterbolag.</p>
Intäktsredovisning	<p>Koncernens intäkter består av ett flertal olika intäktsströmmar, såsom ränteintäkter, olika typer av anslag och projektintäkter.</p> <p>Det är viktigt att koncernen har lämpligt utformade processer och rutiner för att säkerställa att de olika intäktsströmmarna hanteras korrekt i den finansiella rapporteringen.</p>	<p>Vid vår granskning säkerställer vi att koncernen har lämpligt utformade processer och rutiner för intäktsredovisning samt att intäkterna per bokslutsdagen är korrekt värderade och periodiserade.</p> <p>Vi kommer under året ha särskilt fokus på redovisning av anslag och nya produkter (såsom företagslån med riskpremie).</p>

Bilaga 2. Beskrivning av fokusområden i revisionen, forts

Fokusområde	Bakgrund	Ansats
Placeringsstillgångar	Placeringsstillgångar utgör en väsentlig post i koncernens balansräkning. Det är viktigt att avstämning sker löpande och att tillgångarna klassificeras enhetligt i koncernen.	Vi säkerställer vid vår granskning att tillgångarna är korrekt redovisade och värderade. Vi kommer under året ha särskilt fokus på den nybildade cash poolen.
Hållbarhetsfrågor	Det är viktigt att bolagets hållbarhetsredovisning är relevant för dess intressenter och att informationen i den kan beräknas tillförlitligt. Det är också viktigt att tidigt under året förbereda implementering av de nya riktlinjerna (GRI G4).	Vi fokuserar vår översiktliga granskning av hållbarhetsredovisningen på de mest väsentliga områdena ur ett intressentperspektiv och säkerställer att koncernen har lämpliga rutiner för att ta fram och sammanställa denna information. Vi kommer under året ha särskilt fokus på förberedelserna inför implementering av GRI G4.
Redovisningsprinciper (K3)	K3 är Sveriges nya huvudregelverk för alla större företag. Övergången till det nya regelverket kräver analys av skillnader mot nuvarande regelverk, omräkning av jämförelsesiffror och utökade upplysningskrav i årsredovisningen.	Vi kommer under året att diskutera förberedelserna för övergången till K3. Vi rekommenderar att våra redovisningsspecialister genomför en endagsworkshop för redovisningsavdelningen i Östersund och tillsammans med revisionsteamet stödjer övergången till K3.

Bilaga 2. Beskrivning av fokusområden i revisionen, forts

Fokusområde	Bakgrund	Ansats
Bokslutsprocessen	<p>För att de finansiella rapporterna ska kunna uppvisa en rättvisande bild krävs att information samlas in i tid, analyseras och tolkas korrekt i årsredovisningen.</p> <p>Konsolideringsprocessen innehåller alltid manuella inslag innebärande att risken för fel ökar.</p>	<p>Vi granskar koncernkonsolideringen och årsredovisningen för koncernen och dotterbolagen för att säkerställa att dessa på ett rättvisande sätt återspeglar den finansiella ställningen i respektive bolag.</p>
Personalkostnader	<p>Personalkostnader är den största kostnaden i koncernens finansiella rapporter och utgör därför ett väsentligt granskningsområde i vår revision.</p>	<p>Vi säkerställer att personalkostnaderna redovisas korrekt i respektive bolag. Vi granskar även att de av bolagsstämman fastställda riktlinjerna för ersättning till ledande befattningshavare efterlevs under året.</p>
Mervärdesskatt	<p>Anställda inom koncernen utför i viss utsträckning tjänster åt flera bolag. I samband med detta ska tjänsterna beläggas med moms som i normalfallet inte är avdragsgill. Det finns dels en risk att transaktionerna inte är optimerade ur momssynvinkel och även en risk att momshanteringen är felaktig.</p>	<p>Vi kommer under vår granskning att involvera momsspecialister för att säkerställa att koncernen har lämpliga rutiner på plats för att fånga upp, analysera och deklarerat dessa transaktioner.</p>

Bilaga 2. Beskrivning av fokusområden i revisionen, forts

Fokusområde	Bakgrund	Ansats
IT-miljö	Koncernens verksamhet är starkt beroende av ett väl fungerande IT-stöd.	Vi säkerställer att det finns lämpliga automatiserade kontroller på plats i IT-systemen samt att behörighetsnivåer löpande utvärderas och testas.
Bolagsstyrningsrapport	Bolagsstyrningsrapporten kommer att inkluderas i årsredovisningen för 2014. Det innebär att den är föremål för granskning.	Vi kommer under bokslutsgranskningen att utföra en lagstadgad granskning av bolagsstyrningsrapporten.

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, a UK private company limited by guarantee, and its network of member firms, each of which is a legally separate and independent entity. Please see www.deloitte.com/about for a detailed description of the legal structure of Deloitte Touche Tohmatsu Limited and its member firms.

Deloitte provides audit, tax, consulting, and financial advisory services to public and private clients spanning multiple industries. With a globally connected network of member firms in more than 150 countries and territories, Deloitte brings world-class capabilities and high-quality service to clients, delivering the insights they need to address their most complex business challenges. Deloitte's more than 210,000 professionals are committed to becoming the standard of excellence.

This communication contains general information only, and none of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, its member firms, or their related entities (collectively, the "Deloitte Network") is, by means of this communication, rendering professional advice or services. No entity in the Deloitte Network shall be responsible for any loss whatsoever sustained by any person who relies on this communication.

Lekmannarevisorernas granskningsrapport enligt 10 kap 13§ aktiebolagslagen

Till årsstämman i

Almi Företagspartner Mälardalen AB

Org nr 556800-3312

Vi har granskat verksamheten i Almi Företagspartner Mälardalen AB för 2014.

Styrelse och VD svarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande bolagsordning, ägardirektiv och beslut samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. Lekmannarevisorernas ansvar är att granska verksamhet och kontroll och pröva om verksamheten bedrivits i enlighet med fullmäktiges uppdrag.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen, kommunallagen samt god revisionssed i kommunal verksamhet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och prövning. En särskild granskningsredogörelse har upprättats.

Vi anser att de revisionsbevis vi inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden nedan.

Vi bedömer att bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi bedömer därtill att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Örebro den 20 mars 2015

Göran Sonesson
Av landstingsfullmäktige i Västmanland
utsedd lekmannarevisor

Ulf Wälén
Av Regionförbundet Örebro län
utsedd lekmannarevisor

Almi Företagspartner Mälardalen AB

Granskning lekmanrevisionen 2014

Inledning

Almi Företagspartner Mälardalen AB ägs till 51 % av svenska staten via ägarbolaget Almi Företagspartner AB samt till 24,5 % vardera av Landstinget Västmanland och Region Örebro.

Landstinget Västmanland och Region Örebro har utsett en ordinarie lekmanrevisor var i bolaget.

Lekmanrevisorernas uppdrag - kommunallagen

I 17§ 3 kapitlet i kommunallagen anges det bl.a. att fullmäktige ska utse minst en lekmanrevisor i aktiebolag där kommunen eller landstinget direkt eller indirekt innehar samtliga aktier.

I de fall kommuner eller landsting äger aktiebolag tillsammans med någon annan ska fullmäktige se till att bolaget blir bunden av reglerna i 17§ i den omfattning som är rimlig i förhållande till andelsförhållandena eller verksamhetens art.

Lekmanrevisorernas uppdrag - aktiebolagslagen

Lekmanrevisorernas arbete regleras i aktiebolagslagens 10 kapitel. Lekmanrevisorn ska granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vidare ska lekmanrevisorn granska om bolagets interna kontroll är tillräcklig. Granskningen ska vara så ingående och omfattande som god sed vid detta slag av granskning kräver.

Lekmanrevisorn ska följa de anvisningar som meddelas av bolagsstämman, såvida de inte strider mot lag, bolagsordning eller god sed.

Lekmanrevisorn ska efter varje räkenskapsår lämna en granskningsrapport till årsstämman.

Bolagsordning

Almi Företagspartner i Mälardalen AB:s bolagsordning finns registrerad hos bolagsverket 2009-12-23 där bl.a. ändamålet med bolagets verksamhet framgår.

”Det övergripande målet med verksamheten är att främja utvecklingen av konkurrenskraftiga små och medelstora företag och stimulera nyföretagande i syfte att skapa tillväxt och förnyelse i svenskt näringsliv. Verksamheten skall i enlighet med statsmakternas beslut och med utgångspunkt i regionens behov omfatta dels grundläggande information och rådgivning till nya och existerande småföretag, dels finansiering och strategisk rådgivning

Bolaget skall på moderbolagets uppdrag bereda, besluta och följa upp ärenden om företagsfinansiering enligt statlig förordning.

Bolaget ska inte bedriva sådan verksamhet som avses i bankrörelselagen SFS 1987:617.”

JK

I bolagsordningen finns inga bestämmelser om lekmannarevisorer i bolaget. Det är fritt för delägarna att välja lekmannarevisorer. För 2014 har enligt stämmoprotokollet två lekmannarevisorer utsetts; Göran Sonesson för Landstinget Västmanland och Ulf Wilén för Region Örebro.

Ägardirektiv

Ägardirektiv finns till styrelsen för Almi Företagspartner Mälardalen AB. Dessa direktiv är styrande för bolagets verksamhet efter beslut som fattades vid årsstämman.

Ägardirektivet redogör för:

- **Uppdrag;** Almi ska bidra till tillväxt och innovation genom att förbättra möjligheterna att utveckla konkurrenskraftiga företag såväl nationellt som globalt.
- **Vision, affärsidé och värdegrund:** Visionen är att skapa möjligheter för alla bärkraftiga idéer och företag att utvecklas. Affärsidén är att med finansiering och rådgivning erbjuda möjligheter under företagandets olika skeden med kundens framgång som mål. Almis värdegrund består av att Almis medarbetare känner glädje i arbetet, är flexibla i tanke och handling och är affärsmässiga i utförandet.
- **Mål och nyckelmått:**
För 2014 års verksamhet gäller i tidigare överlämnade ägardirektiv angivna mål.
  1. Avkastningen i låneverksamheten ska uppgå till två procent över en treårsperiod.
  2. Bolaget ska under året bevilja lån till ett belopp som senare fastställs i dialog med bolaget.
  3. Andelen kundtid ska på sikt uppgå till minst 80 procent.
  4. I snitt ska varje finansieringsrådgivare få beviljat fyra nya lån per månad.
  5. Det antal kunderbidanden inom rådgivningsverksamheten som ska levereras under året och som senare fastställs i dialog med bolaget.
  6. I snitt ska varje medarbetare leverera 10 kunderbidanden inom rådgivningsverksamheten per månad.

Almi-koncernen ska fr.o.m. 2015 införa en ny målstruktur där bolaget skriftligen under 2016 ska avrapportera målluppfyllnaden samt kommentera eventuella avvikelser.

Avseende låneverksamheten ska bolaget i kommission tillhandahålla samtliga finansieringsformer som ingår i Almi-koncernens produktutbud.

Avseende rådgivningsverksamheten ska bolaget tillhandahålla Almis samtliga nationella kunderbidanden inom rådgivning.

Granskning

En utvärdering av de sex målen saknas i årsredovisningen. Målluppfyllelsen framgår av inrapporterat rapportpaket, se bilaga med en återkoppling av målluppfyllelsen.

Rapporten avser samtliga dotterbolag i Almi koncernen och Almi Företagspartner Mälardalen AB uppfyller kraven för samtliga sex målområden.

Styrelsens arbetsordning och VD-delegation

Arbetsordning för styrelsen, Instruktion för styrelse och VD samt *Beslutsordning* finns. Dokumenten fastställdes vid sammanträde den femte maj 2014.

I dokumentet *Instruktion för styrelse och VD* framgår arbetsfördelningen mellan styrelsen och VD.

Affärsplan/budget/verksamhetsplan

Verksamhetsplan 2014 med budget finns. Mål och fokusområden i verksamhetsplanen knyter an till ägardirektivet. Mål är satta per kvartal och totalt för verksamhetsområdena finansiering och rådgivning. Ett antal måltal finns uppsatta bl.a. inom områdena avkastning inom utlåningsverksamheten, andel kundtid och nyutlåningsvolym.

Uppföljning av LF:s prioriterade mål

Enligt landstingsplanen 2013 – 2015 är landstingsfullmäktiges mål att prioritera innovationer inom området hälso- och sjukvård genom att etablera en innovationssluss samt att tillskapa en testbäddsverksamhet inom landstinget. Syftet är dels att stimulera innovation och nytänkande inom landstingets hälso- och sjukvård, dels är det ett led i ambitionen att ta ett större ansvar för tillväxt och innovationer i länet.

Arbetet med näringslivsutveckling i länet sker framförallt i nära samarbete med Almi.

Verksamhets- och ekonomiuppföljning

Årsredovisning för 2014 är upprättad för Almi Företagspartner Mälardalen och granskad av Deloitte.

Under 2014 har bolaget beviljat nya krediter till 351 företag (320 fg år), en ökning med 10 % jämfört med 2013. Nyutlåningen uppgick till 225 Mkr (150 Mkr).

Bolagets resultat redovisas till -488 tkr (-322 tkr).

Deloitte har avlämnat sin revisionsberättelse utan anmärkningar den 2 mars 2015.

Uppföljning av beslutsunderlag

Enligt styrelsens arbetsordning ska styrelsen hålla konstituerande styrelsesammanträde i anslutning till ordinarie bolagsstämma och vid behov i anslutning till extra bolagsstämma. Beträffande övriga styrelsesammanträden så ska styrelsen sammanträda regelbundet och antalet sammanträden under ett arbetsår ska inte understiga fyra inklusive konstituerande möte.

Protokoll är upprättade för konstituerande möte och fyra ordinarie möten under 2014. Granskning av protokollen visar att styrelsen blir informerad och tar aktiv del i diskussioner inför beslut som rör väsentliga delar av Almi Mälardalens verksamhet såsom utlåning- och finansieringsverksamheten, kreditrisker och riskbedömning, organisations- och personalfrågor etc.

Den interna kontrollen

Revision av Almi Företagspartner AB utförs av revisionsföretaget Deloitte. De har avrapporterat sin revision av koncernen Almi Företagspartner AB under februari 2015 – de har inte noterat några väsentliga iakttagelser i sin revision. Som en del i revisionen av koncernen har Deloitte granskat inköpsrutinen och hanteringen av leverantörsfakturor i Almi med dess dotterbolag.

Samtliga leverantörsfakturor till Almi Företagspartner Mälardalen skickas till Almis centrala ekonomifunktion i Östersund där de scannas in i ett dokumenthanteringssystem. Fakturorna konteras och skickas vidare i systemet för sakgranskning till den person som ansvarat för inköpet. Efter godkännande och sakgranskning ska fakturan attesteras, vilket innebär att den är godkänd för betalning. Betalning ska utföras av två personer i förening.

Ansvaret för att lägga upp behörighet i systemet vad avser godkännande av fakturor samt attesträtt är systemansvarig för Visma. Beslut om behörighet fattas av ansvarig chef i Örebro. Beslutet mailas till fakturaansvarig i Östersund.

På Almi Mälardalen har fem personer övergripande attesträtt på fakturor, två affärsrådgivare varav en är ekonomiansvarig på enheten, VD, ansvarig för rådgivningsgruppen samt ansvarig för finansgruppen. Ekonomiansvarig och VD får attestera fakturor över 50 tkr. VD bestämmer vilka som har rätt att attestera.

Fakturahanteringssystemet är helt styrande över vem som får faktura för godkännande och vem som får attestera.

Sammanfattning

Den sammanfattande bedömningen för 2014 är att vi utifrån gjord granskning bedömer att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomiskt synpunkt i huvudsak tillfredsställande sätt.

Beträffande den interna kontrollen är vår sammanfattande bedömning utifrån gjord övergripande granskning och med reservation för att verifiering inte har skett, att den i huvudsak är tillräcklig.

Vi avlämnar därför en granskningsrapport utan anmärkning.

Örebro den 20 mars 2015

Göran Sonesson

Av landstingsfullmäktige i Västmanland
utsedd lekmannarevisor

Ulf Wilén

Av Regionförbundet Örebro län
utsedd lekmannarevisor

Biträde:

Johan Tingström
PwC

Resultaträkning

<i>Belopp i kkr</i>	<i>Not</i>	<i>2014-01-01- 2014-12-31</i>	<i>2013-01-01- 2013-12-31</i>
Trafikintäkter	1	214 166	194 181
Trafikkostnader	2	-209 797	-191 434
Bruttoresultat		4 369	2 747
Försäljningskostnader		-1 425	-1 106
Administrationskostnader	3	-3 164	-2 748
Övriga rörelseintäkter		173	173
Rörelseresultat		-47	-934
Ränteintäkter och liknande resultatposter	4	47	103
Räntekostnader och liknande resultatposter	5	-4	-56
Resultat efter finansiella poster		-4	-887
Bokslutsdispositioner		-	356
Årets resultat		-4	-531

Balansräkning

<i>Belopp i kkr</i>	<i>Not</i>	<i>2014-12-31</i>	<i>2013-12-31</i>
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Maskiner och andra tekniska anläggningar	7	-	-
Inventarier, verktyg och installationer	8	-	-
Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar	9	9 020	5 042
		<u>9 020</u>	<u>5 042</u>
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>			
Andra långfristiga värdepappersinnehav	10	75	75
		<u>75</u>	<u>75</u>
Summa anläggningstillgångar		<u>9 095</u>	<u>5 117</u>
Omsättningstillgångar			
<i>Kortfristiga fordringar</i>			
Kundfordringar		21 982	14 332
Aktuell skattefordran		260	260
Övriga fordringar		6 143	8 266
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	11	41 606	35 827
		<u>69 991</u>	<u>58 685</u>
<i>Kassa och bank</i>		4	-
Summa omsättningstillgångar		<u>69 995</u>	<u>58 685</u>
SUMMA TILLGÅNGAR		<u>79 090</u>	<u>63 802</u>

Balansräkning

<i>Belopp i kkr</i>	<i>Not</i>	<i>2014-12-31</i>	<i>2013-12-31</i>
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
<i>Eget kapital</i>	12		
<i>Bundet eget kapital</i>			
Aktiekapital (0 aktier)		4 500	4 500
Reservfond		42	42
		4 542	4 542
<i>Fritt eget kapital</i>			
Balanserad vinst eller förlust		956	1 487
Årets resultat		-4	-531
		952	956
Summa eget kapital		5 494	5 498
<i>Långfristiga skulder</i>			
Övriga skulder till kreditinstitut		1 415	907
		1 415	907
<i>Kortfristiga skulder</i>			
Leverantörsskulder		23 452	13 925
Skatteskulder		50	43
Övriga kortfristiga skulder		65	52
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	14	48 614	43 377
		72 181	57 397
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		79 090	63 802

Västmannatrafik AB
Org nr 556039-5237

Årsredovisning för räkenskapsåret 2014

Styrelsen avger följande årsredovisning.

Innehåll	Sida
- förvaltningsberättelse	2
- resultaträkning	4
- balansräkning	5
- tilläggsupplysningar	7

Om inte annat särskilt anges, redovisas alla belopp i kronor. Uppgifter inom parentes avser föregående år.

Förvaltningsberättelse

Verksamheten

Allmänt om verksamheten

Styrelsen och verkställande direktören för Västmannatrafik AB avger följande redogörelse för verksamheten 2014.

Västmannatrafik AB (fd AB Västerås Lokaltrafik) är sedan den 21 december 2012 helägt dotterbolag till Landstinget Västmanland.

Västmannatrafik är ett fastighetsförvaltande bolag. Från och med den 1 januari 2013 uthyres fastigheten enligt kapitaltjänsthyresmodell. Vilket innebär att fastighetsägaren får hyresersättning för sina kapitaltjänstkostnader såsom avskrivningar och räntekostnader och hyresgästen står för alla drift och underhållskostnader.

Bolaget äger fastigheten Överstelöjtnanten 9 och Kungsängen 9-10 beläget på Kungsängsområdet i centrala Västerås.

Bolaget förvaltar en tomtyta på 48.981 kvm samt en lokalyta på 13.614 kvm. Av lokalytan avser administrationsbyggnaden 2.420 kvm där bla den regionala kollektivtrafikmyndigheten har sitt huvudkontor.

Uthyrningsgraden på fastigheten är god. Vid bokslutet var 100%(98%) av den uthyrningsbara ytan, beräknad per kvm, uthyrd. Den största ytan uthyrs till AB Västerås Lokaltrafik.

Fastigheterna är ej åsatta något taxeringsvärde eftersom de består av skattefria fastighetsenheter, så kallade kommunikationsbyggnader.

Ägare

Bolaget är ett helägt dotterbolag till Landstinget Västmanland, org nr 232100-0172, med säte i Västerås.

Väsentliga händelser under och efter räkenskapsåret

Bolaget såldes från Landstinget Västmanland, org nr 232100-0172, 20150102 till Västerås Stad Strategiska Fastigheter AB, org nr 556634-1367. Aktieöverlåtelseavtal upprättades 2014-12-18 med tillträde till aktierna 2015-01-02.

5

Flerårsöversikt

		<u>2014</u>	<u>2013</u>	<u>2012</u>	<u>2011</u>
Nettoomsättning	tkr	5 686	5 246	7 247	7 447
Resultat efter finansiella poster	tkr	1 369	743	796	-17
Soliditet	%	20,70	18,40	20,40	22,60

Resultatdisposition

Till årsstämmans förfogande står följande vinstmedel:

Balanserat resultat	273 646
Årets vinst	0
Totalt	<u>273 646</u>

Styrelsen föreslår att vinstmedlen disponeras enligt följande

Balanseras i ny räkning	273 646
Totalt	<u>273 646</u>

Resultat och ställning

Resultatet av bolagets verksamhet samt den ekonomiska ställningen vid räkenskapsårets utgång framgår i övrigt av efterföljande resultaträkning och balansräkning med noter.

5

Resultaträkning	2014-01-01 -2014-12-31	2013-01-01 -2013-12-31
Rörelseintäkter, lagerförändringar m.m.		
Hysesintäkter	5 606 625	4 854 554
Övriga intäkter	79 530	390 964
Summa rörelseintäkter, lagerförändringar m.m.	5 686 155	5 245 518
Rörelsekostnader		
Övriga externa kostnader	-373 038	-1 073 683
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	-3 319 585	-2 804 679
Summa rörelsekostnader	-3 692 623	-3 878 362
<i>Rörelseresultat</i>	1 993 532	1 367 156
Finansiella poster		
Övriga ränteutgifter och liknande resultatposter	42 678	132 244
Räntekostnader och liknande resultatposter	-667 419	-756 540
Summa finansiella poster	-624 741	-624 296
<i>Resultat efter finansiella poster</i>	1 368 791	742 860
Bokslutsdispositioner		
Förändringar av överavskrivningar	-1 368 791	-742 860
Summa bokslutsdispositioner	-1 368 791	-742 860
<i>Resultat före skatt</i>	0	0
<i>Årets resultat</i>	0	0

Balansräkning	Not	2014-12-31	2013-12-31
Tillgångar			
Anläggningstillgångar			
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Byggnader och mark	2	16 181 184	16 848 221
Maskiner och andra tekniska anläggningar	3	18 432 151	20 219 417
Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar	4	2 138 484	301 202
<i>Summa materiella anläggningstillgångar</i>		<u>36 751 819</u>	<u>37 368 840</u>
Summa anläggningstillgångar		<u>36 751 819</u>	<u>37 368 840</u>
Omsättningstillgångar			
<i>Kortfristiga fordringar</i>			
Kundfordringar		658 151	669 616
Övriga fordringar		57 390	298 203
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		68 002	249 395
<i>Summa kortfristiga fordringar</i>		<u>783 543</u>	<u>1 217 214</u>
<i>Kassa och bank</i>			
Kassa och Bank		12 419 125	11 888 272
<i>Summa kassa och bank</i>		<u>12 419 125</u>	<u>11 888 272</u>
Summa omsättningstillgångar		<u>13 202 668</u>	<u>13 105 486</u>
Summa tillgångar		<u>49 954 487</u>	<u>50 474 326</u>

5

Balansräkning	Not	2014-12-31	2013-12-31
Eget kapital och skulder			
Eget kapital	5		
<i>Bundet eget kapital</i>			
Aktiekapital (48.000 aktier á kvotvärde 100 kr)		4 800 000	4 800 000
Reservfond		36 127	36 127
		<hr/>	<hr/>
<i>Summa bundet eget kapital</i>		4 836 127	4 836 127
<i>Fritt eget kapital</i>			
Balanserat resultat		273 646	273 646
Årets resultat		0	0
		<hr/>	<hr/>
<i>Summa fritt eget kapital</i>		273 646	273 646
Summa eget kapital		<hr/> 5 109 773	<hr/> 5 109 773
Obeskattade reserver			
Akkumulerade överavskrivningar		6 712 280	5 343 489
		<hr/>	<hr/>
Summa obeskattade reserver		6 712 280	5 343 489
Långfristiga skulder			
Skulder till ägare		37 400 000	37 400 000
		<hr/>	<hr/>
Summa långfristiga skulder		37 400 000	37 400 000
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		15 938	1 821 611
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		716 496	799 453
		<hr/>	<hr/>
Summa kortfristiga skulder		732 434	2 621 064
		<hr/>	<hr/>
Summa eget kapital och skulder		<hr/> 49 954 487	<hr/> 50 474 326

4

Tilläggsupplysningar

Not 1 Redovisnings- och värderingsprinciper

Redovisningsprinciper

Västmannatrafik AB:s årsredovisning har upprättats enligt Årsredovisningslagen och BFNAR 2008:1 Årsredovisning i mindre aktiebolag.

Anläggningstillgångar

Matriella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar. Utgifter för förbättringar av tillgångars prestanda, utöver ursprunglig nivå, ökar tillgångens redovisade värde. Utgifter för reparation och underhåll redovisas som kostnader.

Anläggningstillgångar skrivs av systematiskt över bedömd nyttjandeperiod.

Avskrivningar

Tillämpade avskrivningstider:

Maskiner och andra tekniska anläggningar 10 år

Byggnader 3 år

Markanläggning 3,75-5 år

Upplysningar till balansräkningen

Not 2 Byggnader och mark

	<u>2014-12-31</u>	<u>2013-12-31</u>
Ingående anskaffningsvärden	82 947 941	82 947 941
Utgående anskaffningsvärden	82 947 941	82 947 941
Ingående avskrivningar	-66 099 719	-65 428 164
- Årets avskrivningar	-667 037	-671 555
Utgående avskrivningar	-66 766 756	-66 099 719
Redovisat värde	<u>16 181 185</u>	<u>16 848 222</u>

Not 3 Maskiner och andra tekniska anläggningar

	<u>2014-12-31</u>	<u>2013-12-31</u>
Ingående anskaffningsvärden	44 828 675	28 818 596
- Inköp	865 282	16 010 079
Utgående anskaffningsvärden	45 693 957	44 828 675
Ingående avskrivningar	-24 609 258	-22 476 134
- Årets avskrivningar	-2 652 548	-2 133 124
Utgående avskrivningar	-27 261 806	-24 609 258
Redovisat värde	<u>18 432 151</u>	<u>20 219 417</u>

Not 4 Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar

	<u>2014-12-31</u>	<u>2013-12-31</u>
Ingående anskaffningsvärden	301 202	9 781 226
Under året nedlagda kostnader	2 138 484	301 202
Under året genomförda fördelningar	-301 202	-9 781 226
Utgående nedlagda kostnader	<u>2 138 484</u>	<u>301 202</u>

Not 5 Förändring i eget kapital

	<u>Aktie- kapital</u>	<u>Reserv- fond</u>	<u>Balanserat resultat</u>	<u>Årets resultat</u>	<u>Totalt</u>
Belopp vid årets ingång	4 800 000	36 127	273 646	0	5 109 773
Resultatdisposition enligt bolagsstämman:					
Balanseras i ny räkning					
Årets resultat				0	0
Belopp vid årets utgång	<u>4 800 000</u>	<u>36 127</u>	<u>273 646</u>	<u>0</u>	<u>5 109 773</u>

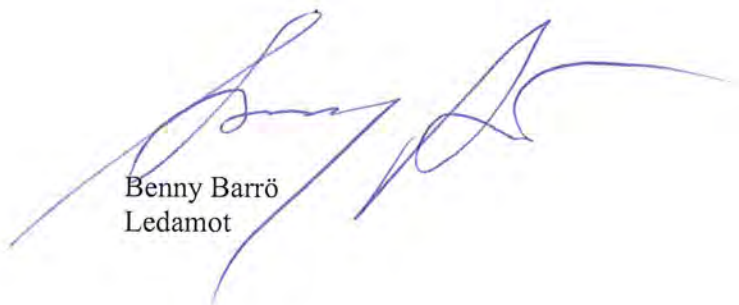
Resultat- och balansräkningen kommer att föreläggas årsstämman ..... för fastställelse.

Västerås ..2015-02-23

9

Thomas Karlsson
Ordförande

Benny Barrö
Ledamot

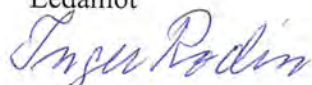

Lars Kallsäby
Ledamot

Sonia Linnerud
Ledamot

Inger Rodin
Ledamot

Vår

Min revisionsberättelse har lämnats ..... den 25/2 2015

Eva Blom
Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till årsstämman i Västmannatrafik AB, org.nr 556039-5237

Rapport om årsredovisningen

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Västmannatrafik AB för år 2014.

Styrelsens ansvar för årsredovisningen

Det är styrelsen som har ansvaret för att upprätta en årsredovisning som ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen och för den interna kontroll som styrelsen bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige. Dessa standarder kräver att vi följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

En revision innefattar att genom olika åtgärder inhämta revisionsbevis om belopp och annan information i årsredovisningen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur bolaget upprättar årsredovisningen för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i bolagets interna kontroll. En revision innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i styrelsens uppskattningar i redovisningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i årsredovisningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Uttalanden

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Västmannatrafik AB:s finansiella ställning per den 31 december 2014 och av dess finansiella resultat för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att årsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust samt styrelsens förvaltning för Västmannatrafik AB för år 2014.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust, och det är styrelsen som har ansvaret för förvaltningen enligt aktiebolagslagen.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att med rimlig säkerhet uttala oss om förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust och om förvaltningen på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige.

Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Som underlag för vårt uttalande om ansvarsfrihet har vi utöver vår revision av årsredovisningen granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot är ersättningsskyldig mot bolaget. Vi har även granskat om någon styrelseledamot på annat sätt har handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Uttalanden

Vi tillstyrker att årsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Västerås den 25/2 2015

Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Eva Blom
Auktoriserad revisor

Lekmannarevisorernas granskningsrapport enligt 10 kap 13§ aktiebolagslagen

GRANSKNINGSRAPPORT

Till årsstämman i

Västmannatrafik Aktiebolag

Org nr 556039-5237

Jag har granskat Västmannatrafik Aktiebolags verksamhet för år 2014.

Styrelse och VD ansvarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande bolagsordning, eventuella ägardirektiv och beslut samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. Lekmannarevisorns ansvar är att granska verksamhet och intern kontroll och pröva om verksamheten bedrivits i enlighet med fullmäktiges uppdrag.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen, kommunallagen samt god revisionssed i kommunal verksamhet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och prövning. Samplanering har skett med bolagets auktoriserade revisor och en särskild granskningsredogörelse har upprättats.

Jag anser att de revisionsbevis jag inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mitt uttalande nedan.

Jag bedömer att bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Jag bedömer därtill att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Västerås den 5 mars 2014

Elisabeth Löf

Lekmannarevisor

Arbetsordning för Landstingsfullmäktige 2014 - 2018

SAMMANSTÄLLNING AV REVIDERINGAR (KURSIVT)

6 ÄRENDEN OCH HANDLINGAR TILL SAMMANTRÄDENA

Ordföranden bestämmer efter samråd med vice ordförandena när fullmäktige ska behandla ett ärende, om inte annat följer av lag.

Styrelsens, övriga nämnders och beredningars förslag till beslut eller yttranden i de ärenden som tagits in i kungörelsen bör tillställas varje ledamot och ersättare före sammanträdet. Ordföranden bestämmer i vilken omfattning övriga handlingar ska tillställas ledamöter och ersättare före sammanträdet. *Kallelse och övriga handlingar skickas elektroniskt.*

Handlingarna i varje ärende bör finnas tillgängliga för allmänheten i anslutning till sammanträdeslokalen under sammanträdet.

Interpellationer och frågor bör tillställas samtliga ledamöter och ersättare före det sammanträde vid vilket de avses bli ställda.

15 OMRÖSTNINGAR

Elektroniskt omröstnings- och mötessystem används. *Omröstningarna genomförs genom att ledamöterna avger sina röster med en voteringsanläggning.* Av protokollet framgår hur ledamöterna har röstat.

I de fall det elektroniska mötessystemet inte används genomförs omröstningarna så att ledamöterna avger sina röster efter upprop. Uppropet sker enligt uppopslista. Ordföranden avger alltid sin röst sist.

När omröstningar genomförs, biträds ordföranden av de två ledamöter som har utsetts att justera protokollet.

Sedan omröstningen har avslutats, befäster ordföranden detta med ett klubbslag. Därefter får inte någon ledamot avge sin röst. Inte heller får någon ledamot ändra eller återta en avgiven röst efter klubbslaget. Om oenighet uppstår om resultatet av en öppen omröstning, ska en ny omröstning genomföras omedelbart.

24 PRÖVNING AV ANSVARFRIHET OCH ANMÄRKNING

Presidiet bereder frågor och ärenden om ansvarsfrihet och anmärkning.

Arbetsordning för Landstingsfullmäktige 2014 - 2018

1 FULLMÄKTIGEBEREDNINGAR

De år då val av landstingsfullmäktige har ägt rum, väljer fullmäktige ledamöter till en demokratiberedning samt till en beredning för *invånardialog*.

Demokratiberedning

Till beredningen är fullmäktiges ledamöter valbara.

Beredningen består av en företrädare per parti som finnas representerade i landstingsfullmäktige samt landstingsfullmäktiges ordförande. Landstingsstyrelsens ordförande är tillika ordförande i demokratiberedningen.

Beredningen har till uppgift:

- Att vidareutveckla fullmäktiges arbetsformer.
- Att utgöra landstingets förtroendemannakommitté med uppdrag att vid behov föreslå förändringar av såväl organisation som ekonomiska ersättningar till förtroendevalda.
- Att ansvara för förtroendemannaorganisationens utbildningsinsatser.

Beredning för *invånardialog*

Beredningen består av elva ledamöter. Till beredningen är landstingsfullmäktiges ledamöter och ersättare valbara.

Beredningen har till uppgift:

- att följa demokrati- och medborgarfrågor i syfte att stödja fullmäktiges ledamöter i rollen som *invånarföreträdare*.
- att utveckla formerna för *invånardialog* samt löpande hantera de kanaler för *invånardialog* som landstinget beslutat att använda. Exempel är landstingets *invånarpanel* och demokratikanal.

Förslag om nya former för *invånardialog* lämnas av beredningen till landstingsstyrelsen.

Beredningen ska ansvara för att genomföra *invånardialog* i de frågor som beslutas av landstingsfullmäktige eller landstingsstyrelsen. Beredningen ska utifrån genomförd *invånardialog* lämna förslag på eventuella åtgärder till landstingsstyrelsen.

Beredningen upprättar årligen en plan för arbetet samt en årlig rapport om sitt arbete. Planen och rapporten redovisas för fullmäktige.

Beredningen bestämmer i övrigt själva sina arbetsformer.

2015 -02- 06

Dnr...LTV 150 198-A.....

Interpellation

Angående vårdnära service

Vårdpersonal bör ges bästa möjliga förutsättningar att använda sina yrkeskunskaper så ändamålsenligt som möjligt. I sjukvårdens dagliga arbete uppstår dock en rad arbetsuppgifter som inte är av direkt vårdkaraktär, så kallad vårdnära service. Några exempel är tvätt och städning, hantering av patientmat, förrådshantering, avfallshantering, provtransporter och posthantering. I varierande grad behöver vårdpersonal ägna sig åt dessa uppgifter som måste utföras.

I flera landsting har man dock startat ett arbete med att låta särskild servicepersonal överta denna typ av arbetsuppgifter.

Med anledning av ovanstående vill jag fråga ansvarigt landstingsråd:

Hur mycket tid ägnar vårdpersonal inom Landstinget Västmanland idag till att utföra arbetsuppgifter som inte är direkt vårdrelaterade?

I vilken omfattning har man försökt reducera arbetsuppgifter från vårdpersonal som inte är direkt vårdrelaterade?

Maria Dellham (M)

Svar på Interpellation D.nr LTV 150198-1 från Maria Dellham (M) angående fråga om vårdnära service.

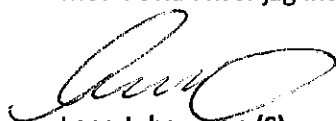
1. Hur mycket tid ägnar vårdpersonalen inom Landstinget Västmanland idag till att utföra arbetsuppgifter som inte direkt är vårdrelaterade?
2. I vilken omfattning har man försökt reducera arbetsuppgifterna från vårdpersonal som inte är direkt vårdrelaterade?

Interpellantens frågor är berättigade och aktuella. I dag har vi personalbrist inom vissa professioner. Nu är inte Landstinget Västmanland unik i sin situation: detta är ett nationellt problem men trots det en viktig fråga att ställa sig i vår organisation.

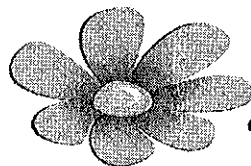
Till interpellantens frågor:

- Nej, det finns ingen tidsstudie eller inventering av hur mycket tid vårdpersonalen idag lägger på arbetsuppgifter som inte är direkt vårdrelaterade. Däremot visar den *bench marking* som görs i branschen att Västmanlands Sjukhus har en - jämfört med andra sjukhus - hög servicenivå. Det innebär att servicepersonalen gör en större andel av den vårdnära servicen än på många andra sjukhus.
- När det gäller omfattningen av att försöka reducera arbetsuppgifter från vårdpersonal som inte är vårdrelaterade så
  - sköter Logistik i Västmanland sedan 2000 all förrådsverksamhet fram till att vårdpersonalen hämtar materialet i avdelningens förråd.
  - i nya vårdbyggnaden finns särskild kostpersonal på varje avdelning. När det gäller städ är det i allmänhet städpersonal som gör slutstädning där när patienterna skrivs ut från sjukhuset. Utvecklingen av servicepersonalens andel av arbetsuppgifterna i den nya vårdbyggnaden har gjorts i nära samarbete mellan sjukhuset, Vårdhygien och stödfunktionerna.
  - är det initierat ett övergripande uppdrag till Landstingskontoret. Västmanlands Sjukhus och Landstingskontoret kommer att föra dialog kring detta och avsikten är att starta en förstudie för som skall leda till ett projekt beträffande vårdnära service.

Med detta anser jag interpellationen för besvarad

Lena Johansson (S)
Landstingsråd

Sverigedemokraterna
Trygghet & Tradition

LANDSTINGET VÄSTMANLAND ANKOM 2015-04-09 Dnr. LTV 150468-1

Interpellation

Västerås 2015-04-09

Landstinget Västmanland är ett hälsofrämjande landsting och arbetar med att förebygga ohälsa och sjukdom hos våra invånare. Landstinget står även för en god och jämlik hälsa. Vi vet att hälsoläget i länet inte är det bästa och störst ohälsa finner vi i de mindre orterna som brukar beskrivas som bruksorter med låg utbildningsgrad och hög arbetslöshet.

I Kolsva finns en mycket lyckad satsning på ett familjecentrum beläget i landstingets lokaler vid Kolsva vårdcentral. Här finns den i direkt närhet till BVC, MVC, samt möjlighet att träffa personal från socialtjänsten. Detta gör att barnkonventionens intentioner om att samla kompetens runt barn och familj gör att personal snabbt kan agera om det uppfattas att det finns behov av stödinsatser. Redan har många stödinsatser kunnat utföras ex matlagningskurser.

Stödet i att träffa föräldrar i liknande situationer har hjälpt många förstå att de inte är ensamma i en svår situation mm. Familjer har kunnat få hjälp med kläder och föremål som lämnas in till "klädbiblioteket". Utlandsfödda och nyanlända har kunnat skapa sig kontakter och socialt nätverk för att lättare komma in i samhället och känna gemenskap. Familjer har fått hjälp och stöd som många gånger har gjort att barnen fått en lugnare och tryggare uppväxt då föräldrarna blivit tryggare i sina roller.

Detta är ett bra samarbete mellan Kolsva Kommun, Landstinget Västmanlands samt Svenska Kyrkan som tillsammans finansierar detta. Problemet är att familjecentret har växt ur sina lokaler och läget är akut då flera väljer bort att komma då det inte finns plats för deras små bebisar att vara på golvet. Detta upplevs som ett stort problem.

Kommundelsnämnden har förhandlat med landstinget om att få hyra ytterligare rum i anslutning till den befintliga lokalen. Det finns lediga ytor och snart ska även BVC flytta upp en våning och renovering för detta ändamål kommer att utföras. Förhandlingarna strandade av lite olika anledningar men störst var frågan om hyran som inte alls var i närheten av vad kommunalsnämnden kunde finna rimlig.

Mina frågor till ansvarigt landstingsråd är:

Är det inte viktigt att kunna arbeta förebyggande för att främja hälsa och social samvaro i länets alla delar?

Går det att göra enkla billiga lösningar i de outhyrda lokalerna som finns på övervåningen i Kolsva vårdcentral så att kommunalsnämnden, Västmanlands landsting samt Svenska kyrkan kan fortsätta bedriva och utveckla detta välbesökta familjecentrum med en hyra som fungerar för samtliga parter?

Maria Andersson Liljedahl

Maria Andersson Liljedahl (SD)

Interpellation

Angående programarbete för god ekonomisk hushållning

Landstingsstyrelsen har sedan 2012 vid ett antal tillfällen uppdragit till landstingsförvaltningen att ta fram och genomföra åtgärder för att få en balans i ekonomin vid Västmanlands sjukhus. Det visar sig i de återkommande delårsrapporterna och årsredovisningarna från Västmanlands sjukhus att resultatet av dessa åtgärder inte har gett önskad effekt. Underskottet kvarstår på i princip samma nivå som då det första uppdraget gavs under 2012. Jag har fått indikationer på att de ekonomiska effekterna för 2015 uteblir helt. Kan detta verkligen stämma?

Med anledning av ovanstående vill jag fråga ansvarigt landstingsråd:

Finns det en samlad översikt och presentation av de genomförda och pågående åtgärdernas effekter?

Vilka redovisningar har skett till landstingsstyrelsen respektive landstingsfullmäktige i detta ärende avseende måluppfyllelse?

Är åtgärderna och effekterna av programarbetet som planeras för 2015 säkrade och hur stora blir dessa effekter i kronor för 2015?

Anser ansvarigt landstingsråd att det pågående programarbetet för en ekonomi i balans gett tillräcklig effekt?

Gunnar Björnstad (M)

Interpellation

Angående utredning om sömnapnéomtagning

I juni 2013 bifölls en moderat motion från undertecknad om att utreda möjligheterna för att inrätta en sömnapnéomtagning. Vi moderater anser att det är viktigt med ett helhetstänk och att ansvaret för patientens trygghet blir tydligt. I dag finns ingen riktig sömnapnéomtagning i Västmanland, utan patienten hänvisas till ett ställe för diagnos, ett annat för bedömning och ett tredje för behandling. För patienterna skulle en samlad mottagning kunna innebära ett snabbare omhändertagande och mindre väntetider.

Enligt en artikel i VLT den 13 mars blev utredningen klar i oktober. Vid en förfrågan till diariet den 10 mars uppgavs att någon sådan utredning ej kunde hittas diarieförd.

I den nämnda tidningsartikeln uppger landstinget att ett inrättande av sömnapnéomtagning dröjt då man velat invänta den nya sjukhuschefen, som tillträdde i februari. Det innebär att viktiga beslut släpat efter i minst 4-5 månader.

Med anledning av ovanstående vill jag fråga ansvarigt landstingsråd:

Hur kommer det sig att utredningen om sömnapnéomtagning ej har diarieförts?

Vilka huvudslutsatser har utredningen kommit fram till?

Finns det andra viktiga utredningar och beslut som förhalats i månader på grund av enstaka vakanser på tjänstemannasidan?

Maria Dellham (M)

Interpellation

Angående uppvärmning

Enligt mina källor sker uppvärmningen av Västmanlands sjukhus Västerås genom fjärrvärme som härstammar från utländskt avfall. Detta är problematiskt ur miljösynpunkt.

Med anledning av ovanstående vill jag fråga ansvarigt landstingsråd:

Hur sker uppvärmningen av Västerås sjukhus?

Anser landstingsrådet att uppvärmningen sker genom det mest miljövänliga alternativet?

Johan Widén (M)

Interpellation

Angående fysisk aktivitet på recept

Forskningen visar att individualiserad förskrivning av fysisk aktivitet på recept (FaR) ökar patienternas fysiska aktivitet samtidigt som det även har samma grad av följsamhet bland patienter som andra långtidsbehandlingar.

Förskrivningen av fysisk aktivitet på recept minskar i antal i Västmanland, detta trots att hälsoprioriterade åtgärder har varit ett prioriterat enligt de rödgröna. Landstinget är också sedan flera år tillbaka medlem i ett nationellt nätverk för hälsofrämjande sjukhus och vårdorganisationer. Statistik från Folkhälsomyndigheten från 2011 visar att Västmanland tidigare har legat lägre än jämförbara landsting gällande förskrivningen av fysisk aktivitet på recept.

Med anledning av ovanstående vill jag fråga ansvarigt landstingsråd:

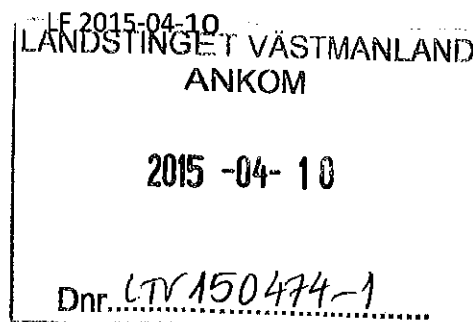
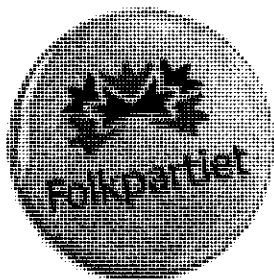
Förskrivs färre recept på fysisk aktivitet i Västmanland jämfört med andra landsting?

Finns det stora skillnader i utskrivningen av FaR mellan vårdcentralerna i Västmanland?

Hur påverkas vårdcentralernas ersättning vid förskrivning av FaR?

Mikael Andersson Elfgren (M)

Interpellation till Landstingsfullmäktige för Landstinget Västmanland

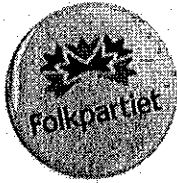
Jag har fått frågor från gode män om det finns planering och strategi för rökavvänjning när det gäller intellektuellt funktionsnedsatta. Denna personkrets är oerhört sårbar, då de ofta har svag ekonomi och många gånger saknar insikt om rökningens skadeverkningar. De är ofta storkonsumenter av tobaksvaror i de ångesttillstånd de befinner sig i. De får mycket begränsad eller ingen vägledning och stöd från anhöriga och från personal då de vistas på psykiatrisk avdelning för vård.

Med anledning av det som återges ovan ställer jag följande frågor till ansvarigt landstingsråd

- På vilket sätt kan landstinget bidra med rökavvänjningsinsatser för personer inom LSS personkretsar och personer med psykisk funktionsnedsättning
- Har Hälsocenter beredskap och resurser för riktade insatser?
- Har anhörigföreningar kontaktats i rökavvänjningsfrågan?
- Har God man föreningar fått information om vikten av rökavvänjning för sina huvudmän?
- Får personal inom psykiatrin handledning och stöd i sin viktiga roll kring motivation om rökavvänjning?

Ängelsberg 2015-04-10

Anita Lilja-Stenholm
Folkpartiet Liberalerna

2015-04-12

Dnr. LTV 150485-1.....
Interpellation

Till ansvarigt landstingsråd

Införande av Sårvårdscentrum

Det har under flera år förts diskussioner om att starta ett Sårvårdscentrum inom Landstinget Västmanland. Idag finns lokala vårdprogram för sår som bidragit till bättre kunskaper i primärvården, men det räcker inte.

Det finns många patienter som lider i onödan idag, men som genom ett sårvårdscentrum skulle kunna få den behandling och omvårdnad de så väl behöver. Enligt uppgifter i media finns det "politiska" hinder som orsak till varför ett kompetenscentrum för sår inte kan etableras.

Mot den bakgrunden vill jag ställa följande fråga till ansvarigt landstingsråd:

- Vilka åtgärder avser du att vidta för att se till att ett sårcentrum skyndsamt kan etableras inom landstinget Västmanland?

Västerås den 12 april 2015

Helena Hagberg